PORTVGALIAE MONVMENTA HISTORICA

A SAECVLO OCTAVO POST CHRISTVM VSQVE AD QVINTVMDECIMVM

IVSSV ACADEMIAE SCIENTIARVM OLISIPONENSIS

EDITA

DIPLOMATA ET CHARTAE

VOLVMEN I

FASCICVLVS II

OLISIPONE

TYPIS ACADEMICIS

MDCCCLXIX

Pos.
1777

Нб I
2018

Res
1877

C G
2698

uoluntas bona ut ubi uinderemus atque iam supernominatus hereditate nostra propria nos habemus in uillam castrello et in uilla et tras durio uilar de uizoi de IIII duas partes et in uilla castrello de uarzena magior per illam aquam de medio VIII^a duas partes de uarzena mediana de IIII^a II partes. De uarzena de petra de VIII^a duas partes et de casal de muza cum suo agro de VII^a II^as partes. In agro de sabugano de medio duas partes. In bauza de VI^a duas partes. In agrello duas partes de VI.^a Et in uilla zimae de hereditate aduleo de medietate duas partes. Damus ipsas uillas atque concedimus cum quantum ad prestitum hominis est In domos in pumares figares sautos ameisenares uineas aquas cursiles et incursiles petras mobiles et inmobiles terras ruptas uel baruaras egressum uel regressum in montes in fontes exitus montium per terminis et locis antiquis. Et in illa riparia durio nostra ratione comodo et de illas hereditates que in carta resonat ubicumque illas potueritis inuenire. et accepimus de uobis precium pascibile in boue et in uacca et in pannos et in pane LX^a modios que nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debitum. Ita ut de hodie die uel tempore de nostro iure habeatis et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata habeatis uos et omnis posteritas uestra iure quieto. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartulam uenditionis que in iuditio deuendicare non potuerimus post parte uestra quomodo pariemus uobis hereditatem duplatam exter iudicio et uos in perpetuum habeatis firmiter. Facta uenditionis cartula Era L^aI^aX *(sic)* X kalendas marcii. Veneiro froia uenerio cognomento cidi. Froila gundemaro guntildi grastina manus nostras roboramus+++++++.

Randinus boniz test. —Truitesendo sentariz test. —Truitesindo sindiniz test. —Gundesindus test. —Magister sandinus test.

Aluitus palmaz test. —Trasarigo test. —Magister cidi test. —Aridius test. —Monderigus test. —Rodericus test. —Froia test. —Cidelo test. —Vermudus test.

Magister sendinus Notuit.

CCXLVII

Ex libro regestorum, Livro de D. Mummadona, *sic dicto, hausimus.*

1021

Kartula de uno casale in margaridi

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego famula dei bronili confessa in domino deo eternam salutem amen. ideo placuit nobis bone pacis uoluntas ut faceremus tibi idila et uxor tua astileoua cartula de casale meo proprio que habeo in villa margariti quos mihi concessit mea domna mummadomna quos mihi illa concessit pro seruitium que ei illa complacuit et meos directos et mea offertione quos ad illa complacuit et fecit inde nobis scripture in concilio de vimaranes. proinde concedimus uobis illa ut abeatis nobis in memoria in cereum et oblationem panem distribuendo pauperibus pro remedio anime nostre. damus atque concedimus tibi illa quomodo nobis illa domna concessit cum cuntis aprestationibus suis quantum in se obtinet ab integro. habeatis uos et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquid omo uenerit qui hunc factum nostrum inrumperit in primis sedeat scumunicatus et cum iuda traditore habeat parti et ibit in eterna dampnatione Amen. et insuper pariet tibi ipsa hereditate duplata uel quantum a uobis fuerit meliorata. Facta cartula firmitatis notum die quod erit X^oVIII^o kalendas iunii. Era Mª L^a VIIII.^a Bronili confessa in hac scripture manu mea confirmo. Mummadomna proliz didaz conf. Tuta domna conf. Arias tructesindit conf. Valascus conf. Ordonio conf.

OFERTA
215946

CCXLVIII

Unisco Menendiz et Oseredus filius ejus Monasterium de Leça *et omnia bona mobilia atque suppelectile quibus illud monasterium ditaverant Vaccariciensi coenobio donant. Vide n.°* CCXXII *ad annum* 1013? *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1021

Testamentum de agelanes cum sua uarzena

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego unisco prolis menendi et patrina in domino deo eternam salutem amen. Vobis todeogildo abbati et fratribus et sororibus habitantes in monasterio uaccariza concedimus uobis ad ipsum locum sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et sancti iuliani basilisse et sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli monasterium de leza cum cunctis adiectionibus suis et prestationibus secundum quod illum obtinuit pater noster truitesindus. et ego unisco cum filio meo oseredo uilla de agelanes ab integro cum sua uarzena. leua se ipsa uarzena de arrogio et discurrit sub casa de launa et plega de longo usque in arrogio qui discurrit de maniulfo de suo uilar et illa alia uarzena que se leua de illo alio arrogio maior de maniulfo et fer in ponte petrinea de leza et de illa alia parte de monasterio leua se de illo monasterio et fer de longo in arrogio et discurrit de casal de adaulfo. et de uilla eodemir IIII.ª integra per suis terminis secundum illam obtinuit auia nostra trastalo. hereditates que iacent in patrocello et in saltarios tam de auolengo quam etiam in nostras cartas resonat et de uilla necariede medietatem integram et de illa alia media II.ª actabas *(sic)* una de recemondo et alia de argiuido. hereditate de mala ibi in ipsa uilla idem in ipsa uilla. hereditate que fuit de domno uilifonso ab integro. hereditate de fromosindo ab integro. hereditate de romano V integra. de hereditate de fromarigo V.ª integra. Et in uilla kaeiros nos *(sic)* hereditate quam hic habuit frater sauarigo comparata. uilla manualdi cum omne adiunctionibus suis uilla pausatella quomodo obtinuit illam auia mea uistoregia cum uiro suo galindo gunsaluiz hened *(?)* uilla sunillanes cum omnibus adiunctionibus suis mitonaelli et canderedi uillar cum omnibus adiunctionibus suis. caitorelo et alius uillar toradurio. alduari cum omnibus adiunctionibus suis et una ecclesia uocabulo sancti martini idem in manualdi duas partes de ecclesia sancti mametis. Damus uobis atque concedimus ipsud quod in testamento restat ad ipsum monasterium iam supradictum pro remedio anime de uiro nostro tructesindo et filios nostros oseredo et patrina. Damus uobis ad ipsum locum monasterii et ornamenta ecclesie. id est librum antiphonalium. librum comitum. libro ordino sermonum. Regula passionum de sancti ascisclí usque sancto sebastiano. psalterium. crucem. capsam. casula de olari. amictum et alua et dalmatica et II orales. calicem argenteum cum sua patena. signum de metallo et quantum adhuc cum dei adiutorio augmentare potuerimus in uita nostra post parte ipsius monasterii sit traditum atque concessum. Siquis tamen aliquis homo tam humilior quam inferior seu ex genere nostro hunc factum nostrum quod pro animabus nostris remedium facere procurauimus ex uoto proprio uel inmodico conuellere uel usurpare temerarie uel leuiter conauerit quisquis ille fuerit exter adfinis sit anathema marenata multatus ab omni ecclesia catholica seiunctus ad corpore et a sanguine redemptoris separatus in conspectu dei et apostolorum siue ad agmina martirum excommunicatus. Ita ut partem in resurrectione prima non habeat sed iuda domini traditore hereditet effectus baratri pena iugiter permaneat mancipatus et presenti euo amborum carens lucerne frontibus lumine sit priuatus et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat pro seueritas iuditio. et hec firma perpetim permaneat testamenti scriptio. Nodum die quod erit XII kalendas decembris. Era L.ª VIIII.ª Vnisco in hac serie testamenti quod uolui fieri manu mea confirmo +++.

Qui presentes fuerunt Truitesendo sentariz test. —Cartomiro sentariz test. —Desterigo patriz test. —Sauarigo iustiz test. —Esmorigo presbiter conf. —Odario gualiamiriz conf.

Fafila fromariguiz test. —Aluitus gondesindiz test. —Gudesteo petriz test. —Gonderedo test. —Et de fratribus de illo abbate Frater Floride.

Magister enuenando manu mea conf. —Frater mauran conf. —Frater petrus conf. —Magister dulcidius conf. —Magister gutierre conf. —Menendus presbiter Notuit.

CCXLIX

Gundisalvus Menendiz donat coenobio Valeriensi quemdam fundum in villa de Avenaleda Leneti dictum. Autographa charta ex scrinio Vaironensis Monasterii nuper in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1021

Christus. In nomine domini et indiuidue sancte trinitatis patri et filii et spiritu sancti regnantis deus in secula seculorum amen. Ego Gundisaluo menendiciz placui mihi pro remedio anime mee ut facio testamentum de uno casale de mea hereditate que ganaui de meo patre menendo patriciz pro meo pretio et dabo illo integro. et non uenit nostra nostra *(sic)* mulier ibi pro nulla parte nec filios de alia mulier non uadant ad illia que ganamus in uila de auenaleda ad illa. et dabo illo ad sancti saluatoris et sancte marie uirginis et sancti micaelis arcangeli et XII^m^ apostolorum qui ibi recondite sunt in cuius domum et honor fundato est acisterio ualeri subtus castro de boue territorio portugalensis discurrente riuolo aue. testo ad ipsum locum sancti saluatoris illo casale ..... quos uocant leneti. Dabo ipsa hereditate post parte testamenti ut habeant inde adiutorio fratres et sorores que ibi habitantes fuerint et uia mod..... uiuerint et uita sancta perseuerauerint habeant et possideant usque in seculi per suis terminis et locis an*ti*quis cum exitum et cum regressum intus et foris per ubi illa potueritis inuenire. Et si aliquis homo uenerit tam de nostra parte quam extraneis contra hunc factum meum inrumpendum ipsa persona qui tale ausus commiserit in primo sedea excomunigado ... corpus et sanguinis domini separatus et maledictus usque in septima generatione et iuda traditore in inferno inferiore luit pena amen. et duo auri talenta et pro parti testamenti quantum inquietare tantum duble et decies centena et qui illa terra imperauerit alio tanto in indicato et insuper anatema marenata qui est LXX^a^ et II^as^ maleditiones et hunc factum nostrum plena abea firmitate et robore. Notum die erit VIII° kalendas decembrias. Era M L VIII.^a^ G. menendici in hac series testamenti manu mea r+ouoro.

Qui preses fuerunt Pelagio test. —Gundisaluo test. —Petro test. —Adefonso test.

Gundisaluo presbiter notuit.

CCL

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Sanguinhedo. *Charta autographa ad Monasterium* de Pendorada *pertinens in Publico servatur Archivo.*

1021

In dei nomine ego sarili uobis auincesindo et osore uestra patrina *(?)* plagui mici per bona pacis et uolumtas ut uindere uobis omnia mea ereditate quod adueo de aduio meo astrugulfu et pater meo manualdu de omniat ipsa ereditate que adueo in uila sanguiniedo subtus monte corduua teredorio portugalensis adueo iacencia .... in kasas in uineas in pomares in souttos in deuesas in aquas cursiles uel incursiles uel quantum ad prestidu omminis est per suis terminis antiquis quantum me conpoda inter meos fratres uel eredes et adcepimus de uos precio XIII modios *(?)* que nobis bene conplaguit ida ut de odie die et tempore adueadtis uos ipsa ereditate et posteritas uestra ut quicquit exinde facere uolueritis liuera in dei nomine adueadtis potestate. siquis sane eo fierit non credo si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra an*c* kartula uendicionis que ego ad ad *(sic)* iudicio non ualeat *(?)* deuendere poste pos *(sic)* parte uestra aum *(sic)* uos in mea uoce comodo pariet uobis ila ereditate duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim aduidurum. no*tum* die III kalendas decembrias era LVIII.^a^ sarili in an*c* kartula uendicionis manu mea + fecit. fafila. sindinu. trasulfu. zidi sandizi. guntado presbiter *(?)* et uidimus rouorare.

CCLI

In libro regestorum Vimaranensis Collegiatae qui Livro de D. Mummadona *inscribitur hoc invenitur documentum post illud quod sub n.°* CLXVIII *jam typis mandavimus. Charta enimvero haec de eodem argumento agit.*

1022

Item alia karta de ipso sancto martino

Ad multis uero temporibus uenit febris trabissima ad ipse domno Valasco unde migrauit ab hoc seculo. Et ibidem fuerunt congregati in vimaranes comitissa tuta domna Pelagius guntemiriz Honoricus abba cum omnem congregationem ipsius monasterii et in ipso concilio saccabit ipse domno valasco ista scriptura ut dedisset ea ad honoricus abba et ad ipso monasterio sicut uerbum habuerat. et quando uidit illa comitissa et ipsos domnos hanc causam ordinarunt in ipso concilio ut dedissent ea ad nepti suo uelasco pelagii sicut et dederunt. Obinde ego comitissa domna tuta et pelagius gontemiriz et honoricus abba a tibi valasco pelaiz concedimus tibi ipsa ecclesia supranominata sancto martino ut habeas et possideas ea in uita tua pro animabus ipsius domnos supranominati ut semper pro eis cereum et oblationem ad ipsa ecclesia offeras et in oratione ad memoriam eos abeas in uita tua et ad obitum tuum relinque ea ad sacerdos que bonus fuerit de propinquis tuis aut extranei que boni fuerit uel ad ipso monasterio iam prefatum vimaranes aut ubi tua extiterit uolumptas que te ad memoriam habeant et ipsi que supra notati sunt in testamentum et in carta. Et si aliquis homo uenerit que tibi illa calumpniet exter aut de propinquis nostris quisquis ille fuerit pariat tibi ipsa ecclesia in quadruplum et ad iudicis terre istius auri talenta duo. et hec scriptura plenissima habeat firmitatis roborem. Facta scriptura conceptionis et firmitatis x°II° kalendas Septembris. Era M^a^ LX.^a^ Tuta domna. Pelagius guntemiriz et honoricus abba manus nostras roboramus.

Pipinio gemundia quos uidit —Lacricio ualascoz quos uidit —Louegildus quos uidit.

Pelagius pepinot quos uidi —Pelagio anegildit que ea adsignabit —Fagildus astrulfit notauit.

CCLII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1023

Carta uenditionis de uilla de seuer

In dei nomine. Ego citello et uxor mea ermegodo placuit nobis pro bone pacis uoluntas asto animo integroque consilio ut uenderemus uobis gunsaluo galindiz et uxor uestra godina sicut et uendimus hereditatem nostram propriam uillam prenominatam quam uocitant seuer nostram racionem ab integro tam de parentela quam de comparadela ubicumque illam potueritis inuenire quantum ibidem ad prestitum hominis est per suos uicos et terminos antiquos exitus uel regressus aquas aquarum uel sessicas mulinarum terras ruptas uel uarcinas montes fontes casas parietes sautos pumares figares cersales uel omnia pomifera omnique ritu et ab*et* iacentia in uilla seueri subtus monte zebrario discurrente riuulo uauga et determinat cum munasterio seueri et alia pars cum silua scura et alia pars de sancto martino ubi nostram racionem inueneritis in ipsa uilla nostro iure inueneritis. et damus uobis ipsas uillas pro eo quod sacastes nostros filios de catiuo et dedistis pro illis unum maurum de sena in ccc solidos quia nobis et uobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debito et uos dedistis et nos accepimus ut de hodie die uel tempore sit de nostro iure abrasa et in uestro iure tradita uel confirmata ut habeatis uos et omnis posteritas uestra et uos perpetim habituri iuri quieto. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum istum nostrum factum aut nos aut filios aut nepotes aut cuiuslibet generis homo uenerit uel uenerimus et in concilio noluerimus autorgare aut nos aut filios quomodo pariemus uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum a uobis fuerit meliorata. Facta carta uenditionis nodum die quod erit IIe kalendas augusti. Era LX^a^I^a^ post millesima. Citello et ermegodo in hanc cartulam manus nostras roboramus ++. Qui presentes fuerunt Azarias conf. —Dauid losidiz test. —Tedon soariz test. —Pelagius soderigiz —Munio aluitiz test. —Didago aluitiz test. —Bazaco *(?)* Notuit.

CCLIII

In Livro Preto *Conimbricensis Sedis descriptum invenimus.*

1023

Carta uenditionis de hereditate de seuer

In dei nomine. Ego citello iben alazade et uxor mea ermegodo prolis manoi una pariter cum filiis nostris uobis tudeildo abbati et fratribus uestris placuit nobis asto animo et prompta mente et propria nostra uoluntate neque pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis iam dictis cartam uenditionis de hereditate nostra propria quam habemus in uilla seueri et in quintanella subtus monte zebrario discurrente riuulo uauga territorio portugalensi. et habuimus ipsam hereditatem de parte nostrorum parentum nomine manualdo et sesilli ipsam hereditatem integram de parentela quam etiam de comparadela tanquam illam obtinuit manualdus et sesili in suo iure quomodo diuidet per terminum de silua scura et per terminum de palaciolo et per terminum de nugaria et per terminos antiquos cum quanto in se obtinent quantum in illa potueritis inuenire uel quantum ad prestitum hominis est. et accepimus de uobis precium aderatum et definitum ccc soldos argenteos tanquam nobis bene complacuit uos dedistis et nos presentes accepimus et de ipso precio apud uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos et omnis posteritas uestra uel cui illa tradita fuerit de manibus uestris. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc cartam uenditionis que nos in iuditio deuendigare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra habeatis licentiam adprehendere de nobis quantum in carta resonat trippatum et post parte potestati qui illam terram imperauerit aliud tantum et insuper quantum ibi fuerit melioratum et uos perpetim habituram. Facta carta uenditionis nodum quod erit XI° kalendas octobris. Era L^a^XI^a^ superacta millesima. Citellus et ermegodo in hac carta uenditionis manus nostras +++.

Qui in ipso concilio fuerunt hi sunt nominibus suis. Fernandus moniz quos vidi —Creisedo marquiz quos vidi —Domnus presbiter uermudus quos vidi —Viuentius test. —Arias presbiter test. —Stephanus test. —Matheus froilaz test. —Vimara test. —Godesteo łouegildiz test. —Ramirus uimariz test. —Gontemiro abreganiz test. —Quirinus zoleimaniz test. —Pelagius salamiz test. —Arias abbas conf. —Gundisaluus gaindiz manu mea conf.

CCLIV

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Adães *siti. Ex charta autographa in scrinio Monasterii* de Pendorada *inventa et nunc in Publico Archivo custodita, sumpsimus.*

1024

In dei nomine ego abas petrus sancti Romani una pariter cun fratres meos In domino deo eterna salute amen. Ideo placui nobis per bona pacis et uolumtas ut faceremus a uobis afonso pelaii et uxor tua Maria condisaluiz sicut et facimus karta uendicionis per scripture firmitatis de hereditate nostra probria que abemus de testamento de goina aluitiz que testauit at sancti Romanio hic est de auola uestra et abet iacentia ipsa hereditate in uila adalanes subtus mons bastucio teridorio bracalensis discurente ribolo katabo in loco predicto in ila quintana doneca damus inde a uobis VI^a^ integra concedimus uobis illa per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet uel obtinuerit et a prestitum hominis est et accepimus de uos precium III boues de dece X modios tantum a nobis bene conplacuit et aput uos nichil remansi pro dare. Habeatis uos illa firmiter iuri quieto temporibus seculorum. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos in iudicio deuendicare non potuerimus aut uos in uoce nostras *(?)* et nos noluerimus auturgare quomodo pariemus uobis illa hereditas dublata et iudicato. Facta kartula uendicionis die erit XII° kalendas octobris. Era T LX^a^ II.^a^ Nos superius nominatos tibi afonso pelaiz et uxor tua Maria goncaluiz in hac kartula manus nostras robor++++amus. Pro testes qui uiderunt Suario testes. Petrus testes. Menendo test.

Alouitus qui exarauit —Gutiere qui notuit.

CCLV

Fromosindus Romariquiz filiis suis cessionem facit bonorum suorum inter flumina Paiva *et* Alarda *existentium. Charta autographa, olim ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1024 (?)

Christus. Fromosindo romariquizi placitum uel cartula facio a uobis filiis meis sindila presbiter et camariz et eugenia et romarigo et eudo et louegildo et alio sindila placuit mici asto anima *(sic)* et propria uolumtate nulum quoque gentis inperio nec suadentis artigulo set accesit mea propria uolumtas ut faceremus scripture firmidadis de ereditate nostra propria qne auemus inter pauia et alarda terridorio urbis anega subtus mons serra sica discurremte ribulo sardoria *(?)* et ipsa uila rial in logo predicto ... castro et alio castro et fredumir sic meo patre sibe de ganantia et hic in uarcena donega et in agrela et in aciuito et sancta christina et sancto salbatore et nugaria et sancti petri et in alios logares ubi ila potueridis inuenire et alios logares suos pos..... cum omni suas prestantias per hunc nobis delimitauimus uel coram testes asignauimus pro que .... meo filio fernando de meo precepto et exederaui ... de tota mea rem et qui inde in aliqua causa ausatus fuerit illa contaminare sedeat ..... et cum iuda traditore abea participio. abeadis uos et omnis posteridas uestra iuri quieto temporibus seculorum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula ad inrunpendum quomodo pari..... dupladas uel tripadas et insuper xx boues et suo iudigado. Nodum die quod erit ..... kalendas agustas Era M ..... cartula manus nostra rouorauit + qui preses fuerunt fromosindo roderiquiz test. ..... sindila notuit.

CCLVI

Abomar Gutiniz communicat dominium fundi cujusdam in Villar de Porcos *(incommuniare dicebatur) cum Froila Popiz. Charta autographa ad Monasterium Morariense olim pertinens, in Publico servatur Archivo.* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 13) *juris publici jam fecerat.*

1025

Christus. Abomari gutinizi placitum facio tiui froila popizi sup diem quod erit III° kalendas abriles era LXIII^a pro ipse plamtato que faces in illa ereditate de uilar de porcus que nosco adbes ad partire que plamtes ila et aducmentes quamtum potueris in ila nostra racionem et abeas tu nosco pro medio ilo plamtato et tua semen con illa nostra pro medio in que ilo plamtato durare et postquam ilo plantato fueri delicto de ila terra reliqui ila tu aut qui de tua semen fueri in manus de progenie nostre et in uita nostra abeas tu nosco pacato et non faciamus tiui numla suposita mala pro que tuo labore krescas sine tuo facto et si placitum exseserimus kariesca ipse plamtato con suo terrenus. abomari gutinizi tiui froila in oc placitum naus *(sic)* mea +. qui presem fuerunt pelagio erotizi test. mendo garceazi test. simdinus arias test. eirigo ianariadizi. ero presbiter notuit.

CCLVII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Paçó. *Charta autographa, olim ad Petrosense Monasterium pertinens, ex scrinio Conimbricensis Academiae, nuper in Publicum Archivum delata est, ibique invenitur.*

1025

Christus. In dei nomine ego sindinu abormaz et iermana mea gudina abormaz Ideo placui nobis per bona pacis et uolumtas ut faceremus a tibi ranemiru prouesendiz et uxori tua adosinda cartula uendictionis per scripture firmitatis de ereditate nostra propria que abemus in uilla que uocitant palaciolo et fuit ipsa hereditate de pater nostro aborma didaz et de auiorum nostrorum subtus mons sagittela discurrente riuulo quetini *(?)* territorio portugalensis et abet iacentia ipsa ereditate in loco predicto inter palaciolo et uilla nugaria uendimus a uobis de ipsa ereditate qui fuit de auorma didaz medietate integra per suis locis uicus et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtine et a prestitum ominis est uos uendistis et nos accepimus. et accepimus de pretio de uos uno boue de XIII modios et una pelle de XIII^m modios tantum nobis bene conplacui et de pretio

apud uos nichil non remansi in debitum. Ita ut de odie die et tempore siat ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata abeatis uos et omnis posteritas uestra ipsa ereditate firmiter uos usque in perpetuum habituri seculi. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis que nos a parte uestra deuindicare aut obturgare non potuerimus aut noluerimus nos quomodo pariemus nos aut posteritas nostras ad uos aut a posteritas uestras ipsa ereditate dublata uel tripata et quantum ad uos fuerint meliorata et uos perpetim abituro. Facta kartula uendictionis in die quod erit VIII° kalendas iunii. Era Mª LXIII.^a sendinu et gudina in hanc cartula uendictionis per scripture firmitatis manus nostras r++o—s.

Geda test. —Froila test. —Germias test. —Sauarigu test. —Donam test. —Egas test.

Sandinus presbiter notuit

CCLVIII

Unisco, nobilis mulier, servas suas quasdam manumittit. Antecedunt acta litis de origine earumdem servarum. Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1025

Agnitio intentionis

Ad multis quidem est scitum sed non ad paucos manet declaratum Obinde orta fuit intentio inter roderigum guimiriz in sua uoce et de suos heredes contra cresconium qui calumpniabant illum pro a seruitio. et era ille in seruicio et in iure de oseredo truitesindiz et de sua mater domna unisco et aquerelarunt se ante illum comitem menendum gunsaluiz qui *illo* ipso tempore docebat omnia et mandauit eis ut preessent ante ipsum domnum oseredo et dedisset eis cum eo ueritatem sicut et dedit per sagionem nomine gundesindo. et causatus fuit cum eo rodericus goimiriz in sua uoce et de suos heredes et ante iudices prenominati oseredus tructesindiz menendo sesnandiz gudesteo presbiter sesnandus menendiz et pro sagione gundesindo et dedit ei cresconius suum assertorem nomine magister euenando qui potuisset se deuendicare de ipsa calumpnia per ingenium et eos dederunt testimonias de amborum parte hic in gundemari et pergerunt pro a lege et pro eis qui erant inter eos in u*er*itate et ordinarunt inter eos ut traucisse ipso roderico cum suo testimonio per illos colmelos super ipso cresconio et per suo nocente sicut in iudicato resonat. et deuenerunt inde ad particionem et dederunt inde ad domnum oseredum et ad suam matrem domna unisco in suo iudicato ipso cresconio et cum I^a filia nada nomine maria et in iure de ipsos domnos genitas fuerunt de ipso cresconio alias duas filias nomine argilo et odrozia et in nomine sancte dei et indiuidue trinitatis in domino deo eternam salutem amen. Vbi dicit *(?)* in dei nomine unisco prolis menendo et patruina tibi mancipas nostras nobis maria et argelo et otrocia filias cresconio in domino deo eternam salutem amen. Incertum est enim tempus unde quod nos tale ducimus casum quia nec inicium nascendi nobis nec finem ouite nostre scire ualemus quando geniti fuimus et ob hoc seculo migraturi fuerimus. Hanc nos res excitat ut aliquid bene faciamus ut ante dominum copiosa conueniat mercis admonente nobis illo prouetico quod esayas uades intonat dicens —Dissolue colligationes impietates dissolue fasciculos deprimentes d*i*mitte eos qui confracti sunt liberos et omne onus eorum disrumpe et alium dimitimus unusquisque seruum uel ancillam suam Quia non fecit dominus unus seruus et alium liberum sed totum hominem deus liberum fecit—. Et idem in psalmis —Exiet spiritus eorum et reuertetur in terra sua in illa die peribunt omnes cogitationes eorum—. Obinde ego iam dicta unisco tibi mancipias nostras iam supradictas absoluimus uos ab omni nexu et ab omni iugo seruile et ante dominum libera uoce dicamus —da domine quia dedi miserere quia misericordiam feci absoluimus uos ut sitis liberas et ingenuas agendi manendi laremque fouendi—. Damus atque concedimus uobis pecus uel peculiarem nostrum tam quod habetis uel cum dei adiutorio augmentare potueritis et non damus uobis alio patrocinio nisi soli deo et regem celi et diem sancti atriani et natalie ut cor euntes oblatione pro anima uiro meo tructesindo et de filiis meis doredo et patruina. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo aut ex propinquis nostris uenerit ad irrumpendum hunc nostrum factum in primis siat excommunicatus et separatus a fide christi et cum iuda traditore habeat participium et pariet reus directos duplatos uel triplatos per singula capita et insuper D soldos per singula capita et alud *(sic)* ei qui illam urbem imperauerit aliud tantum. Facta agnitio uel firmitatis cartula ingenuetatis XVI° kalendas iulii. Era LX^aIII.^a Vnisco nisconi deouota in hanc angnitionis uel firmitatis cartula ingenuitatis manus nostras roboramus +++ et audierunt et uiderunt. Magister cresomaro salomoniz conf. —Guandila presbiter conf. —Gundulfus presbiter conf. —Godinus presbiter conf. —Froia didaci conf. —Aiulfo trasulfiz conf. —Sancio erotiz conf. —Sandinus presbiter conf. —Abolfeta conf. —Fafila test. —Fafila test.

CCLIX

Ex libro regestorum Vimaranensis Collegiatae, qui Livro de D. Mummadona *inscribitur, descripsimus.*

1025

Carta de villa mediana et de villa aminitello

Obinde ego adefonsus serenissimus princeps ad uicem et personam filiis meis etiam in persona domna mummadomna una cum consensu comite Nunus aloitiz et uxori eius comitissa domna ilduara etiam et comitissa domna onneca seu et comitissa tuda uegillaz et filiis meis ermegildus et lupe tibi petro aloitiz in domino deo eternam salutem amen. Placuit namque serenadi nostram gloriam ut faceremus tibi petro aloitiz cartula firmitatis de villas nostras proprias que fuerunt de parentes nostri dux menendus gondisalui et tuta domna it sunt villa mediana medietate ex integra de ea cum incommuniatione de menendo et alias hereditates in ipsa villa que in nostras cartas tenemus etiam et uilla aminitello tercia porcione de ea sicut ea fuit de gondesindo osorit et de uxor sua domna eilo. et alia tercia in ipsa villa aminitello que fuit de cidi odoriz que contramutaui cum illa comitissa post morte de ille comite per inuentarios et scripturas pro alia villa que dedit illa comitissa ad ipse cidi tras cadauo nunccupata laco. concedimus tibi as villas superius nominatas pro alia uilla quod tibi concessit tya nostra et mater comitissa tuta domna per cartula firmitatis nunccupata cezilli quod tibi dederunt in pretio de tuo cauallo supra taxato et ad obitum de illa comitissa exiuit tibi calumpniosa de parte monasterio de vimaranes et non potuimus eam uindicare de ipso monasterio per ueritate. et pro tali actio dedimus tibi ipsas villas superius adnotadas per locis suis et terminis antiquis ubique eas potueritis inuenire ut abeas et possideas tu et omnis posteritas tua uel cui tu eas relinquere uolueris firmiter facias de eas quod tua extiterit uoluntas. et in ipsas villas concedimus tibi casas cubos lectos uel catedras cubas uineas pumares sauta defesas montes et fontes pradis pascuis palludibus exitus montium ascessum et regressum uel quicquid ad prestitum ominis est in ipsas villas ab omni integritate tibi concedimus. ita ut de odie die uel tempore sint ipsas villas de iuri nostro abrasas et in iuri tuo sint traditas atque confirmatas. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit de parte nostra aut de propinquis nostris uel de extraneis contra hunc factum nostrum ad inrumpendum uenerit uel uenerimus pariat tibi qui talia commiserit ipsas villas duplatas uel triplatas cum quantum de mandatum tuas fuerint melioratas. Facta cartula firmitatis IIII° nonas Septembris. Era LX^a^III^a^ post M.ª Adefonsus serenissimus princeps in hanc cartula firmitatis manu mea roboro.

Sub pondus timoris domini petrus dei gratia lucense sedis episcopus conf. —Christi iuuamine fultus ennegus episcopus interfui.

Nunus aloitiz cones *(sic)* conf. —Ilduara comitissa conf. —Onneca comitissa conf. —Tuta uegilaz comitissa cum filiis meis conf. —Roderico uegilaz armiger regis conf.

Pipino scemeniz conf. —Pelagio floilaz que comes conf. —Valasco almeiuz conf. —Fraino fernandit conf. —Didaco osoriz test. —Fromarico rudiliz notuit.

CCLX

Presbyteri duo agnoscent monachos Vaccaricienses dominos esse cujusdam domus in qua presbyteri illi habitant. Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1025

Ego guterre presbiter et uermudo presbiter placitum facimus uobis teodegildo abbate fratres de uacariza ut deinceps amodo quod erit XI kalendas octobris Era LXIII^a^ pro illa casa de rocas que tenemus de uestro dado sedeamus in illa post uestra parte et quod fratres de uacariza et prendates uestra medietate parada de quanto ibidem habuerit de prestamo et non extraniemus ad alia domno illa casa nec ad alguna anima faciamus unde uobis inpedimento habueritis uos domnos et si minime fecerimus et isto placitum irrumpere uoluerimus tunc per nos hanc per scriptura aut per qualibet generis homo quomodo pariemus pernominatos C solidos post uestra parte et iudicatum. ego guterre et uermudo manus nostras roboramu++s.

Hic sunt test. Cresconius ataniz test. Godesteo louegildiz test. Ramiro martiniz test. Maniulfo test. Frater dulcidio test. Fructuosi notuit.

CCLXI

Sub specie pacti venditionis, Meitilli dat Octicio quartam partem duorum praediorum quae in villas de Cabanões *et* de Muradões *possidebat, eo quod eam filiamque a captivitate Normanorum redimerat. Charta autographa, ad Monasterium Petrosense olim pertinens, e chartophylacio Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum nuper delata, ibi servatur.*

1026

Christus. In dei nomine ego meitilli kartula uenditionis facimus ad tiui octicio de ereditate nostra propria que auemus de auolenga et de parentorum nostrorum in uilla kabanones et in muradones IIIIª integra subtus mons castro rekaredi terridorio ciuitas sancta maria discurrente riu ouar in ipsa uilla kabanones in ipso kasal IIIIª ad integro et de muradones IIIIª integra pro que comparastes nobis de kaptibo micì meitilli cum filia mea guncina et sakastes nobis de barcas de laudomanes et dedistis pro nobis uno manto lobeno et una spada et Iº kamisso et III lenzos et una uaka et III modios de sal finto sub uno LXX modios ante ipsos domnos que abitantes eram in cassa de sancta maria de ciuitate tedon galindici et fredenando gundissalbici et ero tellici et de pretio abut uos non remansit pro dare. Ita ut de odie die siat ipsa eredidate de iuri nostro abrasa et in uestro iure siad tradida adque confirmada et aueadis uos ipsa ereditade quod sursum resonat de odie die in denante ad integro et faciadis inde quod uolueridis. Siquis tamen quod fieri non credidis et aliquis omo uen.... uel uenerimus contra anc factum nostrum que nos in iuditio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa eredidate dublada uel tripada uel quantum ad uobis fuerit meliorada. nodum die quod erit III kalendas magii. Era millesima LXIIII. et ego meitilli in anc kartula uenditionis manu mea rouo+ro. qui presentes fuerunt ederonio test. —kazume test. —erigu test. —dauit test. —songemiro test.

Aba uasculum notuit.

CCLXII

Donatio bonorum immobilium in pago de Moreira *Monasterio ejusdem loci facta. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1027

Christus. In eologida christe trinitas benedicta uiuide que ex priscarum erenigarum que pater in filio et filius in pater premiscue etenim ex ambobus prodiens infinita nunquam diuisa set senper unite cui est uera trinitas et inextimauilis bonitas eterna et uera caritas multis modis inenarrauilis bonis uibens et potens tenpore seculorum nec finiendi seculis amen. Inluminator adque sanctorum hominum reparator christe etmanuel qui dixisti *(?)* de tenebris lumen splendesceret ad inluminationem scientie claritatis tue et qui post cutem eximio tenpore paras opera et quis pollicitum esse dixisti serbum aut ancillam uel domini parare. Ego domine ancilla tua unisconi prolis abomar et sanctia quod in hoc recollens et in corde meo considerans. Ego domine ancilla tua uniscu placuit mihi sub tuo et in tuo amore christi et timore ut homnem ereditas mea in domo domini offerre pro remedio hanime auiorum meorum uel parentum meorum tam etiam sibe et me ipsa qui pollicita impleuo domino deo uoto. Ego in nomine patris et filii spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti stephani martiris sanctorum petri et pauli apostolorum sancte marie mater domini sanctorum iuliani et corum in eos principatum tenet inter eos sancti saluatoris cum esse dinoscitur in uilla moraria subtus mons faro discurre ribulo leza territurio portogalense. Adicio ibidem domine ad ipsius sacro sancto pro uelamen serborum uel ancillarum de serbitio uilla mea propria prenominata in ipsa uilla moraria que abeo de susceptione auiorum meorum et ienitoris mei auomar et sanctia. do et contesto ipsa uilla quanta mea ueritas est cun quantum in se ob se obtinet et aprestitum ominis est deseruiat ad ipso loco sancti saluatoris aulam dei concedo. et qui ibi fuerit auitante frater soror sacerdos deouote et dignus fuerit et in uita sancta perseuerauerit et regula sancta deduserit aueat et posideat. et non tribuimus licitum uindere nec donare nec in alia parte transferre et sub gratiam de ilos dominos peremnis qui ereditas non abuerint abeant et posideant firmiter stante ut in isto loco ista ereditate fiant post parte testamenti. Et si aliquis omo uenerit de eredibus nostris iermanis subrinis filiis uel neptis que ad hunc factum nostrum inrumpere uolueri uel uenire tentauerint ueniat super eos iram dei et ..... celestis et uorax inferni baradri et in-

super sit superaflictum et secregatus ad eglesia sancta et separatus ad fidem catholicam et cum iuda christi proditorem sit sociatus et in auentum domini anatima sit. Et tandium lezo inquiritur pariet ipso que contederit dublato ad omnes qui ad istos sanctos ... persisterint et a iudice ..... imperauerit alio tantum. Factum scint seriens testamenti sub die quod est VII kalendas martii. Era MLXV. Hunisconi quod ..... in hanc seriens testamenti manum mea confirmo.

didagu gudinizo confirmo —sauarigu confirmo —migael *(?)* confirmo.

Tructesindu gudinizi qui manu mea confirmo —Sendino qui manu confirmo —zidi contariquizi qui manu confirmo —Trutesindo guimiriz manu mea confirmo —atan gudinizi manu confirmo.

Aloitus noduit manum mea confirmo.

CCLXIII

Servi quidam, annuente domina, praedia in villa, Cornaria dicta, vendunt. Charta autographa, ex scrinio Collegii da Graça *Conimbricensis in Publicum Archivum nuper delata, nobis textum suppeditavit.*

1027

In dei nomine ego matre froiloniz et ego nebrigio et sentario et sisinando odoriz plagui nobis adsto animo et prona nobis accesi uolumtas ut una pariter cum nostros domnos facimus a uobis abunagar trastemiriz et ad coniumgia uestra aragunti aganiz sicut et facimus kartula uenditionis et firmitatis de ereditates nostras propias que abemus de subseptionis parentum nostrorum in uilla cornaria subtus castro uermudi discurremte rribolum aue terridorio portucalensis damus atque concedimus a uobis ipsas ereditates pro que accepi ego sentario de uos in meo precio XX et IIII^{or} modios. et ego nebrigio accepimus de uos I^{o} boue de XIII modios et II^{os} modios de milio. et ego comitessa domna munia una pariter cum mancipia mea nomine matre froiloniz accepimus de uos in nostro precio uno tappede nouo in XXX^{a} solidos et una pelle agnninia in XXX^{a} solidos. et ego sonilli concedo uobis illa mea ereditate pro illa mulier que tenuit in custodia pro X boues et fugiui mihi ipsa mulier nomine reoesenda. ut in dei nomine liuera aueatis illa potestate iure quietum tenporibus seculorum. et siquis tamen quo fieri minime non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrrumpemdum contra ahnc *(sic)* carta que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uoluerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra pariemus ad uobis ipsas ereditates nos super nominatos dublatas uel quantum ad uobis fueri meliorata et uobis perpetim abiturum. Facta kartula uendicionis et firmitatis die erit II idus magii. Era millesima LX^{a} V.^{a} nos subranominatos matre et nebrigio et sentario et sisinando odoriz pro illa campia et sonilli ad persolta de totos nostros domnos et de illa nostra domna comitessa domna munia in anc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras ro—uora+++++++mus.

Qui preses fuimus quintilla test. ebregulfo test. fromarigu test. ihoanne test. Menendo notuit.

CCLXIV

Ex codice Livro de D. Mummadona *dicto, in Publico Archivo servato, descripsimus.*

1028

Cartula de hereditates de penacoua et de uilla froilanes

Godesteo loueriquiz et heredibus meis quod sunt habitantes in penacoua et floilanes quod sumus incommuniatos de domna mummadomna et de casa de vimaranes pactum simul et placitum facimus vobis honoricus abba Cartemirus prepositus seu et omnem congregationem monasterii vimaranes per scriptura firmitatis notum die erit V^{o} kalendas octobris Era M^{a} LX^{a} VI^{a} post parte de omnes hereditates que habemus in villa floianes et penacoua que teneamus eas sanas et intemeratas tam etiam quam etiam et prosapie nostre et non habeamus licitum in parte aliena extraneandi uindendi donandi testandi contramutandi nec in scriptura aliena mittendi nisi unus ab alios nos que sumus incommuniatos de casa de vimaranes et que teneamus ipsa ecclesia de sancto mamete de uestras manus et faciamus uobis cum ea seruitium cum suo testamento et non extraniemus illa de uestro iure nec de uestro seruitio nec adiuuemus nullos homines super ea contra nos *(sic)* in nullisque tempus per nulla forma hominis in quo inpedimentum uos in ipsa ecclesia aut in illas hereditates habeatis sed obseruemus cum eas illud

quod auios nostros iam incommuniarunt et inplazarunt ad domna mummadomna et ad casa de vimaranes sicut in placitus resonat. et si minime fecerimus et iste placitum exesserimus tam nos quam unus de filiis neptis aut ex prosapie nostre quomodo careamus illas hereditates ad parte uestra et insuper D^os solidos. Godesteo et heredibus meis in hoc plazo nostras *(sic)* roborauimus. Menendus test. Pelagio test. Itila reposteiro test. Goldries test. Merinus presbiter notauit.

CCLXV

Mulier quaedam filiique ejus reddunt praedium in villa Gacin, sic dicta, filio cujusdam hominis qui eis praedium ipsum vendiderat vel donaverat. Descripsimus ex codice saeculi XVIII, in Publico Archivo servato, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira T. IV *prae se fert.*

1028

In Dei nomine. Ego Nina conomento Matrebona una cum filiis meis Ogenia, Quela, Gudina, Osoredu, plaguit nobis per bone pacis et voluntas, ut faceremus vobis Tedom Pelagiz, sicut facimus cartula firmitatis de ereditate nostra propia, que fuit de vestro Patre, et damus vobis illa karta que nobis fecit, et est illa ereditate in Villa Gacin ad radeice civitas Bogonti, ribulo Ave terridorio Portugalense illo casale que fuit de Egilo, et de viro suo Zaton con sua terra voi que illas postueritis invenire, per locis, et terminis antiquis : aveatis vos firmiter, et omnis posteritas vestra juri quieto, et in perpetuo vindiatis; ut siquis tamen, quod fieri non creditis aliquis omo venerit, vel venerimus contra anc kartula firmitatis, et post partes vestra non potuerimus diuindigare, comodo pariemus vobis illa dublata, vel quantum vobis fuerit meliorada. Facta cartula firmitatis quod erit pridie kalendas Januarii era sexagesima sexta pos millesima. Nina, Ogenia, Quela, Gudina, Osoredu, in anc kartula firmitatis nostras manus r+++++s. Qui presentes fuerunt Gundesindo testes, Vermudu testes, Mizael testes, Cidi testes, Ordonio testes, Gundisalvo notuit.

CCLXVI

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Loureiro. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1029

In dei nomine ego mendo garcias plagui nobis per bona paci et uolumtas ut faceremus a uobis ioane cartula uenditionis de ipsa ereditate nostra que aueuimus in uila quos uocitant laureiro subtus mons faro discurenti riuolo ferar in loco predicto bustelo quinta integra per suos locis et terminos antiquis ut ila potueriti inuenire in casas pomares sautos uineas pomiferas pascuos padules acesum uel regresum petras mouiles uel inmouiles aquis aquarum sesigas molinarum teras ructas uel inructas et barbaras intratus uel exitus uel quantum aprestitum ominis est. et acepimus de uos in pretio v modios tamtum nobis bene conplaguit et de pretio nicil apud uos remansi. aueatis uos et omnis posterita uestra siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus aut nos aut filios nostri aut qalieue generis que in concilio pos uestra parte deuendigare non potuerimus como pariemus ipsa ereditate duplata uel quantum fuerit meliorada. menendo carcias facta cartula uenditionis manus nostra rouoramus. in era LXVII super millesima die erit IIII^mo kalendas februarias. rorigo presbiter notui. osoilo test. arias test. idila test. gumsalbo test. pedro tosarius test.

CCLXVII

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa de Carvalhido. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1030

In dei nomine ego elias bene egas connomento cidi in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis truictesindo gutierez et uxor uestra gunterode ereditade nostra probria mediatade integra sibe de illa nostra quomodo de illa de meo tiu iuliano per ubi illa potueridis inuenire con quantum in se obtinet et aprestidum ominis est. damus uobis illa sibe de parentela quan etiam et de conparadela per suis terminis et uicis et locis antiquis exitum uel regresum. et abe iacentia ipsa ereditade in uilla karualido et diuidet ipsa uilla con uillar de porcos et de alia parte con uilla arones et de tertia parte con uilla gemundi subtus monte faro discurrente arrugio uti terridorio portugalensis. et accepimus de uos in precio XVIIII° *(sic)* in que nobis bene conplaguit et de precio abut uos nicil remansit in deuito. Ita de odie et tempore siat ipsa ereditade de iuri meo abrrasa et in uestro iure et dominio siat tradita et confirmada. abeatis illa firmider et omnis posteritas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et faciatis inde quod uolueritis. siquis tamen quod fierit non credimus et si aliquis omo ad inrumpendum uenerit uel uenerimus contra anc karta uenditionis que nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare que pariemus a parti uestre ipsa ereditade dublada et quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim auitura. facta karta uenditionis die erit V° kalendas iuni era millesima LXVIII.° elias bene egas connomento cidi in ac karta uenditionis manu mea rouor——auimus. et ibi adicimus. et damus illa larea integra con suas mazanarias. leua sse de kasale de sesilli et fere in termino de gemundi et abe in anplo I paso et quarta de passo manu super caput. elias connomemto cidi in ac carta uenditionis manu mea rauora+uimus.

Garzia testis —froila testis —stefano testis.
louegildo testis —menendo testis.
zoleiman prespiter notuit.

CCLXVIII

Partem praedii quam possidebat in loco de Figueirosa *tradit Balteirus praetori sive judici* de Alafões *pro multa quam ei solvere debebat. Charta autographa, olim ad Petrosense Monasterium pertinens, ex chartophylacio Conimbricensis Universitatis delata in Publico Archivo custoditur.*

1030

In dei nomine ego balteiru placuit aque conuenit nulius cogentis inperio nec suademtis artigulo set probria nobis adcessit uolumtas ut faceremus uobis fromarigu iben egas et uxor uestra adosenda cartula uenditionis sicut et uendimus ereditatem mea probria que auemus in teritorium alahobeines subtus monte fuste discurent*e* ribulo bairoso et aue iacem*tia* in fikeirosa et fuit ipsa eretate de parte de meo auolo potemzo et suo filio uermudo presbiter et abuimus inde intentio in presentia fromarigu iben egas ante iudices de alahobeines arias salamonizi cidiz iustizi .... sizi tanoi et ante multas faces bonas. et inuenerunt me in mentira in testimonio et abui li a dare in iudigado uno boue et apretaui me pauco auer et dau aque concedo proinde mea rationem de ipsa ereditate VI^a^ integra casas uel teitus eorum pamares *(sic)* perales figales castaniales nugares ceresales arbures fructuosas uel infruc*tuo*sas montes fontes exitum acersum uel regresum aquis aquarum uel sesigas mulinarum per ubi illas potueritis inuenire per suis uigus uel suis terminis antiquis comodo se diuide con terminum de aberautis et inde per terminum de penso et inde per terminum de uilanoba et inde per terminum de iben ordonizi et inde fige se in terminum de palatio et inde aberautis unde primis incoauimus. dau aque concedo uobis de ipsa ereditate ipsa VI^a^ integra tanto mici quadra inter meos eredes. et acepimus de uos a confirmandum cartula ipse boue que uobis auia a dar et uno modio de milio tantum mici bene quonplacuit uos dedis et nos acepimus con bona mente. Ita ut de odie die uel tempore siat in que in cartula resona de iure nostro abraso et in uestro iure uel dominio siat tradita aque cepta. aueatis uos illa firmiter iure quieto uos et omnis postereditas uestra filiis uel neptis uestris. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus et unc factum nostro inrumpere uoluerit comodo pariemus ipso que in cartula resona duplatum uel quantum a uobis fuerit melioratum et desuper parie post parte de potestate qui illa

terra inperauerit ccc solidos et uos perpetim auiturum. Facta cartula uenditionis eo quo erit IIII° die post kalendas septembris. Era LXVIII post millesima. balteiru uobis fromarigu iben egas et uxor uestra adosinda in anct *(sic)* cartula uenditionis manus mea r++++ouoraui.

Qui presentes fuerunt ic sunt. iacob zadonizi testis. seruando testis. fandila testis. gudinu iustizi presbiter. arias animizi presbiter.

CCLXIX

Pactum venditionis fundi in villa de Grijó. *Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis,* Livro Baio Ferrado *sic dicto, in Publico Archivo servato.*

1030 (?)

Karta ecclesiole

In dei nomine. Ego ederonius prolix tuereu et zuuetta una cum uxore guldregudo. Placuit nobis per bona pacis et uoluntas uendere nostram hereditatem uobis didaco uenegas et uestre uxori marie et filiis uestris quam habemus in uilla ecclesiole subtus monte sagittela secus ribulo arrugio quod discurrit ad cerzedo territorio portugalensi. damus uobis in ipsa uilla totam illam hereditatem quam ibi habuerunt parentes nostri usureu et zuueida in casas quintanales edifitia pumares uineas soutus defensas seu omne pomiferum terras cultas et barbaras pratos et pascua exitus ad montes atque regressus seu et omne quantum in ipsa uilla ad prestitum hominis est et uos in ea potueritis inuenire pro pretio quod a uobis accepimus placabile duas pelles agninas pretiatas in L^a^ solidos tantum nobis placuit et de pretio aput uos pro dare nichil proremansit. Habeatis uos illam firmiter et omnis posterita iuri quieto temporibus seculorum. Ita ub *(sic)* hac die et tempore de iure meo sit abrasa et in uestro tradita et confirmata. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus uel de propinquis seu de extraneis qui uobis illam calumniare uelit et nos illam auctorgare uestre parti non potuerimus aut neglexerimus quomodo pariam uobis illam duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam et uobis perpetim habituram. Facta karta uenditionis II^le^ nonas decembris. Era LXVIII. Ego ederonius et goldregodu illam manibus nostris robor++amus. Qui uiderunt. Zalama uidit test. Pelagius test. Suarius test. Cidi test. sendinus presbiter notuit.

CCLXX

Sarracina concedit servo sive clienti suo, David presbytero, ut dominium dimidii ecclesiae S. Cosmae et Damiani cum alio presbytero communicet. Hac concessione fultus, David commune ipsum dominium reddit. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.

1031

Christus. In nomine domini. Hego sarrazina confessa prolix fredenandi et ieluire in domino deo eterna salutem amen. ad persolbitione te dauid quasi presuiterit pro ipsa tua eglesia uogabo*lo* sanctorum cosme et damiani ut licitum abeas tu testare donare uel quiquit exinde uolueris faciendi liberam in dei nomine abeas potestate. in dei nomine ego dauid prespitero per iussione et solbitione domina mea iam superibus nominada placuit mici bone pacis et uoluntas nullus quoque gentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimescentis metum neque pars quod est fraudes ingenuo set propia mihi acsesit bone pacis et uoluntas ut facere uobis congermano meo ero quasi presuitero textum scripture et perfiliationis uel benefactis simul et firmitatis de ipsa eglesia iam superius nominata sanctorum cosme et damiani quorum baseliga scidada est inter uilla laurario et exatornes in termino gemundi et abeo ipsa eglesia de supsceptione et ganatione abios meos fagildo confeso et mundino presbitero. concedimus uobis de ipsa eglesia III^a^ integra con omne sua prestantia que in se obtinet et sit potuerimus illa alia media deuindigare partiamus illa per medio unus con alios uel ex progenie nostre qui in uita sancta perseueraberit et regula monestiga deduxerit abeant et posideant ex progenie nostre unusquisque sua ueritas abeant et posideant. Ita ut de odie die et tempore abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestre iuri quieto temporibus seculorum. Et quiquit exinde agere facere uel iudigare uolueritis liberam in dei nomine abeas potestatem et pro ad confirmatione cartula benefactis uel perfiliationis accepimus de uos uno poldero de segundos colore rosello con sella et

freno in LX solidos. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inronpendum contra hanc cartula perfiliationis uel benefactis que nos in iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostre pars nostre partique uestre abeatis licentia de nos adprendere ipso que in scripture resona duplato uel quantum ad uos fuerit meliorato et uobis perpetum abere. Nodum die quod est VIII° kalendas obtuber. Era LX^a VIII^a super millesima. dauit quasi presbitero in hanc scripture firmitatis quod fierit relinquendo et nobit manum mea ro+.

sarracina confessa manum confirmans +. —fromarigu menendiz quos uidit —petro froilaz quos uidit — gondisalbo quos uidit.

pelagio nuniz quos uidit —froila presbitero quos uidit —pelagio adefonsiz quos uidit —astruedo quos uidit.

CCLXXI

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa de Guilhabreu *siti. Ex charta autographa, olim ad Morariense Monasterium pertinente, et nunc in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1031

Christus. In nomine domini simdileua in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis uolumtas numlo quoque gemtes inperio nec suademtis artigulo neque pars quot est fraudes ingenio set promto animo et integro meo consilio ut per escritis faceremus at uobis guterre tructesimdizi et uxori uestra ermemtro cartula uemditionis de nostra ratiom de ille casal que fut de nostros auios dauid et animia et mader nostra mellida conomento matre et lleba se ille casal de ille fomtano que discure proat illa fomte de asperigo et uay proat ille talio iusta illa casal antiqua et fere in ipso talio que ian disimus et damus at uobis inde de ille dauid et de animia de sua porzione VIII^a integra in ipse casal pro que accebimus de uos precio III^or solidos tamto nobis conplaguit et de precio abut uos non remansit in deuitum. uos dedistis et nos accebimus. aueadis uos et omnis posteridas uestras in seculum seculi. et est ille casal in uilla uiliabredi teredurio portugal ..... adque conzedimus et si aliquis ..... contra anc cartula ..... et nos post parte uestra deuimdigare uel non uoluerimus pariemus ipsa eredidade duplada uel tripada et iudigadu. nodum die erit XV° kalendas ianuarias. Era LXVIII^a super millesima. simdileuba in anc cartula uemditionis manu mea r+o.

testes froila salamiru gomtigio amarelo uidisilu notuit.

CCLXXII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa Gacin dicta. Autographa charta, ex scrinio Collegii da Graça *Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1032

In dei nomine. Ego adosinda benedictizi plaguit mici per bone pacis et uolumtas ut uinderemus uobis osoredo pelagiz et uxori uestre edegundie sicut et uindo ereditate mea probria in uilla gacin subtus monte bogonti probe ribulo aue et uindo uobis ipsa ereditate integra quanta que ibi aueo in casas et plantatis exitus uel regresum cum cunctis prestationibus suis quantum aprestitum ominis est siue de paremtum meorum comodo et ganantia ad integro uobis illa concedo ubique sua ueritas podueritis inuenire. pro que acepimus illo boue mosgelo medio et pro que tolleretis me in mea uita de uictum et de uestito et sic illa mea comodo et de filia mea sindileuba. de odie die aueatis illa firmiter et posteridas uestras iuri quieto ut si aliquis omo uenerit contra anc kartula uindictionis inrunpere uel inmodice temtare comodo pariemus uobis illa ereditate dublata et quanto ibi fuerit meliorata et iudicato. Notum die VIII° idus martii era millesima LXX.^a adosinda a persona mea et de filia mea sindileuba in anc carta mano mea ro+. qui presentes fuimus gondemaro test. aluitu test. elias test. gundesindo test. gilmiro test. menendo notuit.

CCLXXIII

Exorta lite inter abbatem vaccariciensem Tudeildum, et abbatem Alvitum, de dominio villae Sunillanes dictae, litigantes tandem ad concordiam coram judice deveniunt. Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1032

Carta placiti

Aluitus abbas una cum subrino meo izila sabariguizi et tudeildus abbas et domna unisco placitum facimus inter nos unus ad alius pro scriptura firmitatis quod erit IIIIº idus marcii Era LXXª superhacta millesima pro illa intencio que inter nos fui pro uilla sunillaner *(sic)* in presencia ante gundisaluo trastemirizi et per manus saioni uimara eiriguizi et deuenimus inde ibi ad iuramento hic ad monasterio leza per manus ipsius saioni et deuenimus inde ibi ad compagina que partiant ipsos abbas ambobus ipsam nominatus ipsa medietate que incartabit sunilla et uxori sue gudilo ad domno tructesindo et ad uxori sue domna uniscu unde intencio fuit unde saka aluitus abbas scripturas de fanzaranes et domna unisco scripturas de sunilla et de gudilo que posuit in testamento de leza et illo pumar que pariabit uedragildu et baltario quomodo est integro in omnique giro cum suas casas ipsa hereditate sicut de sursum resonat et comodo afflamus illam in iure de tudeildo abba parciant ipsos abbas ambo equaliter per medium pro que tornarunt aluitus abba et suas testimonias de iuramento et de pena ut habeant ipsos abbas per medium. et post obitum ipsius abbas fratres de fanzaranes et fratres de leza similiter faciant usque in uita sancta. et qui unus ex nobis de istos abbas aut de ipsos fratres de ipsos monasterios iam nominatos ibidem suposita fecerit super ipsas hereditates que sursum resonant unus ad alius pro se aut pro quocumque generis omo pro quacumque haccio uel calumnia pro inpedimento quomodo careat post partem de qui placitum obseruaberit sua racionem de ipsa hereditatem et insuper c solidos et ad iudice suo iudicatum. aluitus abba et izila sauariguizi et tudeildus abba et domna uniscu in hoc placitum manus nostra++++s.

Qui adfuerunt —Gundisaluo uermudizi test. —Sarrazinu gaudilizi test. —Randulfus presbitero test.

Ero uegitizi test. —Fromarigu taninizi test. —Menendo sisnandiz test. —Asemonda testes.

Et sciant ipsos pactos de iuramento et de pena persoltus. Guimara eriguizi qui fuit saioni manu mea confirmo.

CCLXXIV

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1032

Carta uenditionis de talios qui sunt in bauzas

In dei nomine. Ego benedictus et uxor mea munia pelaiz placuit nobis pro bone pacis et uoluntate nullo quoque gentis imperio nec suademptis articulo pertimescentis mecum *(sic)* sed propria nobis accessit bone pacis et uoluntas ut uinderem uobis tudeildo abbati et a ffratribus uestris sicut et uendimus corte de salinas nostras proprias quos aprimis In hereditate de monasterio bauzas cum nostras manus et dei adiutorio. et sunt v talios in ipsa corte. Ego benedictus dedit inde a domno angenado Iº talio et illos alios IIII uendimus uobis antegro *(sic)* exceptis quarta que est ratione donniga. et est ipsa corte inter corte de ceidi teudaldiz et de alia parte corte de cidi pelagiz. ad integrum uobis illas concedimus cum sua uasa quantumlibet ibi necessarium est et habent iacentiam in uilla matesinus quomodo diuidit illa aqua que uenit de illa fonte de matesinus discurrente riuulo leza territorio portugalensi subtus castro quisiones *(sic)* ad integrum uobis illam concedimus liberam In dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam uenditionis ad irrumpendum qui nos in iudicio deuenerimus et eam deuendicare non potuerimus aut noluerimus quomodo pariemus uobis cortem in duplo. et accepimus de uobis precium inter tritico et milio et sicera xx modios minus II quartarios tantum nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debitum. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa corte de nostro iure abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata iuri quieto Habeatis annos annorum usque in secula seculorum uel cui illam dare uolueritis. nodum die quod erit VIIIº kalendas maii.

Era LXX[a] super millesima. Benedictus et uxor mea in hac cartula uenditionis manus nostras roborauimus++ Qui presentes fuerunt. Arias presbiter conf. Romanus test. Halaf test. Bellallus presbiter. Randulfus presbiter. Quandila test. Leouegildus test. Auriol test. Ihoannes Notvit.

CCLXXV

Villam de Pinheiro *tradit Onega Pelagiz presbyteris Abdellae et Godino, ut teneant dum vixerint. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1032

Carta donationis

Magnum est enim titulus scripture firmitatis in qua nemo potest hactum largitatis inrumpere sed habet omo potestate de causa sua inde facere quod uoluerit. Obinde ego omnega ploris pelagii placuit nobis asto animo integra mente ut faceremus uobis abdela presbitero et ad suprino uestro gudino presbitero sicut et facimus textum scripture firmitatis de uilla nostra propria que uocitant pinario ulpe *(sic)* mons custodias discurrente ribulo leza territorio portugalensis in uilla quomodo illa obtinuit roderigo ordoniz de illo memoriale per porto de canas et uai per illa anta pro ad termio de cus*to*dias et de celleiro infesto per illo arrogio usque ad porto de canas. Damus atque concedimus uobis ipsa uilla per suis terminis et locis antiquis prestacionibus suis que in se obtinet sicut testauit roderigo ordoniz ad locum sancti martini de teudianes et damus nos ad uobis illa sicut iam superius diximus pro remedio anime nostre et anime de qui illa testauit ut habeatis et edificetis et populetis et habeatis et possideatis et uos et omnis posteritas uestra dum uita uixeritis et nec uendatis nec donetis nec extraneatis in alia parte et in alia scripture transferre concludatis nisi seruiatis cum illa ad nobis et ad nostris propinquis et ad illis qui in ipso monasterio habitarent ubi illa uilla in testamento est concessa per ubi illa uobis delimitauimus et coram testes adsignauimus et pro remedio animas nostras habeatis et possideatis uos et omnis gens uestras dum uita uixeritis et post obitum de cunctis gens uestra relinquatis illa uilla cum suis edificiis in post parte testamento de sancto martino de teudilanes testaui roderigu ordoniz. Facta scripture donacionis series testamenti x kalendas iunii. Era LXX[a] super millesima. Honega prolis pelagii in hanc scriptura series testamenti quod fierit et elegit plena habeat firmitate et manu mea roboro +. Pro testes Magister gontigio. Magister fonso. Pepites. Germondo froilaz. Aluito test. Frogulfu presbitero. Magister fromarigu test. Aluito presbiter test. Magister igulfu test. Iustu presbitero. Velasqu ualentiniz test. Mirum test. Donegas test. Cidi test. Dono erotiz test. Ranosindu test. Menendus test. Eita presbiter. ascorigu. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus nos aud gens nostra ad irrumpendum hanc scripture testamenti pariet post uestra parte duplato et hunc nostrum factum adstabile habeat firmitate. Honega plolis pelagii in hanc series testamenti manu mea +. C.XXX. d. XXX. n. E*.T.L.XXX.T. Et sic pernominato in ista scriptura que seruiant magister abdella ad comde ad domino quod uoluerit conf. + Et si edificardes domus domini in ipsa uilla de quacumque parte ibi quesierint habitare habitent per sentencie regule.

CCLXXVI

Pactum venditionis praedii cujusdam in pago de Refoios. *Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1032

Christus. In dei nomine ego guta plaguit nouis ut per bona pacis et uolumtas ut faceremus a tibi rauparío iermias et uxor sua crementina kartula uenditionis de ereditate mea probria quod abeo de parte meo pater espansando in logo predicto in uila de refoius discoremte ribulo lesa quodmodo se leua de illo agro maior contra parte de sancto christoforo de ipsa ereditate que fuit de abios nostros odario et platia de ibso quenione integor *(sic)* quarta integra con cumtis prestationibus suis aueatis uos et omnis posteritas uestras iuri perene pro que acebimus de uos pretio v modios quamtum nobis bene conplaguit. Ita ut de odie die uel tempore sit de iure nostro

* *Mendose* E *pro* XL *scriptorem codicis ex charta autographa credimus transcripsisse. Numeros plusquam semel notarii medii aevi pro litteris vocalibus sumpserunt. Hic legendum erit* Cidi notuit, *si litterae* E *numerum* XL *subrogetur. Vide* RIBEIRO, Dissert. Chronol., T. IV, Part. I, pag. 106 *quo loco perperam anno* 1042 *hoc documentum tribuit.*

abrasa et in uestro iure uel dominio siat tradita uel confirmada. Quod sit aliquis omo uenerimus *(sic)* uel uenerimus contra anc kartula uenditionis que nos a iuditio deuimdigare uel obturgare non potuerimus quodmodo pariemus psot *(sic)* parte uestra illa ereditade dublata uel quamtum a uobis fuerit meliorata et..... perpetim abiduro. Facta kartula uenditionis sub die quod erit VI decimo kalendas iulias era LXX psot *(sic)* millesima. Guta in anc kartula uenditionis manu mea +.

Steuano test. —odorio test. —lalo test.

anserigu test. —patrecelo test. —quisando test.

menemdo test. —gontado test. —gumsalbo test.

Germias presbiter noduit.

CCLXXVII

Donatio partis villae cujusdam Monasterio de Leça *facta. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1032

Testamenti carta

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sancti saluatoris cum uirgine inclita semper genitrice apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum quorum baselica fundata est in uilla leza uocabulo sancti saluatoris et sanctorum petri et pauli et sancti andree apostoli et sancti thome apostoli et sancti iohannis apostoli et sancti iacobi apostoli et fratres domini et sociorum eius quorumue dispares et locis diuersis cimiterii aule est nuncupate ue hic discribere prolixior conuenit adiungere omnia sanctorum martirum que dei curie celestis sublimates roseo cruore perfusos ad officium predicationis electos uirginitatis glorie coronatos et confessionum floribus adornatos et sicque inhercia egra mens hic sigillatim scribere nequiuimus in fracmenti paradisi loco beatitudinis a dextris ordinis tenere confidimus. Ego ancilla christi uita domna cognomento trastina cum peccaminum mole depressa in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicimur que etiam reatus nostri criminis sepe pauesco ut per uos sancti martires merear communem dominum ac sanctorum hominum cetu fida supplicantium deposco. Et ideo deuotioni extitit ut ex uoto proprio abolendis delictis parentum meorumque delictis en discriminibus ob honorem celsitudinis uestre. Concedimus ad ipsum locum et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris qui in uita sancta perseuerauerint concedo ad ipsum locum sanctum et fratribus qui ibi perseuerauerint medietatem integram et de illa alia medietate decima integra pro remedio anime mee et animabus ipsi uiri mei ut sit nobis ante deum merces copiosa et uenia peccatis nostris. Adicimus ibi ipsam uillam per suis locis et terminis antiquis per ubi illam potueritis inuenire et secundum in nostras cartas resonat et determinat ipsa uilla cum uilla gatones subtus monte custodias territorio portugalense prope litore maris in montes in fontes pumares uineas sautum rouoreda terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles aquis aquarum sesigas molinarum exitus accessu uel regressu siue et omnia que ad prestitum hominis est. Damus atque concedimus ibi pro remedio animarum nostrarum ut tolerantia sit fratribus et sororibus ibi perseuerantes et non habeant licentiam uendendi nec donandi nec in alia parte extraneandi nisi ad ipsum locum sanctum seruiendi et fratribus uel sororibus ibi perseuerandi sit eis in stipendium fratrum et hospitum peregrinum pupillis et aduena. Ita ut ex presenti die ipso que in testamento resonat sit ei licitum et concessum habendi et possidendi usque in finem et in seculum seculi. Qui dicit in libro iudicum —qui filius non reliquerit aut neptos aut prenepotes de re sua licentiam habeat quod uoluerit faciat— sicut dicit in libro IIII° titulus II^s sententia XVIII.^a Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo hominem ad irrumpendum uenerit factum nostrum siue propinquis siue extraneis In primis sit excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit segregatus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et insuper componat ipsum quod in testamento resonat duplatum uel triplatum et uobis perpetim habiturum et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti nodum quod erit pridie kalendas augusti. Era LXX^a super millesima. Trastina cognomento uita domna et diuine memorie in hac scriptura testamenti quod fieri elegi et religendo cognoui a me facta manu mea conf.

Qui presentes fuerunt —Auriol presbiter manu mea conf. —Arias presbiter manu mea conf. —Gunsaluus presbiter manu mea conf. —Frater petrus manu mea conf. —Frater amor quos uidi —Lucidus quos uidi —Sauarigus frater quos uidi —Godinus donaniz conf.

Menindus sesnandiz conf. —Sindinus sesnandiz conf. —Guanda conf. —Randulfus presbiter conf. —Electus presbiter conf. —Dominicus presbiter conf. —Andreas test.

Romanus test. —Fafila test. —Leuidigus test. —Gutinus test. —Vima test. —Gudesteo test.

Ihoanes midiz quos uidi et scripsi manu mea conf.

CCLXXVIII

Marcus uxorque ejus Adosinda ecclesiam de Oliveira, *quam instituerant, supellectile ac bonis immobilibus quamplurimis ditant. Ex apographo exemplari, saeculo XVIII negligenter descripto et in Academiae nostrae bibliotheca servato, sumpsimus. Autographam chartam, in scrinio Monasterii S. Vincentii Olisiponensis olim existentem, non invenimus.*

1033

In nomine Sancte, et individue Trinitatis Patris, Filii, et Spiritus Sancti, et in honorem, vel amorem Christi triumphatilem, Apostolorum, et Martyrum tuorum : nos exigui servi vestri Marcus, et Aldosinda, ob vestro inclito solatio edificamus, nos auxiliante, ob remedio animas nostras, edificamus Ecclesiam vocabulo Sancti Salvatoris, et Sancte Marie semper Virginis, et Genetricis Domini nostri Jesu Christi, et duodecim Apostoli, et Sancti Michaelis Archangeli, et Sancti Adriani, et Natalitie Sanctorum Teclle nutritorum, Martyrum, et Sancti Vicentii Levite, que sunt recondite in Villa que vocitatur Olivaria que est subtus Castrum Saveroso, discurrente rivuolo Aue, territorio Portucalense alpe urbium Bracharam ipsam villam concedimus, et prestationibus suis ab integrum per suis terminis, et locis antiquis, concedimus ad ipsum templum que sint pro vestimentum, vel tegumentum servorum, vel ancillarum, que isto loco in vita sancta persisterint, sub manus patrocinio, vel Abati vestro Atani confero, id est, ipsum locum, in quo Ecclesia in vestro nomine fundata esse dignoscitur cum ornamentis ejus, quod ad usus noster Ecclesia pertinet, id est, vella, vel vestimenta altaris, et templi, crucis, atque corone, patene, calicis, signus ex metallo, libros a profecto de toto agni circulo, orales, casulas, turibulos, atque candelias, et pro corpora tumulendum duodecim passus in omnique giro, et pro celeratione fratrum, vel sororum septuaginta duo, cum intrisecus domorum, cupus, carros, lectus, cathedras, mensas, et quidquid ad usum hominis ibidem pertinet, et quo numero quinque vacquas et alia pecora promiscua : adissimus ibidem de ipsa villa Olyvaria de commodo eam obtinuit pater nostro Arias, tertia integra, et per ipsas duas partes de meos germanos; concedimus perinde ibidem Villas, et hereditates, quas ganavimus in Carrazedo, et in Subilhanes per nostras firmitates et hereditates, quas ganauimus de D. Baltares, et de Conjuge ejus Animia super ipsam villa Olivaria; et in Villa Brichiquanes, que est subtus rivulo Pel, hereditates de Mendo Gonderos, et de sua Germana Cida, et de Sancto Jacobo de Castelanos cum attestamentis, et adinventionibus suis, ipsam Ecclesiam ob integrum, et villa que fuit de Pellagio Tentani, et Dona Elvira, in ipsa villa Olivaria, et illa, que fuit de Drimas Astrufes in villa Linhares, et villa Paretes cum suas piscarias in Rivulo Ave et inter Rivulo Cadavo, et homen Ecclesiam de Sancto Martino de Vabo, quod nobis consentit Fortes Lupelis per illos testamentos, quod vobis dedit, et villa Belmil, quod caduit in partitione de Germano nostro Tello Arias pro remedio anime sue, et villa Signi, quod ganavimus de Comediça Dona Orraca per nostras firmitates; Ecclesia Sancti Cosmati, que est fundata inter villa Podomen, et villa Linhares, omnes villas, hereditates et Ecclesias, quod in Testamento resonent, concedimus, et contestamus eas cum obmnibus prestationibus suis, per suis locis, et terminis antiquis, aquas aquarum, com aductibus earum, sesiquas mulinarum, seu, et omnes piscarias in ipsos rivulos Ave et Cavado; omnia superius nominata post partem ipsum locum sepe dictum concedimus pro remedio animas nostras, et ideo, quia peccatorum mole depresses in spe, fiduciaque, sanctorum meritis, respiremus, non usquequaque desperatio Dei cimus, que sit teste conseciencie, reatui nostro expavescimus, fidentes namque tuc pietatis, quod te petentibus sepe promittis, quia sicut de manu tua cepimus, ita, licet exigua que dedimus tibi, et ita de tua nimia abundante clementia expectamus, suffragio tribulationis, ut pro hec minima collata pro tuorum Sanctorum nobis copiosa eveniat indulgentia : ideo devotionis nostre extitit, sicut de paupertate nostra aliquantulum ex voto proferre debemus, sicuti et offerimus totius loci, atque Sacrosanctis Altaris nostros sive fratrum, vel sororum, qui ibidem in Religione Sancta cum Christi amore commorantes nos ibidem decernimus permansuros, pro benedictionibus ipsius Atam Abbatis, sicut doctrina patrum regula disterminat, et ad isto Abba placuerit; tamen non est discurso firmiter, que in Dei timore venerit talis indigentia, advena, pupillos qui fiunt, Deo servos, habeant, et possideant, que ad isto Abba placuerit, et hunc factum nostrum nunquam ad irrumpendum venturi erimus, sed iste Atam Abba habeat, et possideat dumnam vixerit, neve vendat, nec donet, nec in aliam partem ausus extraneare valeat, et post obitum vero de ipsius Atani Abba relinquatur ad ipsum Monasterium cum suis testamentis, et cunctis prestationibus suis, ad fratrum, vel sororum, et ad propinquos nostros, qui bonos fuerint, in via Monasteria tenuerint : siquis hunc testamentum infringerit, vel leviter tentaverit quisquis ille fuerit, propinquus, extranuus, vel quilibet generis homo venerit ad infringendum, veniet super eum ranfea cons., et voraux inferni barathri, omnesque Sanctos in juditio Dei habeat, et nullam in finem communicationem accipiat, sed cum Juda traditore eres effectus pari luat pena, et excommunicatus ab omni Ecclesia Catholicorum, et duplicatus in juditio terreno ad ipsius Atam Abba, et que ille elegit in ipso Monasterio habitantes fuerint, duo auri ta-

lenta portet ad illos, et insuper seiciens tantum componat quod inde usurpare quesierit, et jugiter confessus permaneat, et in hunc testamentum nostrum in cunctis permaneat firmissimum. Factum series Testamenti x.° Calend. Martii, Era M. septuagessima prima. Marcus, et conjuge mee Aldosinde Juliano Testamenti, et firmitudinis manus nostre confirmamus : et addicimus ibidem medietatem de ipsa Ecclesia Sancti Martini de Linhares cum obmnibus prestationibus suis. Petrus Lonogindus manu mea confirmo. Ferdinandus sub Christi gratia Episcopus confirmo. Golondus Gondisalvi quos vidi confirmo. Pelagio Vermuas quos vidit confirmo. Martinus Valasques confirmo. Juliano Elmoris confirmo. Odosio Camavis confirmo. Osairo Teles confirmo. Guonçalvo Quintus confirmo. Christovalo Presbiter confirmo. Sancius Presbiter confirmo. Cidi Auseriqus. Randulfus Leonegildus. Randulfus presbiter. Aldulfus presbiter. Bona Milit manu mea confirmo. Aragus Millit manu mea confirmo. Lupa Domina confirmo. Urillu confirmo. Decus presbiter confirmo. Gumdema Usuris. Tecla Gonçalvit. Odorius Sesnandes manu mea confirmo. Galmarius Presbiter notavit. Arias Fraiat confirmo. Egeus Gosendit confirmo. Gondiçalvus Presbiter confirmo.

CCLXXIX

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Fornellos. *Exemplar in* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *incuriose descriptum, nobis textum praebuit. Non aliud exemplar invenimus.*

1033

In Dei nomine. Ego Nunu Rodericus plagui mihi pro bone pacis, voluntas meas proprias, ut facere vovis Tetoni Pelagizi, et conjungia vestra Animizi, sucut et facio cartula venditionis de ereditate mea propria, que comparavi pro meo servizio ad ea complagui, et fecit mici inde carta et a conjungia Gontina de duodecima, et de ipsa duodecima de vovis inde medietate integra cum omnem prestationibus suis per ubi illa potueritis invenire, sigut in illa alia carta resona, et est ipsa medietate in tota villa de Fornelus suptus civitas Bogonti inter Ave, et Alister, territorio Portugalensis, et acepi pretium, et de pretio tue novis bene complagui una polgra in viginti modios; tanto mici bene complagui, ita ut de odie die, et tempore sit de juri meo abrasa, et in vestro jure sit tradita, adque confirmata : abeatis vos, et omnis posteritas vestras, et quidquid inde facere volueritis; et siquis tamen, cot fieri non credimus, et quis omo veneri, vel venerimus contra anc carta venditionis ad inrumpendum, vel caluniandum, que novis post vestra parte noluerimus vovis purgare, vel devindigare, aut vos in voce nostra, comodo pariemus vovis illa dublata, vel quanto ibi fueri meliorata, et vo abiturum. Facta cartula venditionis in cot eri secumdo Idus Abrilis, era milesima septuagesima prima. Nunu in anc cartula venditionis manu mea roboro. Vermudu Fagildizi, cos vidi —Arias Vencarias cos vidi.

CCLXXX

Floresindus uxorque agrum quemdam in villa de Besteiros *dominae loci tradunt pro multa judiciali quam ei solvere debebant. Charta autographa, quae olim in scrinio Portucalensis Monasterii* de Ave-Maria *Benedictinarum Monialium aut amissa aut deleta, textum sumpsimus ex apographo saeculi XVIII in Bibliotheca Academiae nostrae servato et a* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. III, Append. N.° 1) *jam edito.*

1033

Floresindu, et Fradegumdia pactum, et ligale placum facimus ad vobis Domna Jelbira phro illa Varcena, que vobis damus in judigatu, quanta ibi avemus in pumare aliariz, et esmoriz, in villa Balestarios, et damus vobis illa pro illo judicio, que abuimus cum Izila presbiter, pro Saion Ilovegildo, umde pervenerunt pro ajuramentu ic in Sancto Cosmate, et tornamus ilos de juhra, et de pena, et demus ad Izila presbiter ibi hereditate de Transfontano, contra parte monesterio, con omen suo aprestitum, que era sua veritas, per suas firmidates : d... a vos ilas lareas que sursum resona de Fontano .....: vestra parte, et ego Izila presbiter similiter vobis ila confirmo, tan nos, quam posteritas nostra, ut abeatis vos ila firmiter, et omnis posteritas vestra, et qui veneri, sive venerimus de pars nostra ad imfrijere, pariet ipsa hereditate dublata, vel quamtu ibi fuerit meliorata, et vobis perpetim abitura. Notum die quod erit IIII Kalendas Julias, Era LXXI. Floresindo, et Fredegumdia, et Izila presbiter in anhc escriptura firmidatis manus nostra +++ ipsa Era post milesima. Pro testes. Ansuetu. Enegu. Nunu. Adefonsu. Sendamiru. Froila. Jelmiru. Tauron. Savarigu presbiter. Erinias.

CCLXXXI

Donatio villarum de Terroso *et* de Villa Chan. *Charta autographa exstat in membrana, in qua pactum venditionis, sub n.°* CCLXXI *editum, exaratum fuerat.*

1033

Christus. In nomine domini uistregia prolix galimdus et uistregia in domino deo ad eternam sallutem amen. Indeo *(sic)* placuit mici bone pacis uolumtas numlo quoque gentes inperio nec suademtis artigulo neque pars quod est fraudes ingenio set pronto animo et integroque consilio ut facere uobis gutiere tructesimdizi et coniumgie uestre ermentro sicut et facio uobis cartula donationi et conceptionis simul et firmitatis de uilas meas proprias quos aueo inter aue et catauo et uocitant illa teroso et aue iacemtia in loco predicto inter uerazini et regaulfi et amorim alphe montis lanutus prope litore maris teritorio portugalemse. et alia inter aue et labrugia nominata uila plana et aue iacemtia inter mirazi et moreirola et de alia parte mola de olibas alphe montis castro boue territorio labremse et portugal in litore maris. et abuimus ipsas erditates de subseptionem auiorum nostrorum tructesimdus et gumtilli et paremtum nostrorum galimdus et uistregia. damus uobis ipsas uillas iam supra nominatas pro uestro seruitio que nobis est placiuile. et damus uobis illas per suos terminos uigus et lozis antigus cum quantum in se obtinemt et a prestitum ominis est damus atque concedimus uobis ila firmiter ut ualeat inuemtio sicut et uimditio in ipsas uillas mea rationem ad integro sibe *in* casas in plantatus in intresigus domorum siue in eglesias qua*n*tum nostra ueritas est et uos perexquisiere et auimdigare potueritis in dei nomine liuera aueatis potestatem uos et omnis posteritas uestras iuri quietum temporibus segulorum perpetum uimdicetis et pro confirmandum cartula firmitatis acepemus de uos una uaca uitulata tanto nobis bene conplagui. Ita ut de odie die tempore sit ipsas uilas de iuri nostro abrasa et in uestro dominio traditas et confirmatas et siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra ac kartula firmitatis inrumpere uel fra*n*gere quesierit parie ipsas uillas duplatas uel quamtum ad uos fuerit melioratas et uobis perpetim auituro. facta cartula donationis et firmitatis notum diem quod erit x° kalendas Decembris. Era LXXI^a^ super millesima. uistregia prolis galindus et uistregia in anc kartula firmitatis manus mea confirm+.

qui presems fuerunt —Uermudus et ibeniegas conf. —auomari didazi test. —Oliti naustizi test.
onorigus presbiter test. —gumtigio test. —froilla guimiriz test.
Odorius ordoniz conf. + —Menendus odariz conf. + —gumdisalbus cresconiz test.
Pellagius presbiter quos uiui et test. sum —Froila presbiter quos uiui et test. sumus.
didagus menemdizi test. —fromarigus test. —didagu romariquizi test.
Erus indignus quasi presbiter notuit.

CCLXXXII

Pactum venditionis partis quorundam bonorum in pagis de Pigeiros *et* de Torno. *Ex codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira, Livro III, *prae se fert, hausimus, cùm non aliud exemplar nobis cognitum supersit.*

1033

In Dei nomine. Ego Sando Vitimiri plaguit mizi bone pazis, et volumtas, et nulus quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo nec pertimeixentis metuun set propia mea voluntate, ut fazeremus vobis Suario Pelagizi, et conjugia vestra Eilan kartula vendizionis sigut et fazio de omnea mea eredidade, quanta que aveo in Villa Peijarios, et in Torno, quarta integra, de quanta abuerunt meos parentes in ipsas Villas nominadas Peijarios, et Torno tan de meo Pater Vitemiro quan de mea Mater Dordia extra illa larea de Agro malo, que mizi deo Rodorigu Brandilazi pro ila ratione de ila, et mea razione de ipsa larea de Agro malo ila damus vobis ipsa quarta de quanto ibi abui meo Pater, et mea Mater, in kasas, in domos, pomares, figules, et amexenales, sautis, terras rubtas, vel inbarvaras, petras moviles, vel inmoviles montes fontes, pascuis padu*li*bus exidum, retresu, vel quanto prestidum ominis est per suis terminis, et loziis antiquos ubique illa podueridis invenire, con cuntis prestationibus suis. Et asebimus de vos prezio in viginti modios in prezio quare nobis bene conplagui, et de prezio abut vos non remansi*t* in devido, ida ut de odie die vel tempore siat ipsa eredide de juri nostro abraso et in vestro jure tradida, vel confirmada, et de omnis progenies vestre. Et si aliquis omo venerit, vel venerimus contra ac kartula inrumpendo, et vos in juzio devendigare non podueri*tis* in voze nostra, aut nos post parte vestra, pariemus vobis ipsa eredide du-

bla, vel quanto ad vos fueri meliorada et et vobis perpedin avidura. Facta kartula venditionis nodum die, quod erit pridie Nonas Dezember era milesima septuagesima prima. Sando in anc kartula manu mea rovora+vi. Odorio testes, Patre bono testes. Qui viderunt Gondesendo testes, Froila Pelagisi testes, Alzumo testes, Davi testes, Cidi testes, Vimasedo testes, Sonimiro notuit, et confirmo.

CCLXXXIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1034

Platitum de habitatione monasterii de rocas

Froila presbiter uermudus presbiter uobis tudeildo abbati et fratribus uestris placitum facimus uobis pro scriptura firmitatis quod erit III° idus februarii Era LXXªIIª superacta millesima. tale placitum facimus uobis ut habitemus post parte uestra in monasterium rogas et faciamus uobis directam ueritatem et non faciamus uobis ibi supposita mala nec extraniaturam sed in ueritate permaneamus in uestra fraternitate post uestra parte et de fratribus de uaccariza. et si minime fecerimus et isto placito exierimus quomodo pariemus post parte que uestra c solidos et remaneat casa sana in iure uestro et casa et monasterium quantum de manibus uestris accepimus. Froila presbiter Vermudus presbiter in hoc placito manus nostras ++. Et ego tudeildus abbas et fratribus meis si uobis illum monasterium tollerimus de uestro iure in uestra uita sine uestra culpa quam uideat concilium que pariamus post parte uestra alios c soldos. Tudeildus abbas et fratribus meis manus meas ++. Mauran frater. Fromarigus frater. Ansemondus presbiter. Randulfus presbiter. Sandinus gundisaluiz. Toderedo eitaz. Scientiam facimus pro ad diem sancti iohannis adimpleamus placitum. Froila presbiter et Veremudus presbiter.

CCLXXXIV

Pactum permutationis bonorum quorumdam in villis de Pigeiros *et* de Viariz *pro aliis bonis in eisdem villis. Textum, multis mendis quidem foedatum, sumpsimus ex codice, saeculo XVIII descripto, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert, aliud etenim exemplar nobis non superest.*

1034

In Dei nomine. Brandila Vitemirizi plaguit mizi bona pazis, et voluntas, ut fazeremus vobis Suario Pelagizi, et conjungia vestra Eilon kartula contramudationis de eredidade mea propria, que haveo in Villa Pegiarios subtus kastro piloso terridorio Portugalensis discurrente rivulo Alister inter Ave et kadavo in llodo predicto quarta integra de eredidade de Patre meo Vitimiro Sizilazi, et Mater mea Gorda ubique illa podueridis invenire, in Villa Pejarios, et in Viarizi contis prestationibus in se obtine in cazas, domos con terminiz e cis suis tam rubtas, vel inbarbaras arvores fructuosas, vel infructuosas mazanarias figele ameixenale, Castineales, pesegales pascuis padulibus montes, fontes, aguas curriles vel incurriles fontis agualas resigus molinare, ex regressum vel quantum aprestidum ominis est in ipsarum villas nominadas per suis terminis, et losis antiguos, et azepimus de vos proinde raziorie de adefensa via integra de eredidade de Gonderedo sui deraquam com de guadillo in Vila Pelagiarios, et inviarizi, et in Pejarios illa rurusidis et de meo Bater Vitimiro de illa egua que venie de Jalado usque illa petra nadiva que esta super illa kasa de Cidi Gonderevi et de ipsas suras usque in rio. tanto mihi, et vobis bene complagui ida ut de odie die, vel tempore sedea de juri nostro abrasa ipso que vobis inkartamus, et in juri vestro tradida vel confirmada, et de omnis posteridas vestra juri quiedo vindize. Et si aliquis omo veneri vel venerimus contra hanc kartula inrumpendo, ut vos in juditio devindigare non podueridis in voze nostra aut nos post parte vestra que vos pariemus illa dublada vel quanto ad vos fueri meliorada, et vobis pro et dinuvidura. Facta kartula contramudationis nodum die quo erit decimo sexto kalendas Abril era milesima septuagesima secunda. Bradila in anc kartula manu mea rovor+o. Et ipsa eredidade de Adefonso deo illa Suario Galindizi ad Suario Pelagizi, et pres illa sua Galindizi ad sua filla de adero pro duos cavalos que trove de illos natondo de docentos solidos, et de experiran pro sua culpa quos viderunt Cidi Presbiter, Alzamoter Patre Bono testes.

CCLXXXV

Nobilis mulier Xemena filio nuruique donat praedia quae in villis de Pigeiros *et* de Touguinha *possidebat. Textum, mendorum haud expertem, sumpsimus ex unico nobis cognito exemplari, in* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro II *exarato.*

1034

In Domino Deo eterne salude amen. Ego Comidessa Domna Xemena Ploriz Fredenado et Geloira ad vobis Fili meo Suario Pelagizi et conjugia mea Eilan. Magnum est enim tidulo donationis in quod nemo podeest actum largiaris inrumpere nec foris leys proizere, set quidquid donetur, vel ofertur nullo modo inrumpatur, sicut unc facto nostrum in cuntibus rovore plena aveo firmidade, et ob ut inde Ego jan supra nomina Xemena plaguit mizi bone pazis, et voluntas ut faceremus vobis supra jan dictos Suario, et Eilan kartula donationis per escriptura firmidatis de heredidade mea propria que aveo in Villa Pejarios sive in termino de Tauginia, comodo et de Pejarios de Porto de Muillani ad susu per lagua condodisare pro ad Pejarios usque in alister et de foso fontano dede Muilan usque insulsido quomodo vai in direto Muilan per illo monte pro ad illo termino que demus ad Aloiturau Panizi; deinde ad suso damus vobis ibi de quanto ibiden aveo ubique illa podueridis invenire in kasas, in pomares, salti amexinare figarera arvores fructuosas vel infructuosas terras rubtas vel inbarvaras petras moviles vel infictiles augaz cursiles vel incursiles fontis aquarum vel sesigas molinarum pascuis paludibus montes fontes exidun, regressum, vel quanto a prestidum ominis est per suos terminos et loziis antiguos; tera illa laredevi Temiro Donizi que ei demus, illa alia vobis conzedo comodo vobis delimidavimus pro que es moumido et pro alia gias bonas que mizi fezestes et servizio bono, que nobis bene complaguit valeat donatio sigut vendizio ida ut de odie die vel tempore sedea ipsa eredidade de juri meo abrasa et de ominis posteridas mea, et in vestro jure tradida et confirmada con cuntis prestationibus suis, et de omnis progenie vestre et vobis propedin avidura. Facta kartula donationis, vel escriptura firmidadis nodu die quod est nono kalendas Abriles era milesima septuagesima secunda et siquis tamen quod fieri non credidis aliquis omo veneri vel venerimus contra anc kartula inrupendo que vos in judizio deuindigare non podueridis in vose nostra aut nos pos parte vestra pariemus vobis ipsa eredidade dublada vel quanto ad vos fueri meliorada. Comidessa Donna Xemena in anc kartula manu mea + rovoravi. Qui videru Pelagio Nunizi. Petro kalifazi. Ero presbyter. Cidi Duildiz testis. Froila testis. Daildo testis. Ersurio testis. Arzimiro testis. Cidi Pelagiz. Sonimiro notuit confirmo ipsum.

CCLXXXVI

Vitemirus Donizi uxorque tradunt Suario Pelagizi bona immobilia quae in villa de Pigeiros *possidebant pro debito cujusdam Sonimiri cui satisdatores erant. Exemplar, negligenter quidem vel inscite descriptum in codice* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV, *nobis, non aliud invenientibus, textum suppeditavit.*

1034

In Dei nomine. Ego Vitemiro Donizi, et uxori mea Vistregia conomento Madre, plaguit nobis bone pazis, et voluntas, nunlis quoque genti inperio nec suadentis artigulo, nec pertimexientis medun set propia nostra voluntade, ut fazeremus vobis Suario Pelagizi, et conjungia vestra Eiloni kartula confirmatationis per escriptura firmidadis, de eredidade nostra propia, que avemus in Villa Pejarios, subtus kastro Piloso, teridorio portugalensi, discurente rivolo Alister inter Ave, et Cadavo in illo predicto illa larea de illa Agra de Pejarios comodo illa conparavi de Donana Exemena con sa plantado, et illa larea de tras illa mea kasa como se leva de illa quintana de Gonderedo Zonis, et avit in directo con illo kasal de Luzido usque illo monte, et de illa incruziliada comodo avit illa via ante illa porta de illo kasal de Danila, et ex Pero ad kasa de Aloitu Poldro, et torna toma pro ad Eglesia ubi intra nambas illas vias anbas proas com Salvador usque illo monte. Damus vobis de ipso quod conclusimus nostra razione quanto ibi avemus con cuntis prestationibus in se obtine, kasas, pazanarias, figales, persegare, ameixenales kartiniares, quanto a prestidum ominis est, damus ipso, quod super resona pro illos quingentos solidos de illa fidiaduria, que me fidiavi Sonimiro, et kalomiaster illo proinde et conzedimus vobis ipsa eredidade proinde et sakamus et nos et ipse Sonimiro de alima, et de ipsa fidiaduria que vobis exedimus. tanto nobis bene conplaguit : ida ut de odie die vel tempore sedea de juri nostro abraso et in vestro jure tradida, vel confirmade, et de omnis posteri-

das vestras juri quiedo vindize comodo vobis delimidavimus, et coranter tiru sinauimus. Et siquis tamen quod fieri non credidis aliquis omo veneri vel venerimus contra anc kartula inrumpendo, que vos in judizio devindigare non podueridis in voze nostra aut nos post parte vestra comodo pariemus vobis ipso, que in karta reso dublado, vel quanto ad vos fuerit meliora*tum*, et vobis perpedin avidura. Facta kartula confirmationis nodum die, quo est octavo kalendas Abrile, era milesima septuagesima secunda. Vitimiro Donizi, et Vistregia in anc kartula manus nostras. Et ipsa larea, que deo Vitimiro ad Cidi da proinde alia in ad Cidi, et ipsa a Don Suare, et Nega Cidi quia non ave inde karta Cidi. Vitemiro in anc kartula manus meas +. Qui viderunt Fromarigu testes Leoverigu testes Cidi testes Luzido testes Vermudo testes Menderigu testes Sisnando testes Alazamo testes Sonimiro notarius confirmo.

CCLXXXVII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1034

Testamentum de leoueriz quod dedit didacus laidiz

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosissimorum martirum ob honorem sancti saluatoris et martires suos acisterium cuius baselica sita et fundata est in uilla que nuncupant leza suburbium portugal. Ego indigno et exiguo seruo dei didacus daildiz diue memorie testo et concedo ad ipsum locum sanctum et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris qui ibi habitantes fuerint et uiam monasticam et fraternitatem tenuerint testo et concedo de uilla mea nominata quam nuncupant leoueriz secundum illam obtinui de abolenga mea quomodo discurre per illam carrariam antiquam que uadit pro ad illum pontem petrinum et de alia parte diuidit cum geilanes pro illo arroio quod intrat in leza et de ipsa hereditate testamus ad ipsum acisterium sam *(sic)* supratataxata VII^a^ portione integra pro remedio anime mee ut sit michi antequam merces copiosa et ueniam peccatis meis ipsa hereditate in montes fontes in casas sauto rouoreda pascuis paludibus terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles aquis cum aductibus suis aquis aquarum sesigas molinarum exitum montium accessu uel recessu siue et omnia quantum ad prestitum hominis est et ibi potueritis inuenire liuera in dei nomine habeatis potestatem. Damus atque concedimus pro remedio anime mee ut sit tolerantia in fratres et monachis ibidem persistentes. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo homine ad irrumpendum uenerit uel uenerimus factum nostrum siue propinquis siue extraneis In primis fiat excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit segregatus et cum iuda traditore domini habeat participium in eterna dampnatione et insuper componat ipsum quod in testamento resonat duplato uel triplato et uobis perpetim. habituro. et ad cartam confirmandam accepimus de uobis unam uaccam pregnatam. et hoc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti XII kalendas augusti. Era LXX^a^II^a^ super millesima. Didacus in hac serie testamenti manu mea roboraui + et confirmaui.

Hi sunt testes. Gonderedo test. —Gudinus test. —Fafila test. —Godinus test.
Romanus test. —Atam test. —Saroi test. —Alius gonderedo test.
Desterigus test. —Sisnandus test. —Cidi test. —Ihoannes notuit.

CCLXXXVIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1035

Intentio pro hereditate de paramios

Ambiguum quippe non est sed plerisque manet notissimum eo quod ego habui teloni intentionem cum donno et heredibus suis pro sagione gundesindo in presentia domni oseredi super hereditate de paramio et per suas heredi scripturas et per sua ueritate uendigaui tellon ipsam hereditatem et dedi inde medietatem de ipsa hereditate ad domnum oseredum pro que ei adjuuaui in sua ueritate et quando ueni ipse telon ad obitum suum mandauit filios suos ut dedissent ipsam hereditatem ad cimiterium sancti saluatoris que est fundata in uilla quam uocitant

leza pro remedio anime sue sicut illa uendigaui per testes et iuramentum. Obinde ego nos filius telloni prenominatus gotina ueremudus zalama tanioi et patruina placuit nobis sub aminiculo dei trinitas indiuisa sicut dixit dominus —Audi israel dominus deus tuus unus est— Offero crucis eius apensionis ultroneo uoto ego seruus seruorum dei telom et filius eius quorum nomina superius taxata sunt uobis togeildo abbati uel fratribus uel monachis qui sub norma regule in ipso cimiterio perdurantes fuerint. Damus atque concedimus ipsam hereditatem cum cunctis prestationibus suis et adicimus in hoc testamentum nostram rationem in illa piscaria que est in durio quam uocitant cauno inter uillar et laurdello. Habeatis firmiter et iudicetis euo perhempni. Vt siquis aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam testamenti infringere uel inmodice temptauerit pariet quantum de hoc testamento abstulerit de quadruplum et uobis perpetim habiturum. Facta cartula series testamenti sub die quod erit VII° kalendas marcii. Era LXXª IIIª post peracta millesima. Nos prenominati gotina et uermudus et zalama et tanoi et patruina in hac cartula testamenti manus nostras roborauimus ++++. Qui ibidem presentes fuerunt. Menendus ederoniz conf. Rodericus arias. Anderias presbiter. Sandinus presbiter. Arias presbiter. Ansemondus notuit.

CCLXXXIX

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de Rial *siti. Deprompsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1035

Carta uenditionis

In dei nomine. ego teodilli una cum filiis meis romarigu presbitero et goda placuit nobis asto animo et prona mente et propria nostra uoluntate non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus sicut et facimus uobis domno falaf cartula uendicionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla rial subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza territorium portugalense uendimus uobis medietate integra de omnem mea hereditate quanta habemus parentela sic eciam et de comparatela sicut illa obtinuit cum uiro meo canaue ubi illa potueritis inuenire qum quanto in se obtinet et ad prestitum ominis est in casas in domus et exitus ad mons uel regressus ad domus per suis antiquitis terminis et accepimus de uos precio que nobis bene complacuit III peles aninias et Iª conelia ipso nobis bene complacuit uos dedistis et nos presentes accepimus et de ipso precio apud uos nil remansit in debito. Ita ut de hodie et tempore sit ipsa hereditate de iuri abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata quomodo illa uobis delimiauimus et coram testibus asignauimus. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra ad cuius heredita fuerit de manus nostras. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc cartula uendicionis que nos in iudicio deuendicare non potuerimus aut noluerimus post parte uestra aud uos in uoce nostra habeatis licencia adprehendere de nos quanto in carta resonat duplato et quanto ibi fuerit meliorato et uos perpetim habitura. Facta uendicionis carta die erit V kalendas aprilis. Era LXXIIIIª superhacta millesima. nos nominatus teodilli et filiis meis romarigu presbitero et goda in hanc cartula uendicionis manus nostras roboramus ++.

Qui presentes fuerunt. Gutino quod uidit —Saron test. —Vermudus saroniz test.

Quandila quos uidit —Tueildus abba conf. —Quetenando test. —Egas saroniz test.

Aluitu test. —Didacus saraniz —Ansemondus notuit.

CCLXXXX

Hujus donationis textum e Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus, lectionesque varias ex alio exemplari in eodem codice inserto sumpsimus.*

1036

·Testamentum unius domus que est in penacoua in qua ecclesia sancti petri est constituta·

In nomine domini nostri ihesu christi illuminator omnium reparator emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem claritatis tue et qui post uite[1] eximie[1] tempora[1] paras opera et qui pollicitu[2] esse dixisti[3] uel domini parcere[4]. Ego domna[5] famula tua natalia una[6] pariter[6] cum[6] filia mea palmella[7] nomine[7] placuit nobis in tuo amore christe et in[8] tuo[8] timore ut hereditatem[9] nostram[9] in domo domini offeramus[10] pro remedio animarum nostrarum. Et nos ipsas[11] qui pollicito adimplemus domino deo uota[12] in[12] nomine patris et filii et spiritus sancti amen et[13] apostolis almis uirginibus sacris sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos uocabulum[14] tenet[14] sancti uincenti leuita[15] cum esse dinoscitur in uilla uaccariza subtus alpe mons buzacco secus amnem[16] mondeci[16] territorio colimbriense. adicimus ibidem domino[17] ad ipsius sacrosanctum et uenerabile[18] templum dei testamentum facimus de omni facultate[19] nostra[19] quanta[19] habemus[19] et augmentare potuerimus[20] casas[20] cum[20] omni[20] illorum[20] perfia que[21] ad prestitum hominis est et per illas uillas omnia cuncta nostra herentia in terras ruptas uel inruptas pascuis paludibus[22] pumares figares uineas uel omne[23] genus[23] pomiferum[23] et aquas aquarum et sessicas[24] molinarum siue[25] in[25] estate[25] siue in etate pluuie siue exitus ad montes uel regressus ad domum per antiquos terminos sicut illa[26] habuimus[26] in uita nostra. Ideo[27] adicimus ibidem nostram casam que est in medio de ipso castello nominato pennacoua et ad construendum in ea ecclesiam in honore sancti petri et pauli apostolorum et sancti tome apostoli ut similiter deseruiat ad ipsum locum sanctum nominatum sancti uincenti leuite que est fundata in eius nomine cenobio uaccariza ad presbiteros et ad fratres qui ibi morantes fuerint et uitam sanctam deduxerint habeant et possideant eam tam in uita nostra quam post obitum nostrum et uobis abbati domno florite iudicetis hoc meum testamentum sicut uolueritis una cum fratribus uestris in uita uestra in dei nomine habeatis potestatem quam inde facere uolueritis[27]. Ita uno[28] moneo ut nemo presumat[29] in alia parte transferre aut[30] uendere aut[31] donare uel[32] testare[32] sed in hoc loco predicto semper[33] deseruire[34]. Et si aliquis homo tam[35] de[35] propinquis quam[36] de[36] extraneis[36] tam[36] de[36] personis[36] inferioribus[36] quam[36] maioribus[36] qui hoc factum nostrum irrumpere uoluerit[37] ueniat super eum[38] irruptio[38] celestis et uorax inferni et[39] cum[39] iuda[39] traditore[39] habeat[39] participium[39] in[39] eterna[39] dampnatione[39] et insuper dampna[40] secularia[40] pariet post parte ipsius monasterii quantum ausus fuerit inquietare septuplum[41]. et post parte potestate[42] qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facta series testamenti VIIII[43] kalendas marcias. Era millesima LXX^a^IIII.^a^ Ego natalia et filia mea palmela in hac serie testamenti quem[44] ex[44] uoto[44] nostro[44] proprio[44] facere[44] procurauimus[44] manus nostras[45] roborauimus[45] ++.

Qui presentes fuerunt. Lobon test. —Arias test. —Zacoi iben bellite[46] test. —Ivbelin[47] test. —Abdela[48] argeriquiz[48] test.[48] —Froila[48] manualdiz[48] test.[48] —Zacoi[48] iben[48] zacoi[48] test.[48] —Manila test.

·· Testamentum de casa qua testata est natalia et filia eius

1 uicem eximio tempore
2 pollicitum
3 dixisti seruum aut ancillam
4 parare.
5 domne
6 et
7 nomine palmela
8 *deest*
9 hereditas nostra
10 offerimus
11 ipsi
12 uotum. In
13 *deest*
14 principatum tenent
15 leuite
16 amnis mondeco
17 domine
18 uenerabilem
19 re facultatem meam quantam habuimus
20 potuimus nostra casa in illo castello cum sua
21 cum quanto
22 padulibus
23 omnia genera pomifera
24 sessigas
25 sic in state
26 illam obtinuimus
27 et quos domno et pater florite abba et presbiter et frater contrata cenobio uaccariza sub ea uidelicet ratione seruata ut in uita nostra obiurgetis et post obitum uero nostrum quicquid exinde agere uel facere uoluerimus libera in dei nomine habeatis potestate.
28 unum
29 presumere
30 *deest*
31 uel
32 *deest*
33 *deest*
34 seruire. Et ita eos tamen discusse firmiter state ut illorum hereditas fiat potestate.
35 *deest*
36 nostris iermanis suprinis filiis uel neptis
37 uoluerit uel uenire temptauerint
38 eos ira dei et rumfeam
39 baratri
40 *deest*
41 septuplum pariet
42 potestati
43 nodum die quod erit VIIII
44 *desunt*
45 meas conf.
46 belite
47 Iubelin
48 *desunt*

Valiti test. —Manoi[49] test.[49] —Anagildo[49] estelliz[49] test.[49] —Zaccaria[50] test. —Frestes[51] test. —Vermudus[52] presbiter[52] conf.[52] —Ego[52] episcopus[52] confirmo[52] et[52] diuina[52] dei[52] gratia[52] sanctificaui[52] —Frogiulfus[52] presbiter[52] conf.[52]

49 *desunt*
50 Zaccarias.
51 Fortes
52 *desunt*

CCLXXXXI

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus.*

1036

Carta de morteira hereditate ubi dicent campos

In dei nomine. Ego ermegoto cognomento goti et filios meos et generos nominibus fafila et uxori mee trastalo cognomento domna gonta et uxori mee matre bona citi et uxori mee tructilli uiliamiri audino stephano et uxori mee ermegoto et germana mea ermesinda a tibi christoforus uiliamiri in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis per bona pacis uolumptas ut faceremus uobis cartula uenditionis et firmitatis ut faceremus de agro nostro propria que habemus in villa mortaria ubi modo dicent campos subtus mons latito territorio bracarense. leuat se ipse agro de termino de agro de petro et uadit in directo per succo de soror ilduara et fere in illa cabezana trans illa canbiancia et torna per succo de petro in directo et fere in illa carraria de agro de petro unde primiter incoabimus. ipso agro que conclusimus ab integro uobis illo concedo cum sua aqua de aqua leuita que ipso agro inrigat. et accepimus de uos pretio in offertione illos lenzos de sarbilanes que nobis lexatis in que illo mandamento tenueritis ipsum nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Habeatis eam firmiter iure perhemni uos et omnis posteritas uestra uel eum relinquere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula ad inrumpendum que nos in iuditio diuindicare non potuerimus aut uos in uoci nostre tunc habeatis licitum apprehendere nos ipsum que in carta resonat duplatum uel triplatum uel quantum ad uobis fuerit melioratum. Facta cartula uenditionis et firmitatis notum die quod erit VII° kalendas martii. Era M^a LXX^a III.^a Nos superius nominati in hac cartula uendicionis et firmitatis manus nostras ro+s. Qui presentes fuerunt Arabedo test. Citi didaz test. Honorico frolaz test. Fagildo ramiriz test. Christoforus uiliamiriz notuit.

CCLXXXXII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa Gazim dicta. Ex codice, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert, decerpsimus.*

1036

In Dei nomine. Ego Matre Bona Ermildizi una con filia mea Matre Tedonizi plaguit nobis bona pazis, et voluntas nulius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimeixentis medum set probia mea voluntade ut fazeremus vobis Tedon Pelagizi uxori vestra Vrimia Suarizi sigut et fazimus vobis kartula venditio de eredidade nostra probia que avemus in Villa Gazim subtus Zividad Bogonti terridorio Portugalensis discurrente rivolos inter Ave, et Alister : damus vobis in ipsas Villa omnia mea eredidade quanta ibi nos compode inter nostros iredes ubique illa podueridis invenire tan de parentela quan et de nostras comparationes; et azebi de vos Ego Matre Bona tres quarteiros de milio tanto mizi bene complaguit. et Ego Matre Tedonizi dau ad vobis illa mea erediade integra con quantis prestationibus in se obtinet quanto a prestidun ominis est posque soltaster me por prendere bonos per manu de enego. conzedo vobis illa vel quezione, inda ut de odie die vel tempore sedeat ipsas eredidades de juri nostro abrasas et de omnis posteridas nostras, et in juri vestro tradida, et de omni posteridas nostras juri quiedo vindize usque in perpetum vindizedis. Et siquis tamen quod fieri minime non credidis aliquis omo veneri, vel venerimus contra anc karta inrumpendo que vos in judizio vindigare non podueridis in voze nostra aut nos post parte vestra comodo pariemus vobis ipsa eredade dublada vel quantum ad vos fueri meliorada, et vobis

perpedin avidura. Facta kartula venditionis in die quod erit sexto idus Magii era milesima septuagesima quarta. Matre Bona, et Matre Tedonizi in anc kartula manu nostra ro++boramus. Qui viderunt Pelagio testes, Treita testes, Cidi testes, Froila testes, Gontino testes, Petro testes, Sonimiro notuit et confirmo.

CCLXXXXIII

Pactum venditionis fundi in villa Gazim siti. Ex codice, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert, descripsimus.*

1037

In Dei nomine. Ego Gunisalbo Sezemondisi, et uxor sua Madre Bona in Domino Deo eterna salude amen. Ideo plaguit mizi pro bona pacis voluntas nulis quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo nec pertimexentis medum set propria mici acesi volumtas, ut vinderemus vobis Osoredo Pelagizi, et uxor vestra Ledegundia sigud et vendimus eredidade nostra propria, que abemus in Villa Gazim. et abemus ila de parente nostro Resemondo Gondezindizi, et tenuimus ila de vestro Abolo Don Rodorigu in suo prole ; damus vobis ila, atque concedimus per ubi ila podueridis invenire in montes, in fontes in kasas in pomares, in figales, in kastinasi, que petras moviles vel inmoviles, exidus montium vel regresum, aquis aquarum, vel sesegas molinari. damus vobis atque concedimus. et acebimus de vos decem modios in precio tantum nobis bene complaguit, ida ut de odie die vel tempore sia de jori nostro abrasa, et in vestro dominio sia tradida aque confirmada; abeadis vos, et omnis posteridas vestra juri pereniter. Et si aliquis omo veneri, vel venerimus contra anc kartula inrumpendum que, et in jodicio non podueridis divindigare nec ea vos in voce nostra post parte vestra quomodo pariemus vobis ila doblada, et quantum a vos fueri meliorada, et vobis perpetim abidura. Facta kartula vendicionis octavo idus Februarii era milesima septuagesima quinta. Gunisalbo, et Madre Bona in anc kartula venditionis manu nostras ro++boramus. Qui presentes fuerunt Pelagio Odorisi quos vidi. Froila testis, Joanne testis, Pelagio Dalidizi testis, Suario noduit.

CCLXXXXIV

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1037

Carta uenditionis de hereditate gundiuadi

In dei nomine. Ego exemena prolix fredenandi una cum filia mea nomine domna maior placuit nobis asto animo et prona mente et propria nostra uoluntate non pertimescentis metum nec suadente articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus tibi falaph sicut et facimus cartulam uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla gundiuadi et in uilla rial subtus alpe mons custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense. et habuimus illam hereditatem de parte de nostra ancilla nomine gutina filia martino et fuit ipsa ancilla de susceptione parentum meorum et euenit michi in portione inter meos fratres. Damus uobis suam hereditatem integram per ipsas uillas nominatas cum quantum ipse obtinet uel ad prestitum hominis est ubi illam potueritis inuenire per suis locis et antiquis terminis et accepimus de uobis precium aderato et nominato I^a pellis aninia integra et alia media qua ipse nobis bene complacuit. uos dedistis et nos presentes accepimus et de ipso precio apud uos nichil remansit in debito. Habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra aut cuius tradita fuerit de manibus uestris. ita ut de hodie die et tempore fiat ipsa hereditas de iure nostro abrasa et in iuri uestro dominio fiat tradita et confirmata. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus aut nos aut propinquis nostris aut extraneis ad irrumpendum contra hanc cartulam uenditionis que nos in iudicio deuendigare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra habeatis licentiam apprehendere de nobis quantum in cartula resonat duplatum uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habiturum. Facta cartula uenditionis die erit VI kalendas marcii. Era LXX^a V^a superacta millesima. Exemena filia fredenandi et ieluira una cum genita mea in hac cartula uenditionis manus nostras roboramus ++.

Qui presentes fuerunt. Sarrazina domna conf. —Vermudus fredenandiz test. —Didacus soariz conf. —Pelagius numnezi conf. —Adefonsus egarediz conf.

Petrus iben falifa quos vidi —Petrus fromarigiz quos vidi —Quetenando quos vidi —Frater froila quos vidi.

Frater rodericus quos vidi —Ansemondvs Notvit.

CCLXXXXV

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis. Accedunt lectiones variae ex alio exemplari in eodem codice invento desumptae.*

1037

Carta uenditionis de hereditate de rial

In dei nomine. Ego comite gundisaluo filius froila et uxori mee ermesenda filia fredenandu[1] et ieloira[2] Placuit nobis asto animo et prona mente[3] et[3] propria[3] uoluntate[3] non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus tibi halaf carta[4] uendicionis sicut et facimus[5] de hereditate nostra propria que habemus in uilla rrial subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza territorium[6] portugalense et habuimus illa hereditate de parte nostro seruo nomine[7] godesteo filius leodemaro et dolcina et euenit[8] nobis in porcione[9] ipso seruo et sua hereditate inter meos germanos uel heredes[10] et fuit ipse godesteo criazom de pater meus domno meo[11] fredenando et de mater nostra domna geluira[12]. Vendimus tibi quarta[13] integra de hereditate dolodemaro[14] et de dolcina qui fuerunt parentes de ipso godesteo ubi illa potueritis inuenire per ipsa uilla cum quantum in se obtinet uel ad prestitum ominis est cum suo exitum ad monte uel regressum ad domum siue in ribulo siue ubique potueritis inuenire per ubi tibi delimitauimus[15] et coram testibus adsignauimus. et accepimus de te[16] precio aderato et nominato iª addorra[17] siricea collore[18] uiride[18] et iª scala[19] argentea[19] iiªs pelles annias[20] quia ipso[21] nobis bene conplacuit tu dedisti et nos presentes[22] accepimus et de precio apud te nil remansit in debito[23] ut[23] hodie die et tempore seiat ipsa hereditate de iuri[24] nostro[24] abrasa et in[25] uestro[25] dominio seiat[26] tradita et confirmata. Habeas[27] firmiter et omnis posteritas tua aud[28] cuius tradita fuerit de manus[29] tuas[29]. Siquis tamen quod[30] fieri minime creditis[31] aliquis homo uenerit uel uenerimus an[32] nos aut proprinquis nostris uel extraneis ad inrumpendum contra hanc carta uendicionis que nos in iudicio deuendigare[33] non potuerimus post[34] parte tua aut tu in uoce[35] nostra habeas licenciam[36] adprehendere[36] de nos quod in hac[37] carta[37] resonat trippata[38] post tua parte et quantum ibi[39] fuerit meliorata[40] et tu perpetim habitura[41]. Facta carta uendicionis die erit pridie idus marcii. Era LXXªvª superhacta millesima. comite gundisaluo et uxori mea[42] ermesenda domna in hac[43] carta[43] uendicionis manus meas[44] roboro++[44].

Qui presentes[45] fuerunt[45] Tueidus[45] abba conf. —Petrus conf. —Ammor conf. —Donadeo presbiter —Canabe[46] godesteu[46] conf. —Placidio conf.

Romarigu[47] presbiter[47] —Saron[48] test. —Victenando leodemarizi[49] —Electus presbitero[50] —Suarius[51] louegildizi[51] diaguno[51].

Carta uenditionis

1 fredenando
2 eluira.
3 nostra uoluntate et propria mente
4 kartula
5 fecimus
6 territorio
7 *deest*
8 uenit
9 porcionem
10 heredes. et fuit ipse godesteo filius leodemaro et dolcina
11 *deest*
12 eluira.
13 IIIIª
14 de leodemaro
15 delimidauimus
16 *deest*
17 adorra
18 colore uerde
19 escala argentea et
20 anninias
21 tantum
22 *deest*
23 debito. Ita ut de
24 nostro iuri
25 iuri tuo
26 sit
27 Habeas tu
28 au
29 manibus tuis.
30 quo
31 crederis
32 aut
33 deuendicare
34 pro
35 *deest*
36 licencia aprendere
37 hanc carta uendicionis
38 tripatam
39 *deest*
40 melioratam
41 abitura.
42 mee
43 hanc cartam
44 nostras roborauimu++s.
45 adfuerunt Tudeildus
46 Canabe conf. —Godesteo
47 Romarigo presbiter conf.
48 Sarom
49 test.
50 presbitero conf.
51 Suario louegildici test.

Johanne iben[52] eiza[52] test.[52] —Menendo iohannizi[53] —Ziti[54] patrici[54] —Saluador filii arias[55] —Ennego[56] quandilazi[56] —Ansemondu[57] notuit.

52 babtista test. Didacus presbitero conf.
53 iohannaci test.
54 Cidi patrici test.
55 arias test.
56 Engo candilaci
57 Pelagius

CCLXXXXVI

Adosinda filiique, testamentum adimplendo Froilae Godesindiz, viri patrisque eorum, duas partes bonorum immobilium, quae in pagis de Pousada *et* de Santa Cruz *ipse Froila olim coram judicibus vindicaverat, Monasterio de Anta donant. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1037

Series testamenti

Ambiguum quippe non est sed plerisque manet notissimum eo quod ego froila filius godesindo eo quod michi dedit pater meus in casamento medietate integra de uilla pausata et post obitum ipsisius pater meus abuerunt mecum meos germanos barralia qui fuerunt genitus de alia mater in dies regnante serenissimo adefonsus imperator obtinente comite menendus prolix lucitu sancta maria et habuimus ipsa baralia in presencia ante diagu donnanizi in ipso concilio. ordinarunt nos iudices et lex ut uindigase omnia cuncta quod michi dederat ipsius pater meus quia ego erat filio primogenito et quando uenit ipse froila ad obitum suum mandauit coniugiam suam adosinda et filiis suis ut dedissent duas partes de ipsa hereditate ad cimiterium sancti martini episcopi et sancti saluatoris et sancte marie uirginis et sancta marina et sancta christina et sancti michaeli arcangeli qui fundata est in uilla anta et ad tudeildus abba et ad fratribus suis sicut illa uindicabit in concilio. Obinde ego nos filii ipsius froila nominatis didacus et monneo et ildura una cum mater nostra adosinda placuit nobis sub aminigulum dei trinitas indiuisa sicut dixit dominus —audi israel dominus deus tuus unus est— Offero crucis eius apensionis ultroneo uoto ego seruus seruorum dei froila filius godesindi et filius eius et coniungie eius damus et concedimus pro remedio anime sue duas partes de ipsa medietate de ipsa uilla pausata sicut illa obtinuit ipso pater noster et suas lareas que habemus in uilla sancta cruce et ferent ipsas lareas in litore maris cum cunctis prestacionibus suis cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est quorum nomina superius taxatum est a uobis domno tudeildus abba et ad fratribus uel monachus qui de uestra fraternitate fuerint et in uita sancta proseruauint habeant et possideant sub norman regule in ipso cimiterio damus atque concedimus ipsa hereditate. habeatis firmiter quod de sursum texatum est per suos terminos antiquos et uindicetis euo perenni et est ipsa uilla subtus alpe mons sagitella territorio portugalense discurrente ribulo que dicent lagona usque se infundit in mare. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula testamenti infringere uel inmodice temptauerit pariet quantum de hac testamentum abstulerit de quadruplum et uobis perpetim abiturum. Facta kartula testamenti infringere uel inmodice *(sic)* quod erit II nonas augustas. Era LXXV[a] superacta millesima. Nos supranominatos diago et monneo et eldura cum mater nostra adosinda in hanc cartula testamenti manus nostras roboramu++++s. Qui presentes fuerunt Seieredus presbiter. Ero doriguzi. Pantalio iben iendo. Rodrigu sunilazi. Alio rodrigo. Trasmiru presbiter. Froila sisnandici. Donno uizoizi. Petro iben egas. Ziti emmalizi. Benedicti martinici. Donnam parentizi. Francolinu totus. Ansemondo quasi presbiter notuit.

CCLXXXXVII

Pactum venditionis agri cujusdam in pago Gazim, sic dicto, siti. Sumpsimus ex codice, in quo tantum exemplar hujus pacti invenitur, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert.*

1038

In Dei nomine. Ego Aloito plagui mici per bone pacis volumtas, munlo quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo, set probia mici acepsit voluntas ut faceremus vobis Teton Pelagiz, et uxor tue Animia cartula venditionis

sicut et facimus de larea nostra probia, que avemus in Villa Gacini, subtus mons civitas Bogonti, teritoreo Portugalense, inter Ave, et Alister, et est ipsa larea jeira media de vesadoiro, quos dedit a nobis Teton Savariquiz, pro remedio anime sue. damus vobis ipsa terra pro que acepimus de vos precio quinque quarteiros, in que nobis bene conplagui it est vos dedistis, et nos acepimus, et de precio aput vos nicil remansit in devito. Ida odie die, vel tempore siat ipsa ereditate de juri nostro abrasa, et in vestro sit tradita vel confirmada; aveatis vos firmiter, et omnis posteritas vestras, et sit tamen, quod fideri non credimus aliquis omo veneri, vel venerimus ad inrumpendum anc cartula venditionis, et nos a judicio deuendigare non potuerimus aut vos in nostra, comodo pariemus ila duplada post vestra parte, et ad judice suo judigato. Facta cartula vendicionis notum quod erit decimo quarto kalendas Abriles, era septuagesima sexta, super milesima. Aloito in oc kartula venditionis manus nostra rovoro+. Qui presentes fuerunt ic sunt Pelagio Daildiz, Pelagio Citiz Monderigo, Ergemiro Fafilaz Odeiro Cesariz, Eloito notui.

CCLXXXXVIII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis desumpsimus.*

1038

Testamentum de uilla anta

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosisque martiribus et laureatis ob honorem sancti saluatoris sancti martini episcopi et confessoris christi sanctorum petri et pauli apostolorum sancti michaelis archangeli sancti thome apostoli sancti iacobi apostoli sancta maria uirginis et genitricis domini sancti pelagii martiris sancte christine sancte marine sancti christofori cuius baselica fundata est in uilla quam uocitant anta quam fundauit tudeildus abbas una cum fratribus suis pro remedio anime sue et de illos dominos qui eam ganarunt et pro cuius memoria eam dederunt ad ipsum abbatem iam superius nominatum et fratribus suis. Obinde ego ancilla dei adosinda cognomento dulcedomna filia galindi et baselisse in domino deo eternam salutem amen. Ego nos iam superius nominata cum peccatorum mole depressa et diem iudicii dei timendo quia dicit in euangelio —Redime te homo dum uiuis dum potes dum precium in manibus tuis tenes ne tibi ueniat mors subitanea et perdas simul precium et animam— Ego placuit michi bone pacis et uoluntas et ex spontanea propria mea uoluntate ut pro remedio anime mee et de matre mea nomine basilissa damus atque testamus ad ipsos sanctos et uobis tudeildo abbati et fratribus tuis hereditates meas proprias que habeo de susceptione parentum meorum tam de auolengo quam etiam et de comparadela in uilla anta subtus alpe mons sagittella territorium portugalense prope littore maris in ipsa uilla tercia integra pro tolerantia fratrum hospitum peregrinorum qui in uita sancta perseuerauerint et monasticam deduxerint uitam. Siquis tamen quod fieri non credimus et indubitanter tenemus ut aliquis homo uenerit uel uenire conauerit contra hoc nostrum factum ad irrumpendum uel infringendum de propinquis uel extraneis uel de quolibet homine in primis que domini sunt sint excommunicati ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine ihesu christi sit extraneus. Ita ut corpus eius non suscipiat terra sed maledicant ei qui maledicunt diei qui preparati sunt suscitare leuiatam. ipsum quod ausum fuerit contaminare aut infringere quadruplum componat et post parte iudicum tunc fieri auri talenta duo. et hoc nostrum factum plenam obtineat firmitatem. Facta series testamenti a me facta In die quod erit kalendas apriles. Era LXX^a^ VI^a^ post peracta millesima. Adosinda in hac cartula testamenti a me facta manu mea roboraui+. Vermudus iben egas conf. Arias presbiter conf. Gotina filia ipsius adozinde conf. Frater aurio quos vidi. Frater petrus quos vidi. Dominicus presbiter quos vidi. Pelagius donnaniz quos vidi. Iohannes presbiter denuntiauit. Asemundus presbiter quos exarauit.

CCLXXXXIX

Adosinda Dulcedona Tudeildo abbati monachisque vaccariciensibus tertiam partem bonorum Monasterii de Anta se non alienaturam sed Vaccariciae Monasterio donaturam esse pollicetur. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis hausimus.*

1038

Placiti agnitio

Adosinda cognomento dulcedona placitum facio uobis tudeildo abbati et fratribus uestris deinceps admodum quod est ipsas kalendas apriles Era LXX^a^VI^a^ superacta millesima pro parte de ipsis hereditatibus de anta unde uobis istud testamentum facimus uobis atque fratribus uestris qui habeatis et possideatis illas de nostro dato sicut in testamento resonat sicut canonica sententia resonat et docet. et non habeamus nos licitum in uita nostra in alia parte transferre terciam de ipso acisterio anta cum cunctis adiectionibus suis qui non testemus illam nec donemus nec uindamus nec extraneemus illam in alia parte nec illam de iuri uestro uel de fratribus uestris prendamus sed obtineatis illam firmiter de iuri nostro iuri quieto temporibus seculorum uos et omnis posteritas uestra uel cuius uos illam relinquere uolueritis liberam in dei nomine habeat potestatem. et si minime fecerit et isto placito exoderit in uita mea aut prosapia mea filiis uel neptis aut quilibet homo fuerit pariet post parte uestra uel de fratribus uestris ipsas hereditates quas in testamento et in placito isto resonat et duplatum uel quantum ibidem fuerit melioratum et insuper auri talenta duo componat post parte uestra sicut sursum resonat et in iudicato. et hunc factum nostrum non sit uiolatum pro ulloque facto sed plenam habeat firmitatem roborem usque in seculum seculi pro sententia canonica. Adosinda cognomento dulcedomna in hoc placitum manum meam roboro +. Qui presentes fuerunt. Auriol test. Petrus test. Dominicus test. Pelagius test. Ansemundus notuit.

CCC

Pactum venditionis partis pomarii cujusdam propè Gemunde. *Ex charta autographa, ad Morariense Monasterium olim pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1038

In dei *(sic)* ego geluegia connomentum uelita placui mizi bone pacis uolumtas ut per scriptis uinderemus uobis froila et uxori tua gaudiosa connomentum gota sicut et uimdo mea racionem de ilo pumare de rotumdelo de ila III^a^ V^a^ integra et mea X^a^ dotis et fuit ipsa V^a^ de filia mea gudiseua connomentum uita et aue iacemcia ipse pumar in terminum de gemundi in loco predicto de ilo arugio in cima de illa lomba pleca in pumar de canabe et de alia parte per u diuide cum ziti gartia et iace in ipso loco supranominatum subtus montes faro territorio portugalemse discuremte ribulu uti. damus aque concedimus uobis in ipse pumare ila nostra racionem integra quod sursum resona et acepimus de uos pretio III modios in que nobis ben conplagui et de pretio aput uos nicil remansit in deuito. uos dedistis et nos acepimus ut aueat unusquisquam acepimus. Ita de odie die tempore aueatis ilo de nostro dato uos et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum et siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra ac kartula uimditionis inrumpere uel framgere uolueri uel uoluerimus et que uos illa deuimdigare uel actorgare noluerimus pars nostra partique uestra et aueatis licemtia de nos adpremdere ipso que in carta resona duplatum uel quamtum a uos fueri melioratum et uobis perpetim auituro. Facta kartula uimditionis notum diem quod eri V^o^ idus abriles. Era LXXVI^a^ super millesima. geluegia connomentum uelita in oc kartula manus mea ro+.

qui presem fuerunt. egas test. — truito iulianizi test. — simdinus adefomsiz test. — tetom test.

Erus *(?)* quasi presbiter notuit.

CCCI

Senadrugia Pelaiz Roderico Pepizi uxorique ejus in clientelam et fidem, (maladia *aiebant) se dicat. In codice* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV *hoc pactum descriptum tantum invenimus.*

1038

Senadrugia Pelaiz facio a vobis Rodorigu Pepizi, et a uxori vestra Tuta, que sedez vestra malada et non preclame me ad alio dono, et si minime fecerit e prole ei sederit quomo parie vobis quinque boves de quindecim quindecim modios, et a judice suo judigado. Nodum quod erit sexto kalendas Magi era septuagesima sexta in post milia.

Qui presentes fuerunt Germias Vermudiz, Froila Justiz, Vermudo Germias, Cidi Coaz, Didago notuit.

CCCII

Pactum permutationis praedii in loco Pegeiros *pro alio in loco Celtejanes dicto. Descripsimus ex* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV. *Unicum superest exemplar.*

1038

In Dei nomine. Ego Rodorigo plagui mici per bone pacis voluntas, numlo quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo, set probia nobis acesit volumtas, ut faceremus vobis Rodorigo Pepiz, et conjumgia vestre Tuta sicut et facimus kartula contramudationis, vel venditionis, de ereditate nostra propria, que avemus in villa quos vocitant Pegeirus, subtus mons Civitas Bogonti, teritorio Portugalense, probe litore maris de cazal, quos fuit de Brandila Sicilazi medio integra exetis illa casa de fora, et in Pausada quarta integra, de ereditate de Vermudo Adefoncizi, damus vobis ilos cotres casales con suas ereditates, et con omnibus prestationibus suis quantum ibi aprestitum est. damus vobis illos casales pro que acepimus de vos alia ereditate in Villa de Celteganes, scilicet vos dedis et nos acepimus, et de precio apou nos ni*chil* remansi in devito, ida odie die, vel tempore siat ipsa ereditate de juri nostro abrasa, et in vestro juri tradita sit vel confirmada. aveatis vos firmiter omnis posteritas vestra; et sit tamen co*d* fieri non credimus aliquis omo veneri, vel venerimus ad inrumpendum anc cartula et nos ad judicio devindigare non potuerimus post vestra parte, aut vos in nostra voce quomo pariemus ila duplada, uel quam a vos fuerit meliorata. Facta kartula vendicionis notum die quod erit quarto kalendas Magii era septuagesima sexta super milesima. Rodorigo in ac kartula contramudationis manum mea r+. Qui presentes fuerunt. Germias Vermudiz confirmo. Ceseiro Olitis confirmo. Froila, Citi, Odeiro, Gaudili, Aloitu quazi presbiter notui.

CCCIII

Pactum venditionis praedii cujusdam in pago de Pedrafita. *Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1038

Christus. In dei nomine ego eirigu plagui mici per bone pacis et uolumtas non sua*d*entis artigulo se propia nostra uoluntas ut uinderenmus uobis aduomari arianiz et uxor uestra goltrecodo iam dictis sicut et uendimus ereditate nostra propia que aueo de auios meos in uila quos uocitant petra fita in terminum de ataulfi teritorio portucalensis subtus mamola de adaulfi et aue iacentia inter recemundi et adaulfi ipsa ereditate et in sunno *(?)* tale aue in logitudo LX^a^ et III° pasales et in latitud XX III° et in alio locare XXX^a^ et VII in logitudo et in latitudo XII pasales. damus uobis uel concedimus sia de nostro iure arasa et in uestro tradita uel confirmata et acepimus de uos precio quanto nobis pene conplacui una iouenca soltare et VI quartarios de milio. uos dedistis et nos acepimus et de precio nicil aput rema*n*si in deuito. aueatis uos et omni posteritas uestras. et si aliquis omo ueneri uel ueneri-mus contra anz caratula uinticionis ad inrunpento que parie uobis ipsa ereditate dublata uel tripata uel con

quanto a uos fuerit meliorata. Facta kartula uindetionis in era LXXᵃVIᵃ post millesima IIᵒ kalendas magi facta cartula uinditionis. Eirigu manus meas +++.

euenanto leuite —eirigu condesinto —rodorigo iz sunt testes.

cidi presbiter nodui.

CCCIV

Descripsimus ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert.*

1038

Karta de agnitio de ecclesia sancti christofori et sancti saluatoris de ganderela

Sub imperio sancte et indiuidue trinitatis ..... cum filium unius deitatis atque substantie ..... uerborum adtamen pro memoria temporum testimonium adhibendum est enim litterarum ut in cunctis notum fiat et quod in tempore illo surrexerunt inimici maligni nominibus menendo flomarigoz et audericus presbiter et per potentia de domnos de zersedelo cum heredibus eorum presumpserunt casa de sancto christoforo de iure de gundemarus suariz et de ermorigo presbiter que ipsa casa de manu sua tenebat. tunc peruenerunt proinde in presentia honoricus abba pelagius guntemiriz Mitto arias Teton adefonsiz Odoiro sisandiz Oueco ennegoz Roderico tractemiriz et alii multorum bonorum ominum et ibidem conligaturi sunt in placitum per manus sagioni Aloito manualdiz ut ad diem actum aciperent ueritatem unus cum alios. ita et peruenerunt ad diem conligationis huius ipse Gondemarus suariz cum heredibus suis dicendo contra ipso menendo flomarigoz et auderico presbiter et domnos de zersetello cuius uoce intendet Egas fafilaz uel adiutatoris eius et quod uenerunt suos bisauolos de gondemarus suariz ad presuria et ad populandum terram per iussione domini Adefonsi principis. et in ipsa presuria edificauerunt ibidem ecclesias uocabulo sancti christofori in ripa selio et alia ecclesia uocabulo sancti saluatoris que est fundata in villa ganderella et fecerunt firmitatis et testamentos et obtinuerunt illas in iuri eorum pacatas et post hec filii eorum et exinde neptis et bisneptis usque nunc tempus et sine alios heredes. et non expectauerunt isti nominati desuper discutionem iudicii et presumpserunt de nostro iure manibus ipsas ecclesias et homines et ganato sicut in noticias resonat et ad nostra lex presentaremus. Ipsi uero menendo flomarigoz et auderico presbiter et domnos de cersitello responsum dederunt et quia fuerunt ipsas ecclesias de illorum auolo nomine cartenio quediz currit per inuentario usque ad eos perueniat per illorum ueritate. Super hanc causam dederunt testimonio de parte Gundemarus suariz ille per si ermorigu presbiter citiz gunderediz Gundulfu gundamari Vimara siloniz maino *(?)* suariz Arias presbiter riquila sonitiz Asteiro sendiniz Ero froiscendiz numero decem. Et de parte de menendo flomarigoz ille per si Auderigo presbiter Egas fafilaz Iusto petriz Roderico airas Sauarico asbello Toderico dino Aragunto petrix numero decem. Hunc autem peruenerunt iudices ad exquirendum ueritate in ipsa casa de sancti christofori oueco ennegoz roderico tractemiriz Ermias flomarigoz que lex docent. et dedit Gundemarus suariz testamentos et scripturas de ipsas ecclesias et non dedit menendo flomarigoz et Auderico nulla scriptura. et pro it mandauerunt ipsi iudices que firmet Gundemarus suariz cum suo testimonio sicut in suos scriptos resonant et examinet pro pena et menendo flomarigoz et auderico presbiter que suscipiat et que dominus iusserit ita fiat. illis enim uidentibus et audientibus quomodo ordinabit eis lex parauerunt se in dilatatione et noluerunt facere ueritatem sed exesserunt placitum in quo erunt complicata uel in dilatione de ipsas casas et insuper quingentos solidos et iudicato. sit uobis deo adiutus. Facta et confirmata agnitione in die quod erit nᵉ kalendis Septembris. Era Mᵃ LXXᵃ VI.ᵃ Ouecco ennegoz manu mea confirmo.

Roderico manu mea confirmo —Pelagius guntemiriz conf. —Mittu airas manu mea conf.

Honoricus abba manu mea conf. —Aloitu manualdiz conf. —Menendo presbitero notauit.

CCCV

Petrus et Osoredus materque eorum, Gogina, bona omnia quae in villa de Costoias *possidebant Gudino Donaniz et uxori donant. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1039

Carta firmitatis

In dei nomine ego petro et osoredo una cum mater nostra gogina placuit nobis bona pacis et uoluntas ut faceremus tibi gudino donaniz et uxor uestra teodara cognomento matre sicut et facimus kartula firmitatis de omnia nostra hereditate quod habemus in uilla custodias et que habemus de parte de abios nostros petro et dulcina aderado et definido IIIIª integra siue de ille kasal comodo et de omnia nostra hereditate per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum omni sua prestacione que in se obtinet et ad uso ominis pertinet. et damus uobis illa quarta et habedes inde uobis iam alia IIIIª et damus uobis illa hereditate pro habui nostra mater iudicio cum domna adosinda et cum uermudo frolimiz super hereditates et aiudastis nos contra eos in quanto potuisti et fecisti ibidem ad nos alfagia bona que ad nos conplacuit sicut dicit in libro V et in eorum sentencias quia ualeat encio sicut uendicio et pro ic facimus uobis ista firmitate. Habeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Et si nos minime fecerimus et uos calumpniare uoluerimus aut nos aut aliquis generis omo in uoce nostra et nos illa non auttorgamus post uestra parte aut illa a uobis in iudicio miserimus comodo pariemus uobis duplatas uel quanto ad uobis fuerit melioratas et uos perpetim habitura. Facta cartula firmitudinis diem quod erit IX kalendas marcii. Era MLXXVIIª Petro et osoredo et gogina ad tibi godino donaniz et ad uxor tua teodora cognomento matre in hanc cartula firmitatis manus nostras roboramu+++s. Menendo sesnandiz quos uidit. Sandino presbiter quos uidit. Diagu test. Andrias presbiter. Lupario quasi presbiter notuit.

CCCVI

Dorigus Brandilazi praedia quaedam rustica in villa de Pigeiros *et in loco Zelteganos sita donumque pro suppelectile bonisque immobilibus in villa de Pousada permutat. Descripsimus ex codice, in Publico Archivo servato, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV *prae se fert.*

1039

In Dei nomine. Ego Dorigo Brandilazi plagui mizi bone pazis et voluntas nonlius quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo, nec pertimexientis medun set probia mea voluntade, ut fazeremus vobis Suario Plagiz, conjugia vestra Eiloni sigut et fazimus vobis kartula contramudationis de eredidade mea probia que aveo in Villa Pejarios dau ad vobis de illa eredidade de Igestro, et de Nantidia nona integra sive in termino de Pejarios qomodo et de tacumque mea ubitque illa podueris invenire con cuntis prestationibus suis, quantum in se obtine que a prestidum ominis est dau ad vobis illa eredidade de Zelteganos comodo dedi mizi illa Rodorigu Pepizi, et uxori sue Tuda Aloitizi per kartula contramudationis pro illa mea de Pejarios et de Pauzada, et aduc daut ad vobis mediedade de illa kasa con sua quintana, que fuit de Avio meo Sizizila comodo obtenuit illa ipse Sizila, in suo jure. Et azebimus proinde de vos, quarta de illa de Pausada de quanta eo dedit ad Rodorigu Pepizi, et alias alfiagia bonas que mizi fezestes tanto a nobis bene conplagui ida ut de odie die vel tempore sedea ipso que in kartula resona de juri meo abrasa et in vestro jure sit tradida et confirmada et de omnis posteridas vestras juri quieto vindizio usque in perpeduun con cuntis prestationibus in se obtine. Et si aliquis omo veneri vel venerimus contra anc kartula inrunpendo que vos in judizio vindigare non podueridis, in voze nostra aut vos post parte vestra, comodo pariemus vobis ipsa ereditade dublada vel quantum ad vos fuerit meliorada, et vobis perpedin avidura. Facta kartula nodun die quod erit decimo primo kalendas Madii era milesima septuagesima septima. Rodorigu in hanc kartula manu mea +. Qui viderunt Goab testes, Cidi testes, Jermias testes, Jendo Rodrigezi testes, Fredaze testes, Luzido testes, Sando testes, Sonimiro Notarius confirmo.

CCCVII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1039

Testamentum de hereditate de rial et gondiuadi

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus sanctique sanctus sancti saluatoris et sancti uincenti leuite sancte marie uirginis sancto petro sancto iacobo apostolo sancto ihoanne apostolo quorum baselica cernitur in loco predicto monasterium leza subtus alpe mons custodias secus riuulo discurrente leza suburbio portugalense quos patronos habere uelimus et propagatorem uel intercessorem apud pium redemptorem desideremus cor pandimus famulum uestrum uel seruorum domni tructini cum peccatorum nostrorum mole depressos non usquequaque disperatione deicimur qui etiam conscientie reatum nostrum criminis sepe pauescimus ut per uos tamdem sanctissimus martirum reconciliare mereamur ad dominum quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro—. Et ideo nos cum omni effectu mentis atque operis ipsam nostram deuotionem adimplendo procuramus quod per plurimis annis cogitamus modo adimpleuimus. Ideo nos superius nominati tructino placuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut adimplerem legem cuam gloriosi principes nostri constituerunt una cum ortodoxis uiris illustris presago spiritus plene cale rectis pro dubio declararunt de hereditate ad propinquis extraneis uel unusquilibet personis ut unusquisque de rebus suis cuiuslibet persone cum omni robore et perfectum firmitatis habere tradere liceat. Et ideo pertimescentis diem magni iudicii nec repentine mors sub occasione in nobis deueniat placuit michi ut faceremus ad ipsum locum et sanctorum altariorum iam superius nominati et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris qui sub huius regimine sunt in ipso loco cartula testamenti semel benefacti de hereditate nostra quam habemus de comparadela nostra diue memorie quique nunc habemus in uilla que uocitant in rial et in gondiuadi hereditate de guntina integra in ipsas uillas hereditatem de godesteo integra quam comparauimus de domnis suis de comite gundisaluo froilaz et de coniungia sua domna hermesinda de hereditate de egas saroniz et de coniugia sua argilo medietatem integram. ipsas hereditates quomodo diuident per suos terminos antiquos. et ipsas uillas et ipsas hereditates habent iacentiam subtus alpe mons custodias secus riuulo leza territorium portugalense. Damus ipsas hereditates atque testamus cum bona mente et prona nostra uoluntate siue et alias que de hodie in die ganare et augmentare potuerimus siue et omnem ganantiam quam habemus et augmentare potuerimus in qualibet ganantia de quantum ad prestitum hominis est ut post obitum uero nostrum habeatis et possideatis ubi illum potueritis inuenire iuri quieto uos domno tudeildo abbati et fratribus uestris qui sub regimine regule uestre fuerint. et si uenerit unus uel duo de filiis meis qui hodie sub imperio ismaelitarum accipiant inde de ipsa hereditate medietatem integram per manus ipsius abbatis uel de fratribus suis et non uindant non extranient in parte aliena et illa alia ganancia integra ad partem ipsius monasterii et ad ipsum abbatem et fratribus suis pro remedio anime mee ut deseruiant ad ipsum monasterium et ad ipsum abbatem iam superius nominatum et fratribus suis uel cui ipse abba illam relinquere uoluerit quod iam superius diximus iure ipsius abbatis uel cui illam relinquere uoluerit huius permaneat. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad irrumpendum uel confringendum de propinquis uel extraneis uel quilibet homo in primis quod domini sunt fiat excommunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi fiat extraneus ita ut corpus eius non suscipiat terra sed maledicant ei qui maledicunt diei. ipsum quod ausus fuerit contaminare aut inuellere quadruplum componat et pariet post parte iudicum auri talenta tria. et hunc meum factum nunquam fiat irruptum sed in omni tempore plenam habeat firmitatis roborem. Nodum die erit x° kalendas magii. Era LXX^a VII^a post peracta millesima. Tructino cognomento falaph in hac cartula testamenti manum meam conf. +. Randulfus presbiter conf. Dominicus presbiter quos uidi. Elictus presbiter quos uidi. Saluator presbiter quos uidi. Vermudus gatoniz test. Atan romaniz test. Suarius iustiz test. Romanus leueidiz test. Lucidus enneguiz test. Ennego guandilaniz test. Cidi patriz test. Gonderedus iaquintiz test. Suarius leuesindiz test. Ansemundus notuit.

CCCVIII

Pactum venditionis duorum agrorum in villa de Retorta. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.*

1039

Christus. In dei nomine ego gondesindo et uxori sua gondina ideo placuit nobis per bone pacis et uolumtas asto animo integroquè consilio nostro nullis quoque gentis imperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metuum se propria nostra acessit uolumtas ut uinderemus tibi aldia et uxori tua columba sicut et uendimus larea nostra propria que abuimus de auolenco et de parentum nostrorum et abet iacentia ipsa larea in uilla retorta subtus castro boue terridorio portukalensis et uocitant ipsa larea que iacet in agro de peraria et abet ipsa larea in lonco xxxvii^e passales et in amplo de uno capo vi^e et in medio viii^o et in alio locar alia larea quod iacet ad illa taliarina abet in amplo ii^os passales et leua se de termino de mauran et fere in arugio que discure de mauran. et acepimus de te pretio una manta et una sagia in v modios et milio vi quartarios tantum nobis bene conplacuit. abeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quietum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis uenerit an nos aut generis nostris aut quelibe generis omo que uos calumniare pro ipsas lareas que nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsas lareas dublatas aut quantum ad uos fuerit meliorata. Facta cartula uenditionis notum die quod erit nonas nouember. Era millesima lxxvii.^a gondesindo et uxori sua gondina in anc cartula uenditionis manus nostras ro ++. qui preses fuerunt in colatione ecclesie. fredenando test. fagundo test. tudiuerto clericu test. gonderedo test. argiuado test. gumdisalbo presbiter notuit.

Marão?

CCCIX

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1040

Carta uenditionis de hereditate de rial

In dei nomine. Ego sarracina domna et deo deuota filia dux fernandi et ieluira tibi falafe placuit michi asto animo et prona mente et propria nostra uoluntate non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria accessit michi uoluntas ut facerem tibi iam dicto cartulam uenditionis et firmitudinis de hereditate mea propria quam habui in uilla rial subtus monte custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense. et habet ipsa hereditas de parte de seruo meo nomine uiliulfi filius de donazano et de teodilli. Et uenit mihi ipse uiliulfus in mea porcione inter meos iermanos. Vendidimus uobis suam hereditatem in terra pro ipsa uilla ubi illam potueritis inuenire cum quantum ipse obtinet uel ad prestitum hominis est et accepimus de te precium quod mihi complacuit unam pellem agninam tu dedisti et ego accepi et de precio apud te nichil remansit in debitum. Habeas tu ipsam hereditatem firmiter et omnis posteritas tua uel cuius hereditas fuerit de manibus tuis. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et in uestro tradita et confirmata. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc cartam uenditionis quam nos in iudicio deuendigare non potuerimus uel noluerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra habeas licentiam apprehendere de nobis quod in carta resonat duplatum uel quantum ibi fuerit melioratum et tu perpetim habiturum. Facta cartula uenditionis nodum die erit ii idus februarii In die sancte eolalalie barcinonensis. Era lxx^avii^a superacta millesima. Sarracina domna et deo uota in hac cartula uenditionis manum meam roboraui +. Comitissa domna exemina conf.

Egas iben egas test. —Froia trasulfiz test. —Desterigo gonderediz test. —Petrus filius de falifa test.
Vermudus f. test. —Alfonsus taerediz test. —Pelagius nuniz test.
Quetenando conf. —Gonderedo test. —Ansemundus notuit.

CCCX

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1040

Carta uenditionis de hereditate de rial

In dei nomine ego ianardo placuit mihi asto animo et prona mente et propria mea uoluntate non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria michi uoluntas ut facere tibi falafe carta uendicionis de hereditate mea propria que habeo in uilla rrial et habeo ipsa hereditate de patre meo kanabe et mater mea adosinda et est subtus mons custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense in loco predicto. leua se ipsa hereditate de casal de adaulfo et fer in casal de goioi. damus et uendimus uobis de ipsa hereditate que ibi habemus de parte parentorum meorum medietate integra de sanara de gontemondo usque ad leza per ipsa uilla medietate integra qum quanto in se obtinet uel ad prestitum ominis est cum suo exitum ad monte uel regressum ad domum et uendimus uobis eam per sua solucionem de mea domna in cuia porcionem inuenit nomina illa sarrazina domna et deo uota et accepi de uos precio quem michi conplacuit III uaccas et II lenzos in toto XXXX^{a}V modios uos dedistis et ego presentem accepit et de ipso precio apud uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra uel cuius tradita fuerit de manus uestras per ubi illa uobis delimitauimus et coram testibus asignauimus. ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro dominio sit tradita et confirmata. Si aliquis tamen quod fieri minime creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc carta uendicionis ad inrumpendum que nos in iudicio deuendicare non potuerimus post parte uestra aud uos in uoce nostra habeatis licencia adprehendere de nos quod in carta resonat duplatum uel quantum ibi fuerit melioratum et uos perpetim habitura. Facta carta uendicionis notum die erit II kalendas marcii XVIII *(sic)* in die sancta eolalia barcinonensis. Era LXXVIII post peracta millesima. ianardo in hanc carta uendicionis manus meas robor+o. Sarracina domna et deo uota+ conf. Vermudus fredenandizi conf. Comitissa exemena domna conf. Pelagio nunnezi conf. Egas iben test. Petrus iben halafa test. Gundesendo test. Quetenando test. Froila trasulfizi test. Ansemondus notuit.

CCCXI

Vidua Uniscone decessa, haeredes ejus litem abbati monachisque vaccariciensibus intendunt de jure possidendi Monasteria de Leça *et* de Vermuim, *quae Unisco filiusque ejus Vaccariciensi Monasterio donaverant. Sententia judicum, actores lite cadunt. In* Livro Preto *Conimbricensis Sedis duo exemplaria hujus diplomatis inveniuntur. Alterum nobis textum, alterum lectiones varias suppeditavit.*

1040

Agnitionis series

Ambiguum quippe non est sed plerisque manet cognitum atque patefactum est in ueritate eo[1] quod fuit habitante tudeildus[2] abba[2] in cenobio uaccarice[3] cum collegio monacorum et fratrum et oseredo tructesindiz una cum genitrice sua unisco in cenobio leza et uermudi et cepit[4] illos gratanter[5] animo ut fecissent testamentum uel[6] confirmationem[7] ad ipsum locum predictum uaccariza et ad ipsum pater[8] quod in sira lingua nuncupant alba[9] et ad collegium monacorum fratrum[10] suorum sicut et fecerunt et superualuerunt gentes hismaelitarum[11] super christianos[12] et ipse[13] abbas[13] in amore de fide christi fugiuit ante ipsas gentes et perrexit ad ipsos domnos et[14] ipsos[14] domnos[14] adimpleuerunt omnia que[15] ei promiserunt et quando uenit ad ipsum locum inuenit iam domnum oseredum[16] migratum ab hoc seculo et quando peruenit ipse domnus[17] oseredus[18] ad transitum per coniuratio-

Agnitionis carta

1 et
2 gundisaluo abbate
3 uaccariza
4 fecit
5 gratante
6 *deest*
7 confirmationis
8 patrem
9 abba
10 uel fratrum
11 ismaelitarum
12 christianorum
13 ipso abbate
14 *haec desunt*
15 quod
16 oseredo
17 *deest*
18 oseredo

nem mandauit[19] ad[19] matrem[19] suam[19] ut dedisset ipsum testamentum et ipsas scripturas et ipsos monasterios in manu de ipso abbate cum cunctis prestationibus suis et ipsos monasterios et ipsas hereditates que iam partitas habebant per colmellos et certas diuisiones cum omne gens sua. Et tenente ipso abbate ipsos monasterios in suo iure in diebus serenissimo[20] et principem[21] nostrum[21] adefonsus[21] rex[21] et comitissa tota[22] domna que[23] in ipso tempore ipsum comitatum imperabat[24] et post mortem ipsius regis et comitissa[25] surrexit filius ipsius rex[26] gloriosissimo[26] uermudus principe[27] et in eius presentia perrexit[28] ipsa domna cum ipso testamento et cum suas firmitates et cum ipse abba[29] et confirmauit ipse rex et suos iudices et duces et ex tota palacio[30]. Et post eius confirmationem obtinuit eam ipse abbas iure[31] quieto ipsos monasterii[32] cum suis abiectionibus et uenit mors ad ipsam domnam onisco[33] et migrata[34] fuit[34] ab[34] hoc[34] seculo[34] et[34] antequam[34] migrata fuisset in facie[35] de omni sua progenie quanticumque propinqui erant expectaui[36] discussionem iudicii sicut[37] lex godorum docet ubi dicit scriptura —uoluntas defuncti infra VI menses puplicetur et omnia quod factum impleatur—. Et non dedit licentia nulli propinqui ex progenie sua nisi ipse abba solum cum collegio monacorum[38] et fratrum qui sub sua regula sancta deduxerit uel cui ille relinquere uoluerit post huius uite excursum. Post[39] obitum de ipsa domna unisco surrexerunt omnes propinquiores[40] sui et inquietauerunt inde monasterium uermudi[41] et peruenerunt inde in concilio ante iudices menendo[42] uimariz pelagium[43] sesnandiz[43] suarium[43] gaindiz[43] in presentia comite[44] menendo[44] nuniz et genitricis[45] sue[45] domna eldora[46] et in eius presentia causatus fuit odorio froilaz[47] in uoce ipsius iam sepedicti pro ipso monasterio contra toderedo fromariguiz[48] qui uocem obtinuit de domna palla[49] que[49] ipso[49] monasterio[49] obtinebat de manu tudeildus[50] abba[50] et preuiderunt bene ipsos iudices et ipse[51] prefatus[51] et ipse dux qui ipsum comitatum imperabat ut saccasse[52] ipse abbas suos testamentos et suas hereditates[53] et perquisissent[54] ueritatem et cuius ueritas fuisset leuasset ipsos[55] testamentos[55] et ipsas hereditates. et quando perexquisierunt ueritatem inuenerunt sicut superius taxatum est et octurgauit[56] et confirmauit ipsos iudices ipse[57] prefactus[57] et ipse dux ipsos testamentos et ipsos monasterios ad ipsum abbatem cuius ueritas erat. Facta series agnitionis sub die quod erit idus augusti[58]. Era LXX^a VIII^a peracta millesima.

Qui[59] presentes[59] fuerunt[59] Menendus adefonsus[60] conf. —Tolquito[61] ordoniz conf. —Sesnandus[62] pelaiz[62] conf. —Suarius pelaiz[63] conf. —Pelagius sesnandiz[64] conf. —Suarius gaindiz[65] conf. —Menendus guimariz conf. —Teoderedus[66] fromarigiz conf.

Rvofo[67] mauraniz conf. —Telus eriz conf. —Ero[68] menendiz conf. —Lucidus[69] suariz conf. —Pelagius eiriguiz[70] conf. —Gutinu[71] iben egas conf. —Didacus truitesindiz[72] quos iudicaui[73] —Pelagius zamariz quos iudicaui manu mea[74].

19 ad matrem suam mandauit
20 serenissimi
21 principis nostri adefonsi regis
22 tuta
23 qui
24 imperauerat
25 ipsa comitissa
26 regis gloriosissimi
27 princeps
28 perexit
29 abbas
30 palatio.
31 iuri
32 monasterios
33 unisco
34 *haec desunt*
35 faciem
36 expectauit
37 sicut et
38 monachorum
39 et post
40 propinqui
41 ueremudi
42 menindo
43 pelagio sisnandiz suarius galindiz
44 comitis menindo
45 genitrice sua
46 ilduara
47 froilaci
48 fromarigiz
49 pala qui ipsum monasterium
50 tudegildi abbatis
51 ipsi prefati
52 sacasset
53 firmitates
54 perexquisissent
55 ipsum testamentum
56 obiurgauit
57 et ipsi prefati
58 augustus
59 *deest*
60 adefonsi
61 Dolquito
62 Sisnandus paaiz
63 paaiz
64 sisnandiz
65 galindici
66 Toderedus
67 Fofo
68 Erus
69 Lucudus
70 eirigiz
71 Gutinus
72 tructesindiz
73 iudicaui manu mea confirmo.
74 mea conf. Menindus nuniz manu mea conf.

CCCXII

Pactum venditionis quartae partis pagi de Costoias. *Accedit conventio, anno* 1064 *exarata, qua illud pactum a quibusdam haeredibus (ut videntur) venditoris ratum habetur. Chartae duae autographae, ad Morariense Monasterium olim pertinentes, nunc in Publico Archivo servatae, exstant. Uni tantum exemplari accedit conventio. Ex hoc lectiones varias, ex altero textum sumpsimus.*

1041

Christus. In nomine domini egas prolix erus et coniumgia[1] eius aragumti[2] et filis sui[3] edronio et ero in domino deo eterna sallutem amen. Indeo placui[4] nouis[4] bone[5] pacis uolumtas[6] asto animo et integroque consilio ut per scriptis faceremus uouis iuacinum et ucsori tue sicilo connomentum matre sicut et facimus cartula uimditionis[7] et firmitatis de uila nostra propia que auemus inter durio et leza alpe montis[8] custodias.territorio[9] portugalemse[9] non loge[10] litore maris damus aque concedimus[11] uobis[11] de ipsa[12] uilla nominata custodias mi[a] integra nostra rationem[13] et de iermana nostra domna gutina[14] sicut illa obtinuit pater nostro domno[15] edronio in suo iure per suis terminus uigus et locis antiquis per ubi illa potueritis[16] inuenire damus uobis[17] illa cum[18] omnis prestationibus suis quamtum[19] in se obtine[20] et ad[21] prestitum ominis est domus domorum cum[22] intrinsigus[22] eorum exitus acesum[23] uel regresum[24] per earum terminis acepimus[25] de uos pretio[26] caualo colore[27] roselo pretiato[28] in c solidos tamto[29] nobis bene conplacuit[30] et de pretio aput uos nicil remansit uos dedistis et nos acepimus ut aueat unusquisquam[31] acepit. Ita de[32] odie die tempore[33] aueatis ipsa eritate[34] de nostro dato[35] iuri[36] quieto[36] temporibus seculorum uos et omnis posteritas uestras in perpetuo uimdicetis[37]. et siquis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc[38] cartula uimditionis[39] ad inrumpemdum[40] et que uouis[41] ila[41] deuimdigare[41] noluerimus[41] aut uos[42] in uoce nostra tunc pariemus uouis ipsa eritate[43] duplata[43] uel quantum[44] a uos fuerit meliorata et uobis[45] perpetim[45] auituro[45]. Facta cartula uinditionis[46] notum[46] diem[46] quod erit vm° kalendas marci. Era LXXVIII[a] super[47] millesima[47]. egas et coniumgie[48] mee[48] aragumti[48] et filis nostri[49] edronio et ero in anc cartula uimditionis[50] manus nostras ro++.

qui presem[51] fuerunt test[52]. —emuenamdus[52] test. —Odorio test.

Samdinus[53] presbiter test. —gumtemiro[54] test. —simdila[55] test.

Gudinus domnanizi[56] confirmo.

Simdinus[57] notuit.

1 coniungia
2 aragunti
3 suis
4 plaguit nobis
5 *deest*
6 et uoluntas
7 uinditioni
8 mons
9 terridorio portugalensis
10 longe
11 conconcedimus uouis
12 pipsa
13 ratione
14 guntina
15 *deest*
16 putueritis
17 *deest*
18 uilla cun
19 quantum
20 obtinet
21 a
22 cun intrinsecus
23 acesun
24 regresun
25 et acepimus
26 in pretio
27 *deest*
28 pretiado
29 tanto
30 conplagu
31 unusquisquan
32 ut de
33 tenpore
34 eredidate
35 dado
36 *deest*
37 uindicetis.
38 acnc
39 uenditionis
40 inrunpendun
41 uobis illa deuingare non potuerimus
42 a uos
43 ereditate duplada
44 tun
45 uouis perpetin auiro.
46 uenditionis notun die
47 *deest*
48 coniungie me aragunti
49 nostris
50 uinditionis
51 preses
52 et test. —enuenando
53 sandinus
54 guntemiru
55 sindila
56 domnaniz
57 Sindinus

CCCXIII

Testamentum, quo Alamirus quidam omnia bona sua Monasterio de Leça *legat. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1041

Testamentum de mobili siue inmobili

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosimorum martirum suorum ob onorem sancti saluatoris sancti martini episcopi sanctorum petri et pauli apostolorum et comitum eius martirum cuius baselica fundata esse dignoscitur in uilla quod uocitant leza ipsa uilla ipsa uilla *(sic)* portugal subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza. Ego indigno seruum dei alamiru quem peccatorum molle depresso testo adque concedo ad ipso loco et ad uobis domno tueildus et ad fratribus tuis qui ibidem in uita sancta perseuerantes fuerint et uia monastica tenuerint et contesto ad ipso loco sanctissimo omnia mea ganancia integra quanto ganare et aucmentare potuero usque ad obitum meum quanto me inde adpotat inter mi et coniuge mea nomine rikilli medietate integra post obitum uero meo ibidem dono atque concedo ubi illa potueritis inuenire quallibe causa fuerit de quod aprestitum ominis est. ita ut in presenti die ipso que in testamento sit ei inde licitum habendi uel possidendi usque in finem et in seculum seculi racionem retributa quia dicit liber iudicum —quia filium uel nepto non relinquerit de omnia rem sua faciat quod uoluerit—. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit tam propinquis uel extraneis qui hunc factum meum irrumpere uel temptare quesierit in primis sit excomunicatus et ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda traditore habeat participio in eterna dampnacione et insuper pariat quadruplum quantum ausum fuerit infringere post parte que in ipso loco habitantes fuerint et post parte potestate qui terra imperauerit suo iudicatu et uobis perpetim habitura. Facta series testamenti sub die erit II kalendas marcii. Era LXXVIII[a] superhacta millesima regnante principe nostro fredenando rex serenissimo. alamiro filius alderedo diue mencie *(sic)* in hanc scriptura uel series testamenti a me fracta *(sic)* manu mea robor+o. Qui ibidem fuerunt. Suario louesindizi et presbiter quos uidi —Ennegu zaguno quos uidi —Ranosendo fafilazi quos uidi —Tudeildu naneizi —Sendiu gondesindizi —Atila branderiguizi —Elictus presbiter — Riquilli conf.

Ansemondu notuit.

CCCXIV

Gundisalvus et Martinus Petriz, Ermesendaque inter se communem reddunt partem quam illi duo in ecclesia de Pedrafita habebant. Charta autographa hujus pacti, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo. Edidit Ribeiro (Dissert. Chronol., T. III, Append. N.° 2).

1041

Gumsalbo petrizi et martinum petrizii placitum facimus uobis domna ermesimda in diem quod erit VI idus marcii era LXXVIII[a] post millesima pro illa eglesia de sancto mamete de petra fita que quantum de ila potuerimus deuimdigare per nostras escripturas aut per quamliue actio uel suposita aut per offretiones que ganemus et deuimdiquemus et auamus per medio unus cum alios et posteritas nostras et uestras pro nostro obitum similiter faciant et non andemus unus ad alios con numla arte mala nec suposita con numlo omine inmitemte per numlaque actio si nos et si posteritas nostra et si minime fecerimus et placitum exederimus uobis parieriemus uobis nostra rationem de ipsa eglesia duplata. gumdisalsauo petrizi et martinus petrizi uobis domna ermesimda in oc placitum manus nostras ro++.

qui presem fuerunt testes. ziti abolace test. —uermudo zitiz test. —aluito brandilaz test. —simdinus alfonso test. —erus presbiter notuit.

CCCXV

Ermogius Geremias sororque Gunsalvum nepotem eorum in filium sibi adsciscunt, et ei omnia bona quae possidebant relinquunt usufructu tamen retento. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente et in Publico Archivo servata, descripsimus.

1041

In dei nomine ego ermogius geremias et soror mea sidi geremias in domino sallute eternam amen. Ideo ueni nobis in uollumtas nec per uium et medum set pronas nostras uolumtas ubi faceremus a uobis subrino nostro gunzaluo raupariz cartula perfilliationis et benefactationis de omnias nostras here*d*itates que auuemus de auolengorum et paremtum nostrorum simul et nostras ganationes que ganamus per cartas et pretio iusto. et auent iacentia ipsas uillas sitras durio como et imces durio ubi illas potueritis inuenire. si conzedimus uobis illas ab omni integritate cun domus et ediuiciis casas uineis sautis pumiferis omnen aruorum et tota genera pomorum terras cultas uel baruaras montes fontes omnen suas aiuctiones et adprestationes illorum quod in se obtinent aquas aquarum sesegas molinarum. conzedimus uobis subrinu nostro iam subranominato gunzaluo raupari ipso que in benefacto resonat propter tuo amore et seruitio bono que de uos acebimus. in uita uero nostra deseruiant nobis et nem uindamus nem donemus nec testemus nec in allia scriptura ponamus a nulla forma ominis inmitemte set per unc scriptura sanas et intemeratas et post ouitum nostrum relinquamus a uobis illas uel ad semini uestra sanas et intemera et que aueatis nos in mente in uida uestra in cereo et in oblatio et ellemosinas pauperum ipso nobis bene conplaguit. Aueatis ilas firmiter perenne uos et semini uestra in temporibus seculorum. siquis tamen quo fierit non crediis et alliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc seriens inrumpendum et uobis ila non autorgarmus uel diuingarmus post nostra parte a uos in uoce nostra comodo parie post uestra parte ipso que in benefacto resonat dublato uel tripato et II° auri talento et iudigato. Facta cartula benefactationis et perfilliationis notum die quod erit III° idus abrilis. Era T° LXX^a VIII.° domnus ermogius et soror mea sidi in hanc cartula manus nostras ro++uoramus.

Adicimus in carla *(sic)* si axisteriis comodo et plateis etiam et leigales ad integrum.

In presentia gomize abba confirmo pro testes germias inuenandiz test. —pellagio fernandiz test. —froila uincilaz test. —guandila test. —Eirigu digniz Notuit.

CCCXVI

Cum nobilis mulier Eldura abbati vaccariciensi Tudeildo litem intendisset de dominio ecclesiae S. Martini, tandem, muneribus ejusdem abbatis impulsa, de lite desistit. Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1041

Carta firmitatis

Ambiguum quippe non potest sed plerisque manet cognitum atque patefactum est eo quod fuit aion abitantate (*sic*) in uilla elduar et edificauit ecclesia uocabulo sancti martini in sua hereditate ipse aion presbiter et fecit inde testamento et dedit in manus sauarigus frater pro remedio anime sue et ipse sauarigo habitante in ipso loco post multo tempus fecit inde testamento ad unisco prolix menendo et ad suo filio doredo tructesindiz et obiurgarunt illo loco in suo iuri per multos tempus usque dum testarunt suos monasterios ad tudegildus abba et ad suos fratres et testarunt ibidem ipsum domum sancti martini cum suos dextros. Obinde ego dedi illa terra de portugal in manus de comes menendus nuniz et de sua mater eldara (*sic*) comitissa et mandauit illa comitissa inquietare ipsa ecclesia sancti martini. fuit autem ille abbas tudegildus ante illa comitissa domna et renunciauit ea omnia quod factum fuerat ecclesia. Obinde ego comitissa famula dei domna eldura placuit mihi ut confirmaremus tibi tudegildus abba ipsa ecclesia que super taxata est ut abeas et possideas tu ipse et fratribus tuis et qui tu reliqueris et accepimus de te in humilitate quod mihi bene conplacuit do et dono tibi ipsa ecclesia. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit tam propinquis quam extraneis hoc factum nostrum infringere temptauerit sit anathema maranata in conspectu dei omnipotentis atque sanctorum eius et pro damna temporalia paries quadru-

plum quantum ausus fuerit infringere et post parte regi uel qui terram imperauerit duo auri libras uel ternas. Facta scripture firmitatis XIII kalendas magii. Era Mª LXXVIII.^a Comitissa domna eldura manus meas + conf.

Raupario conf. —Fremariz randulfus conf.

Recemondus maureliz conf. —Atani abba conf. —Abdela presbiter conf.

Didacus truitesendiz —Ruderigus presbiter conf. —Guandila quos uidit.

CCCXVII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1041

Testamentum de uilla que uocatur cidi scilicet medietatem de ea

In eologita christi trinitas benedicta uiuideque ex priscarum eremitarum que pater in filio et filius in patre promiscue etenim ex abbobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam diuise sed semper unita cuius est uera unitas et inextimabilis bonitas eterna et uera caritas multismodis et inennarrabilis bonis uiuens et potens tempore seculorum neque finiendi seculi amen. Illuminator atque sanctorum omnium reparator emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui dimisse eximie tempore paras opera et qui pollicitum esse dixisti seruum uel domini parare Ego domine famulo tuo sendamiro lucidi et famula tua madrona una cum filiis meis quos habui de coniugia mea nomine gontilli nominibus illis azarias cognomento aeita et gontina. Nos superius nominati pro remedio animarum nostrarum et nos azarias et gontina pro remedio anime matris nostre gontilli quod in hoc recolens et in hoc confidens et in corde suo considerans Ego domine famulus tuus superius dictus placuit nobis sub tuo et in tuo amore christi timore ut hereditas nostra in domo domini offere pro remedio animarum nostrarum qui pollicitus impleuimus domino deo uotum. Ego in nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini sancti petri sancte christine sancte eufemie et quorum inter eos principatum tenent uincenti cum esse in uilla uaccariza subtus alpe mons buzaco secus amnis mondeco prope ciuitas conimbrie adicimus ibidem domine ad ipsius sacrosanctum et uenerabilem templum qui sunt pro uelamine seruorum uel ancillarum dei ad istos domos dei persisterint deo de seruitio uilla nostra propria quos uocitant uilla cidi subtus monte petra curuella secus alueum ure prope ciuitas sancte marie territorio portugalis. Adicimus ibidem de ipsa uilla medietatem integram et habuimus illam de comparationibus nostris quas comparauimus de tedom gaindiz uilla de aiubando que pariauit ipse aiubando ad domnum teton et ad suam coniugiam domna lelolia pro placito quando erant imperatores ipsa ciuitas sancta maria et accepit de nobis unum mulum in tres equas et una adaraga preciata in duas equas et una pellis agnina et unus calabbazus crastatus et hereditatem de andrea pro qua dedimus unam uaccam et una manta malfatana comparata in XV solidos et de fralengo pro qua dedimus unum bouem et de spanilli et de suo filio didaco pro qua dedimus unam uaccam et in alio precio XV modios et de gundisindo et de recemondo et de odrozia pro qua dedimus duas uaccas. istos VII nominatos sic uendiderunt nobis in ipsa uilla totum integrum sic de parentela quam etiam et de comparadela. Damus atque concedimus medietatem de ipsa uilla integra et si aliqua actio euenerit super filios uel nepotibus nostris per iussionem domini ut semen de eis profecto morituri fuerint et semen de eis non restituerit super faciem terre qui in ipso monasterio perseuauerint ipsa uilla et alias hereditates et omnia nostra agmina totum integrum habeant et possideant pro remedio anime nostre et ipsius progenie nostre. damus uobis atque concedimus ipsam uillam per suis antiquis terminis cum suos exitus ad montes uel regressus ad domos cum quanto in illa potueritis inuenire uel ad prestitum hominis est et adhuc cum dei adiutorio que in ipsa uilla augmentare potuerimus ad sanctum uincentium ad aulam dei concedimus et uobis domno florido abbati sub eo uidelicet ratione seruata et post obitum uero nostrum ad eos qui in ipso loco sanctissimo fuerint habitantes et monasticam deduxerint uitam habeant et possideant et omnes indigeni et aduene pupilli pauperes orphani ibidem rationem accipiant. Ita ut moneo ut nemo presumerent in alia parte transferre uindere uel donare sed in hoc loco predicto seruire et ita eos tamen firmiter state ut illorum iure hereditas fiat potestate. Et si aliquis homo ex propinquis nostris suprinis germanis filiis uel nepotibus aut qualibet persona hominis qui hunc nostrum factum irrumpere uoluerit uel uenire temptauerint ueniat super eos ira dei et rumfea celestis et uorax inferni baratri ad ipsius omnes qui ad istos sanctos dei persisterint in iudicio domini requirant et tandiu lex inquiritur pariat ipso qui contigerit duplato et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facta series testamenti ipsas kalendas october. Era LXX^aVIII^a superacta millesima. Regnante domno fernando rege sub nomine christi nomine. menindus nunniz dux. Ego sendamiro et coniugia mea matrona et filiis

meis azarias cognomento aeita et gontina quod uoluimus ad religendum cognoui in hanc series testamenti manus nostras confirmauimus+++++.

Lucidus filius ipsius sandamiri manu mea confirmo+.

Arias presbiter confirmo —Dauid presbiter quos vidi —Vimara presbiter quos vidi —Lucidio lupelliz quos uidi —Adaulfus iben zaide quos vidi —Gundesindo adulfiz quos vidi.

Ermigio quos vidi —Aursendo quos vidi —Toderedo quos vidi —Selgres quos vidi —Leuite filius gaudio quos vidi —Ansemundus Notuit.

CCCXVIII

Pactum venditionis agri cujusdam in villa **Retorta.** ***Autographa charta, olim in scrinio Morariensis Monasterii, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.***

1041

In dei nomine ego pelagio saculfiz ideo placuit mici per bone pacis et uolumtas asto animo integro adque consilio ut faceremus uobis aldia et uxori tua columba sicut et facimus kartula uenditionis de larea nostra propia que abemus de parentum nostrorum et abet iacentia in uilla retorta subtus castro boue terridurio portucalensis prope ribulo abe. et iacet illa larea ad mazanaria que dicent taliarina leua se de termino de mauran et fere in agro de sisualdo abet in amplo de uno capo VIes pasales et de alio V^e^ et acepimus de uos in pretio una pelle in III modios et II quartarios et una ouelia in medio tantum nobis bene conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. abeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos quam ex progenie nostre que uobis illa calumniare aut qualibe generis omo unde inpedimento abeatis aut laceria quomodo pariemus uobis illa larea dublata aut quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XIII° kalendas ianuarii. Era millesima LXXVIII.^a^ pelagio in anc cartula uenditionis manu mea ro+.

qui ibi fuerunt. aldia test. —tudiuerto diagono —fredenando test. —fructuoso test. —gonderedo test. —gumdisalbo presbiter notuit.

CCCXIX

Ecclesiae Morariensi presbyteroque Pelagio Ermesenda pia mulier partem quam possidebat praedii cujusdam in pago **de Pedrafita** ***donat. Ex autographa charta ad Morariense Monasterium pertinente, et in Publico Archivo servata, descripsimus.***

1042

Christus. Dmonis *(sic)* inuitisimis triumphatoris ac gloriosisimis sanctisque martiribus laureatus sancta marie semper uirginis sancti ioani bactista sancti andre apostoli sancti pelagii sanctorum uerisime macsime iulie et sancti salbatoris corum baseliga sidata est in uila moraria. In onore ipsius sanctis ego umilima et beneuolens ancila dei ermesimda deouota prolix didagus et gumtili dou et concedo ad ipso logo iam pernominato pro remedio anime me et a tiui pelagio presbiter ereditate mea propria que aueo in uila petrafita alhe *(sic)* mons quifiones teritorio portugalemse prope litore maris. damus aque concedimus tiui pelagio in ipsa uila supernominata de III^a^ medietate integra per suis terminis antigus per ubi illa potueritis inuenire et quamtum in ea prestitum ominis est casas cum intrinsegus eorum exitum acesum uel regresum. aueas tu ila in tua uita dum uita uicseris et post obitum uero tuo relimques ea tornes illa ad ipse arcisterio de moraria et locum sancti salbatoris ut tam nos quam etia*m* et genitores nostris ante deum mercedem acipiamus. Ita ut de odie die tempore sidea de iure nostro abrasa et in uestro dominio tradita pust parte ipse arcisterio. et siquis aliquis omo ueneri de ex... paco progeni nostre aut nos per nos qui unc nostrum factum inrumpere uel framge*re* uolueri anc uoluerimus dexenda super ilum iram dei et ruinam celi et anatimaht sit et pene eterna nunquam finiendam et insuper parie ipsa ereditate per ca*n*onega sententia post parte ips*ius* testamentum. Factum ac serias testamenti notum diem quod erit era LXXX post millesima. et umc nostrum factum non sit uiolatum. ermesimda deouota in ac serias testamenti manus mea confirmo+.

gutiere tructesimdizi confirm+ —gumdisalbus gutierizi quos uiui —froila test. —gumsalbus test. —atam test. —arias test.

Erus presbitero notuit.

CCCXX

Ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis (de Grijó) *qui titulum* Livro Baio Ferrado *prae se fert, descripsimus.*

1042

Karta de negrelus

In era MLXXX. Sic inuenit rezemondus hereditatem que fuit de cipriano et de sua muliere matre nomine in uilla dicta negrelus et porcionem in illa de eirigu. Id est in casal de eirigu unam laream de VIII° passalibus in amplum et in longo sicut cetere laree que cum ipsa iacent finit. Et in alio loco in ipso casali alteram laream inuenit de quinque passalibus in amplum Et in longum finit sicut cetere que cum ipsa iuncte sunt. et in couelo aliam laream de VII passalibus in amplum et sicut cetere extenditur in longum. Et in penelas aliam de V in latum et sicut cetere tenditur. In larea uero de auelaneda aliam inuenit de IIII^or in latum in amplum uero sicut cetere. Et super ipsam laream aliam inuenit de III^bus passalibus. Et in ipsas bauzas et in ipsos montes quantum est adhuc paruum mea porcio Et in cancello duos passales in amplo. Et in aspanariz super uallum tres passales et medium in amplum. Et in fundo unum passale et in fundo in altero loco tres passales et medium. Et in merdeses quatuor passales in amplo et in ipsomet loco quinque passales in amplum Et ibidem in ipso pomerio tres passales et medium in amplum. Et in moreira VI passales in amplum. Et in pumar de ualle VIIII passales in amplum et in ripa de illo riuulo tres passales et medium in amplum. Et in casal de coia una leira de quatuor passales et duas partes de coia Et tercia de silo. Et in illa agra III passales in amplo. Et in ipso pumar de tallio V passales in amplum. Et in ipsum fornum una larea de VI passales in amplum et duas partes de passale et duas partes de comparadó et terciam de silo. Et in ipsa uarzena sub furno X passales in amplo. Et in auelanedo de parte de silo III passales in amplo. Et in alio loco larea que tendit ad portum lutuosum VI passales in amplum. Et in pomerio super uallum et in auelaneda VI passales in amplo. Super ipsum pomerium VII passales in amplum et duas partes de comparada et tercia de silo. Et in pumarelio tres passales in amplo. Super pumar de bauza duos passales et duas partes de passale Et in pumar de bauza tres passales et tercia de passale. Et in pumerio de eichiga IIII^or passales et duas partes de passale. Et intes sautos unam laream de comparato de III passales in amplo. Sub sancto iohanne duos passales in amplum de comparato. Super alteram laream ipsam de VIII passales de comparato. Et in pomerio de armenton sub sancto iohane XII passales de comparato. Super ripam V passales de comparato. Ad portum lutosum sub rippa III passales in amplum de comparato et in alio loco VI passales in amplum de comparato et medium. In testa de ipsis lareis sub ripa VIII passales in amplum de comparato. Ad portum lutosum laream de mazaneira VI passales in amplo de comparato. De illis linaribus VIII.^am

---

CCCXXI

Pactum venditionis agri in villa Retorta. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico Archivo servatur. De anno quo data ambigimus : membrana enim, in qua pactio scripta manet, lacerata est post aeram* MLXXX, *quae ibi legitur. Numeralis, forte, littera in rupto exstabat loco.*

1042 (?)

Christus. In dei nomine ego begion presbiter Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut faceremus uobis aldia et uxori tua columba sicut et facimus kartula uenditionis de larea nostra propria *(?)* que abeo in uilla retorta subtus castro boue terridurio portugalensis prope ribulo aue et abet iacentia ipsa larea leua se de lareas tortas et fere in illo casale *(?)* qui uene de maurane abet in lonco XXXX^a et III^or passales et in amplo VIII° passales et abuimus ila *(?)* de nostra deganada. et acepimus de uos pretio pro ipsa larea I° boue apretiato in XIIII^or modios tantum nobis conplacuit. abeatis uos illa firmiter et faciatis de ea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos aut ex progenie nostre ..... *(?)* que uobis illa calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa larea dublata et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die qnod eri ..... Era millesima LXXX .... begion presbiter in anc cartula uenditionis ..... fructuoso test. baltario test. tructino test.

Gumdisalbo notuit.

CCCXXII

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, hausimus.*

1042

Karta de ecclesia sancto mamete et de ecclesia sancto felice de ripa tamice

In nomine domini. Ego magister racemiru uobis domno nostro petrus abba fratres et sorores habitantes in cimiterio vimaranes plazum ligale uerbum facio uobis per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit XVI° kalendas iulias Era M^a L^aXXX^a que habitem in ipsas ecclesias quos mihi dates ex datui uestro uocabulo sancti mameti et sancto felice de ripa tamice et populet et edificet et plantet eas et faciat uobis seruitium rectum et fideliter cum eas et reddat inde uobis rationem per manus uester maiorinus de anno in anno cumctis diebus uite mee. et non extraniet inde ulla causa nec per me nec per meo consilio necnon immitat uobis ibidem nulla subposita mala unde inpedimentum habeatis aut uos aut uester maiorinus. et non me reclamet ad alio domno nec alia potestate nisi ad uos et ad casa de vimaranes. et quantum ibidem edificauerit et fecerit ad obitum meum non extraniet inde necquicquam sed sanam et intemeratam stet post parti uestre. et si minime fecerit et hunc plazum exesserit pariet uobis aut post parte ipsius monasterii x boues et iudicato. Magister racemiro in hoc plazo manu mea roboro. Qui presentes fuerunt. Donnon test. Monio test. Honorico test. Aloitu test. Idila test. Fagildu presbiter notuit.

CCCXXIII

Donatio (seu potius solutio debiti pro cibariis suggestis) dimidii praedii cujusdam in pago de Loureiro. *Ex charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii nunc vero in Publico Archivo servata, textum sumpsimus.*

1043

Christus. In dei nomine ego aragunti in domino deo eterne saludem amen. Ideo plagui nobis per bona pacis uoluntas ut facere uobis gutiere tructesindiz et uxor tua ermentro kartula donationis firmidatis sigut e facio de eredidate mea propria mea que abeo in uilla quos uocitant laurario suptus kastro monte faro et kastro cibidas abenoso teridorio portugalensis et abe iacentia ipsa uilla inter bostelo et mandini discurente arruio ferari. Damus adque concedimus de ipsa eredidate mediadade integra sigut illa obtinui mater mea egilo in sua uida ipsa mediadade integra uobis concedimus con omnis prestationibus suis per u illa podueridis inuenire usque suos locis et terminis antiquis et acebimus de uos in frasino una kasa proinde que abamus illa in nostra uida et nec uindamus nec donemus ila set pos obitu uero nostro relinquamus illa in iuri uestro uel posteridas uestra. et pro ipsa eredidate acebimus de uos pane et a beuer que nobis plagui. ualea indentio nostro sigut e uenditio. Ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abrasa et in iuri uestro tradida adque confirmada. abeatis uos et omnis posteridas uestra. Siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra ahnc *(sic)* kartula donationis ad inrunpendum uel inmodigum aut nos per nos uel ex progenie nostre quomodo parie uobis ipsa eredidate duplada uel quantum a uos fueri melioratum et uobis perpetim abiduro. et unc factum nostro non sit uioladum set in omnem rouorem plena obtinea firmidade. Facta kartula donationis nodum die quod eri XV kalendas februari. Era millesima LXXXI.^a Aragunti in oc kartula donationis manum mea ro+.

Ero presbiter quos uidi. cidi test. iuliano presbiter quos uidi. gonterigo test.

Pelaio uermuiz quos Notuit.

CCCXXIV

Pactum venditionis fundi cujusdam in pago de Marecos. *Charta autographa, ex qua descripsimus, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1043

In dei nomine egu garcia muniz et uxor mea gelluira in domino deo eterna sallutem amen iteo plaguit nobis per bone pacis et uollumtas asto animo intigro et probbia nostras uolluntas ut uinderemus ad tiuio gunsalbo raupariz et uxor tua munia sigut et uimdo eredidade nostra probia que auemus in uilla que uocidant marecus subtus mons petroselo discoremte ribulo caualuno teredorio anegia et aue iacentia ipsa eredidade in loco predito ibidem ilo kasall que fuit de cidi bene elias unde ad nobis ipse cidi karta rouorabit damus ad uobis ilu ad intigro per eius locis et terminus antigus quantum ibidem abrestidum ominis est casas uineas pumares sautus aguas aguarum sesigas mollinarum petras mouiles uel inmouiles uel inmouiles *(sic)* in montes fontes terras rubtas uel barualas. e damus ad uobis mm^a de ilo casall de tras ilu rio que fuit de eldemiru damus uobis adque concedimus e proinde acebimus de uos precio I° kaualo baio in c solidos ipso nobis bene conplaguit e de precio abu nos nicil remansit in deuido. aueatis uos firmiter et omnis posteridas uestras iuri quiedo. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uenditionis ad inrumpendo quesieri e nos in iuditio deuindigare non poduerimus post parte uestra que pariemus ad uobis ipsa eredidade dublada et a iudice suo iudigado. Facta cartula uenditionis nodum die quod erit xv° kalendas marcias. Era millesima LXXXI.^a garcia moniz et uxor mea gelbira in anc cartula uenditionis manus nostras r+++o—s. presentes fuerunt sesnamdo menemdiz confirmo —fredenando benegas —cidi mironiz quos uidi —ermigio benegas quos uidi —ordonio notuit.

CCCXXV

Tudeildo abbati monachisque in Monasterio de Anta *degentibus Gunsalvus et uxor quaedam bona in villis* de Pousada *et* de Sancta-Cruz *donant. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1043

Testamentum

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus gloriosis sanctisque martiribus sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis sanctorum petri et pauli apostolorum sancti michaeli archangeli et sancti martini episcopi et confessorum coram *(sic)* baselica fundata est in uilla quos uocitant hanta prope littore maris territorio portugalense. Ego famulo dei creusa et gunsaluo prolis gundesindo et ildonza uobis offerimus ibi deuocionem pro remedio anime nostre uel pro remedium anime fratris nostris uermudu prolis gundesindi et ildonza uobis offerimus et concedimus ad uobis domno tueildus abba et fratribus uestris uel cui uos illa relinquere uolueritis. Obinde ego nos supranominatos creusa et gunsalua *(sic)* offerimus et confirmamus uel testamento facimus de uilla nostra de suscepcione parentum nostrorum in uilla pausada et sancta cruce quos diuide inter uilla palaciolo et sisualdi et lagona usque in littore maris per suis locis et terminis antiquis. concedimus uobis de ipsa uilla iam supranominata de illa uilla media duas partes inde uobis concedimus ab integro. Vt hic dicimus sacris dei altaribus et ad uobis tueildus abba uel fratribus uestris qui uobiscum in uita sancta perseuerantes concedimus uel adtestamus ad ipsos locos sanctos ipsa uilla sicut cum omne suos intrinsecus quod ad usum ominis pertinet et ad ipsa uilla secundum illa obtinuit pater nostro gundesindo cum coniuge eius eldonze. contestamus uobis ipsa uilla sicut iam supra diximus cum omne prestacionibus suis terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles arbores fructuosas uel infructuosas pumares uel uineas sautus uel rouoredas aquas cursiles uel incursiles exitum moncium uel regressum ubi illa potueritis inuenire per suis terminis locis et uicos antiquos tam de nostra comparada quam eciam de nostris ganacionibus ab integro uobis testamus exceptis illa VI^a porcione de munnio gundesindizi de tota ipsa uilla quos fuit de patro nostro gundisindo galindiz. Ita ut diximus sic omnia quod super taxatum est ad uobis tueidus abba et a ffratribus uestris qui sub uestro regimine uel monasterio regule subiecti fuerint pre tolerancie fratrum uel sororum seruorum dei qui ibidem in uita perseuerauerint. Ita ut de hodie die uel tempore sic omnia quod superius resonat ad ipsum locum deseruiat quod et iuracione confirmamus per deum celi et tronum glorie eius qui

hunc contra factum nostrum nunquam uenturi erimus ad irrumpendum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit de propinquis nostris uel quislibet generis omo qui hunc factum nostrum irrumpere uoluerit in primis sciat excomunicatus et ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda domini proditore habeat partem in tartara dampnacione et insuper pariet IIIIor liberas auri et a uobis perpetim habitura. Facta series testamenti XIIIo kalendas iunii. Era LXXXa Ia post millesima. Creosa et gunsaluo prolix uel pro fratri suo uermudo in hanc series testamenti manus nostras robor++o.

Qui preses fuerunt. Vermudo ibenegas quod fieri elegit manu mea conf. —Argielo prolis gundesindi et eldonza conf. —Sandinus presbitero manu mea conf. —Andulfus presbiter quos uidit —Diago gunsaluiz manus meas conf. —Suario moniz manu mea conf. —Donnicon test. —Atia test. —Fafia presbiter manu mea conf. —Leuitico —Menendo —Vestremiro conf. —Egaredo presbiter quos uidit —Gundulfus presbiter quos uidit —Petro donnannizi quos uidit —Randulfus presbiter manu mea conf.

CCCXXVI

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus.*

1043

Karta de ecclesia sancti iacobi de candanoso

In dei nomine. Ego ansila auienz et presbitero In domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit mihi asto animo et propria mea uoluntate ut facerem ad uobis petrus abba cartula uendicionis et firmitatis sicut et facio de ecclesia vocabulo sancti iacobi apostoli qui est fundata in villa nunccupata Candanoso et de omnias meas hereditates quantasque habeo in ipsa villa superius nominata candanoso subtus monte cauallos territorio bracarensi inter bis alueis aue et auizella discurrente riuulo selio. Do uobis ipsa ecclesia et ipsas hereditates cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est siue de auios meos quomodo et de parentum meorum seu ganationes et commutationes et comparaciones ab integro quomodo diuide ipsa ecclesia et ipsas hereditates cum villa creysimir et cum uilla nesperaria et cum uilla laurito et cum ecclesia sancti martini episcopi et partet ad selio et inde ad termino de cresimiri unde primiter incoauimus. isto que concludi in hac scriptura siue ecclesia sancti iacobi apostoli quomodo et meas hereditates laicales superius nominatas ab integro uobis concedo per suis terminis et locis antiquis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est casas cupos cupas lectus catedras mensas pumares saltos uineis deuesas terras ruptas uel barbaras aquis aquarum et sesigas molinarum exitu moncium et regressum omnia ab integro uobis concedo sicut in hac carta resonat et quomodo in alias meas scripturas inueneritis ab integro uobis concedo ubique eas potueritis inuenire pro quo accepi de uos precio Io caualo colore bagio nasino cum sella et freno in Cm La solidos Ia uenape pallea in LaXXa solidos Ve uacas cum filios de XVe XVe modios IIa iuga bouum de XVm XVm modios Ia pelle anninia cum almitiga in XXi modios alia pelle paniata in XXXa solidos inter pane et uino La modios. ipsum nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa ecclesia et ipsas hereditates de iuri meo abrasas et uobis traditas atque confirmatas. habeatis uos illas firmiter euo perenni et quicquid de illas facere uel iudicare uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis omo uenerit uel uenero tam ego quam propinquis meis uel extraneis contra hanc cartula uendicionis et firmitatis ad irrumpendum que ego in iudicio deuindicare non potuero post parte uestra aut uos in uoci mee tunc habeatis licitum adprehendere de me ipsum quod in carta resonat duplatum uel trippatum et uos perpetim habituro. Facta kartula uendicionis et firmitatis sub die quod erit XoVo kalendas iulii. Era Ma LaXXXa Ia. Ansila auilenz et presbitero in hac cartula uendicionis et firmitatis manu rouoro.

Ego petro ennegot et confessus conf. —Fagildo confessus conf. —Arias honorigit conf. —Pelagio sagaciz conf. —Didacus confessus conf. —Brandila conf. —Amarelle conf. —Pelagius conf. —Uiliuadus conf. —Ascarigus conf. —Aluaro test.

Christoforus uiliamirit manu mea conf. —Pelagius liliz conf. Ualasco pelagii conf. —Aloito erit. Pelagio pinidiz conf. —Ieremias arias. Gundesto sesnandiz —Ordonio iben elias. Aluaro aluariz —Menendo pelagii. Artemro conf. —Menendo senioriz quos uidit —Menendo fortis presbitero quos uidit —Ansul frarengot presbitero quos uidit —Menendo todegildiz presbitero quos uidit —Monio donado test. Gundemaro test. —Aloitu test. Vilifonso test. Pelagius notuit.

CCCXXVII

Florito abbati monachisque vaccariciensibus donant Joannes presbyter fratresque ejus Monasterium Sauriense quod fundaverant. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1043

Carta testamenti

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sancti saluatoris cum uirgo inclita semper genitrix apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum corumue dispares et locis diuersis cum ministris aule sunt nuncupate quorumue hic describere prolixit conuenit adiungere omnia sanctorum martirum que dei curie celestis curie sublimatus roseo crutre *(sic)* profusus ad officium predicationis electos uirginitatis glorie choronatus confessorum floribus adornatus. Et sicque inhertia egra mens hic singillatim scribere nequiuimus iam infra mea paradisi longum beatitudinis a dextri ordinis tenere confidimus. Ego iohannes presbiter et fratribus meis sesnandus frater et ordonio et zalama frater seruus seruorum dei cum peccatoribus mole depressos in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque desperatione deicimus que etiam reatum nostrum criminis sepe pauescimus Vt pro uobis sancti martires mereantur communem domino ac sanctorum omnium cetu fida supplicatione deposcimus. Et ideo deuotioni nostre extitit ut ex uoto proprio nostrisque delictis endiscriminibus ob honore celsitudinis nostre. Concedimus ad ipsum locum monasterium saurio iam prefata cum cunctis prestationibus suis secundum illa edificauimus. Et ego iohannes una cum fratribus meis qui sursum sonant. Denique confirmatum est iudicium cum dicit liber quartus et secundus titulus sentencia XVIII^a^ ut qui filius non dereliquerit faciendi de rebus suis quod uoluerit habeat potestatem indubitanter licentiam habebit nec aliis quibuslibet proximi ex superiori uel transuerso uenientibus poterit ordinatio eius in quocumque conuellit quia recta unea deccurrens non habet originem que cum successione nature hereditate posit accipere. Ex in testamento autem iuxta legum ordinem de uita siue hereditate potuerimus iure successione. Denique confirmatum est hoc concedimus monasterium saurio cum iacentiis et aprestationibus suis uobis florite abba et ad fratres uestros et ad monasterium uaccarica qui in uita sancta perseuerare uoluerint et monasticam deduxerint uitam habeant et possideant. Siquis tamen aliquis homo tam melior quam inferior seu ex genere nostro hunc factum nostrum quod pro animarum nostrarum remedium facere procurauimus ex uoto proprio uel inmodice conuellere uel usurpare temerarie uel leuiter conauerit quisquis fuerit extet ad finis sit anathema marenata multatus ab omni ecclesie catholica seiunctus ad corpus et sanguinem redemptoris separatus in conspectum dei et apostolorum siue et agmina martirum communicatus. ita ut in parte in resurrectione prima non auentat sed iuda domini traditore credens effectus baratri pena iugiter permaneat mancipatus et presenti euo amborum carens lucerna frontibus lumine sit priuatus et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat per seueritatis in iudicio. et hec firma perpetim permaneat testamenti scriptura. Nodum quod erit IIe nonas septembris. Era L^a^ XXX^a^ I^a^ super carta *(sic)* millesima. iohanne presbiter una cum fratribus meis in hanc testamenti donibus sanctorum manus nostras confirmauimus et roborauimus+.

Qui presentes fuerunt. Zalama frater de monasterio urbano quos uidi et manu mea conf. —Electus de monasterio leza conf. + —Areda conf. + —Letiuigo quos vidi —Daniel de ossella quos uidi —Odorius test.

Osoredo test. —Zamarius test. —Menendus test. —Alius menendus test.

CCCXXVIII

Marcella et filii bona quae possidebant in pago de Cerzedo *cuidam mulieri donant. Descripsimus ex autographa charta, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo custodita.*

1043

In dei nomine ego marcela una cum filliis meis iaquinto et froia placuit mici bona pacis uollumtas ut faceret tiui afilliata mea lempede sicut et facio cartula donationis de omnia ereditate mea probria que aueo in uila cerseto teritorio portugalensis et auet iacentia ipsa ereditate iusta domom de de *(sic)* lacaro in kasale de ofilo duodecima au integro et in kasale de idilo VI^a^ integra et in illa kararia que discure de illo canbpo et fere in illo molino de do-

mno lacaro usque ad illo rio suso indicato mea porcione ab integro quanto me conpotat inter meos fratres uell eredes ubi illa podueridis inuenire. et dau tiui ila pro que es mea afiliata et acebit de te in precio I quartarium de milio que mici conplacuit. Ida ut de odie die sit ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro sit tradita. aueatis uos et omnis posteritas uestra. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus unc nostro factum ad inrunpendum que nos post parte uestra deuindigare non poduerimus pariemus uobis ipsa ereditate dubllada uel quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpedim auitura. Facta cartula donanationis *(sic)* uel perfiliacionis XII° kallendas nouember. Era LXXXI^a post millesima. marcella una cum filiis meis iaquito et froia in ac cartula manus nostras rouora+++mus.

qui pres*es* furunt it sunt ioane leuidiz ioane alluitiz arias *(?)* iaquintis vidal presbiter pedrus noduit.

CCCXXIX

Pactum venditionis omnium bonorum quae venditor in villis* de Pigeiros *et* de Torno *possidebat. Ex charta autographa olim in scrinio conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis, nunc in Publico Archivo servata, descripsimus.

1043

In dei nomine ego sando uitemirizi plaguit mizi bone pazis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimeixentis meduun set propia mea uoluntade ut fazeremus uobis suario pelagizi et coniugia uestra eiloni kartula uendizionis sigut et fazio de omnen mea eredidade quantaque aueo in uilla peiarios et in torno IIII^a integra de quanta abuerunt meos parentes in ips*as* uillas nominadas peiarios et torno tam de meo pater uitemiro quan de mea mater dordia extra illa llarea de agro malo que mizi deo rodorigu brandilazi pro ila razione de illa et mea razione de ipsa larea de agro malo illa damus uobis ipsa III de quanto ibi abui meo pater et mea mater in kasas in domus pomares figares amexenales sautis terras rubtas uel in baruaras petras mouiles uel inmouiles montes fontes pascuis padu*l*ibus exidun regresu uel quanto prestidun om*i*nis est per suis terminus et loziis antiguos ubique illa podueridis inuenire con cuntis prestationibus suis. et azebimus de uos prezio in XX modios in pre*zio* que nobis bene conplagui et de prezio abut uos non remansi in deuido. ita ut de odie die uel tenpore siat ipsa eredide de iuri nostro abraso et in uestro iure tradida uel confirmada et de omnis progenie uestre. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra ac kartula inrunpendo que uos in iu*i*zio deuindigare non podueri in uoze nostra aut nos post parte uestra pariemus uobis ipsa eredide dubla uel qua*n*to ad uos fueri meliorada et et uobis perpedin auidura. Facta kartula uenditionis nodun die quod est pridie nonas dezenber. Era millesima LXXXI.^a sando in anc kartula manu mea rouora+ui.

Qui uiderunt. gondesindo test. —Froila pelagizi test. —alzumo *(?)* test. daui test. —cidi test. uimaredo test. —dono test. —patrebono test.

Sonimiro notuit confirmo.

CCCXXX

Ex codice,* Livro de D. Mummadona *dicto, sumpsimus.

1043

Cartula de uilla siluares cum suas ecclesias

Donnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosissimorum martirum ob honorem sancti saluatoris sancteque semper uirginis et genitricis domini marie Sancti michaelis arcangeli sanctorum apostolorum petri et pauli sancti iohannis apostoli et euangeliste Sancti iacobi apostoli Sancte eolalie uirginis Sancte tecle uirginis uel omnem sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in scimiterio vimaranes subtus alpe latito inter duas amnes Aue et auizella territorio bracarensis. Ego enim famulus dei menendus dux magnus prolix nunus et ilduare cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior que etiam reatui meo criminibus sepe pauesco et ideo deuotioni mee extitit ut pro remedio anime mee concederem adque testarem ad ipsum locum sanctum villa nostra propria quod uocitant siluares integro per suis terminis et locis antiquis per ubi eam potueritis inuenire cun cunctis adiuntionibus et prestationibus suis

quicquid in se obtinet cum seruos et ancillas que sepius seruirunt ad ipsa villa. et abet iacentia subtus mons longo inter abruna et abrunela cum suas ecclesias uel omnem rem suam. ac sic concedo adque sacrosancto altario offero pro remedio anime mee pro uictum atque uestimentum fratrum monachorum uel ancillarum dei sicut nobis illa concesserunt per cartule firmitatis ordonio romanoz et uxor sua odrozia et filio eius munio et germanas suas Tequilo et tarasia uel eius subrino Romano didaz pro scelus que ad nos fecerunt de nostros uassalus que nobis fillarunt manibus de nostro iudicio *(sic)* nominibus aluaro muniz cum suo ganato et gogina aluariz cum suo ganato et abuerunt nobis illos appariare sicut lex codica docet et nun habuerunt unde sentencia legis adimplere et cum rogum et sugessione dederunt nobis illa villa cum sua criazon et suas ecclesias et cum rusticis ibidem deseruientes cum omnem rem suam seruitio reddentes. damus omnia quod desuper diximus integra cum cunctis adiuncionibus et prestationibus suis que in se obtinet. Necnon etiam ibidem adicimus ccc^{os} solidos de argento simili modo et uaso airages IIIes arrotomas XII^{cim} uasos de cristallo IIIes una alcalla una tructa de cristallo. ita ut ex presenti die sit concessa pro anima mea ad parte ipsius monasterii vimaranes habeant et possideant et pro anima nostra cotidie deum deprecare et pauperibus mercede elemosinis tribuere et ipsam rem ad partem alienam non auertere sed Et qui hunc factum nostrum ausus fuerit inrumpere uel immodico conuellere et contra hanc series testamenti infringere uenerit uel uenerimus in primis sit excomunicatus et protectus de collatione sanctorum et anathema fiant et a christianorum cetus separati communionem amittant tam dire percussionis ulcione conlisus. omnis diuini ordinis cultor que illi communicare presumpserit simili pena tabescat. et insuper quantum de hoc usurpauerit reddat in quadruplum post parte monasterii ipsius monasterii de vimaranes et omnes habitantes in eo. Facta series testamenti in die quod erit x°v° kalendas ianuarias. Era M^{a} L^{a}XXX^{a} inquoante prima. Menendus dux magnus in hoc testamentum manu mea confirmo.

Menendus floiaz conf. —Osorio telliz conf. —Menendus dux saboles nanniz *(sic)* conf. —Sub christi nomine et dei gratia adefonsus episcopus conf. —Ilduara prolix ermegildi conf. —Petrus abba confirmo.

Erus abba conf. —Vimara prepositus conf. —Gemondo uimaraz —Gutierre ordoniz —Pelagio gomez conf.

Pelagius diaconus notauit.

CCCXXXI

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa* de Arões. *Autographa charta, ad Monasterium Morariense pertinens et in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.

1044

Christus. In dei nomine ego odario et uxori sua godina plaguit nobis pone pazis uolumtas pronana memte integroque consilio ut per escritis uimderemus uobis gotierre ploris tructesimdus et congiumgie uestre ermentro sigut et uimdimus eredidade nostra probria que auemus in uilla arones alpe monte faro discurremte rribulo udi terridurio portugalemse probe lidore maris damus atque conzedimus uobis in ipsa uilla omnia nostra eredide quamta iuidem uisus sumus auere domus que intrimsegus earum pomares pomife aruorum terras rubtas uel baruaras exidum monziom azesum uel cresum eziam razionem in sesiga molinarum damus a bobis illa per suis terminis uigus et lozis amtigus et est ipsa eredidade nona media tamto nobis aueni in porzionem inter nostros fratres sigut illa abuimus de suseptionem paremtum nostrorum gomsalbo etrasili damus uobis illa cum quamtum in ea aprestitum ominis est toda at integro exetis mediadade de ille pomarino que iaze iusta domo menemdo que iam demus at rodorigo mironiz et aczebimus de uos prezio XXXX^{a} modios in que nobis bene conplaguit abeadis uos illa firmider iuri quiedo temporibus seculorum quisque exinde agere uel fazere uolueridis in dei nomine liuera aueadis podestade. et siquis aliquis omo ueneri uel uenerimus tam nos quam etiam aliquis ex probimquis nostris qui unc nostrum factum inrumpere uel inmodigum sutemtare quesierit uel quesierimus et uobis illa diuimdigare uel autorgare noluerimus pars nostra partique uestra tunc abeadis lizemcia de nos atpremdere ipsa eredidade duplada uel quantum at uos fuerit meliorada et uobis perpedim abiduro. Facta karta uimditionis et firmidadis nodum diem cod erit xv° kalendas februarii. Era LXXXII^{a} super I.^{a} odeiro et godina in ac karta firmidadis manus nostras ro++.

testes. didagu —pelagio —gomdesimdu.

oseda —ioane —froia.

gomsalbo confirmo —trasario —alio pelagio.

uidisilu notuit.

CCCXXXII

Ex codice, Livro de D. Mummadona *dicto, sumpsimus.*

1044

Cartula de hereditates in villa margaridi

In dei nomine. Ego idila una cum filias meas bronilli et felicia in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis asto animo et proprias nostras uoluntates ut faceremus ad uobis domna elsinda confessa sicut et fecimus cartula uenditionis et firmitatis de hereditates nostras proprias que abuimus in villa margariti subtus montis latitu territorio bracarense inter bis alueis aue et auizella discurrente riuulo selio et fuerunt ipsas hereditates de mumadomna didaz et conparaui eas inde soror sesita et filia sua soror brunilli et tenuerunt ea in suo iure per pretio et carta tem *(sic)* tornarunt ea in manus de idila et uxor mea astileuua. et ego nos nominibus damus ad uobis ipsas hereditates ab integras quantas ibidem habuimus montes fontes pascuis paludibus casas uineas pumares sautos exitus montium uel accessum et regressum cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubique illas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis pro quo accepimus de uos in pretio c^{m} LX^{a} modios in pane et in uino et in que nobis bene placuit. uos destis et nos accepimus. ita ut de hodie die uel tempore sint ipsas hereditates de iuri nostro abrasa et in uestro iure uel dominio sint traditas atque confirmatas. abeatis uos et omnis posteritas uestra ubi eas relinquere uolueritis tam de eas facite. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis et firmitatis ad irrumpendum que nos in iuditio deuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis aut ad parti cui uobis illas dederitis uel relinquere uolueritis ipsas hereditates que in carta resonant duplatas uel tripatas et uos perpetim habituros. Facta carta uenditionis et firmitatis v^{o} idus februarii. Era Mª LXXX^{a}II.^{a} Idila et filias meas felicia bronilli in hanc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras Ro++++. Qui presentes fuerunt. Gondemaro test. Dulquede test. Uermudo test. Sindila test. Menendo test. Menendo pelagii et presbitero qui hec notauit. Monio donadeiaz conf. Osorio tellit conf.

CCCXXXIII

Pactum venditionis agri in villa de Paradella *siti. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1044

Christus. In dei nomine ego lobredo et uxor mea gudina plagui nobis per bone pacis et probrias nostras uolumtades ut faceremus ad bouis eirico pepiz et uxor uestra gontina kartula uenditionis de larea nostra probria que auemus in uilla paredelias subtus montes kastro de boue territorio portugalensis discurrentis ribulo cadabom loco predicto et nominiadan ipsa larea aderolado mediadate de illo et abet in lomgo LX et VIII° pasales et abet in amplo XX pasales tam in lonco quam in amplo manum erecta super cabut de omine. et acebimus de uos pretio proinde V modios ipso nobis bone conplaguit. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa larea de iure nostro abrasa et in uestro iure dominio sit tradita atque confirmada. abeadis uos ipsa larea firmiter et omnis posteritas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et in perpeduo uindicedis. siquis tamen quod fierit non credimus alliquis homo de quacumque pars uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis que nos ad iuditio deuindicare non potuerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra tunc infra uel infra pars nostre partique uestre comodo pariemus uobis ipsa larea dublada uel triplada uel quantum ad uos fuerit meliorada extra iudicado et uos perpetim abidura. Facta karta uenditionis VII° idus martii. Era LXXX^{a} II^{a} post millesima. lobredo gudiniz et uxor mea gudina in hanc kartula uenditionis manus nostras ro++.

qui preses fuerunt. uermudo autderiquiz test. gondesindo test. dono test. ansemiro test. froila lobrediz test. ermegildo test.

ramiro notuit.

CCCXXXIV

Pactum permutationis quorumdam bonorum immobilium in villis de Pigeiros *et* de Viariz *pro aliis bonis ejusdem generis in ipsis villis. Charta autographa, e scrinio conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1044

Christus. In dei nomine brandila uitemirizi plaguit mizi bone pazis et uoluntas ut fazeremus uobis suario pelagizi et coniungia uestra eiloni kartula contramudationis de eredidade mea propia que aueo in uilla pegiarios subtus kastro piloso teridorio portugalensis discurrente riuulo alister inter aue et kadauo in llogo predicto III integra de eredidade de pater meo uitemiro sizilazi et mater mea dordia ubique illa podueridis inuenire in uilla peiarios et in uiarizi contis prestationibus in se obtine in kasas donus con intrinzecis suis terras rubtas uel inbaruaras aruores fructuosas uel infructuosas mazanarias figale ameixenale kastiniales pesegales pascuis padulibus montes fontes aguas cursiles uel incursile fontis aguarum sesigas molinaru exitum regresun uel quantum aprestidum ominis est in ipsas uillas nominadas per suis terminis et lozis antiguos. et azepimus de uos proinde razione de adefonso V^a integra de eredidade de gonderedo senderiquiz *(?)* et de gaudilla in uilla pelagiarios et in uiarizi et in peiarios illa razione de meo pater *(?)* uitemiro de illa ..... que uene de .. alzido usque illa petra nadiua que esta iusta illa kasa de cidi gondereti et de ipsas kasas usque in rio. tanto mizi et uobis bene conplagui. ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abraso ipso que uobis inkartamus et in iuri uestro tradida uel confirmada et de omnis posteridas uestra iuri quiedo uindize. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrrunpendo que uos in iuditio deuindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra que uos pariemus pariemus *(sic)* illa dublada uel quanto ad uos fueri meliorada et uobis perpedin auidura. Facta kartula contramudationis nodun die quo erit XVI° kalendas abrile. Era Millesima LXXXII.^a bradila in anc kartula manu mea rouora+ui. Et ipsa eredidade de adefonso deo illa suario galindizi ad suario pelagizi et presi illa sua galindizi ad sua filliade adefo pro duos kauallos que teoue de illos natondo de CC solidos et deesperiran per sua culpa. Qui uiderunt. cidi presbiter. alzamo *(?)* test. patrebono test. uiliario test. dono test. ero test.

Sonimiro notuit confirmo.

CCCXXXV

Pro quodam debito solvendo, Vitemirus Donizi uxorque dominium bonorum quae in villa de Pigeiros *possidebant Suario Pelagizi tradunt. Charta autographa, e scrinio conventus monachorum,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1044

In dei nomine ego uitemiro donizi uxori mea uistregia conomento madre plaguit nobis bone pazis et uoluntas nunlios quoque genti inperio nec suadentis artigulo nec pertimexientis meduu set propia nostra uoluntade ut fazeremus uobis suario pelagizi et coniungia uestra eiloni kartula confirmationis per escriptura firmidadis de eredidade nostra propia que auemus in uilla peiarios subtus kastro piloso teridorio portugalensi discurente riuolo alister inter aue et ka*da*uo in llo*co* predicto illa llarea de illu agru de peiarios comodo illa conparaui de dnana *(sic)* exemena con sa plantado et illa llarea de tras illa mankara como se lleua de illa quintana de gonderedo zoniz et uait in directo con illo kasal de luzido usque illo monte et de illa incruziliada comodo uait illa uia ante illa porta de uitemiro et inde proud ilo kasal de danila et ex proud kasa de aloitu poldra et torna proud eglesia ubi intra in anbas illas uias anbas prou sancto saluador usque illo monte. damus uo*bis* de ips*o* quod conclusimus nostra razione quanto ibbi auemus con cuntis prestationibus in se obtine kasas pazanarias figales persegare ameixenales kastiniares quanto aprestidun ominis est. damus ipso quod super resona pro illos D sollidos de illa fidiaduria que me fidiaui sonimiro et kalomiaster illo proinde et conzedimus uobis ipsa eredidade proinde et sakamus et nos et ipse sonimiro de alima et de ipsa fidiaduria que uobis exedimus. tanto nobis bene conplaguit. Ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abraso et in uestro iure tradida uel confirmade et de omnis posteridas uestras iuri quiedo uindize comodo uobis delimidauimus et coran testis asinauimus et siquis tamen quod fieri non credidi et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio deuindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra comodo pariemus uo*bis* ipso que in karta reso*nat* dublado uel

quanto ad uos fueri meliora et uobis perpedin auidura. Facta kartula confirmationis nodun die quo erit VIII° kalendas abrile. Era millesima LXXXII.ª uitemiro donizi et uistregia in anc kartula manus nostras——

Qui uiderunt. fromarigu test. leouerigu test. cidi test. —luzido test. uermudo test. monderigu test. —sisnando test. alazamo *(?)* test. —Sonimiro notuit confirmo.

Et ipsa larea que deo uitemiro ad cidi da proinde alia in..... *(?)* ad cidi et ipsa d..... *(?)* et necta *(?)* cidi quia non aue inde karta. cidi uitemiro in anc kartula manum mea + confirmo.

CCCXXXVI

Oseredus bona quaedam ecclesiae de Aldoar *donat. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1044

Testamenti carta

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Ob honorem sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sancti iacobi apostoli et sancti michaelis archangeli et sancti mametis et sancte marie et sancti martini episcopi et confessoris christi quorum baselica fundata est in uilla quam nuncupant alduari subtus monte custodias territorio portugalensi prope littore maris. Damus ad ipsius locum sanctum et ad ipsum martinum laream nostram propriam que iacet de agro de fontanela medietatem integram et de illo ualle ad iusum quomodo in illa de illo abbate ferit duas V^as^ integras et de hereditate de sando de quinta terciam integram In casales in pumares in montes in fontes pascuis padulibus exitus et regressus et in illum molinum nostram rationem et per tota illa uilla per ubi illam potueritis inuenire ipsam terciam integram cum cunctis prestationibus sui sicut illam obtinuit sendinus abogadiz in sua uita et ego oseredo post suum obitum in meo iure. Damus atque testamus ad ipsius locum et ad ipsum sanctum martinum et tudeildo abbati pro remedio animarum nostrarum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo nenerit uel uenerimus de prosapia nostra qui irumpere uoluerit in primis sit excommunicatus et a corpore domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda domini proditore habeat partem in tartara dampnatione et pro dampna secularia in cuius iudicium iudicandi fuerit pariet duo libras auri talenta. Facta series testamenti XI° kalendas augusti. Era Mª LXXX^a^ II.ª Sesnandus in hoc testamentum manum meam confirmo++.

Et adicimus in isto testamento talium de salinas de illis quas habeo cum arias cidiz unum talium cum sua uida et cum suo prestamo ab integro et in illo medio de exemena cum sua uida que habeat illum in mea uida et post obitum uero meum uadat cum illo alio ad sanctum martinum ad deseruiendum. Qui presentes fuerunt. Donisore test. Sandinus test. Froila test. Alio sandinus test. Ranemirus presbiter test. Tuimirus test. Egaredo test.

CCCXXXVII

Pactum venditionis partis cujusdam domus agrorumque variis locis sitorum ad radices montis Cordova *prope flumen* Leça. *Ex charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1044

Christus. In dei nomine moquina una cum filia mea godregodo In domino deo eterna salute amen. Plaguit nobis asto animo et integra nostra uoluntade ut uimderemus uobis muniu beniegas sicut et uendimus et ad uxori uestre uniscu ereditade nostra quos auemus in uila cos auemus in uila parta *(?)* suptus alpis mons cordoua probe leza territorio portugale in logo predicto domus ubi modo auitauit semdinu adulfiz et coniumgia sua teodonili circa domus beleque inter sancta eolalia et sancto Iacobo sicut ea obtinuerunt ipsius domnus e nos conparamus illa de filios suos nominibus menemdo et munia et adulfu et gesmomdo et bauilo damus ad uos in illa quimtana sicut est de iuri ipsius donnus de III^a^ duas partes integras et de illa uila fora quimtana de mediedade duas partes integras per ubique illa potueris inuenire momtis fomtis pascuis padulibus acepsum uel regresum per logus et terminus amtigus damus adque concedimus. et acepimus de uos duas uacas et una mamta et inter kabras et ouelias III° ipso

nobis adplaguit. Ita ut de odie die uos aueatis et nos uimdizemus. et si aliquis omine ueneri uel uenerimus ad inrumpendum anc kartula que nos ad iudizio deuimdigare non *(sic)* aut non potuerimus post uestra parte pariemus uobis illa dublada uel quamtum ad uos fueri meliorada perpetim auitura. Facta serias excritura pridie kalendas nouembris. Era LXXXII^a^ post T. moquina et filia nostra goldregodo in hanc kartula manus nostras R++o.

Pro testes. cendamiro —didagus uimara —odorio cresconio —iuliamo ic testes sumus.

Ermegildus fecit.

CCCXXXVIII

Pactum venditionis sextae partis praedii in villa de Pedroso, *cujus emptor alias quinque partes ejusdem praedii jam acquisiverat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, ex qua textum sumpsimus, in Publico servatur Archivo.*

1044

Christus. In dei nomine ego uisciuara connomento zai placui mici per bone pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis gumize abba et serori uestra siti kartula uenditionis de ereditate mea probria que abeo de paremtes meos iczila et creusa per ubi ila obtinuerunt ipsos meos parentes in loco predito uilla petroso comodo se leua de termino de lauadores et de uilla de sancta eolalia et de alia parte ipso castro petroso de ipsa uilla integra per suos uigos et terminos antigos et per ubi ila obtinerunt ipsos nostros parentes VI^a^ integra con casas con pomares con sautos con terras ructas uel baruaras aruores fructuosas uel infructuosas con quamtum ad prestamun ominis est sibe in illo uillare de oleirolos et per ubi illa obtinuerunt nostros parentes cum aprestationibus suis et per ubi ila obtinuerunt ipsos nostros parentes et per ubi ila potueritis inuenire ipsa VI^a^ integra unde iam uobis abetis illas V rationes pro que accepimus de uos pretio una pelle aninia et I^a^ manta bonas et I lenzo et unos calabazos et VI modios de milio tamtum nobis bene conplacui et de pretio abut uos nicil remansi in deuitu aput uos pro dare. ida ut de odie die uel tempore sic de iuri nostra abrasa et in uestro iuri tradita uel confirmata abeatis uos et cui uos uolueritis usque in perpetue. et quo si aliquis omo uenerit uenerimus ad inrompemdum contra anc kartula uenditionis que nos ad iuditio deuendigare uel obtorgare noluerimus au uos in nostra uoce tunc inferat uel inferat pas xit *(sic)* nostra ad partique uestra tunc parient uel pariemus ipsa ereditate dubla uel quamtum ad uobis fuerie meliorada. Facta kartula uenditionis quo erit V° kalendas decembris. Era LXXXII^a^ post millesima. uixauara *(sic)* connomento zai in anc kartula manum manum *(sic)* mea ro+. qui preses fuerunt. dono ermigio. ioanne. fernamdo presbiter. sodario presbiter. gomdulfo presbiter. steuano test. sando notui.

CCCXXXIX

Pactum permutationis bonorum in villa de Parada *pro aliis bonis in* Lucezes. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico invenitur Archivo.*

1045

Christus. In dei nomine ego atan presbiter et cresconio presbiter plaguit nouis per bone pacis et uoluntas nullis quoque ientis inperio nec suadentis artigulo se probia nouis acepsi uoluntas ut faceremus tiui magister menemdo kartula contramutationis de uilla de parada quos fuit de tuta aluitiz et comparauit illa tio nostro magister ermegildo in suo kauallo collore rosello et misit illa in testamento de sancte marie de aquas sanctas et dedi ad nouis menemdo presbiter pro nostra ratione de ipsa uilla de parada sua medietade de uilla de lucezes unde ad nouis rouoraui karta de contramuda subtus castro amagia discurrente ribulo leza terridorio portugalense et iace ipsa uilla in logo predicto iusta illa que fuit de didago olidiz. et fuit ipsa uilla de sindilo. damus uouis illa con sua quintana et suas terras et suas coperturas et suo plantado et con sua aqua per ubi illa potueritis inuenire per suis locis uigus et terminos antigos cum quantum aprestationibus est in ipsa uilla. et acepimus de uos proinde uestra ratione de uilla de lucezes. Ita ut de odie die et tenpore si*t* ipsa uilla de nostro iure abrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmada. aueadis uos et ad cuit uouis ila obturgardes. Siquis tamen quod fieri non credimus et alliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrunpendum kartula contramutationis que nos in iuditio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illa dublada uel triplada uel quantum ad uouis fue-

rint meliorada et uouis perpetim auiturum. Facta cartula contramutationis die quod est ipsas kalendas aprilis. Era LXXX^a m^a super millesima. atam presbiter cresconio presbiter in anc kartula contramutationis manus nostras ro++.

qui iuidem fuerunt. eidino test. didago presbiter. nunu test. donino test. nantildo test. adefonsus prolis iquilani quos uidi et manu mea noduit.

CCCXL

Descripsimus ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert.*

1045

Karta de tauoadelo et villa caluos et ecclesia sancto cipriano

Dubium quidem non est sed multis plerisque manet cognitum atque notissimum in ueritate Eo quod menendus folienz coniunctus fuit in matrimonio cum uxore sua nomina Gunterode ordoniz per phoedere conligatione et habitauerunt in unum et ganarunt villas et hereditates et in ipso tempore ganauit ipse menendo folienz et Gonterode ordonii villa uocitata Tauoadelo quos fuit de comes domno Gundisaluo menendi sicut illa obtinui ipse dux magnus in uita sua per consensum monacus et fratres et sorores de cenobio vimaranes et per iussionem de arriani abba qui dedit mandamento de tauoadelo ad ipso comite in tempore quando abuit alphetena cum gundisaluo muniuz et ganaui ipsa villa in ipse mandamento quando seuet ad ipsa alphetena in sancto mames ad defendendum ipsa terra et casa de vimaranes. et abuit uerbo alligato ille comite cum ipse abba domno Arias et cum fratres et sorores in ipso monasterio habitantes ut in uita sua habuisset ipsa villa in stipendio suo per beneditione et ad obitum suum tornasset se post parte testamento quod fecit Rex domno Ranemiro ad casa de vimaranes et in manus de ipse abba et suos fratres et sorores. et quod uerbum habuit diligenter adimpleui et dedit ad suo obito uerbo ut de propinquis suis in ipsa villa ullam disturbationem faciant. Post hanc causam uenit ordonio ranemiriz et sua mulier domna Geluira ad multis temporibus in portugale et pressit ipsa villa per potencia et sine ullo recabito et dedit illa ad suo genro fredenando gundemariz et ad sua mulier mummadomna ordoniz. ipsis uero nominatos fredenando gondemariz quando uidit et audebat dicere quia non abebat in ipsa villa ulla radice gratulauit adplicare ad se aliquo de illa. postea uenit ad me menendo folienzi et ad mea mulier Gontrode ordoniz ipse fredenandus gondemariz et dedit nobis ipsa villa supranominata tauoadelo per precio et cartulam firmitatis et obiurgauimus illa multis temporibus et abuimus ambos liberos unde procreatio fuisset. Denique annuit nobis proprias nostras uoluntates ut dedissemus ipsa villa ad cenobio vimaranes per scripturam firmitatis. Nos uero in ipso rouore permanentes uenit infirmitate ad ipsa coniugie mee Gonterode unde clausit diem ultimum. et quando uidit se depronata narrauit mihi in concilio de gens mea et de alios multos que ibi erant nobiscum congregatos ut adimplesset omnia que cum ea uerbum abebat alligatum et dedisset ipsa villa pro animabus nostris ad ipso cenobio vimaranes et ad fratres et sorores ibi habitantes. Obinde ego ermegildus ac nomine menendus fulienz quod cum ipsa mea mulier Gonterode ordoniz uerbum alligatum abuit deo adiuuante et ego adimplebo. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus et sub imperio opificis rerum que trinus in unitate extat colendus adorandus glorificandus necnon et in honorem sancti saluatoris sancteque tue genitrix marie hac gloriose uirginis et sanctis apostolis petrus et paulus iacobus tomas iacobus alpheus simul et iudas bartolomeus ad ofitium predicationis electus similiter et iohannes babtiste cum uirgines eolalie columbe tecle christine agate dorotee celesti talamo conlocatas cum martiribus aciscli romani facundi et priuitiui *(sic)* sancti laurenti et comitum eius celesti cruore laureatos sancti martini episcopi sancti saturnini episcopi sancti cipriani episcopi et ultimo martiri beati pelagio uel omnium sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in cenobio nunccupato vimaranes que est fundato ad radicem montis latito et castro sanctus mames inter bis alueis uehementis aue et auizella urbium bracarensium. Ego indigno et dei famulo ermegildus cognomento menendo fulienz cum peccatorum mole depresso in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deitio qui etiam reatui meo criminibus sepe pauesco vt per uos sancti dei martires tandem reconciliari merear conspectu communis domini ac sanctorum omnium fida supplicatione uotis omnibus deposco vt ego menendus et Gonterode de nostrorum criminum merear uobiscum partem accipere et ueniam de peccatis nostris in regione uiuorum. et ideo deuotioni mee extitit ut ego menendi fulienzi et in a uice persone de coniugie mee Gunterode ordoniz per unum consensum sicut conligatum abuimus inter nos ut de paupertula nostra facere aliquid aule sancte uestre offerre debere sicut et offerimus. Concedo pro anima mea et pro de coniugia mea Gunterode villa desuper uocitata que est in mandato de tauoadelo fundata integra per suis terminis et locis antiquis et cum suis suis *(sic)* adiuntionibus et cum ecclesia uocabulo san-

cto cipriano et cum omni prestatione loci ipsius ab integro. etiam et in riba auizella villa caluos que nunccupant de nouo tempore villa uerde cum omnibus prestationibus suis que in se obtinet et quantum ego menendo folienzi de postea ganaui uel ganare potuero usque ad obitu meo sic illas confirmamus post parte cenobii de vimaranes ab omni integritate damus cum edificiis suis uineis pumares sautos deuesas montes pascuis padulibus aquis aquarum et segicas molinarum exitu montium et regressum. Omnia que desuper ipsas villas cum suis adiunctionibus et cum omnibus prestationibus suis siue et ecclesia sancto cipriano cum suo debito totum ab omni integritate testamus et confirmamus ad ipso cenobio vimaranes et ad monacos fratres et sorores ibi habitantes ut sit inde illis toleratione et nos ante deum mercis copiosa et remissionem peccatis nostris. et amplius non habeat ego menendus folienz licentia de has hereditates que in isto testamento colligatas sunt deinceps in alia parte uindere donare testare uel commutare neque in aliqua pars extraneare sed in uita mea abeat inde toleratione et post obitum meum tornet se sanas et intemeratas post parte huius monasterii vimaranes. quo et coniurationem confirmo per diuinitatem sanctam et regnum glorie eius. quia contra hunc factum nostrum series testamenti infringere conauerit exter propinquis seu qualibet ieneris homo quisquis ille fuerit auferat dominus memoriam illius de terra et deleat nomen eius de libro uite et cum iustis non scribantur sed cum biotenatos sit pars illius in eterno baratro et iude proditore domini heres efectus et pars pena sit luiturus et ab omni ecclesie catholicorum anatematus et excomunicatione multatus non accipiat corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi portio et simili pereat et pena tabescat et conprehensus coram regis uel comite aut iudicis terre sepcies tantum conponat post parte huius ecclesie quantum inde usurpare quieuerint. et hoc series testamenti in rouore permaneat euo perenni. Notum die quod erit II° kalendas aprilis. Era M^a L^a XXX^a III.^a Ego ermegildus cognomento menendo frolaniz per me et in presentia coniuge mee gonterode ordoniz in hanc scripture testamenti quod fieri elegimus et uotum nostrum adimplendo conpleuimus deo nobis adiutus ego menendo folienzi in hoc testamento manus meas proprias confirmo+ et roboraui.

Petrus abba manu mea confirmo —Petro ennegoz manu mea conf. —Arias honerigoz manu mea conf. — Osorio telliz manu mea conf. —Pelagio sagatiz manu mea conf. —Aloito eiriz et presbitero manu mea conf. — Iheremias arias et presbitero conf. —Pelagio pinioliz manu mea conf. —Pelagio liliz manu mea conf. —Fagildus confessus manu mea conf. —Aluaro aluariz conf. —Menendo pelagiz presbitero conf.

Christoforo uiliamirus conf. —Didacus confessus conf. —Eita telliz quos uidi —Amarelle confessus conf. —Muniu donadoz conf. —Arias. Brandila conf. —Citi telliz quos uidi —Vimara. Ascarigus conf. —Menendo christofori quos uidi —Egas louegildiz test. —Gondemaro berulfiz test. —Geldemiro iohannes test. —Pelagio presbitero que notuit.

CCCXLI

Monasterio de Leça *Tanoi et Gudinus ejusdemque Gudini uxor salinas prope* Leça *sitas donant. Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

1045

Testamentum de salinas

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus et laureatis ob honorem sancti saluatoris sancti martini episcopi et confessoris christi sanctorum petri et pauli apostolorum sancti michaelis archangeli et sancti thome apostoli et sancti andree apostoli et sancte christine et sanctorum sociorum eius quorum baselica fundata est de uilla quam uocitant leza secus riuulo leza territorio portugalensi subtus monte custodias. Obinde ego nos tanoi et gudinus et uxor eius toda cum peccatorum mole depressos et diem iudicii timendo placuit nobis pro pacis et uoluntas in expontanea uoluntate ut pro remedio anime nostre Damus atque concedimus ad ipsius accisterii et ad ipsius sanctis et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris et cui uos illum relinquere uolueritis Damus uobis nostras salinas cum sua uita V^e talios in illa marina de leza. et habent iacentiam ipsas salinas in loco predicto in illa corte quam comparauimus de froila gundisaluiz et de didaco brandilaz et de ihoanne froilaz pro nostro precio. Habeatis uos ipsas firmiter temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam uel eius testamenti ad irrumpendum quam nos in iuditio deuendigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo sit in primis sit excommunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda domini proditore habeat partem in tartara dampnatione et pro dampna secularia pariet quantum autem intemptare quadruplum et iudicato. et hoc factum nostrum plenam habeat firmitatis roborem stantem et permanentem hunc seriem testamenti. die erit VIII° idus iunii. Era Mª LXXX^a III.^a Tanoi et godinus et todara in hanc cartam testamenti manus nostras roboramus+.

Qui ibi fuerunt. Randulfus presbiter test. Guandila test. Frater dulcidio test. Egas test. Gudesteo test. Garsia presbiter test. Olidi test. Cidi test. Eneque presbiter test. Electus presbiter test. Cidi presbiter test. Dulquido diagonus test. Ariulfus presbiter test. Tudegildus presbiter test. Eita test. Aluitus test. Trastemirus test. Frater ranosendus test. Frater petrus test. Frater sendinus test. Sandinus notuit.

CCCXLII

Diplomata tria, quae sequuntur, de eodem argumento agentia, in Livro Preto *Conimbricensis Sedis inveniuntur, diversis tamen locis descripta. Ex eis inficitur Tudeildum abbatem conventumque monachorum Vaccariciensium Monasterium* de Leça *et* de Anta, *bonaque ad ea pertinentia, quibusdam presbyteris monachisque ad habitandum ac fruendum contulisse, rectore cooptato, auctoritateque ejusdem Tudeildi super eos seposita. Secundi diplomatis exemplaria duo in* Livro Preto *inveniuntur descripta. Aliud textum, aliud lectiones varias nobis suppeditavit.*

1045

Pacti cartula

Domno nostro tudeildus abba pactum simul et placitum facio uobis fratribus nostris florite prepositus et fratribus tuis de cenobio uaccariza et petrus et randulfus presbiter et qui hunc nostrum pactum roborare uoluerint per scripturam firmitatis die erit XI° kalendas octobris Era LXXX^a III^a superacta millesima pro parte de acisterio leza cum aiectionibus suis et de acisterio anta cum adiectionibus et de uilla custodias et de salinas foce de lesa et de medietate de acisterio de uermudi cum aiectionibus suis que habeatis et possideatis illos de nostro dato sicut in testamento resonat sicut canonica sententia docet. et non habeamus licitum in uita nostra in alia parte transferre nec testare nec donare in extranea parte. Post obitum nostrum habeatis et possideatis sicut in testamento et in pacto resonat. et uos nec uindatis nec donetis nec in alia parte transferatis sed sana et intemerata permaneat post parte testamenti et hunc nostrum factum nostrum *(sic)* non sit uiolatum pro nulloque facto sed plenam habeat firmitudinem roborem usque in seculum seculi pro sententia canonica. et qui unus ex nobis minime fecerit et placitum exciderit pariet parte testamenti duo auri talenta et ipso que in testamento resonat duplatum et iudicatum. Nos superius nominati tudeildus abba randulfus petrus florite prepositus una cum fratribus nostris habitantibus uaccariza et leza in hoc placito manus nostras ro++.

Qui presentes fuerunt. Sendinus presbiter. Menindus. Mauram. Aluitus. Sandinus sisnandiz quos adnuntiaui Ego ansemondus quos exaraui testes sumus et manus nostras confirmamus++ et roboramus.

Carta dimissionis

Dominis[1] inuictissimis ac triumphatoribus sanctisque martiribus sancti saluatoris cum uirgine inclita semper genitrix[2] apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum quorumue dispares et locis diuersis cimiteriis aule sunt nuncupate[3] quorumue hic discribere nequiuimus prolixior conuenit adiungere omnia sanctorum martirum qui[4] de[4] curia[4] celesti[4] sublimati[4] roseo cruore perfusus ad officium predicationis electus[5] uirginitatis glorie coronatus confessorum floribus[6] adornatus et sique[7] inertia[7] egra mens hic singillatim[8] scribere[8] nequiuimus iam infra[9] amena[9] paradisi locum beatitudinis a dextri ordinis tenere confidimus. Ego tudeildus[10] una cum consensu fratrum meorum de acisterio[11] uaccariza cum peccatorum mole depressos in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione[12] deicimur qui[13] etiam reatu[14] nostro[14] criminis sepe pauescimus ut per uos martires[15] reconciliari mereamur communem dominum ac sanctorum omnium cetu[16] fida supplicatione deposcimus et ideo deuotioni nostre extitit ut ex uoto proprio abolendis delictis parentorum[17] nostrorum nostrisque[18] delictiscendis[18] criminis sepe pauescimus ob honorem celsitudinis uestre Concedimus ad istos nominatos petrus frater

** Carta pacti

1 Domnis
2 genitrice
3 nunccupate
4 quid ei curie celestis sublimatus
5 elatus
6 froribus
7 sicque inerciam
8 sigillatim scribe
9 infrac mea
10 tudegildus abba
11 accisterio
12 *deest*
13 quem
14 factum nostrum
15 sancti martires
16 cetum
17 parentum
18 nostris quidem litisendis

et[19] electus presbiter et tudeildus[20] presbiter et arias[21] presbiter[21] et lucidus[22] et[22] randulfus[22] presbiter[22] et quantuscumque in nostrum[23] pactum roborauerint. et post obitum nostrum[24] elegimus in patrono isto[25] randulfus presbiter inquit bonus fuerit et in uita sancta perseuerauerit in iuri[26] et[26] in[26] suo[26] arrugio[26] deseruiat et pro consensu de abbate et de fratribus de uaccariza. concedimus uobis ipsum arcisterium[27] leza cum cunctis aiectionibus[28] et prestationibus suis[29] sicut ad nos domna unisco et domno[30] oseredo[30] pro testamento ad[31] nos[31] concesserunt et sicut in[32] ipso[32] testamento priore resonat. Et ibi adicimus acisterium[33] anta[33] uocabulo sancti saluatoris et sancti martini episcopi et comitum eorum cum omnibus aiectionibus et prestationibus suis[34] et uilla de pausada[35] que in nostras[36] scripturas[36] resonant[36]. et de uilla custodias[37] medietatem integram et x^a^ sicut nobis illa concessit domna crastina[38] et in[39] foze de leza nostras salinas quas ganauimus et comparauimus et in nostras scripturas resonat. Concedimus uobis omnem rem nostram sicut sursum taxatum est post parte[40] uestra[40] sit tradita[41] atque concessa[42] ut ad seruorum uel ancillarum dei aduenam pupillum hospitum[43] peregrinis uel ubi[44] in uita sancta perseuauerint[45] habeant et possideant sicut nos docet[46] lex et propheta —Vouete et reddite domino deo uestro— Et iterum —quod de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et hospites sumus super terram— quia dicit in libro iudicum ubi dicit liber[47] iii[47] et titulus[48] secundus[48] sentencia nonadecima ut —qui filios[49] non relinquerit faciendi de rebus suis quod uoluerit[50] habeat[50] potestatem—. Pro[51] lex godorum sicut dicit in testamento priorem[52] et pro testamento priorem facio uobis inde quod uoluero. Habeatis et possideatis iuri quieto temporibus seculorum. Et si uenerit[53] de fratribus de laurbano ad habitandum habeant uobiscum regulam sicut lex canonica docet. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo tam humilior quam inferior siue[54] ex genere nostro uel ex genere de testatoriis[55] de leza et de anta qui hoc[56] factum nostrum quod pro anima nostra remedium procurauimus ex uoto[57] proprio uel inmodice[58] conuellere uel usurpare temerarie uel leuiter conauerit quisquis ille fuerit exeat[59] ad finis[60] anathema marenata multatus[61] ab omni ecclesia catholica seiunctus[62] a[62] corpore[62] et a[63] sanguine[64] redemptoris separatus in[65] conspectu[65] dei et apostolorum siue et omnium[66] martirum excommunicatus ita ut partem in prima resurrectione non habeat[67] sed cum[68] iuda domini proditore[69] heredes effectus baratri pena[70] iugiter permaneat mancipatus et presenti euo amborum carens lucerne frontibus lumine[71] sit priuatus[72] et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat pro[73] seueritatis iuditio[74] et hec firma perpetim permaneat[75] testamenti scriptio[76]. Nodum die quod erit xi° kalendas octobris. Era LXXX^a^[77] m^a^[77] super[77] millesima[77]. Tudeildus[77] abba[77] una cum fratribus nostris acisterium[78] uaccariza hoc[79] pie uotum humilitatis nostre in hac[80] serie[80] testamenti donibus sanctorum manus nostras confirmamus++[81].

Qui presentes fuerunt. Gundisaluus raupariz[82] maiorinus regis domni fernandi qui pro iussione ipse[83] abba[83] asignaui[83] et confirmaui ipso acisterio cum cunctis aiectionibus suis et[84] post parte ipse[85] randulfus[85] presbiter[85] et[86] de[86] ipsos[86] nominatos[86] qui[86] in[86] hoc[86] testamento[86] resonant[86] manu[86] mea[86] + confirmo[86].

Ansemundus confrater[87] quos vidi manu[88] conf.[88] —Sandinus[89] presbiter[89] quos vidi manu[90] mea[90] conf.[90] —Gomez[91] abbas quos uidi[92] manu mea conf. —Auriol confrater[93] manu mea conf. —Suarius presbiter manu

19 *deest*
20 randulfus
21 tudeulfus abbas
22 arias presbiter lucidum
23 meum
24 meum
25 iste
26 suo iure impendat arbitrio et omnia quanta in testamento priore resonat uel deseruiat siue istum accisterium leza cum aiectionibus suis siue quod agimus et quod cum dei adiutorio augmentare potuerimus usque ad obitum nostrum omnem nostram rem uobis concedimus et ibi elegimus in post obitum ipsius radulfi elegimus electus in patrono si bonus fuerit et in uita sancta perseuerauerit in suo arbitrio
27 accisterium
28 aciectionibus suis
29 *deest*
30 domnus oseredus
31 nobis
32 *deest*
33 arcisterium antea
34 nostris
35 pausata
36 nostra scriptura resonat.
37 de custodiis
38 grastina
39 *deest*
40 partem uestram
41 graditum
42 concessum
43 hospitem et
44 ibi
45 perseuerauerint
46 docet et
47 in libro quarto
48 titulo secundo
49 filium
50 uoluerint habeant
51 Pro
52 prior
53 euenerit
54 seu
55 testatoribus
56 hunc
57 uota
58 modice
59 exter
60 finis sit
61 multas
62 sediunctus ad corpus
63 *deest*
64 sanguinem
65 *deest*
66 agmina
67 habeant
68 *deest*
69 proditorem
70 penam
71 *deest*
72 separatus
73 per
74 iudicium
75 permaneant
76 scripta.
77 Mª LXXX^a^ III.^a^ Tudegildus abbas
78 accisterium
79 hunc
80 hunc seriem
81 confirmauimus et roborauimus+.
82 rauparici
83 ipsius abbatis assignaui
84 *deest*
85 ipsius randulfi presbiteri.
86 *haec desunt*
87 presbiter
88 *deest*
89 Sendinus sesnandiz
90 *deest*
91 Gomeze
92 adnuntiaui et
93 frater

mea conf. —Sindinus[94] menindiz[94] manu mea conf. —Falifa[95] presbiter[95] quos[96] vidi[96] manu mea conf. —Dulcidius[97] frater[97] manu[97] mea[97] conf.[97] —Sauarigus frater manu mea conf. —Ranosindus[98] frater[98] manu[98] mea[98] conf.[98] —Halaf[99] manu mea conf. —Gundisaluus[100] godiniz[100] manu mea conf. —Froila fredenandiz manu mea conf. —Cidi dauid manu mea conf. —Sisualdus[101] manu mea cônf.

Ranimirus[102] presbiter[102] manu[102] mea[102] conf.[102]—Godesteo citelliz[103] manu mea conf. —Nantildus manu mea conf. —Vniscus prolis sisnandi[104] manu mea conf. —Doretea[105] filia gundisalui manu mea conf. —Odorius sisnandiz[106] manu mea conf. —Menindus[107] gundisalui manu mea conf. —Odorius louesindiz[108] manu mea conf. —Oseredus pelaiz[109] manu mea conf. —Oseuius[110] beraci manu mea conf. —Petrus fernandiz manu mea conf. —Didacus truitesindiz manu[111] conf. —Arias iben[112] arias[112] manu mea conf. —Pelagius emilazi[113] manu mea conf. —Froia[114] phalaf[114] manu[115] mea[115] conf.

Ibazinus[116] quos vidi —Adefonsus[117] presbiter quos vidi —Sizila[118] presbiter quos vidi —Viarigus[119] presbiter[120] quos uidi —Ranemirus presbiter quos vidi —Zuleima presbiter quos vidi —Ivlianus[121] test.[121] —Trastimirus[122] test. —Tetom[123] test.[123]

Andulfus[124] presbiter quos vidi —Aluitus[125] sindiniz[125] presbiter[125] conf.[125] —Vermudus[125] presbiter[125] quos[125] uidi[125] —Arulfus[125] diaz[125] quos[125] vidi[125] —Truitesindus[126] test.[126] —Sendinus[127] test.[127] —Aluitus test. —Didacus test. —Alius aluitus test.

Argemundus[128] test. —Menindus[129] test.[129] —Songemirus[130] test. —Vizoi[131] test.[131] —Vimara[131] test.[131] —Tudemirus[132] test. —Atam test. —Gresulfus[133] test.[133] —Randus[133] test.[133]

94 Sendinus menendiz
95 Gutierre truitesindiz
96 *deest*
97 *deest*
98 *deest*
99 Alafelle
100 Gundesaluus gudiniz
101 Sisualdus presbiter
102 *deest*
103 cideliz
104 sesnandi
105 Doroga
106 sesnandiz
107 Menendus
108 illouesendiz
109 paaiz
110 Oseuio
111 manu mea
112 benarias
113 omilaci
114 Froila bhalaf
115 *deest*
116 Loacino
117 Affonsus
118 Sisila
119 Dolquite
120 *deest*
121 *deest*
122 Trastemiro
123 *deest*
124 Randulfus
125 *desunt*
126 Tructesindus quos vidi
127 *deest*
128 Argemondo
129 *deest*
130 Songemiro
131 *desunt*
132 Todemiro
133 *desunt*

Carta pacti uel placiti

In nomine sancte trinitatis patris et filii et spiritus sancti quod corde credimus et ore proferimus. Credimus patrem ingenitum filium unigenitum spiritum sanctum ab utroque procedente filium solum carne de uirgine suscepisse et in mundo pro salute omnium in se credentium uenisse et de patre spiritu sancto nunquam rececisse quia ipse dixit —Ego et pater unum sumus et qui me habet et patrem habet et qui me uidet et patrem uidet—. Item dixit —celum michi sedis et terra scabellum pedum meorum— In celum angeli tonant trinitatem adorant et in terra omnibus predicabat dicens —Ite uendite omnia que possidetis et date pauperibus et uenite sequimini me—. Et iterum —Siquis uult post me uenire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me Et ubi qui plus uiderit patrem aut matrem uxorem filios et omnia que cum mundo transeunt plusquam me non est me dignus—. Et iterum —qui odit patrem aut matrem uxorem aut filios agros uel uineas aut omnia que possidet etiam et animam suam propter me non est me dignus—. Proinde melius est multoque melius mundum calcare christum audire euangelium implere uitam beatam cum angelis in eternum et per omnia secula seculorum possidere. Pro hac diuino ardore accessit Ecce nos omnes qui subtus notati sumus pactum uel placitum facimus deo et tibi patre nostro tudeildus abba ut secundum editum apostolorum et regulam martirii secuti sancta patrum precedentium sanxit auctoritas uno in cenobio christo nos precedente habitemus et quicquid pro salute animarum nostrarum annunciare docere arguere increpare imperare excommunicare uel emendare uolueris humili corde et intenta mente desiderio ardente diuina gratia opitulante inexcusabiliter domino facere omnia adimpleamus. Quod si aliquis ex nobis contra regulam et tuum preceptum murmurans sussurrans contumax inobediens uel calumniator fuerit tunc habeas potestatem omnes in unum congregare et lecta coram omnibus regula poplicare puplice probare et flagellare uel excommunicare secundum intuitum culpe nostre unusquisque nostrum reatui suo conuinctus suscipiat. Promittamus etiam deo et tibi patri nostro tudeildo abbati ut ex nobis aliquis sine benedictione de fratribus aut tuo imperio peruintium ad aliqua loca ad habitandum transire uoluerit Habeatis potestatem incautam eius persequi uoluntatem qui hoc temptauerit et conprehensum ad regule sensum reduceret. Et si aliquis deuendere *(sic)* uoluerit eum presbiter aut monacus aut quislibet et laicis et uestram munitionem uiderit uel

auderit et ita alterius apud se eum retinere uoluerit communicatio illius irrita sit a diabolo et participio illius cum iuda traditare *(sic)* sit in inferno et in presenti seculo excommunicatus permaneat ab omni cetu christianorum qui hoc fecerit. Siquis sane ex nobis quod ualde exequatur regula aliquis occulte consilium cum parentibus iermanis filiis cognatis uel propinquis uel cum quolibet extraneis adprehenderit sine benedictione abbatis uel sancta commune regule habeas potestatem super nos in unumquemque qui hoc temptauerit pro regulari disciplina corripere et accerrime flagellare Vt nos tibi discipuli et ad hoc tibi filii humiles obedientes in omnibus recognoscas et christo sine macula nos offeras. Nodum die erit XI° kalendas octobris. Era LXXXaIIIa superacta millesima. Petrus frater manu mea conf. Randulfus presbiter manu mea conf.+

CCCXLIII

Rodosilus filiusque bona sua immobilia in villa de Sardoirinha *sita vendunt seu potius tradunt Monio Venegas et uxori ejus, eo quod ipsos a pena criminis cujusdam liberaverant. Charta autographa, ex qua descripsimus, olim ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1045

Christus. In dei nomine ego rodosili et filius meus plagui nobis per bone pacis et uolumtas sano animo prunta nostras uolumtates ut faceremus uobis moniu uenegas et uxor tua uniscu sicut facimus cartula et uinditionis de ereditate nostra propria que auemus in uila quos uocidant sardoiriola discurentem ribulo sardoira teridoiro aneiie subtus mons gustodias abe iacentia in loco predicto sardoirola. damus aque concedimus in quamta me conpote inter meos fratres uel eredes per terminis locis antiquis in casas in sautus in pumares in uineas figales ameisenales in montes fontes aquas aquarum sesicas molinarum in petras mouiles uel inmouiles acepsum uel recresum quamtum que ipi aprestitum ominis est ut illa potueritis inuenire et acepimus de uos sacades nos de omecidium que nobis calummiarum ipsum nobis bene conplaguit ut de odiem in diem uel omnique tempore de iure nostro sea abrasa et domo uestro tradita et confirmada. siquis tamen quo fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc factum nostrum que nos ad iuditio deuindigare non potuerimus aut uos in uocis nostre comodo pariemus uobis ipsa ereditatem dubplada uel quamtum a uos fueri meliorada et uobis perpetim auidura. Factum cartula et uinditionis nodum diem quodum erit XV kalendas nobenber. Era LXXXIII super millesima. rodosili una cum filiis meis manus mea nostras ro+++++.

qui preses fuerunt. quamdila test. songemiru test. ermegildu test. rodosendu test.

Ermolfo presbitero notuit.

CCCXLIV

Pactum venditionis cujusdam villae innominatae villaeque de Pinheiro *prope* Leça. *Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1046

Carta uenditionis

In nomine domini ego honega plolis pelagi una cum neptis meis nominibus pelagio guterre et germana mea honega goterriz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus teodegildus abba et suprino uestro randulfo presbitero testum scripture firmitatis uel uendicionis de uilla nostra propria que habemus in territorio portugalensis in loco predicto ubi dicent leza quam fuit ipsa uilla de abios nostros perpega onorigiz uermudiz et domna genopreda et habet iacencia iusta illa ponte de leza subtus mons custodias discurrente ribulo ipsius leza territorio portugalensis. damus ipsa uilla per suis terminis et uicos et locis antiquis sicut illa obtinuit ipsos abios nostros iam supranominatos. damus de ipsa uilla ad uos duas partes exceptis de domna eluira cum cunctis prestacionibus suis aquis aquarum sesigas molinarum exitum moncium uel regressum per ubi uobis delimitauimus et coram testibus adsignauimus pro que accepimus de uos precio prenominato in argenteo LXXXa solidos hallices et in alia ganato CC et X modios tantum nobis bene complacuit. et adicimus in ista carta uilla de pinnario ab integro per suis terminis et locis antiquis exceptis illa sexta de domna eluira. uos dedistis et nos accepimus et de precio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie et tempore seiant

ipsas uillas de iuri nostro abrasas et in iuri uestro seiant traditas et confirmatas. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc carta uendicionis et nos in iudicio deuendicare non potùerimus aud noluerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illas duplatas uel tripatas et quantum ibi fuerit melioratas et uobis perpetim habitura. Facta carta uendicionis uel confirmacionis die erit IIII° kalendas februarias. Era LXXXªIIIIª superhacta millesima. Honega pelagii et neptis meis pelagio et goterre et onega in hanc cartula uendicionis manus nostras roboramu+++.

Qvi preses fuerunt. Vermudus louesendici quos uidit —Anaia soariz quos uidit —Osoiro sanchiz quos uidit —Frenando gontiniz quos uidit —Stephano segeredizi quos uidit.

Pelagio enniquiz quos uidit —Pelagio lezeniz quos uidit —Cidi uelasquiz quos uidit —Iohannes fernandi quos uidit —Iusto presbitero quos adsignauit.

Menendo test. —Donno test. —Godesteo test. —Adefonso test. —Adiuto test.

Randulfus notuit.

CCCXLV

Mulier cuidam juveni partem quam possidebat praedii, in villa de Alariz *siti, donat, eumdemque juvenem sibi adoptat pro filio ut donatrici, dum ipsa vixerit, victum praebeat. Charta autographa ex qua descripsimus, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada *servata, in Publico invenitur Archivo.*

1046

In dei nomine ego iusta meitinus filio in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis atque conuenit per bone pacis et uoluntas ut faceremus tibi munia cartula firmitatis et perfiliationis de vª de omni mea hereditate que habeo de auorum meorum et de parentum meorum. et habet iacentia in uilla alarizi inter duo flumina durio et tameca territorio anegia subtus mons kastro aratros. Damus tibi munia vª de illa uilla cum omnibus aprestationibus suis ubi illa potueritis inuenire pro quo cademus nos in directo ut habeas tu munia de me cura in mea uita in pane in uino in carne in quantum uires habueris et potueris in uestito in calciamento et post obitum uero meum in cera et in oblatione et in elemosinas pauperum in memoria. et non damus inde uindere nec donare nec extraneare in alia parte nisi damus a tiui munia vª de ipsa uilla cum sua quoquina et illo portigato denante. habeas tu et omnis posteritas tua qui de te nati sunt et fuerint. et si unus ex nobis tam de propinquis quam de extraneis qui istum nostrum factum infringere uoluerit et istam kartulam damnauerit In primis sit excomunicatus et ab aula sancta separatus et in inferno sit dimersus et insuper pariet ad ista munia aut qui sua uoce pulsauerit ipsa hereditate dupplata uel quantum a uobis fuerit meliorata et insuper pariet xᵐ boues ad ipsa munia aut a suo uicario. Iusta a tiui munia in ac cartula firmitatis et perfiliationis manu mea ro+uoraui erit die kalendas martias quod est era millesima LXXXIIIIª Iusta manu mea confirmo. Sindila test. Anserigu test. Froila test. Cidi presbiter manu mea confirmo. Teton test. —Ī.

CCCXLVI

Contractus nuptialis pure civilis, sub conditione perpetuitatis, quo cavetur ut bona acquirenda inter virum et uxorem communia sint. Autographa charta, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1046

Christus. Odario menendiz placitum ligale facio ego tibi sarracina fredenande die VIII° kalendas agostas era millesima LXXXIIIIª pro parte de ipsa uxori mea sarracina filia egas lucidi et matre que similiter et ad ipsa sarraciena ego facio propria uolumtas mea pro que mihi illa das ut sedeat ego cum illa per directo coniuncio in uita mea dum uitam uiscerit et escundat eam per uia rectam et directa linea sigut et alios uiros suas uxores et quantum de odie die sudunus ganarmus uel pupugarmus sortiamus per medio tam nos quam filiis nostris et non sedea ausus ea lacsare pro alia uxore nec pro alia mulier nec non habeat licencia male ad ea faciendo sine sua culpa nec suposita mitere super sua hereditate per quallibe scriptura ad parte mea tam inuitus quam uoluntate et sit iam de odie die ausus fuerit illa laxare pro alia mulier aut quallibe scriptura suposuerit de sua hereditate de nomine

suo et de uestra persolta a parte mea ante ista aut post ista ut illa eam kareat ualere non potuit per nulla lex set primiter ego uobis pariet ad parte uestra D solidos et omnia duplata quantum ad illa petierit tam per scriptura quam per quallibe asertione post parte uestra et iudicatu sine ulla contentione extra iuditio et iuramento et uos semper persolutas de me et de mea scriptura et de qui mea uoce pulsaberit sine alima et pario in cuntis temporibus seculorum. et unc scriptum et placitum sicut desuper est alligatum in rubore *(sic)* permaneat. Oduario menendiz in hoc placito manum mea ro+uoro+.

Qui preses fuerunt. petro testis. —lucido suariz test. —pelagio test. —rudorigu test. —allio pelagio testis —alio lucido testis —zendo presbiter test. —auderigus presbiter testis —sando test. —ioanne test. —Ego pelagio uermudiz quos notuit manum mea+.

CCCXLVII

Ex **Livro Preto** *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1046

Testamentum de cornatu et rouordacs

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus in nomine domini nostri ihesu christi eius inseparabilem pius qui est trina maiestas et una deitas patrem et filius et spiritus sanctus per quem cuncta creata sunt uisibilia et inuisibilia per quem cuncta legis intonat diceret. Domnis inuictissimis sanctisque martiribus ac triumphatoribus gloriosimorum martirum sancti saluatoris sancti michaeli arcangeli sancta maria semper uirginis sancta christina uirginis sanctorum apostolorum petri et pauli sancti thome apostoli sancti andree apostoli sancti martini episcopi sancti donati sancti iohannis apostoli sancti iacobi apostoli quorum baselica fundata est in uilla recaredi subtus alpe mons custodias territorio portugalensis discurrente ribulo leza. Ego famulo dei gontino et coniuge mea teodara una cum filiis meis gundesaluo et ermisenda et nepta nostra unisco cum peccatoribus mole depressos quia neque inicium naquendi nouimus nec finem uite nostre scire uolumus quando ab hoc seculo migraturi fuerimus et remedio anime nostre et quod facere uoluimus cartula testamenti de uillas nostras proprias quos uocitant cornatu et reuordanos sicut illas obtinuimus in iuri nostro qum cunctos prestacionibus suis per suis antiquitis terminis quantum in illa potueritis inuenire et ad prestitum ominis est et sicut illas conparauimus per cartas nostras et pro precio iusto uel ganauimus. Concedimus ipsas uillas iam superius nominatas ad ipsum locum sanctissimum et ad uobis tudeildus abba uel a fratribus uestris uel presbiteris qui in ipsum locum abitantes fuerint et monasterio deduxerint uita. habeant et possideant pro remedio anime nostre et non habeant in ea licencia nec uendere nec donare nec in alia parte transferre sed in aula testamenti permanere. Ita ut ex presenti die uel tempore si aliquis homo uenerit de propinquis nostris uel extraneis ad inrunpendum uel inquietandum contra hanc nostrum factum uel testamentum rupere uoluerit in primis sit excomunicatus et separatus ad fidem christi et cum iuda traditore habeat participio in eterna damnacione pena et non finienda et insuper pariet auri talenta duo uel ternas et ipso que in hoc testamento resonat duplato et hunc nostrum factum plena habeat firmitas robore stantem et permanentem. Facta series testamenti notum die quod erit XVIIII kalendas septenbris. Era M. LXXX^a IIII.^a guntinu et teodara et filiis nostris gundesaluo et ermesenda et nepta nostra uniscom in hanc series testamenti quod fieri uoluimus manus nostras roboramu++++s.

Dolquito cresconiz conf. —Teodemiro quos uidit conf. —Egaredo presbitero conf.

Gondoredo presbitero conf. —Ramirus presbitero conf. —Sandino presbitero conf.

Anaia loueneuzi quos uidit —Petrus frater quos uidit —Lucidus frater quos uidit —Tudeildus presbitero quos uidit.

CCCXLVIII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1046

De hereditatibus de paredes

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego grestello una cum uxore mea aruili placuit nobis per bone pacis uoluntate ut faceremus uobis aluitus abba una cum fratribus uestris monasterio quod uocitant uaccariza uocabulo sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et sanctorum petri et pauli et sancte marie uirginis et omnium sanctorum facimus uobis textum scripture firmitatis de hereditatibus nostris propriis quas habemus in ripa uauga uilla paredes sicut nostra racione et alia uilla parentela nostra ratione ubi illas nostras hereditates potueritis inuenire firmiter habeatis et possideatis in perpetuum. Et siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo tam propinquis quam hunc factum infringere temptauerit sit anathema marenata in conspectu dei omnipotentis atque sanctorum eius et pro dampna temporalia adflictus pariet quadruplum quantum ausus fuerit infringere et post parte regis uel qui terram imperauerit duo auri libras uel ternas. Facta scriptura firmitatis XIII kalendas ianuarias. Era LXXXIIIIª super millesima. Ego uestrelo *(sic)* et uxor mea aruili in hoc testamento manus nostras roboramus++.

Qui ibidem presentes fuerunt. Guimara aluacir manu mea confirmo.

Iohanne iben eiza manu mea conf. —Andrias iben andrias test. —Domnus armaldiz test. —Eita uermudiz test. —Gudesteo uermudiz test. —Guterre quasi presbiter notuit.

CCCXLIX

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, hausimus.*

1047

Kártula plazo de uilla de brito

Godina fafilax et uobis petrus abba et petrus prepositus et fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum et plazum ligale facit per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit IIIº nonas ianuarii Era Mª LXXXª Vª ut teneat ista villa de britto quos ibidem conparaui filio meo osorio fafilaz ex datui uestro in mea uita et edificet et plantet et que nec uinda nec donet ad nulloque homine et post obitum uero meum tornet se ipsa villa post parte scimiterio de vimaranes et omnes habitantes in eo. et si hunc plazum exesserimus pariet ipsa in duplo uel triplo et iudicato. Godina fafilaz in hoc placitum manu mea roboro. Pro test. Christoforus uiliamiriz test. Iheremias arias test. Pelagio pinioliz test. Froila airas presbitero notauit.

CCCL

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa Gazin dicta. Charta autographa, ex chartophylacio conventus monastici Conimbricensis, da Graça *dicti, in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1047

In dei nomine ego gunisalbo recemondizi et uxor sua madrebona in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mizi per bona pacis uolumtas nulis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexedes medum se propria mici acesi uolumtas ut uinderemus uobis osoredo pelagizi et uxor uestra ledegundia sigud et euendimus eredidade nostra propria que abemus in uila gazin et abemus ea de parente nostro recemondo gondesindizi et tenuimus ila de *(?)* uestro abolo don rudorigu in suo placitum damus uobis ila aque concedimus per ubi ila podueridis inuenire in montes in fontes in kasas in pomares in figales in kastinarios petras mouiles uel inmouiles exidus

montium uel regresum aquis aquarum uel sesigas molinarum damus uobis aque concedimus et acebimus de uos x modios *(?)* in precio tantum nobis bene conplaguit. ida ut de odie die uel tenpore sia de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sia tradida aque confirmada. abeadis uos et omnis postteridas uestra iuri per*en*niter et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrumpendum que in iudicio non podûeridis diu*i*ndigare au uos in uoce nostra post parte uestra quomodo pariemus uobis ila doblada et quantum a uos fueri meliorada et uobis perpetim abidura. Facta kartula uendicionis VIII° iidus *(?)* februarii. Era milesima LXXXV. gunisalbu et madrebona in anc kartula uenditionis manus nostras ro++.

Qui preses fuerunt pelagio odorizi quos uidi. Froila test. ioane test. pelagio dallidizi test. —suario noduit.

CCCLI

Pactum venditionis agrorum duorum in villa* de Pedrafita. *Autographa charta, ad Morariense Monasterium pertinens, ex qua descripsimus, in Publico invenitur Archivo.

1047

Christus. In dei nomine ego eldonza Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gontado luz et uxori uestra exemena sicut et uendimus lareas nostras II^as^ proprias que abemus de parentella et abem iacentia in uilla petrafita in illo agro que dicent de martina sub mamola de lumbello terridurio portugalensis subtus castro quifiones discurrente ribulo leza prope litore maris. damus ad uobis ipsas lareas adque concedimus pro nostro pretio it est II quartarios de pan et I^a^ manta tantum nobis bene conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos an filiis nostris an progenie nostre aut qualibe generis omo que a uobis ipsas lareas calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsas lareas dublatas. et ista scriptura semper abeat plena rouore firmitatis. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XVI° kalendas martii. Era millesima LXXXV.^a^ eldonza in anc kartula uenditionis manu mea ro+.

pro test. uimara ossoredo test. rudoricu test. lucido test. egas test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCLII

Pactum venditionis quarumdam partium agrorum in villa* Retorta. *Ex charta autographa ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.

1047

Christus. In dei nomine ego aluitu una pariter cum iermana mea melilia et argiuado Ideo placuit nobis per bone pacis et uolumtas asto animo integroque consilio nostro ut uinderemus ad uobis aldia et uxori tua columba sicut et uendimus nostras rationes de lareas nostras proprias que abemus de parentela nostra. damus a uobis de larea que se leua de illo morauzo et fere in cararia IIIes quintas integras et de larea de agro maior leua se de termino de mauran et fere in illas tortas damus a uobis de ipsa larea IIIes quintas integras et acepimus de uos in pretio pro ipsos quiniones x quartarios in pan et in res tantum nobis conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. et abent iacentia ipsas lareas *in* uilla retorta subtus castro boue terridurio portucalensis. abeatis uos ipsos quiniones firmiter et omnis posteritas uestras iuri quietum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos an filiis nostris an posteritas nostras aut qualibe generis omo que a uobis ipsos quiniones calumniare quesierit et nos in iudicio diuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsos quiniones dublatos aut quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta carta uenditionis notum die quod erit XIII° kalendas aprilis. Era millesima LXXXV.^a^ aluitu et melilia et argiuado in anc cartula uenditionis manus nostras ro++.

pro test. fructuoso —aluitu presbiter test. —fredenando test. —tructino test. —maurgado presbiter test. —gumdisalbo presbiter notuit.

CCCLIII

Pactum venditionis agri cujusdam in villa de Retorta. *Ex charta autographa ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1047

Christus. In dei nomine ego frater rando placuit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus a uobis aldia et uxori tua columba sicut et uendimus larea nostra propria que abemus de conparadella nostra et abet iacentia ipsa larea in uilla retorta subtus castro boue prope litore maris et iacet ipsa larea in loco predicto in illas tortas. leua se de lareas que uenen de cernato de lonco et fere in lareas de illa peraria et abet in amplo IIos passales et cubito et acepimus de uos in pretio pro ipsa larea II quartarios de milio tantum nobis conplacuit et de pretio apud uos non remansit in deuitum. abeatis uos ipsa larea firmiter et omnis posteritas uestras iuri quietum et faciatis de ea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos an filiis nostris aut posteritas nostras aut qualibe generis omo que a uobis ipsa larea calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut filiis nostris ad uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsa larea dublata aut quantum a uobis fuerit meliorata. et ista scriptura semper abeat rouore. Facta kartula uenditionis notum die quod erit IIIIo kalendas aprilis. Era millesima LXXXV.a Frater rando in hanc kartula uenditionis manu mea ro+.

pro test. gonderedo tructino test. fructuoso test. manuel test.

gumdisalbo presbiter notuit.

CCCLIV

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1047

Carta uenditionis de pumare et de terreno de fonte calada

In dei nomine. Ego pelagius et adosinda et aragunti placuit nobis per bone pacis et uoluntas nostra ut faceremus uobis tructino cognomento alafe cartulam de pomare de fonte calada cum suo terreno. Damus inde uobis medietatem de quanto que ibi habemus. et fuit ipsa hereditas de elenida de parte de recaredi et habet iacentiam territorio portugalensi subtus mons custodias prope est littore maris hic in uila rial per ubi eam dimicauimus *(sic)* demarcauimus coram testibus asignauimus. et accepimus de uobis in precio pleni VIIIo modios et nichil apud uos remansit in debitum. Habeatis ipsam hereditatem firmiter et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uos proinde calumpniare quia ego in iudicio deuendigare non potuerimus illam post uestra parte quia pariemus uobis illam duplatam uobis perpetim habituram. Facta cartula uenditionis nodum die quod erit IIe aprilis *(sic)*. Era LXXXaVa super millesima. Pelagius et adosinda et aragunti in hac cartula uenditionis uobis tructino cognomento alafe manus nostras roboramus+++. Qui presentes fuerunt. Saran. Didagus. Romarigus. Arias. Godesteo. Pelagius. Sicila presbiter scripsit.

CCCLV

Pactum venditionis sextae partis fundi in pago de Gemunde *siti. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens nobis textum suppeditavit. In Publico custoditur Archivo.*

1047

Christus. In dei nomine ego arias paladiniz asto animo integro meo consilio ut per escriptis faceremus at uobis gutierre proris tructesimde et congiumgie uestre ermentro kartulam uenditionis de omnia mea eredidade quamtaque abeo in uilla gemumdi de parte de pader meo paladinum et de sua mader ermegomza. damus atque conzedimus uobis ipsa eredidade per suis terminis uigus et lozis amtiquis per uui illa podueridis inuenire cum quantum

in se obtine et at prestidum est. abe ipsa eredidade iazemzia in uila iemumdi terridurio portugalensi subtus montes faro non longe lidore maris. damus uobis de ipsa eredidade cos fui de abia mea ermeconza vi^a integra uobis dou atque conzedimus in casas pomares ameixiniares figales castiniares terras rubtas uel barbaras pascuis padulibus exidum monziom aczesum uel regresum exeptis illa larea que iam dedit a menemdo et aczebimus de uos pretio viii^o modios in que nobis bene conplaguit de precio abut uos non remansit in deuidum. uos dedistis et nos aczebimus. de odie de iuri nostro sedea abrasa et uestro tradida atque confirmada et lizencia abeadis que uos inde facere uolueridis. et siquis tamem cot fierit non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uemditio inrumpendum et nos post parte uestra deuimdigare uel autorgare non uolueri comodo parie post uestra parte ipsa eredade duplada cum omnis suas prestationibus et iudigadu. die erit viii^o kalendas iunii. era lxxxv^a super i. Arias paladiniz in anc kartulam uenditionis manum mea r+o.

qui preses fuerunt gomdesimdu —zoleima test. pelagio erotiz test. —froila test. —pelagio godiniz confirmo —ero presbiter test. menemdo test. —uidisilu notuit.

CCCLVI

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Pedroso. *Charta autographa, ex chartophylacio Conimbricensis Academiae nuper in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1047

In dei nomine. Ego tructesindo prolix eroni et animia plaguit mici per bone pacis uolumtas asto hanimo intecro adque consilio nec pertimescentis metum set propria mici hacessit uolumtas ut faceret uobis pelagio guntsalbiz et coniungie uestre goto suariz cartula uenditionis de ereditate mea propria que abeo de parte de pater meus eroni in uilla petroso subtus castro ipse petroso discurrente rribulo feberos terridorio portukal. do adque concedo uobis de ipsa ereditate quos fui de ipse pater meus medietate intecra per locis et uicos et terminus antiquos per hubi illa potueritis inuenire qum prestationibus suis que in se obtinet que ad usum hominis pertinet et exitum acessum uel recressum et hacepimus de uos in precio uno cauallo preciato in ccc solidos et ii^os fazonzales et una pelle aninia tantum nobis bene conplaguit. uos dedistis et nos hacepimus et aput uos nicil remansit in deuitum. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de meo iure abrasa et in uestro sit tradita et confirmata. Haueatis uos et homnis posteritas uestra uel quitquit exinde facere uolueritis in dei nomine liuera abeatis potestate. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus nos uel e..... de progenie nostre contra hanc cartula ad inrumpendum que in iudicio deuindigare non potuerimus aut noluerimus autoricare post parte uestra quomodo pariemus uobis illa dublata seu triplata et uobis perpetim habitura. Facta cartula uenditionis xv^mo kalendas agostas. Era lxxxv^a post perhacta millesima. tructesindo in hanc cartula uenditionis manum mea ro+.

qui ibi fuerunt fernando guntsalbiz. fromarigo saci. sesnando menendiz. egas didaz. zalama arianiz. uermudo eitaz notuit.

CCCLVII

Saepè ac diu disceptationibus exortis de jure ecclesiam S. Mariae in villa de Banhos *possidendi et bona ejusdem ecclesiae fruendi, litigatores tandem, spontaneo consensu, litibus finem imponunt. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, nuper in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1047

Christus. Era Millesima lxxx^a v^a pridie idus kalendas agustas in temporibus fredenandus rex santius filii. et in presentia garcia moneoniz intentio fuit desterigu et sindila presbitero et suos eredes contra zeidon et contra filio garcia presbitero et contra suos eredes qualiter abuerunt auolus et bisauolus et trisauius de sindila presbitero et de desterigu eglesia uogauolo sancta maria dinoxitur in uilla banius in ualle anegia et auet iacentia inter duas flumes durio et tamize qualiter ganauit flainu filio de gundesendu et bisauio de sindila presbitero ipsa eglesia iam nominata m^a et obsurgarunt ea in suo iure et in sua uita in facion de auolus et de bisauolus de zeidon et de suos eredes et abuerunt ea de ganaduras et de conparaduras sigut in nostras scripturas resonat qualiter teuue-

runt monagus iam nominatus gundesindus presbitero et guntatus presbitero ipsa eglesia per singulos anus de manus de flainu qui era donu de tercia de ipsa eglesia et iterum kadiuit illa eglesia in directo sine monagu de sanquinitate et aduc tempus exiuit monagu de sanquinitate de ipsa tercia nomine zamarius presbitero et osurgauit illa in suo iure et in sua uita pagata. Iterum transibit ipso monagu et lexauit illa eglesia in iure de suos iermanus et post ex teuuerunt ipsa eglesia monagus odariu presbitero per singulos anus et aduc anus exiuit odarius presbitero e miserum monio presbitero per manus de ogenie filia de tedon zamariz. Iterum tenenente *(sic)* quandila presbitero ipsa racione de ipsa eglesia de manus de ogenie pagada sine alias alimas et calumiauit zeidon het suos eredes hogenie et godgia in iudizio de garcia moniz et per manu sagione piniolo danieliz et aligarunt placitum in manus de ille sagione que die acto de que dese *(?)* in conzilio suos mandatores et suas uoces escriptas. et quando uiderunt ipsas mulieres que non auia que inpulsar uoce de ipsa eglesia renarunt illas in conzilio teuuerunt scripturas de ipsa eglesia que erant de suos auolus et per talis actio mandauit dono garcia que adsinasent illas mulieres vi^a de illa eglesia ad zeidon et ad suos eredes et rouorarunt illas placum ad inuitus per manus sagione piniolo que non buscase vi^a de ipsa eglesia. Iterum teue zeidon et suos eredes vi^a de ipsa eglesia iii^or anus et ad ad *(sic)* kaput de ipsos iii^or anus kalumiuit desterigu filio de flaginu zeidon boneliz et zeidon aluitiz et suos eredes ante garcia moniz per manus sagione abdela anseriquiz et aiumti fuimus in penafidel de kanas ad ante domno garcia et ante gumsalbu arapinadiz et ante didago ibenegas et ante ermigio ibenegas et ante aliorum multorum et ante iudices qui lex gutorum solent conprobare pernominatus gomize aba et frater raupario et arias onoriquiz et zidi mironiz. regnauit zeidon et suos eredes et non abuerunt auolus nec scrituras nec adiuigatores pro que inuenese ipsa eglesia et uincestes nos pro ueritate. e quando uidi zedon et suos eres que ali kadia inde a illos in conzilio dano malo tornauit a rogo et ad misericordia et adsinauit vi^a de ipsa eglesia con omni agitiones et prestationes suas et deestes a nouis illo placo que teniates per mentira et ro..orastes uos a nos inde alias scripturas. Het unc factum nostrum plena auea rouor. Obbinde ego zeidon boneliz et zeidon aluitiz e garcia presbitero et albaro nostros eredes placum faci nos a tiui sindila presbitero et ad tuis eredibus per era et quodu quod deper *(sic)* resona ut pro parte de ipsa eglesia uogauolo sancta maria con omnen prestationes suas pro que nos kalumiastes in iudizio de garcia moniz et per manus sagione habdela anseriquiz unde non inuenimus in illo conzilio nostros auolus de illos ediuigatores e non ausamus uosco iudicio prendere et adsinamus a uos illa eglesia per manus de ille sagione et damus a uobis illo placo que teniamus per mentira ut de isto die non kalumiemus a uobis nec a uestros eredes nec a uestras posterediras non kalumiemus uos pro ipsa eglesia non per scripturas non per nullus in nostra uoce et si isto placo exierimus pariemus a uobis quinentos sollidus et illa eglesia con prestationes suas et quanto a uos peterimus et kalumiarmus nos duplatu et iudigato. nos superius nominatus in anc anitio et placum manus nostras ro++++.

Trastemiru abba confirma. Viliatu test. zamario test. Pelagio test. Fromarigu test. Piniolo test. aspidio test. Cidi mironiz confirma. Frater abbregon confirma. Frenando conf. sando test. Patre test. migael test. ueila test. Sisinandus abba confirmo. Garzia muneoniz manum mea confirmo. gumdisalbu rabinadiz confirmo. Gomize abba confirmo. Arias onoriquiz confirmo. Didagu ibenegas confirmo.

CCCLVIII

Quaedam mulier filio fratris sororisve bona inmobilia quae in pagis de **Cabanellas** *et* de **Sozello** *possidebat donat, parte vineae ac pomarii et duobus agris sepositis. Charta autographa, ad Monasterium* de **Pendorada** *pertinens, in Publico Archivo custodita, nobis textum praebuit.*

1047

Christus. In dei nomine ego domna ogenia placuit nobis per bona pacis et uolumptas sano animo integro atque nostro concilio damus a tiui meo sobrino monio maniulfizi ereditate mea propria que abeo in uila capanelas et in senoselo et fuit de meo filio monio senorizi. damus illa ad integro exeptis mediatate de ipsa uinea que iace super kasa de arquiro et exeptis mediatate de pumare de daniel que iace in uila senoselo et damus illa ad sancto andre pro remedio anima sua et exeptis duas larias de terra que damus ad sancto mamete damus a tiui meo sobrino aueatis uos et posteritas uestras in temporibus seculorum et si transmigratus fuerit monio maniulfizi aut sui filios que se torne ipsa ereditate pro anima de quos fuit. subtus montes aratros territorio aneia discurremtis flumen dori.... casas terras caluas postatos uineas mazanarias fikarias ameixenarias castanarios pesequarios pescarias montes fontes pasculus padulibus petras mobiles uel inmouiles exitum uel regresum per suos terminos et lociis anticus per ubit illa potueritis inuenire ad integro de nostru iure seia rasa et in uestro iure seia tradita aque confirmata. abea-

tis uos et omnis posteritas uestras in temporibus seculorum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula ad inrumpemdum que nos ad consilio *(?)* deuemdigare non potuerimus quomodo pariemus post parte uestra que in cartula resona dublata uobis perpetim. Facta cartula perfiliationis notum die quod erit III kalendas Setembras. Era T LXXXV post peracta millesima *(sic)*. domna ogenia in hanc cartula manum sua r+o.

Pro test. pinnolo test. *(?)* amellizi test. —arias sendamirizi test. —asquiro test. —dauid *(?)* test. —senor ausemdizi test.

CCCLIX

Pactum venditionis agri cujusdam in pago* de Gemunde. *Charta autographa in ipsa membrana in qua exaratum est documentum sub n.°* CCCLV *jam editum, descripta invenitur.

1047

Christus. In dei nomine *ego* ermegomza in domino deo eterna salude amem. Ideo plaguit nobis per bone pacis uolumtas nullis quoque ientes inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentes medum neque pars quod est fraudes inienio se*d* propria nobis aczesit uolumtas ut per escriptis faceremus at uobis gotierre proris tructesimdus et at congungie uestre ermentru kartulam uemditionis de lareas mea propria que abeo de mader mea fredili in uilla gemumdi inter larea de froila kariz et de alia parte larea de abdella haze et lebe se de caral que uai at ille porto et fere in terminum de pomarelio et damus at uobis ipsa larea integra con XV mazanarias pro que aczebimus de uos precio que nobis bene conplaguit et de precio abut uos non remamsit in deuidum. uos dedistis et nos aczebimus. abeatis uos illa firmiter et omnis posteridas iuri quiedo temporibus seculorum et lizencia abeadis que uos inde facere uolueridis de odie de iure nostro sedea abrasa et in uestro tradida atque confirmada. et siquis tamen cot fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartulam uemditionis inrumpendum et nos post parte uestra deuimdigare uel autorgare non uoluerimus comodo parie post uestra parte ipsa larea duplada et illas mazanarias et ad iudize iudigadu. nodum die erit VI° idus nouembris. era LXXX^a V^a super I. Ermegomza in anc kartulam uemditionis manus mea r+o.

qui preses fuerunt arias. gomdesimdu. pelagio. miru test. didagu. godesteu. fredenamdu. —uidisilu notuit.

CCCLX

Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.

1047

Testamentum quod fecit argemondus sindiniz ad uaccarizam

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego argemondo sindiniz placuit mihi pro bone pacis uoluntate ut facerem uobis domno ihoani una cum fratribus uestris textum scripture firmitatis de una uarzena cum suo pomar et cum sua uinea et alia uarzena de sub rego cum suas mazanarias et alio agro de monte de roderico super illa uia et illa casa cum suo plantato cum quantum que ibidem est ad prestitum hominis et ille ortale de sub turre cum suo plantato et quantum ego potuero augmentare in cunctis diebus meis firmiter possideatis uos domnus iohannes et fratres uestri que sedeat pro remedio anime mee. et si aliquis homo uenerit contra hunc factum nostrum ad irrumpendum In primis sit excommunicatus et cum iuda traditore habeat mansionem in eterna dampnatione. et hunc factum nostrum habeat firmitatem. Notum die quod erit XIII° kalendas ianuarias. Era Mª LXXX^a IIII.^a Ego argemondus hoc testamentum manu mea conf.

Qui presentes fuerunt. Eita uermuiz test. —Gudesteo uermuiz test. —Anderias iber *(sic)* anderias conf. Gimara aluitiz manu mea conf. —Domnus armaldiz conf. —Gutierre quasi presbiter Notuit.

CCCLXI

Nina Materbona et filii Tedoni Pelagizi praedium in villa Gacin dicta, quod a patre ipsius Tedonis obtinuerant, tradunt. Ex charta autographa, olim in chartophylacio conventus monachorum Conimbricensis, da Graça *dicti, nunc in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1047

Christus. In dei nomine. Ego nina connomento matrebona una cum filiis meis ogenia quela gudina osoredu plaguit nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus uobis tedom pelagiz sicut facimus cartula firmitatis de ereditate nostra propia que fuit de uestro patre et damus uobis illa karta que nobis fecestes *(?)* et est illa ereditade in uila gacin ad radice ciuitas bogunti ribulo aue terridorio portogalense illo casale que fuit de egilo et de uiro suo zaton con suas terras ubique illas potueritis inuenire per locis et terminis antiquis aueatis uos firmiter et omnis postereditas uestra iuri quieto et in perpetuo uindicetis. Vt siquis tamen quod fierit non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula firmitatis et post parte uestra non potuerimus deuindigare comodo pariemus uobis illa dublata uel quantum uobis fuerit meliorada. Facta cartula firmitatis quod erit pridie kalendas ianuarii. Era LXXXV^a^ post millesima. nina ogenia quela gudina osoredu in anc kartula firmitatis manus nostra++++++s. qui preses fuerunt gundesindo test. uermudu test. migael test. cidi test. ordonio test. —gundisaluu.

CCCLXII

Olide Naustiz a lite, quam Godinae intenderat, coram judicibus desistit. In tergo membranae, ex qua documentum sub n.° CCCXXIII *editum descripsimus, hoc invenitur.*

1048

Olidi naustiz placitum simul et dimisione facio ad tiui godina die erit III° nonas marcii era millesima LXXX VI^a^ ut sedeas liuer et persoluta de illa intentio de illa uaca et pro quamtas alimas te inquiadaba in presentia gutierre tructesimdiz et louesimdo suariz ic in acisteiro de moraria. et proinde acepimus de te in rogo II^as^ obelias bonas una cum filio et alia sine filio ipso mici conplaguit et per tali actio uertimur illas alimas totas in terra quantas contra te abuimus usque die de odie que sursu in .. oto et in era resonat proinde sias liuer et persoluda ut si auso fuerit de odie die proinde et te inquiadare uoluerit aut per me aut per qualiue generis omo aut per quacumque actio parie tiui quamto ad tiui pedi..... dublato et iudigato. holidi in oc placitum simul et dimisio mano mea ro+. adaulfo test. didago test. —menemdo test. ero presbiter test. —Uermudo notuit.

CCCLXIII

Pactum venditionis partis quartae bonorum immobilium ad ecclesiam S.S. Cosmae et Damiani in pago de Gemunde *pertinentium. Descripsimus ex charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii, nunc in Publico Archivo servata.*

1048

Christus. In nomine domini ego umilima et ancila christi sarracina deouota prolix fredenamdo in domino deo aeterna salute amen. licet enim ..... et integro nostro consilio ut faceremus uobis louesimdo suariz et ad coniumgie uestre ermentro sigut et facimus scriptura firmidatis de eglesie nostre uogabulo sanctorum cosme et damiano que abemus de parte de nostro mancipio dabit que uenit nobis inter nostros eredes in nostra porzione per colmelum diuisionis. et est ipsa eglesia fumdata in uilla que uocitant gemumdi terridorio portugalemsis suptus castro abenoso. damus et concedimus ad uobis de ipsa eglesia III^a^ integra siue de casas quomodo et de terras ruptas etiam uel barbaras aquis aquarum cum aductibus suis siue de plamtatis foris et de integros. eorum *(sic)* carta uobis concedimus de III^a^ integra inde ad uobis concedimus de omnem suas ueritas ubit illas potueritis inuenire

et suas prestationibus intis et foris que ad ipso logo pertinent et prestamo hominis est. et proinde acepimus de uos pretio inter animalia et ariemto L^a^ modios tamtò nobis bene conplaguit. Ita de odie die et tempore abeatis ipso logo uos et cuit illo relimquere uolueritis III^a^ integra cum omnem prestationibus suis sigut super resonat. et si de odie die et tempore aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc scriptura ad inrumpemdum uenerit et nos illa nolluerimus autorgare et deuimdigare aut qui nostra bona leuauerit ad uos aut ad omnis posteritas uestra que pariemus post uestra parte uel de posteritas uestras III^a^ de ipsa eglesia cum omnem prestationibus suis dublata sigut ea fuerit melioradum et uobis perpetim abitura. Facta scriptura firmitatis die erit ipsas kalendas abriles. Era LXXXVI^a^ super millesima. sarracina prolix fredenamdo in anc scriptura firmitatis mano mea confirmo +.

ermesimda prolix fredenamdo mano mea confirmo + —exemena prolix fredenando mano mea confirmo.

qui ibidem fuimus uidemtes. eirigo test. —menemdo presbiter test. —bramdila test. —pelagio eriz confirmo test.

pelagio test. —zemdom test. —salbator test. —rodorigo presbiter test.

egas test. —auderigo test. —alio pelagio test.

iuliano conf. confirmo + —bramdila ausemdiz confirmo.

Ueremudo notuit.

CCCLXIV

Pactum venditionis agrorum, pomarii, domorum eorumque suppelectilis in pago de Gemunde. *Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1048

In dei nomine ego menendo conomento abdela et coniumgia mea eiloni plaguit nobis bone pacis et uolumtas nullis quoque gemtis inperio nec pertimeixemtis metum neque pars quod est fraudes ingenio set propria nobis adcesit uolumtas vt per scritis uimderemus uobis gutiere tructesindiz et coniumgie uestre ermentro et faceremus uobis cartula uimditionis sicut et facimus de ereditate nostra propria que abuimus in uila gemundi alfe montis abenoso teridorio portugallemse ribolo utidi discurremte fomte penelas non lomge litore maris. damus adque concedimus uobis in ipsa ereditate domus cum intrimsegus eorum lacare qum estrumentis eorum casa murea cubus cubas lectus caderas toda perfia in ipso domo ad prestito ominis est omnia ab integro uobis concedimus pomares figales nogales arbores fructuosas uel infructuosas quantum ad usum ominis est. et abuimus ipsa ereditate de subcetione iermano nostro aluito abzeme et uxori sua trudiloni et abui illa aluito de ganadura de cidi garzia et uxori sua ermegodo per ubi illa podueridis inuenire de pumare molare duas partes con suo tereno sicut et incluso et illa uarcena con suo pumare integro con suo uerde et per ubi diuide con caru et con sendino et de ipso pumare de cari de illas perarias ad iusu meidate usque in fomtano et de ereditate domno donam zalamiz duas partes et illa que domno diago et domna gomtilli que ganarum de uermudo et de goda integro per ubi illa uobis damus et coram testibus adsinabimus sicut illa nos obtinuitmus in nostro iudere *(sic)* de dato ipso nostro iermano et de sua muliere co sursum resona per nostra carta pro donas et alhagias que eis fecemus et in scrituras resona. Ita de odie die tempore abeadis ipsa ereditate firmiter uos et omnis posteridas uestras iure quieto temporibus seculorum uimdemdi donandi quique eximde uolueridis faciemdi in dei nomine libera abeadis podestatem. et adcepimus de uos pretio placibile caualo colore roselo de secundos et in alio pretio XX modios tantum nobis bene conplaguit et de pretio penes abut uos nicil remansi in deuito uos dedistis et nos adcepimus ut abea unusquisquam adcepit. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uimditionis inrumpere uel inmodicum subtemtare uoluemus tam nos quam etiam propimquis nostris filis aut nectis aut aliquis ex progenie nostre ad progenie uestre noluerint aut noluemus uobis aut ad prosapie uestre auttorgare uel diuimdigare noluemus tan nos in nostra uida quam etiam et ieneris nostre abeadis licemtia de nos adpremdere ipso que in carta resona dublata uel quamtum uobis fuerit meliorada et uobis perpetim abituro et unc nostrum factum semper abea roborem et firmitatem. Facta cartula uimditionis et firmidatis die erit III nonas apriles. Era LXXXVI^a^ super millesima. meendo connomento abdela et coniumgia mea eiloni in anc cartula uimditionis manus nostras ro++. qui preses fuerunt.

meendo test. —ozerio test. —framila test.

sandino test. —pelagio presbiter test. —aluito test. —toderedo test.

pelagio test. —sendino test. —adefomso test. —rodorigo test. —cidi test. —godestedeo test. —frola test.

ero indigno quos uidi —pelagio presbiter notuit.

CCCLXV

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in loco Paramios. Charta autographa, ad Moriense Monasterium pertinens, in Publico Archivo servatur.

1048

In dei nomine ego gunsalbo et uxori mea argelo placui nobis per bone pacis et uoluntas nullis coque gentis inperio nec suadentis artigulo set probria nobis aceci uoluntas ut uenderemus ad uobis domna siti ereditate nostra probria que abemus de parentorum nostrorum uel auiorum subtus castro gondemari terrio portogalensis discurrentis ribulo paramio. et abet ipsa uilla iacentia in logo predito paramio et cazomanes de ipsa uilla de III VIII^a^ integra per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire casas mazanarias castiniarios figares perares con quamtum aprestitum ominis est. et adacepimus de uos in pretio in anno arto et adqueixato de fame VI quartarios de milio et I quartarium de sicera tamtum nobis bene conplacui. Ita ut de odie die uel tempore de iuri nostro abrasa et in uestro dominio tradita uel confirmata. et sic aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula ad inrompentum que nos ad iuditio post uestra parte deuendigare non potuerimus au uos in nostra uoce quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. notum die quo erit VIII idus abriles. era millesima LXXXVI.^a^ gunsalbo et uxori mea argelo in anc kartula manus nostras ro+++.

qui preses fuerunt. odeiro test. an..edo test. gutiere tructesindiz manus mea confirmo. —sando notui.

CCCLXVI

Donatio pomarii a quibusdam facta Trastemiro Monizi, qui pro donatoribus septem oves cuidam apparitori tradiderat. Charta haec, ut autographa habita, in scrinio Monasterii de Pendorada *servabatur, nunc vero in Publico exstat Archivo. Ob litteras, vero, membranae aspectum, formulasque ejusdem, chartam ipsam genuinam esse dubitamus.*

1048

Christus. In dei nomine ego adosinda et filia mea egelo connomento uida et fromarigu adplaguit nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus uobis trastemiro monizi et uxori uestre ermesinda sigut et facimus cartula de pumar de pumar *(sic)* de contensa et aue iacencia ipsa larea in uila uimarei in logo predicto cos uocidant casal subtus mons cordoua teredorio portugal ribulo curente sanquineto pro que acebi de uos precio VII obelias que por nos misestes ad osorio qui era sagione de parte de don menendo et damus ad uos proinde de ipso pumar de contensa mediatade leua se de longo de carera antiqua et fere in ilo ualo que dicent rotela aue in longo per pasales LXXX^a^ *(?)* et VI et in anplo de ile cabo de contra rotela VII pasales et in medio V pasales et de ille cabo iusta ila careira III pasales et medio. Ita ut de odie die uel tenporere *(sic)* sedea de iure nostro abrasa et in iuri uestro tradita uel confirmata. siquis tamen cot fieri non credimus et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula inrumpendun que a iudicio deuindigare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra que paremus uobis ila dublata uel quantum ad uos fueri meliorata et uobis perpetim auitadura. et ic adicimus quia recebi dona adosinda de fromarigo in precio de ile medio pumar VIII modios *(?)*. Facta cartula uendicionis nodum die cot erit XVI^mo^ kalendas magii. Era millesima LXXXVI.^a^ adosinda et egelo et fromarigu in anc cartula uenditionis manus nostras R++++o.

Pro testes. raupario —pelagio presbiter —gundisalbo —atam —gondulfu noduit.

CCCLXVII

Senadrudia in clientelam et fidem (maladia *dicebant) Rodorigi Pepizi uxorisque ejus se confert. Ex charta autographa, olim in scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, nunc in Publico Archivo servata, descripsimus.*

1048

Senadrudia placitum facio a bouis rodorigu pepizi et uxori uestre tuta que sedeat uestra malada et non preclame me ad alio dono et si minime fecerit et placitum exederit quomo parie uobis v boues de xv xv modios et a iudize suo iudigado. nodum quod erit vi kalendas magi. Era LXXXVI in post millesima.

Qui preses fuerunt. germias uermudiz —uermudo germias —froila iustiz —cidi eitaz —didago noduit.

CCCLXVIII

Permutatio praedii cujusdam in pago de Pigeiros, *alio pro eo in villa* de Celtegãos *dato. Pactum hoc invenitur autographum in ipsa membrana ex qua chartam* de maladia *Senadrudiae, sub numero* CCCLXVII *editam, descripsimus.*

1048

Christus. In dei nomine ego rodorigo plagui mici per bone pacis uoluntas numlo quoque gentis inperio nec suadentis artigolo set probia nobis acesit uolumtas ut faceremus uobis rodorigo pepiz et coniumgia uestre tuta sicut et facimus kartula contramudationis uel uenditionis de ereditate nostra propria que auemus in uila quod uocitant pegeirus subtus mons ciuitas bogontii teritorio portugalense probe litore maris de casal quos fuit de brandila sicilazi medio integra exetis ila casa de fora et in pausada IIIIa integra de ereditate de uermudu adefonsizi damus uobis ilos ..... *(?)* casales con suas ereditates et con omnibus prestationibus suis quantum ibi aprestitum est damus uobis ilos casales pro que acepimus de uos alia ereditate in uila de celteganus id est uos dedis et nos acepimus et de precio apu*d* nos ni*chil* remansi in deuito. ida odie die uel tempore siat ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro iuri tradita sit uel confirmada. aueatis uos firmiter omnis postteritas uestra. et sit tamen co fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrumpendum unc cartula et nos ad iudicio deuindigare non potuirimus post uestra parte aut uos in nostra uoce quomo pariemus ila duplada uel quam a uos fuerit meliorata. Facta cartula uendicionis notum die quod erit IIIIo kalendas magii. Era LXXXVI super millesima. rodorigo in oc cartula contramudationis manum mea ro+.

Qui preses fuerunt ic sunt. Germias uermudiz —ceseiro olitiz —froila citi. odeiro gradili.

Aloito quasi presbiter Notui.

CCCLXIX

Pactum venditionis bonorum quorumdam in villa de Fornellos. *Descripsimus ex charta autographa, valde mutila, olim in scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, nunc in Publico Archivo existente.*

1048

Christus. In dei nomine ego nunu rodoriquizi plagui mihi per bone pacis uolumtas meas propias ut facere uouis tetom pelagizi et coniumgia uestra animia sicut et facio cartula uendicionis de ereditate mea *pro*pia que conparaui ..... pro meo seruizio ad ea conplagui et fecit mici inde ..ta et a coniumgia gontina de XIIa et de ipsa XIIma do uouis inde medietate inte..... prestationibus suis per ubi ila potueritis inuenire sigut in ... alia carta resona et est ipsa ereditate in tota uila de fornelus suptus ciuitas ..... inter aue et alister teritorio portogalensis et acepimus ..... que nouis bene conplagui Ia poltra in xx modios tanto mici bene conplagui. Ita ut de odie die et tempore sit de iuri meo abrasa et in uestro iure sit tradita adque confirmata aueatis uos et omnis posteritas uestras et quitquit inde facere uolueritis. et siquis tamen cot fieri non ..... et quis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uendicionis ad inrumpendum uel calumiandum que nouis post uestra parte noluer.....

gare uel deuindigare aut uos in uoze nostra comodo pariemus uouis ila dublata uel quanto ibi fueri meliorata et uououis *(sic)* ..... auiturum. Facta cartula uendicionis in die cot eri ..... abrilis. Era T^a LXXXVI.^a nunu in anc kartula uendicionis ma.....

vermudo fagildizi cos uidi —arias uenearias cos uidi .....

CCCLXX

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa Retorta. *Venditor usumfructum medietatis fundi sibi seponit dum vixerit. Charta autographa ad Monasterium Petrosense pertinens, ex scrinio Universitatis Conimbricensis in Publicum Archivum nuper delata, ibi invenitur.*

1048

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi ego iuliano gundesindiz et braili placuit nobis bana *(sic)* pacis uolumptas nullus quoque gentis inperio nec suadentis hartigulo nec pertimexentis medu set propria nobis haccensit uolumptas ut faceremus a uobis pelaio gundesalbiz sicut et facimus cartula uendictionis de ereditate nostra propria que ganauimus pro precio legitimum et carta in loco predicto in uilla quos *nun*cupant retorta suptus alpem morsdoma in ripa sausa territorio portugalensem. damus a uobis ipsa uilla supra nominata cum adprestacionibus suis quantas in se obtinet casas murias uel telliazas pumares amexinales uineas sautus aque rouoreta et omnis generis pomiferis terras ruptas uel barbaras patrus pascus aque parcurribus aquis aquarum uel sesigas mulinarum aquas cursiles uel incursiles petras mobiles uel inmobiles. damus a uobis ipsa uilla pro una pelle alfanehe et uno caualo apreciato in ccc solidis tantum nobis bene conplacuit. et abeat ipse domno iuliano mediatate de ipsa uilla in sua uita et post obitum suo relinqua illa in manus de pelaio gundesalbiz et de filiis suis. tantum nobis bene complacuit et de precio aput uos nicil remansit in deuitum. Ita ut sit de odie die uel tempore siat ipsa uilla cum suis adgictionibus de iuri nostro abrasa et in iuri uestro uel dominio siat tradita et translata aque confirmata. abeatis uos et omnis posteritas uestra iuri perenni per ubi illa demarcauimus illa demarcauimus *(sic)* et coram testibus adsignauimus per suis locis uel terminis antiquis. Siquis tamen quo fieri non creditis et aliquis homo ueneri uenerimus contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum et nos noluerimus deuindiccare uel octurgare post parte uestra pariemus a uobis illa dublata uel quantum a uos fueri ameliorata et uos perpetim abiturum. Facta kartula uendictionis sub die quod erit XIII° kalendas decembris. Era LXXXVI super millesima. nos superius nominatis in anc cartula uendictionis a manus rouoramus++.

Qui uiderunt. Iusto test. Petro test. gondesindo test. gundisalbo presbiter test.

Garsea confirmo. Sub christi nomine et dei gratia sisnande presbiter manu mea confirmo. gudino presbiter notuit.

CCCLXXI

Permutatio quorumdam bonorum immobilium in Pigeiros, Touguinha *et* Celtegãos *pro parte villae* de Pousada, *quadam supellectile superadjecta. Charta autographa, ad conventum monachorum Conimbricensem,* da Graça *dictum, pertinens, in Publico custoditur Archivo.*

1049

In dei nomine ego rodorigo brandilazi plagui mizi bone pazis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentis medun set probia mea uoluntade ut fazeremus uobis suario pelagiz coniungia uestra eilo.. sigu et fazimus uobis kartula contramudationis de eredidade mea probia que aueo in uila peiarios dau ad uobis de illa eredidade de argestro et de nantidia VIII^a integra siue in termino de peiarios qomodo et de tauquinia ubitque illa podueritis inuenire con cuntis prestationibus suis quantum in se obtine que aprestidum ominis est et dau ad uobis illa eredidade de zelteganus comodo dedi mizi illa rodorigu pepizi et uxori sue tuda aloitizi per kartula contramudationis pro illa nostra de peiarios et de pausada et aduc daut ad uobis mediedade de illa kasa con sua quintana que fuit de auio meo sizila comodo obtinuit illa ipse sizila in suo iure et azebimus proinde de uos III^a de illa de pausada de quantu eo dedit ad rodorigo pepizi et alias alhagia bonas que mizi fezestes. tanto a nobis bene conplagui. Ita ut de odie die uel tenpore sedea ipso que in karta resona de iuri meo

abrasa et in uestro iure sia tradida et confirmada et de omnis posteridas uestras iuri quieto uindizet usque in perpeduun con cuntis prestationibus in se obtine. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut uos post parte uestra comodo pariemus uobis ipsa ereditade dublada uel quantun ad u..... meliorada et uobis perpedin auidura. Facta kartula nodum die quod erit XI° kalendas ..... Era millesima LXXXVII.ª rodorigo in anc kártula manum mea +.

Qui uiderunt. dono test. iermias test. fredaze testis. —cidi test. iendo rodorigo test. lúzido testis. —sando test. —Sonimiro notuit confirmo.

Et ego rodorigo brandilazi placitum ligale fazio uobis suario pelagiz ... uxori uestre ..... in die eri XI° kalendas mar... era millesima LXXXVII.ª pro ipsa eredidade que mizi ..... in parada ut nec uinda nec done nec eo nec filiis meis nisi ad uos aut ad filiis uestris pro prezio iusto. Et si isto placitum exederimus pariemus uobis ipsa eredidate dublada uel tripada. rodorigo in anc placitum manu mea +. Ero test. cidi test. dono test. iermias test. —..... notuit confirmo.

CCCLXXII

Ex codice, qui de D. Mummadona *inscribitur, sumpsimus. Lectiones varias ex duobus exemplaribus saeculi XIII, apographis sed authenticis, superadjecimus.*

1049

Karta de Rei dom fernando. De calumpnia non danda

Sub imperio sancte et indiuidue trinitatis pater et filius et spiritus sanctus qui manet et permanet in secula seculorum amen. Electus est in regno fredenandus serenissimus rex filius Sancii regis et mummadomne regine et eius coniux Sancia regina prolix Adefonsi regis et Geloyre regina. Et per ordinationem domini ihesu christi peruenimus in locum cenobii vimaranes que est fundatam ad radicem montis lattito inter bis alueis uehementibus aue et auizella territorio bracharensis in quo cenobio recondite sunt reliquie sancti Saluatoris et sancte marie semper uirginis et apostoli petri et pauli et ceteris apostolis et sancte eolalie uirginis cum ceteris uirginibus necnon et sancti torquati cum sociis[1] suis[1] et sancti laurenti[2] cum plurimis martiribus atque confessoribus. Ego iam prefatus fredenandus rex et Sancia regina placuit nobis atque uoluntati nostre extitit ut pro remedio animabus nostris facimus ad ipsum locum sanctum et tibi petrus abba et ad omnes clericos et deouota ibidem persistencium scripturarum firmitatis ut in omnem terram quod in scripturis ipsius cenobii sunt colligati sic villas quomodo et mandamentos diligentissime mentis nostre ordinamus atque omicidium uel raptum fecerit aut in fossatum non fuerit non habeat licentiam nostrum vicarium eos inquietare non comes neque tyaphadus neque nullus homo in nullis temporibus proinde pario adprehendere sed tam omicidium quam raptum siue fossataria seu qualicumque calumpnia[3] ibi euenerit discurrat per manus vicarii ipsius cenobii. et sint concesse pro animabus nostris. et in omnem terram sancti torquati similiter faciant. et sint termini ipsius cenobii de Aue in auizella per ubi uestros scriptos determinant. In quibus terminis nullus homo audeat eos transcendere ad male faciendum non vicarii regis non alieni pro nulla accio. Quod siquis fecerit et hos terminos uidenter transcenderit pariat quicquid mali fecerit per sentenciam legis et insuper auri talenta I.° Et omnes villas[4] siue mandamentos quod foris ipsius termini sunt et in uestris scripturis colligati sunt in tali honore permittimus stare ut nullus homo audeat ad male faciendum ibi ingredi. quod siquis fecerit pariat sentenciam desuper scriptam. Hac tantum concedimus et confirmamus et neminem quidem permittimus hunc factum infringere nec modico inquietare. Quod siquis temerator huius rei extiterit tam filii quam nepti[5] uel unus ex prosapie nostre aut ex terris regis uel comiti qui hunc factum nostrum infringerit sit excomunicatus et ab omni catholicorum[6] cetu extraneus et cum iuda domini proditore parili luat penas in eterna dampnatione Amen. Et omnes scripturas ipsius cenobii quod ante nos presentarunt inuenimus eas ueridicas et erant ualde bonas et diligenter confirmamus eas. Facta scriptura firmitatis XII.ª kalendas iulii. Era M.ª LXXX.ª VII.ª Fernandus rex et Sancia regina confirmamus.

Adux magnus Gutierre[7] adefonso manu mea confirmo —Munio[8] roderici manu mea conf. —Ueremudo[9]

N.° 1

** *deest*
4 ville
5 nepoti
6 catolicorum
8 Morico
9 Vermudo

N.° 2

** *deest*
1 suis sociis
2 laurencii
3 calumnia
6 catolicorum
7 Guytierre
8 Monio
9 Vermudo

ordoniz manu mea conf. —Pelagio fernandiz[10] manu mea conf. —Petro gundisaluiz manu mea conf. —Petro pelagii armiger regis[11] manu mea conf. —Pelagio munionoz[12] manu mea conf. —Fredenando[13] gutierre manu mea conf. —Nenbozano eroz manu mea conf. —Gutierre[14] egarediz[14] dispensator[15] regis[15] manu mea conf. —Gundisaluo ueniegas manu mea conf. —Suario galindiz manu mea conf. —Garsea moninoz manu mea conf. —Gomice egicat manu mea conf.

Ilduara comitissa manu mea conf. —Sub christi nomine sisnandus episcopus manu mea conf. —Arias abbatis cellenoue manu mea conf. —Erus abbatis sancti felicis manu mea conf. —Mitto oduariz[16] manu[17] mea[17] conf. —Gomice pelagii manu[18] mea[18] conf. —Gutino ueniegas manu[19] mea[19] conf. —Menindo gonsaluiz[20] manu[21] mea[21] conf. —Tuta uelaiz manu[22] mea[22] conf. —Mummadomna menindit[23] manu[24] mea[24] conf. —Flayno nunoz[25] manu[26] mea[26] conf. —Gutierre[27] gonsaluit[27] manu[28] mea[28] conf. —Martino sancii manu[29] mea[29] conf.

Ego autem adefonsus rex in crastro[30] froyla[30] commorans hunc factum genitorum meorum manu mea conf.

N.° 1

10 fernandi
12 monionoz
13 fernando
" *haec desunt*
16 odoariz
17 *deest*
18 *deest*
19 *deest*
21 *deest*
22 *deest*
24 *deest*
25 munoz
26 *deest*
28 *deest*
29 *deest*

N.° 2

10 fernandi
11 *deest*
14 Gutyerre egabediz
15 *deest*
20 gumsaluiz
23 menindiz
27 Guteyrre gunsaluiz
30 clastro floyla

CCCLXXIII

Monasterio de Cette *donat Ansur Dias bona quaedam immobilia inter flumina* Sousa *et* Sousella *sita. Sumpsimus ex apographo, in Academiae nostrae bibliotheca servato, ineunte hoc seculo, vel paulo ante, descripto ex autographa charta, olim ad scrinium conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, pertinente, nunc vero aut deleta aut amissa. Assensum episcopi bracharensis archidiaconique portucalensis posterioribus temporibus eidem donationi adjectum fuisse credendum est : aliter, enim, ipsam ut fictam suppositiciamve, rejicere oporteret.*

1049

Christus. Domnis invictissimis, hac triumphatoribus, Sanctisque Martiribus, Sanctorum omnium Apostolorum Petri, et Pauli; et Sanctorum Martirum, Sancti Stephani, et sociorum ejus; Sanctorum Confessorum, Sancti Miliani et Sancti Martyni, et sociorum ejus; et Sanctarum Virginum, Sancta Dei Genitricis Maria, cunctarum Virginum, Sancti Salvatoris, qui inter eos tenet principatum, quorum Baselica esse cernitur in villa, quos vocitant Robordanos, et Monasterio Sancti Petri de Ceti, et a Sanctis, cujus reliquie eibi recondite sunt, ego Ansur Diaz dabo ei illo casal de Cacavelos de Riba de Sausela, et habe jacencia inter Sausa et Sauzela, subtus mons Calvelo, discurrente ribulo Sausa, territorio Purtugalense; et de illa Ecclesia de Moazares media de illa; et de alia media IIII.ª integra, per ubi potueritis iuvenire, cum suis locis, et terminis novissimis, et antiquis, cum quantum in se obtinet, et aprestitum hominis est, libera in Dei nomine ad ipsius loci, et domus Ecclesie Sancti Petri de Ceti, et ad omnes qui vita sancta perseveraverint; abeant et possideant usque in perpetuum; et non dabo ey licencia a filiis, neque a neptis, neque de progeniis meis, nisi a solo dicto pro anima mea, et si aliquid de mea semel, vel de extraneis, venerit contra hoc testamentum ad inrumpendum, in primis sit excomunicatus, et cum Juda traditore habeat consorcium, et ex parte mea maledictus et confusus, et, qui ea voce pulsaverit, conponent ei illa testacione de illa hereditate duplata, vel triplata, et Regi duo auri talenta. Factum est hunc series testamenti notum die, quo erit XVII. Kalendas Novembri, Era ILXXXVII.ª Ego Ansur Dias in hoc testamentum manus robor+++o. Pro testes :

Sueco Suaryz quos vidi. Garcia Gunsalvici quos vidi. Gunsalvo Diaz quos vidi.

Petrus frater confirmo. Pelagius testis. Gunsalvus testis. Atan testis.

Hieronius noduit.

Christus. Petrus Episcopus Bracara. Purtugale Sedis Rodricus Archidiaconus.

CCCLXXIV

Descripsimus ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert.*

1050

Carta de sancti laurentii de villa caluos

Stephano alderetit et presbitero que sum habitante in ecclesia uocabulo sancti laurencii de villa caluos placitum ligale uerbum facio ad uobis meo domno petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit v° idus februarii Era Mª LXXX^a VIII^a ut habitet ipsa ecclesia iam supra dicta post uestra parte in mea uita et teneat illa sana et intemerata ut non habeat licitum ipsa ecclesia nec quantum sua ueritas est uindendi donandi commutandi nec in alia parte testandi sed quomodo illa tenuit in meo iure usque hodie sit illa possideat in mea uita sicut superius diximus et ad obitum uero meo relinquat illa sana et intemerata cum quantum ibidem potuero aucmentare usque ad obitum meum siue hereditates quomodo et testationes et omnia rem mea ad parte ipsius monasterii vimaranes sint concessas et perhenniter habituras uel quantum ad ipsa ecclesia ad prestitum hominis est. et hunc factum meum in cunctis plenissime habeat firmitatis robore. Ego stephano alderetiz et presbitero in hoc plazo manu mea roboro.

Qui presentes fuerunt. Bera pinidiz conf. —Airas honorigoz conf. —Pelagius sagatiz conf. —Fagildus egas quos uidi —Soniarigo andulfiz presbitero conf. —Gonsaluo didaz presbitero conf.

Arias sagatiz quos uidi —Aldereto test. Menendo test. —Gutierre test. Galleta test. —Menendo senoriz presbitero —Aluaro aluariz presbitero conf. —Froila airas presbitero notauit.

CCCLXXV

Matrebona filiaque bona immobilia, quae in villa Gazin possidebant, Tedoni Pelagizi vendunt, vel potiùs donant pro quodam debito, mensura frumenti tamen ab emptore eis data. Charta autographa, e scrinio conventus monachorum, da Graça *dicti, Conimbricensis delata, in Publico invenitur Archivo.*

1050

Christus. In dei nomine ego matrebona ermildizi una con filia mea matre tedonizi plaguit nobis bone pazis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentis medun set probia mea uoluntade ut fazeremus uobis tedon pelagizi uxori uestra animia suarizi sigut et fazimus uobis kartula uenditiode *(sic)* de eredidade nostra probia que auemus in uilla gazin subtus ziuidá bogonti terridorio portugalensis discurente riuolos inter aue et alister. damus uobis in ipsas uilla omnen mea eredidade quanta ibi nos conpode inter nostros iredes ubique illa podueridis inuenire tan de parentela quan et de nostra conparationes. et azebi de uos ego matrebona III quartarios de milio tanto mizi bene conplago et ego matre tedonizi dau ad uobis illa mea erediade integra con cunctis pres*ta*tionibus in se obtine quanto aprestidun ominis est por que soltastes me por prendere bono..... per manum de enego. conzedo uobis illa in oferzione inda ut de odie die uel tenpore sedeant ipsas eredidades de iuri nostro abrrasas et de omnis posteridas nostras et in iuri uestro tradi*t*a et de omnis posteridas nostras iuri quiedo uindize usque in perpetuun uindizedis. et siquis tamen quod fieri minime non credidis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc karta inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra comodo pariemus uobis ipsa eredade dublada uel quanto ad uos fueri meliorada et uobis perpedin auidura. Facta kartula uenditionis in die qod est VI idus magii. Era T LXXXVIII.^a matrebona et matre tedonizi in anc kartula manus nostra++s.

qui uiderunt pelago testis. eita test. —cidi test. froila test. gontino test. petro test.

Sonimiro notuit confirmo.

CCCLXXVI

Ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert, hausimus.*

1050

Karta agnitio de villa matamála

In temporibus Fredenandus rex et Sancia regina. Orta fuit intentio inter frater Fagildus et Suario exemeniz pro homicidio que uolebat sacare suario exemeniz in villa matamála quod fecerat ipse homicidio malado de nuno pelagii et querebant illo cedare super illos homines de matamála et pro rauso quod fecit cidi didaz. et dicebant suario exemeniz quia erat sua ueritas et de suos auios ipsa villa de matamála et dicebat frater fagildus quia erat ueritas da casa de vimaranes. et coniuncti fuerunt proinde hic in iugarios in presentia de gomice eitaz que illa terra imperabat sub imperio ipsius Rex et ipsa regina et in presentia petrus abba et petrus prepositus et menendo gundisaluiz et gudinu ibeniegas et alii filii multorum benenatorum et per manus tiufaudus pelagio mitit. et altercarunt domnos de vimaranes ipsa villa pro parte de vimaranes cuius ueritas erat sicut et est. et altercabat illa suario exemenit pro sua parte. et elegerunt iudice pelagio sagatiz que erat constitutus pro iudice in illa terra et ordinarunt que iudicasset inter eos ueritate. et perexquisiuit inter eos ueritate et ordinauit ut iurasset frater fagildus illa uilla et illos homines que erat ueritas de vimaranes cum IIII^or homines de illa villa et ipse frater fagildo V° quia sic inuenit ipse iudice in liber quintus titulo primo sententia prima ubi dicit —deus iudex iustus que iustitiam intemperaliter diligis— et dedit ipse frater fagildus si et IIII^or homines nominibus cidi asteriz todemiro presbitero segesindo uizoiz sauarico pinioliz et iurarunt hic in sancto petro de iugarios per manus ipsius tiufaudus pelagio mitit. Obinde ego suario exemeniz a tibi frater fagildus et fratres et sorores habitantes in cimiterio vimaranes pactum simul et placitum a uobis constringimus per scripture firmitatis sub die quod erit III° kalendas iunii Era M^a L^aXXX^a VIII^a que amplius ego suario exemeniz uos non calumpniet pro ipsa villa non pro homicidio non pro rauso non pro auolenga non per scripturas anteriores uel posteriores non per me non per rex nec per comite nec per nulla subposita mala nec per nulla uoce non filios uel neptos meos non per filias non per generos super illa villa nomine matamála et alariz unde in casa de vimaranes aut in illos homines que in illas villas habitant inpedimento eueniat. et si hunc fecerit et hanc scriptura exerserit pariat ipsas villas duplatas et insuper auri talenta I° et ad regis uel comite que illa terra imperauerit aliud tantum. Suario exemeniz in hac agnitio uel placito manus meas proprias confirmo et roboro.

Petrus abba manu mea conf. —Petrus prepositi manu mea conf. —Gomize eitaz manu mea conf. —Menendus gonsaluit manu mea conf. —Gudinu ibeniegas manu mea conf. —Aloitu troitit quos uidi.

Christoforus uiliamiriz conf. —Pelagius sagatiz conf. —Pelagio mitiz conf. —Todemiro conf. — Eirigo conf. —Fredenandus presbitero notuit.

CCCLXXVII

Fonsus quidam Froilusque bona immobilia quae in villa Sancti Thomae possidebant Christoforo Stevaniz et Astrulfo concedunt eo quod pro eis animalia, supellectilemque in judicio dederant. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo nunc servata, deprompsimus.

1050

In dei nomine ego fonso et froilo plaguit nobis per bone pacis uolumtas nullis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo sed propia nobis accessit uolumtas faceremus a uobis christoforum steuaniz et astrulfo sigut et facimus cartula firmitatis et conceptionis de ereditate nostra propia quos auemus de susceptionem auios et parentum nostrorum uilifonso et sontrildi siue et de comparatura de fonso et de maria et illa comparatura de ille linar de fradegundia et VIII^a de ille mulino in uilla sancti tome subtus mons cordube et rribolum auizella territurio portugalense logo predicto in sancti tome. damus a uobis omnias nostras ereditates quantas que uisi sumus auere in uillas in casas in uineas in pumares in figares in amexenales in arbores fructuosas uel infructuosas pascuis padulibus exitum uel regressum aquas aquarum uel sessigas molinarum uel quantum ibidem ad prestitum ominis

est ad integrum uobis concedimus cum omnem aprestationibus suis. et accepimus de uos pretium uno boue et una uaka et uno lenzo et dedistis illos boues in ofretione ad domno odoiro pro illo placito et ille lenzo ad domno pelagio illo alio placito. tantum nobis bene complaguit. et damus a tiui christoforum super te illa leira de agro mediano quos fuit de fonso et de maria et m^a de ille linar et de ille kasare *(?)* de ziti uilifonsiz de illa sua ratione medietate comodo illa comparamus. siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra anc cartula uenditionis et illa non potuerimus deuindigare post parte uestra aut uos in uoce nostra tunc pariemus post parte uestra ipsas ereditates dublatas uel quantum a uobis fuerit melioratum et uobis perpetim auiturum. Facta cartula uenditionis notum die quod erit VIII° kalendas agusti. Era millesima LXXXVIII.^a fonso et froilo in anc cartula uenditionis manus nostras ro++. dauid presbiter test. uisterla presbiter test. uilifonso test. alio uilifonso test. steuano *(?)* test. christoforus quasi monaguzo notuit.

CCCLXXVIII

Notitia villarum fundorumque quamplurimorum quos nobilis vir Gundisalvus et uxor ejus possidebant trans citraque Durium. Ex archetypo inventario, ad Monasterium Petrosense pertinente, e scrinio Universitatis Conimbricensis nuper in Publicum Archivum delato, sumpsimus.

1050

In era LXXXVIII post M^a *(?)* Regnante domni fredenando rex. Sit fecit domno gonsalbo et domna flamula nodum de omnen suas ereditates tam de abolemga quam eptiam et de conparadella siue ereditates comodo et salinas. it sunt in sala corte de quemdulfo et de randulfo et de domno integra. in exso corte ....* de uilla que fuit de sando fofiz mediatate integra. in corte de borrones que dedit martino gresomariz V talios. corte de eldigio mediatate integra. in corte de framila III^or talios que fuerunt de domnega. de corte de zoleiman II^os talios. in alia corte de quemdulfo que fuerunt de domnega II^os talios. de corte de froiulfo VII .... que abe a dar de sal.

In rriba de antuana ereditate que fuit de ioazino. in uilla abdelazizi sua rratione ab integro tam de paremtela quam eptiam et de conparadela de matan et de suos filios. item in abdelazizi suas rrationes integras.

In uilla porceli ereditate de ador quanta abuit suo pater in ipsa uilla et abuit illa ipse ador integra pro suo ganado que damnauit sua matrastra et non abuerunt suos fratres unde illo conpler et dederunt at illo ipsa ereditate integra et ador at dom gonsalbo et ad domna flamula. ....** de ereditate de senior mediatate integra. ereditate de domno uimaraz que uinderunt suos filios et suos neptos ab integro. ereditate de gonsalbo mandiniz ab integro que uendiuit sua filia. ereditate de cidi maruaniz cos abuit de sua mater ab integro. item in porceli monestario que uocitant salla cos fuit de comidesa domna ilduara et dedit illo at abbade fraiulfo et uendiuit illa ordonio presbiter que fuit suo nepto de ipse abbas at domno gonsalbo ab integro con aiutionibus suis. item inter porceli et mazanaria monestario de sancto iuliano ab integro cos fuit de abas fraiulfo. uilla de arcozelo. uilla mazanaria ab integro per suos terminos illa media de pater meo et illa una quarta que conparauit de arualdo tedoniz in uno kaballo amarello et illa alia quarta que conparauit de domna palla in V earias *(?)*.

De uilla seixozelo.

In uilla seixozello ereditate de rroslla et de sua germana maria ab integro et ereditate de tedom todemiriz mediatate minus V.^a De uilla petroso III^a integra que abuit de paremtes meos. uilla aliaria cos fuit de paremtes meos ab integro. Item in aliaria ereditate de seserigo et de suos filios integra pro que mizi leuarunt IIIes meos omines in cabtibo con mauros. In uillacoba mediatate de ereditate de uisterlla gendoniz et alias ereditates que ibidem abuerunt nostros paremtes.

In ceresedo

In uilla de anta quanta ibidem abuit nostro auio domno ero illa media que uenit nobis in portione con nostros fratres et illa alia media que canbiamús con nostra germana maumadomna et acebit pro illa in uilla de olleirolos rratione de nouido integra que dedit nobis pro que peitamus pro illo CC solidos at rex pro albito presbiter que occisi. et mediatate de ereditate de samuel et alias ereditates quantas ibidem abuit mater nostra. Item in anta ereditate que fuit de sesnando integra quanto ile conpotet inter suos fratres et dedit nobis illa pro que .....mus pro illo XXX modios pro ouelias que furtauit et abuit at a dare alios XXX at nobis in iudigado. et lacsamus illos et demus at illo una egua pro carta confirmando et de sua germana sarrazina mediatate de illo suo cassal ..... casal de brandila integro et alio kasal de cidi et de suos germanos ab integro.

Item tras doiro uilla de cabedo integra quanta fuit odoiro manco et conparamus illa de dux magnus rodorigo

* *Verba quaedam hic abrasa.*

** *Alia verba abrasa.*

gonsalbiz in uno mulo de cc solidos. Item in trabanca at radize de sancta maria quanta fuit de auio nostro dom cresconio integra et inuinimus de ipsa uilla super omnes que ibidem erant remorantes mulier de rrodorigo teudual et suas filias per nostros sabdores et peruenimus inde at iudicio in concilio de sancta maria et conrrogarunt nos et dederunt nobis nostra ereditate et filios de rrodorigo recarediz et filios de aldiam. et ibit in trabanca ereditate de matre mulier de sendino mediatate integra et alia media de suo germano patrezello et aceberunt proinde ambos VIII modios et conparauit ipsa matre de suo germano patrezelo illa media et fugiuit con suo marido et con suos filios at mauros et furtarunt nobis IIII^or^ eguas et persumsemus proinde omnia sua ereditate ab integro quanta in suo iure inuenimus. et uilla paramio integra per suos terminos et conparamus illa de comidesa domna tuda et de sua filia domna lluba in una mula pretiada in ccc solidos et in una pelle alfanec inuestida de pano zikilatom pretiada in alios ccc. et III^a^ de uilla de eliscaria quanta fuit de pater nostro domno egas cotnomento iala.

In* cerseto ereditate de louesindo ad integro. ereditate de animia et de sua germana ad integro. ereditate de areta ad integro. ereditate de parente et de ihoanne ad integro. et quinio ab integro que derunt ipsos uendetores.

Ereditates que ganaui domno gundisaluo et domna flamula in riba de uauga

Lali quomodo diuide per illa insula de pingnero et de saualanes per ut illa conbona solent facere sancta maria de lamas mediate integra per suos terminos per ut sparte per illa petra de contensa et de alia parte per illa lagona de sub porto de belli et quomodo diuide de alia parte uauga per cima de illa lacona de sub porto de belli in suo directo diuide cum belli. et de fareganes mediatate. Et mediatate de castrello et tercia de arraual. Et de totum ualle longum quarta integra. Et faramontanos tertia integra. Et de uilla seren tertia integra. et de uilla lafafi mediatate integra. Et de monasterio de cedarim mediate integra. Et de sua uilla de paratela mediate integra. Padazanes ad integro per suos terminos quomodo diuide cum christouaunes et cum couellas per illo fontano cum suo molino et illo fontano discurre pro ad uauga per ut illo diuidiui cum maiorinos de rex domno fredenando. et de alia parte per estrata maiore. et de alia parte quomodo diuide cum lamas per illa coua de illo sauuqueiro de ripa de uauga. et de uilla sagatanes quarta integra. et uilar de bolfelar ribá agata totum ad integro. Et in riba de certuma uilla paratella ad integro. et faramontanellos ad integro. et in barrios aurentana. Sancta maria de lamas que fuit de auolengo. zedarim que fuit de auolengo. faramontanellos que fuit de auolengo. paratella de auolengo. aurentana de auolengo. sala cum suas salinas de auolengo. et uilla de recardanes mediatate cu*m* media de sua eclesia quomodo diuide cum barriolo et cum eiras de alia parte cum spinelle et de alia parte agada casal de lausata diuide cum abciquinis et de alia cum ederoni. et in illa marina costa sala tertia de alaueiro. et illas uillas que sursum sunt nominatas de auolenga et de ganata quomodo diuisi illas dom gunzaluo quando sedia in monte maiore per manus de rex domno adefonso et per sua persolta et per ueritate et per manus de ille comes menendus luci qui illa terra inperabat.

CCCLXXIX

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii descripsimus.*

1051

Testamentum de uillacoua de ildras presbiter

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus gloriosis sancti mametis et sancti pelagii martiris christi quorum basilica esse cernitur in loco predicto lauribanus territorio conimbrie. Ego exiguo confratre uestro domni seruo Ilderani confessor cum peccatorum meorum mole depresso Placuit michi sanus et sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uolumptas ut facerem ad ipsius loci et sanctorum altariorum uestrorum cartula testamenti series benefacti de uineas meas proprias que abeo in uilla prenominata quos uocitant uillacoua et abeo illas de parte de mea mater. do et testo illas ad integrum cum terras et suos casales et cum quantumque ibidem apprestitum ominis est per ubi illas delimitabimus et quorum testibus adsignauimus pro remedio anime mee in iuri monasterii semper maneant. Siquis tamen quod fieri minime credo et indubitanter tenemus quos aliquis omo uenerit uel uenire conaberit contra hunc meum factum ad inrumpendum In primis que domini sunt sit excomunicatus ab omni cetui christianorum et a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi sit extraneus et cum iuda traditore

* *Ab alia manu, tamen eodem tempore vel paulo inferiore descripta, additio haec videtur.*

** *In tergo membranae haec invenitur additio. Litterae recentiorem scriptorem, sed ejusdem saeculi, indicant.*

abeat participio in eterna damnatione et ipsum quod ausum fuerit contaminare quadruplum conponat et post parte iudicum auri talentum uno. et unc meum factum plenam abeat firmitatem. Notum die VII° idus augusti. Era millesima LXXX VIIII.ª Ego ilderani confessor in anc karta testamenti manu mea r++oboraui.

Pelagio ermegildiz quos uidi test. —Lediuigu test. —Ualide test. —Nodario test. —Atan test. —Argemondo presbiter test. —Saracino presbiter test. —Fortes test. —Alio fortes test.

CCCLXXX

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1052

Carta et plazo de villa que uocatur portella

Roderico patriz et presbitero una cum sobrinos meos uel heredibus meis cum quantos habuit usque nunc tempus villa de portella que est inter villa cazoranes et villa siluares ad uobis petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum simul et plazum facimus uobis per scriptura firmitatis sub die quod erit X° kalendas iunii Era M.ª LXXXX.ª pro parte de ipsa hereditate nominata portella sicut superius diximus que ganauit ille abba aloito et domnos de vimaranes et inuenit ea super nos per suos scriptos et per uestros indagatores ut amplius non calumpniemus illa in nullisque temporibus non nos non de posteritati nostre non per scripturas anteriores uel posteritas non per rex non per comite non per qualibet generis homo uiuente sed de hanc die et ora sedeat absoluta de nos et in cenobio vimaranes tradita atque confirmata. et si hunc plazum exesserimus de quo sursum resonat uel immodico pariemus ipsas hereditates in quadruplo post parte ipsius cenobii vimaranes et ad iudicis terre suo iudicato. Roderico patriz et presbitero una cum sobrinos meos uel heredibus meis manus nostras roborauimus. Iterum ego roderico patriz ro+. Qui presentes fuerunt. Donnon iulianiz presbitero test. Aloitus gondesindiz test. Pelagio gondemari test. Fromarico scemeniz test. Pelagio citiz presbitero notuit.

CCCLXXXI

Pactum venditionis fundi cujusdam in pago **de Fornel.** *Descripsimus ex charta autographa, olim in scrinio conventus monachorum,* **da Graça** *dicti, Conimbricensis, nunc in Publico Archivo custodita.*

1052

Christus. In dei nomine ego gunsaluo rauparizi et coniungia mea monia ploris suarii plaguit nobis bone pazis et uoluntas in fazeremus uobis tedon pelagizi kartula uenditionis de eredidate nostra que auemus in uilla fornel subtus kastro argifons teridorio portugalensi inter aue et alister in llogo predicto. damus uobis de eredidade de petro pelagizi et de uxori sue animia mediedade integra con quanto in se obtine que aprestidun ominis est ubicunqunque illa podueridis inuenire in ipsa uilla per suis terminis et llociis antiguos siue in domus comodo et per toda ipsa uila com omnia sua et diuizentia uel omnen genere aruorum ubique illa podueridis inuenire con quanto in se obtine que aprestidun ominis est. et deo nobis illa petro pelagizi et uxori sue animia pro illos CC solidos que auuerunt nobis a dare pro illo omezidio ille et suos filios ioane et gontemiro et didago et non auuerunt ilos unde daren ipso p..... et derunt mizi de ipsa eredidade mediedate et mis.... nos proinde in uila de ille rex CC solidos in ganado apreziado pro ueridade. et damus ad uos ipsa eredide media sigu super resona. et azebimus proinde de uos una mula apreziada in C solidos et uno pano de sirgo in L solidos tantu nobis bene conplagui et de prezio abut uos non remansit in deuido. ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abrasa et de omnis posteridas nostra et in iuri uestro tradida et confirmada. et siquis tamen non credidis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra pariemus uobis ipsa eredidade dublada uel quanto ad uos fueri meliorada et uobis perpedin auidura.

Facta kartula uenditioni VIII kalendas iunii. Era T LXXXX.ª gunsaluo rauparizi et domna monia in ac kartula manus nostra+s.

Qui uiderunt gomize rauparizi cidi guinizi test. arias test. astrulfu test. midon test. iustu test. gunsaluo test. Sonimiro notuit confirmo.

CCCLXXXII

Pactus venditionis praedii cujusdam in villa de Palmazães. *Charta autographa, ad Monasterium Portucalensem* de Ave-Maria *pertinente, nunc in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1052

Christus. In nomine domini Vileze *(sic)* spiriti sancti magnus est titulum donationis in co nemo potes este omo *(sic)* largitatis inrumpere set quam leis anpletere foris proizere. Ego garcia prolis piniolo et coniumgia mea ledegundia ad uouis rodorigu et coniumgia uestra guisenda do et donamus uouis adque uindimus ereditate nostra propia que auemus in uilla palmacianus suptus castro aluarelius territorio portugallensis discurrente ribulo aue. et abuimus illa de nostra ganantia de parte de domna trastina et ipsa domna trastina ganaui ea de domna munia et domna munia de ederonio aluitizi et de ipsa domna trastina et ipsos domnos ganarunt ea de froila quedregildiz. damus uouis ila ad integro cum prestationibus suis per ubi ila potueritis inuenire per suis terminis antiquis et aduc conzedimus uouis ipidem IIas mazanarias cum suo terreno. et a confirmanda karta azepimus de uos precio que nouis bene conplagui Io puletro in L modios et L modios in alio ganado tanto nouis bene conplagui et de precio aput uos nizil remansit in deuito. et damus uouis inde ilas aligaturas que inde abuimus. Ita ut de odie die et tempore sit de iure nostro abrasa et in uestro iure sit tradita adque confirmada. adueatis uos et posteritas uestras iuri quietum temporibus seculorum et siquis tamen cot fierit non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uendicionis ad inrumpemdum uel calumiandum que nouis post uestra parte ..... autorcaremus uel deuindigare comodo pariemus uouis ila dublada uel quanta ibi fueri meliorata et posteritas nostras si faciant ..... Facta carta firmitatis in die eri XVIIIo kalendas iulii. Era I LXXXX. garcea et coniumgia mea ledegundia in anc kartula uendicionis manus manus *(sic)* nostras ro+.

Ic test. miron test. —ueremudu test. —sisnando test. —rodorigu test. —zendon test. —petro test. —froila test. —adaulfo test. —mausti test. —aluitu sagulfiz manus mea confirmo+.

Citi iulianiz Notuit.

CCCLXXXIII

Pactum venditionis quorumdam agrorum in villa Kalquin dicta. Autographa charta, ad Moraríense Monasterium pertinens, in Publico servatur Archivo.

1052

In dei nomine. ego arias ermegildiz plaguit nobis per bone pacis et uoluntas ut ubi facere ad uobis iermano nostro gonterigu et uxori uestra sontrili sicut et fatio kartula et scriptura firmidatis de mea IIIa de illas lareas que ganauit nostro pater in uila kalquin. sunt illas lareas pernominadas de ilo agro de pedrocela et de larea de illo sacso et de allio agro de illa arca et uait suso ad kancelo de ipsas laries pernominadas. dau ad uobis mea IIIa ad integro per ubi illa podueridis inuenire. et adcepimus de uos in pretio VIII modios tanto ad nobis bene conplagui et de pretio abuc uos nicil remansit in deuido. ida de odie et tenpore de meo iure siad abrasa et uestro iure iure *(sic)* siad tradida et confirmada. aueadis uos firmider et omnis posteridas uestre iuri quiedo tenporibus seculorum. siquis tamen cot fieri non credis eo au aliquis omo ueneri contra anc karta et uenditionis ad inrumpendum et nobis illa non uoluerimus octurgare aut in concilio deuindigare pro uestra parte aueadis de nos licentia aprendere ipsas lareas que ibi resonant dubladas et iudigado. Facta kartula et uenditionis ipsas kalendas Nouembris. Era LXXXX super millesima. arias ermegildiz in anc karta et uenditionis manus mea ro+. qui preses fuerunt. froila godiniz. arias pelaiz. ascarigu test. tructesindo test. gunsalbo manus mea scripsi.

CCCLXXXIV

Lite exorta ac discussa inter filios Egeae Erotiz consobrinosque suos, filios Adosindae eorum amitae, de jure possidendi villam de Viariz, *tandem rex Ferdinandus et judices regii, pro tribunali sedentes, filios Egeae veros esse dominos ejusdem villae agnoscunt. Ex charta autographa, olim in scrinio Petrosensis Monasterii, postea in chartophylacio Academiae Conimbricensis, at nunc in Publico Archivo servata, descripsimus.*

1053

Christus. Non est enim enim *(sic)* dubium set multis manet nodissimum in ueritate eo quod auitabit egas erotez in terram portugalensis cum gens sua in logo predicto inter doiro et uauga per plures annos. et consurrexerunt filii ismaelidarum super christianos et exiuit ipse domno egas de sua terra ante ipsius gens ismaelitarum et peruenit in terram inter urbium durio et limie et ganauit ereditates in ipsa terra per pretio obtimo et conparauit uilla de suo goniado domno froia osorediz et de coniungia sua domna adosinda qui erat iermana de domno egas. conparauit ex eis uilla uiariz et dedit pro illa pretio iusto uno kauallo raudane in cc solidos et una uaso argenteo in xxx^a^ solidos et una almandra tiraze in L solidos et uno seruo que conparauit de mauros qui erat de domna adosinda et dedit pro illo c solidos et tornauit illo in iure de sua iermana domna adosinda post que illa carta fecerat. et tenuerunt ipsa uilla per plures annos ipse domno egas et filiis eorum et post hec uenit domno egas ad terra suam unde egresus fuerat et relinquit illa in suo iure uel filiis suis sana et intemerada sine ulla calumnia. et ad multis tenporibus sic se leuaron filiis de ipsa domna adosinda et preserunt ipsa uilla per uiolentia mala de iure de filis de domno egas ad suo ouito. et querellati fuerunt eorum filiis ad rex domno uermudo in sancto ioanne de rex pro ipsa uilla uiarizi et ordinauit eis ipse rex et eorum iudices ut abuisset super ea ueritate ante ipse rex et per suo sagioni et dum uiderunt talia noluerunt ei stare pro illa ad ueritate et relinquerunt illa in iudicio illa de domno guntsalbo filii egas. iterum uero ad ouitum ipsius rex domno uerèmudo presumserunt ipsa uilla de iure de guntsalbo iben egas cuius ueritas erat et tenuerunt ea per annis plurimis inuitus. ad multis uero diebus surrexit dux menindus nunnez in terram portugalense et querellauit se guntsalbo iben egas ad ipse dux pro illa uilla et ordinauit ei et mandauit suo sagioni nomine adefonso egarediz ut consignasse ipse uilla ad guntsalbo iben egas cuius ueritas erat sicut et asignauit et confirmauit post sua parte et ille eam tenente uenit ouitum ad ipse dux menindo nunniz. et iderum tertia uize uenerunt ipsius superius nominadi filiis domna adosinda et preserunt ipsa de iure de iure *(sic)* de ipse domno guntsalbo et non expectarunt discussione iudicii. et ad plurimis tenporibus egreditum fuit rex domno fredenando in terram portugalensis in uillam suam tauquiniam et querellauit sse ipse domno guntsalbo ad ipse rex pro illa uilla uiariz ille uero rex motus ad misericordiam exquisiuit ueritate de ipsa uilla et uiderunt quia erat ueritate de guntsalbo iben egas mandauit ipse rex et eorum iudices ut consignassent illa uilla ad ipse domno guntsalbo cuius ueritas erat sicut et adsignarunt per manu maiorino guntsalbo rrauparіz et fecisse inde agnitio ante ille rex et eorum iudices prefadi sic et fecit et confirmauit eam rex domno fredenando et regina domna sanzia ut aueat illa uilla guntsalbo iben egas et coniungia eius domna flamula iuri quiedo tenporibus seculorum ad perauendum. Facta hagnitio sub die erit pridie idus ianuarii. era LXXXX^a^ super millesima incoante I.^a^

Ego fredenandus rex hanc agnitio confirmo —sanzia regina manu mea confirmo.

Comite gutierre adefonso confirmo —comite flagino fernandiz confirmo —comite petro didaz confirmo — comite adefonso monniz confirmo —pelagio monniz confirmo —menindo guntsalbiz confirmo —gutierre egarediz confirmo —guttierre guntsalbiz confirmo.

Qui preses fuerunt —osoredo sabidiz quos uidi —eita sendamiriz quos uidi —petro presbiter quos uidi —dabit presbiter quos uidi —menendo atanagildiz quos uidi —froila test. —soiso test. —uermudo test. —gondesendo —balteiro test.

randulfo notuit.

CCCLXXXV

Annus, quo datum hoc diploma dicitur, temporibus regis Ferdinandi Magni non convenit. Aeram MLXXXXI *pro* MXXXXI *legendum esse credimus. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1053 *(?)*

Testamentum de ecclesiis scilicet de petroso et maniozi et scapaes et uilla cidi

In eologita christe trininitas *(sic)* benedicta uiuideque et priscarum erenicarum que pater in filio et filius in patre premiscue etenim ex ambobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam diuise sed semper unite cuius est uera trinitas et inextimabilis bonitas eterna et uera caritas multis e modis inennarrabilis bonis uiuens et potens in tempore seculum neque finiendis seculis amen. Illuminator atque sanctorum omnium reparator christe emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui post cuncta eximio tempore paras opera atque pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam uel domini parare. Ego domine ancilla tua godo prolis suario et gontina quod in hoc recolens et in corde meo considerans Ego domine ancilla tua godo placuit michi sub tuo et in tuo amore christe et timore ut de omne re mea uel de hereditate mea in domo domini offere pro remedio anime mee tam etiam et meipso qui pollicito implebo domino deo uotum. Ego in nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos principatum tenent sancti uincenti leuite cum esse dignoscitur in acisterio uacariza subtus alpe buzaco secus amis mondeco territorio montis maioris. Adicimus ibidem domine ad ipsius sacrosanctum et uenerabilem templum qui sunt pro uelamine seruorum uel ancillarum deo de seruitio medicamenta de ecclesia que sita est in uillas prenominatas hic sunt pedroso et maniozi et scapanes et uilla cidi sicut illas ganaui cum uiro meo domno pelagio pro digno meo precio et per cartas firmissimas siue et quantas cum ille ganauerit inter dorio et uauga exceptis de uilla paramio usque in mazaneda que saco inde fora de testamento. Damus atque conccedimus in ipsas uillas quas iam supra nominauimus illam meam medietatem ad integrum per ubi illas potueritis inuenire ut teneat illias *(sic)* in mea uita. Et si migrauero de hoc mundo et leisar filium de utero meo super terra deseruiat ad partem monasterii tercia de meas hereditates que de sursum sonat et illas duas partes obiurque illas meus filius si habuero. et si filium de utero meo non leisiar super terram post obitum meum deseruiant totas meas hereditates quas iam supra nominauimus post parte *a*cisterio uaccariza et de abbate et monachis et fratribus qui ibidem perseuerantes fuerint in uita monastica. et habent ipsas uillas iacentiam inter dorium et uauga subtus ciuitas sancta maria territorio portugal. Damus uobis aluito abbati et omni congregationi cenobii uaccarice Inde post obitum meum medietatem de hereditatibus quas ganaui cum uiro meo domno pelagio sicut iam superius nominauimus ut deseruiant ad partem monasterii et post partem abbatibus aut monachis aut fratribus qui in uita sancta perseuauerint propter remedium anime mee et de uiro meo per ubi illas potueritis inuenire cum aprestationibus suis uel quicquid ibidem ad prestitum hominis est. Damus atque concedimus ad ipsum locum sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et abbati et monachis et fratribus qui fuerint habitantes in acisterio uaccariza ut post obitum meum obiurquetis qui in testamento inueneritis et omnes indigeni adueni pupilli et pauperes orfani qui hereditates non habent habeant et possideant. Ita unum moneo ut nemo presumere in alia parte transferre uindere et donare sed in hoc loco predicto seruire. Et ita eos tamen discusse firmiter state ut in illorum hereditans fiant potestatem. Et siquis aliquis homo ex propinquis nostris iermanis sobrinis progenie nostre qui ad hunc factum nostrum irrumpere uoluerint uel uenire temptauerint ueniat super eos ira dei et rumpheam celestem et uorax inferni baratri et insuper tunc infera pariet ipso qui contenderit duplato et a iudice qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facte sunt series testamenti nodum die quod erit XIIIº kalendas februarii. In Era XXXXª Iª post millesima. Regnante domno fernando rege. Ego godo prolis suarii et gontine in hoc testamentum manum meam confirmo+.

Qui uiderunt et confirmauerunt —Egas test. —Dono test. —Gunsaluus test. —Gendus test. —Cidi test. —Oseredo notarii conf.

Gunsaluus test. —Dosterigo test. —Romanus presbiter test. —Gunsaluus uenegas conf. —Pelagius gunsaluiz conf. —Todesindus dauiz conf.

Osoredo sabidiz conf. —Fernandus aluitiz conf. —Pelagius olidici conf. —Arias presbiter conf. —Eita sindiniz conf. —Dauid Notuit.

CCCLXXXVI

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1053

Cartula de monasterio de lalin et de soutelo et de arca

Coniuncti fuerunt multitudo filii benenatorum ominum in concilio ripa catauo super altercatione quod habebat petrus abba in uoce de cenobio vimaranensis contra domna maior mulier que fuit de pelagio gomize et contra suis filiis pro arcisterio de lalini cum omnes suas adiuntiones quos in noticias resonat. hic in ipso concilio presentaui ipse petrus abba testamento et plazo super omnes suas adiuntiones de ipse monasterio lalini. et dederunt ante me didaco tructesindiz ipsas scripturas et legimus eas et prospeximus et sunt legitimas et pro it mando ego didaco tructesindiz que iuret ipse abba domno petrus per se et ille preposito et alios VIII° de casa de vimaranes et firment illo testamento simul et ille placito et conponat ipsa domna maior et suos filios illa censura lex de illo testamento et de illo plazo. sic nos inuenimus in liber III° titulo V° sentencia VI^a^ ubi dicet —Deus iustus iudex que iusticiam intemporabiliter diligis non uult iusticiam seruire temporis sed tempora pocius equitatis lege concludi ipse igitur deus iusticia est deo. ergo datur quisquis a fidelibus in dei ecclesiis iustitiam deuotione offertur—. Pro id mandamus ut conponat domna maior et suos filios illa pena placiti de illo testamento et de illo plazito. et quia negant scripturas ipsa domna maior et suos filios et dicent quia non habent scripturas et in liber V° sentencia II^a^ ubi dicit —De conseruatione et readintegrationem ecclesiastice rei consultissima regni nostri credimus prouidere remedia— per exite et reducant testato ad testamento sicut christo ad patre. Didaco tructesindiz confirmo. Nos testes prolati que sumus de parte cenobio vimaranes id sumus ille abba domno petro per se et ille preposito. Fagildus confessus. Osorio telliz. Arias confessus. Christoforus uiliamiriz. Pelagio sagatiz. Aloito eriz. Diaco ennegoz. Iheremias arias.

Item plazo

Pelagio sagatiz in uoce de vimaranes fratres et sorores ibi habitantes et domna ileuba cognomento maior gunsaluiz et filiis suis tibi sagioni nostro citi saluatoriz per hunc nostrum plazum tibi conpromittimus sub die quot erit V° nonas maii Era Mª LXXXX^a^ I^a^ Vt dê ego pelagio sagatiz istos dominos superius nominatos pro ad iuramento hodie ista cadillo monasterio de palmeira. et que iurent illos scriptos de vimaranes quomodo lex nobis ordinauit et de monasterio de lalini et de sautello et de arca et de fontanello et de inuolati et de porrales simul et mandamento de sancta eolalie secundum in scripturas resonat. et domna ileuba et filiis suis que suscipiant ipso die. et ipsa domna et filiis suis dent fiadores ad illa trebuna ut post iuramento que compleant que lex ordinauerit per manu de ipse sagioni citi saluadoriz. et sendino pinioliz et heredibus suis similiter faciant. et qui hunc plazum exerserit pariat illos monasterios et illas villas in duplo et iudicato. nos superius nominati in hoc plazum manus nostras roboramus. Pro test. Menendo pelagii test. Ordonio petri test. Menendo sehioriz test. Aluaro aluariz test. Pelagio citit presbitero notauit.

CCCLXXXVII

Didacus Tructesindiz et Odorius Sarraziniz, cum quibusdam litigantes de possessionibus in villa Quandilani et de aliis rebus, litigiis finem imponunt, pactione solemniter conflata. Autographa charta, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1053

Didago tructesindiz et odoiro sarraziniz placitum simul et dimissione facimus uobis guttierre tructesindiz et parente et uermudo et ad totos filios de cidi parentez die erit VI° kalendas iunii era LXXXX^a^ I^a^ super millesima pro parte de illa intemtio que inter nos fuit de parte de illa uilla quandilani et pro parte de illo placito exelso et de illo dublo et de illas noditias et illas usuras et ipsa sententia de illo iudicio unde abuimus iudicio in presentia menendo guntsalbez et per sagioni ermerigo et deuenimus inde ad conpagina per manus de ipsos dominos et de ipse sagio et ferimus omnes alimas quantas fuerunt inter nos de ipso iudicio ic in petras ueiras ubi fuerunt multi

filii benenadorum multorum ibi uertimus totas alimas de ipso iudicio in terra. Ita ut de odie die et tempore non calumniemus uos pro ipsa intemtio quod super taxatum est non nos non aliquis ex progenie nostre unde uos inpedimento aueatis pro ipsa intemtio superius nominada non aliquis omo in nostra uoze per nullaque atio. Et si minime fecerimus et placitum exiderimus comodo pariemus uobis quantum calumniarmus dublado et iudigado. didago tructesindiz et odeiro *(sic)* sarraziniz in oc placito uel dimisione manus nostras ro+++.

Qui preses fuerunt. pelagio halafe quos uidi. froila fredenandiz quos uidi. zalama zamariz quos uidi. pelagio godiniz quos uidi. soeiro guntsalbiz.

randulfus notuit.

CCCLXXXVIII

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1053

Plazo de hereditate de candanoso et de fontanelo et de siquilam

Pelagio sisoniz et uxor mea eilena cidiz dominico sisoniz et uxor mea flamulina cidit Fremosino sisoniz Argeleuua sisoniz ad uobis domno nostro petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum simul et placitum facimus per scripture firmitatis ut deinceps amodo quod erit XIIII° kalendas agustas Era Mª LXXXX^a^ I^a^ pro parte de hereditates que ganauit cidi gonderedit et sua mulier nomine cida suariz in villa candanoso et alias hereditates que ganauit nostros parentes in villa fontanello et siquilan uel quantas que abemus et ganarunt illos et nos de sub testamento de rex domno ranimiro et de illa comitissa domna mummadomna et de sub scripturas de vimaranes ut teneamus illas de manibus uestris et de sub uestra iussione sanas et intemeratas et reddamus ad casa de vimaranes ratione dadiua uel seruitio que de ipsas hereditates solito fuit exiret semper et per manus de uestros maiorinos. et non abeamus licentia de ipsas hereditates in alia parte uindendi donandi testandi uel commutandi. Sed si habuerimus uindere donare testare uel commutare tornemus illas in uestras manus et ad ipsius cenobio vimaranes. et hanc scriptura de qui in post nos uenturi sunt filii nepti uel de progenie nostre in hoc robore permaneat. et si minime fecerimus et hunc factum exesserimus aut in ipsas hereditates ulla temptatione uobis miserimus per qualiue generis homo aut per scripturas anteriores aut posteriores pariemus ipsas hereditates desuper nominatas pro uestra parte et ad ipsius cenobio vimaranes in duplo uel trippo et ad iudicis terre iudicato. Nos superius nominati in hoc plazo manus nostras roborauimus. Qui presentes fuerunt. Iheremias arias presbitero test. Aluaro aluariz presbitero test. Diago ennegoz test. Menendo Pelagit test. Aloitu eriz test. Didaco gondemari test. Emila scelemondiz notuit.

CCCLXXXIX

Ex **Livro de D. Mummadona,** *sic dicto, sumpsimus.*

1053

Kartula et plazo de villa negreilus

Ego arias asoiz presbitero et soror placia cognomento matre suariz ad uobis petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum simul et placitum facimus uobis per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit VII° idus septembris Era Mª LXXXX^a^ I^a^ post parte de ipsa hereditate de villa negrelos unde nos fecimus carta testamenti in casa de vimaranes et uos illa nobis dates de manibus uestris tenendum ad usum fructuale ut teneamus illa in uita nostra uel quantum ad uobis fuerit placibile. et non habeamus licitum de ipsas hereditates in alia parte uendendi donandi testandi commutandi extraneandi sed sanas et intemeratas teneamus illas in uita nostra et ad obitum nostrum cum quantum ibidem potuerimus aucmentare uel aplicare tornet se ad ipse cenobio vimaranes et ad fratres et sorores ibidem habitantes. et si aliter fecerimus et hunc plazum exeserimus pariemus ipsas hereditates post uestra parte et ipsius cenobio vimaranes in quadruplo sicut in illa carta resonat et ad iudicis terre iudicato. Ego arias asoiz et presbitero et soror placia cognomento matre suariz in hoc plazo manus nostras roborauimus. Qui presentes fuerunt. Aloito eriz test. Menendo senior presbitero test. Balteiro zamariz test. Cartemiru gudesteut test. Floila airas presbitero que notauit.

CCCLXXXX

Abbas et monachi Monasterii de Leça *dominationi coenobii Vaccariciensis se omniaque sua submittunt. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1053

Placiti carta

Domno nostro tudegildus abbá pactum simul et placitum facio uobis fratribus meis florito preposito et fratribus tuis cenobio uacariza et petrus et randulfus presbiter qui hunc pactum nostrum roborare uoluerit pro scriptura firmitatis die erit XI kalendas octobris Era LXXXX^a I^a superacta millesima pro parte de accisterio leza cum aiectionibus suis et de uilla custodias de salinas de foce de leza et de medietate de acisterio ueremudi cum aiectionibus suis que habeatis et possideatis illos de nostro dato sicut in testamento resonat sicut canonica sententia docet. et nominamus nos licitum in uita nostra uel alia parte transferre nec testare nec donare in extranea parte et post obitum nostrum habeatis et possideatis sicut in testamento et in pacto resonat. et uos nec uindetis nec donetis nec in alia parte transferatis sed sana et intemerata permaneat post parte testamento. et hunc factum nostrum non sit uiolatum pro nullaque accio sed plenam habeat firmitatem roborem usque in seculum seculi pro sentencia canonica. qui unus ex nobis minime et fecerit placitum exciderit pariet post parte testamenti duo auri talenta et ipso qui in testamento resonat duplato et iudicatum. Nos superius nominatos tudegildus abba et randulfus presbiter petrus florite una cum fratribus nostris uaccarica et leza in hunc placitum manus nostras roboramus+++. Qui presentes fuerunt. Ansemondo quos exaraui manu mea conf. Menendus test. Mauran test. Aluitus test. Sendinus sesnandiz test.

CCCLXXXXI

Matrona et Goda dominium fundorum quos in villa de Fandiães *possidebant inter se commune reddunt* (incommuniare *dicebant). Goda addit donationem cujusdam domus aliae Godae, filiae sororis, in dotem factam. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1054

In dei nomine ego matrona et goda benefactum et ..... facimus unas ad alias de hereditates nostras proprias que iacent in uilla fandilanes subtus mons genestazolum discurrente riuulo dorii terridorio anegia. sit unam ex nobis transmigrata fuerit ab oc seculo ipsa que superuixerit possideat ipsa hereditas et nec uendat nec donet sed teneat ipsa hereditate sana et intemerata pro a filiis et filiabus et nepotibus nostris et faciant inde oblationem et cereum pro illam que defuncta fuerit. Et ego goda ibi adicio alia carta ad tibi suprina mea nomina goda pro que criauit te et fecisti michi seruitium bonum. do inde tibi de ipsa hereditate in casamentum de ipsa quintana de sursum I^a casa integra *et uno cural** cum mediatate de ipso louio hic in illa quintana et II^os pedazos de terra hic in illo pomarelio et in illamplas mea rationem integra et de alia hereditate que restat tuam portionem integram simul cum tuas iermanas et accipio de te unam pellem carneiruna et uno lenzo XIII cubitos *et uno* .....** tantum mihi bene conplacuit. Siquis tamen quod fuerit aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis quam de extraneis qui hunc factum nostrum inrumpere quesierit in primitum sit excomunicatus et a cetum christianorum segregatus et cum iuda traditore domini pari penas luat in inferno cruciadus et deinde istam cartam dupladam reddat et desuper XII boues componat et ad iudice terre alio tantum. et hunc factum nostrum plenum habeat roborem. Era Mª LXXXXII. Ego matrona et goda in hanc scripturam benefactis unas ad alias manus r++mus. Et fuit ..... karta facta in temporibus garcia moniz et episcopus sisnandus.

Pro test. ansur test. —Adiuuandus test. —Fromarigu test. —Domengus test.

Ansur scripsit.

* *Super lineam haec verba.*

** *Super lineam verba quaedam scripta sunt, quorum haec tantum leguntur.*

CCCLXXXXII

Hujus documenti textum nobis suppeditavit liber quidam, ab antiquo in chartophylacio Monasterii Araucensis servatus, nunc vero in Publico Archivo custoditus, qui titulum, litteris recentioribus scriptum, prae se fert Tombo escripto por ordem da Senhora Abbadessa D. Maior Martins. *Volumen ex duobus mutilis codicibus, finiente saeculo XIII, vel XIV incunte exaratis, conflatum esse videtur*.

1054

Karta de hereditate in villar et in cartamir et in moldes in termino de Arauca

In nomine domini in domino deo eternam salutem amen. Domnis inuictissimis ac triumphatoribus dei sanctorum apostolorum petri et pauli et sanctorum cosme et damiani et comitum eius in dei nomine quorum baselica fundata est territorio arauca in uilla que uocitant sancto petro. ego seruus uester indignus ermegildus aba concedo ad ipso loco sancto uillas quas ganaui et comparaui in ualle de arauca et in uilla de uillar cum suis aieptionibus uilla cartamiri et fonte coperta cum aiectionibus suis. uilla froilanes et riu de mollides cum aiectionibus suis. nouales quomodo iacet de illo uallado de uilla bona usque ad iuntiosa pro illo fontano maniocco et discurre rigo ipso de cartamiri et conclude in ipso uallado. ganamus ipsas uillas in ipso loco sancti petri et testamus eas ibidem pro remedio anime nostre ut det inde ad nobis deus mercis copiosa ante dei presenciam. et tenuimus ipso monasterio pro testamento quod ad nobis fecit domno ansuri et domna eileiua ut teuuessemus eum in uita nostra et post uero obitum nostrum relinquissemus eum in manus cui uoluissemus nos. Obinde ego famulus dei ermegildus aba placuit mihi pro bona pacis uoluntas ut facerem uobis domna guntina textum scripture firmitatis de ipso loco sancto quod superius resonat cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est sicut illum ad nobis dedit uestros tios domno ansuri et domna eileuua et quantum nos ibidem ganamus usque ad obitum nostrum habeatis et possideatis dum uita uixeritis. et non iermanos non filiis non unus de propinquis nostris non de extraneis non de qualibet formam generis homo inmitente qui hunc factum nostrum temptare uiolare uel infringere uoluerit in primis sit excomunicatus ab omni cetu fidelium christianorum et a caro et sanguinis domini nostri ihesu christi et pariat ipso quod in testamento resonat quadrublato et insuper II° auri talenta ad uobis domna guntina et ad posteritas tua qui isto testamento obseruauerit et iudicatu. et ista scriptura firmiter permaneat usque in temporibus seculorum amen. Factum est autum *(sic)* series testamenti notum die XIII kalendas magii. Era M^a^ XC^a^ II.^a^ Ermegildus abba in hanc series testamenti quod elegi manu mea ro+. eldericus presbitero confirma. aedom confirmo. goimirus presbitero confirmo. uiarideus confirmo. recemondus confirmo. benedictus confirmo. ariani diaconi test. aloitus diaconus test. Itilani diaconus test. petrus diaconus test. gresomarus diaconus test. ariani aba confirmo. gimaemirus confirmo. gundesaluus confirmo. anfilotius confirmo. uilliamirus confirmo. aloitus presbitero confirmo. gauinius confirmo. astulfus presbiter confirmo. Uermudus diaconus. didagus diaconus. gemondus quintus.

CCCLXXXXIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis. Lectiones varias ex alio exemplari, in eodem codice inserto, sumpsimus.*

1055

Testamentum de rial quod truitinus testatus est ad uacariciam*

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis santisque martiribus sanctique sanctus sancti saluatoris et sancti uincenti leuite sancte marie uirginis sanctorum petri et pauli sancti iacobi apostoli sancti iohannis apostoli sanctorum[1] baselica cernitur in loco predicto monasterium uaccariza et leza subtus monte[2] buzaco[2] et custo-

* Testamentum de hereditatibus que sunt in rial et in gondeuadi

1 quorum
2 mons buzacco

* *Initio voluminis haec legitur rubrica sive inscriptio.* Principium scripti fiat sub nomine christi Amen. Incipit liber continens cartas plaza et et *(sic)* instrumenta hereditatum seu possessionum monasterii de Arauca a prima restauratione prefati Monasterii quod restaurauit siue fundauit domnus Anxur cum uxore sua domna Eleuua. Quas cartas Sancius *(?)* iohannis de uerbo ad uerbum rescripsit per mandatum domne Maioris Martini abbatisse ipsius monasterii supradicti. Et hoc iussit fieri dicta Abbatissa propter uetustatem et amissionem cartarum et quod facilius et citius inueniantur per Era et Rubricas cum dicto Monasterio neccesse fuerit perquirere aliquas cartas suarum hereditatum seu possessionum.

dias riuulos discurrentes certume et leza[3] terridorios[3] portugal[3] et colimbrie[4] quos patronos habere uellimus et propagatorem uel intercessorem apud pium redemptorem desideramus cor pandimus famulum uestrum uel seruorum dei tructino cum peccatorum nostrorum mole depresse[5] non usquequaque disperatione deicimur qui etiam consciencie reatum nostrum criminis sepe pauescimus ut per uos tam[6] domini[6] sanctissimus martirum reconciliare mereamur a domino quia scriptum est —Veuete[7] et reddite domino deo uestro—. et ideo nos cum omni effectu[8] mentis atque operis ipsam[9] nostram[9] deuotionem[9] adimplendo procuramus que[10] pro[10] plurimis annis cogitauimus[11] modo adimplemus[12]. Ideo nos superius nominati tructino placuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut adimplerem[13] legem[13] quam[13] gloriosi principes nostri constituerunt una cum ortodoxis uiris illustris presago spiritus plene cale rectis proculdubio declararunt hereditatem ad propinquis extraneis[14] uel unusquislibet de[15] rebus suis cuiuslibet persone[16] cum omni robore et perfectum firmitatis habere tradere liceat. Et ideo protimescenti[17] die[17] magni[17] iudicii[17] nec repentine mors sub occasione in nobis deueniant[18] placuit mihi ut faceremus ad ipsius locum et sanctorum altariorum iam superius nominati et uobis[19] aluito[19] abbati[19] et randulfo[20] petro[20] et ildras prepositus et fratribus uestris qui sub huius regimine sunt in ipsum[21] locum[21] cartulam testamenti semel benefacti de hereditate nostra propria quam habemus de comparadella[22] nostra siue[23] memorie quique[24] nunc habemus in uilla que[25] uocitant in rial et in condiuadi[26] hereditate de godina integra in ipsas uillas hereditate de goesteo[27] integra quam[28] comparauimus de domnos[29] suos[29] de comite gunsaluo[30] froilaz et de coniuge sua ermesenda[31] de hereditate de egas saroniz[32] et de coniuge sua argello[33] mediate[33] integra[33]. et de hereditate de canaue medietate[34] integra[34] quam[34] comparauimus de[35] commitissa domna tota[36] et[36] filia sua domna lupa. et hereditatem[37] quam[37] comparamus[37] de sindilo et de suos filios per[38] persolta de ipsas domnas. ipsas hereditates quomodo diuidunt[39] per suos terminos antiquos. et ipsas uillas et ipsas hereditates[40] habent iacentiam subtus alpe mons custodias secus riuulo leza territorio portugalensi. Damus ipsas hereditates atque testamus cum bona mente et propria[41] uoluntate siue et alias que hodie in die ganare et augmentare potuerimus siue et omnem gananciam[42] quam[42] agimus et augmentare potuerimus in qualibet ganantia de quantum omnis[43] ad[43] prestitum[43] est[43] hominis[43]. ut[43] post obitum uero meum habeatis et possideatis ubique[44] potueritis inuenire iure[45] quieto uos domnus aluitus abba et randulfo[46] et proposito[47] idras[47] et fratris[48] uestris *qui sub regimine regule uestre fuerint omnia super taxata ab ipso abbate et ab ipsos nominatos et a fratribus suis pro remedio anime mee ut deseruiant ad ipsos monasterios et ad ipsos nominatos aluitus abba et radulfo presbitero et prepositus idras et ad fratribus suis* uel cuius ipsos nominatos in iure suo permaneant. siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus uel uenire conauerit contra hunc nostrum factum ad irrumpendum uel inconfringendo[49] de propinquis uel de extraneis uel quisiue[50] hominem[50] In primis quod[51] dominus[51] sunt fiat excommunicatus sunt[52] ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi fiat extraneus[53] et corpus eius non recipiat[54] terra sed maledicant ei qui maledicunt diei ipsum quod ausum fuerit contaminare aut inuellere quadruplum componat et[55] pariet[55] post parte iudicum auri talenta ter. et hoc[56] meum[56] factum nunquam[57] fiat irruptum sed in omni tempore plenam habeat firmitatem[58] robore[58]. Et adicimus in testamento ut istum meum[59] factum in quantum fuerit monasterium leza post parte uaccariza et de abba et[60] fratribus suis[61] locum[61] uaccariza hoc super scriptum ibi deseruiat per manus ipsius abba[62] et ipsius radufi[63] presbiteri et ille[64] prepositus[64] ildras et fratribus suis qui sub

3 leze territorio portugalensi
4 colimbriense
5 depressos
6 etiam deum
7 Vouete
8 affectu
9 ipsa nostra deuotione
10 quia per
11 cogitamus
12 adimpleuimus.
13 adimplere lex quod
14 et extraneis
15 personis ut unusquisque de
16 personis
17 pertimescentis diem iudicii magni
18 debeamus
19 ad uos habitura abba
20 randulfus presbiter
21 ipsos locos
22 comparatela
23 diue
24 quicque
25 quam
26 gondiuadi
27 godesteo
28 quas
29 domnis suis
30 gundisaluo
31 ermesinda
32 sarrianiz
33 argielo medietatem integram
34 medietatem integram que
35 illa de
36 tuta et de
37 hereditate quas comparauimus
38 pro
39 diuidemus
40 medietates
41 propria nostra
42 ganantiam quod
43 ad prestitum hominis est aut
44 ubicumque illum
45 iuri
46 randulfus presbiter
47 prepositus ildras
48 fratribus
** *haec desunt*
49 infringendum
50 quilibet homo
51 que domini
52 *deest*
53 separatus ita
54 suscipiat
55 *deest*
56 hunc nostrum
57 *deest*
58 firmitatis roborem.
59 nostrum
60 et de
61 ipsius loci
62 abbatis
63 randulfi
64 illius prepositi

regimine suo fuerint et si quamuis monasterio leza non[65] deseruierit hunc[66] nostrum factum semper ad uaccariza uel[67] abba[67] ipsius loci uel fratribus suis deseruiat in omni tempore. Notum[68] die quod erit VII° idus iulii. Era[69] nonagesima III^a^ super millesima. truitino cognomento[70] falafe[70] in hac cartula[71] testamenti quam fieri elegimus et manibus.[72] nostris[72] confirmauimus[72] et[72] roborauimus+[72]. Qui presentes fuerunt.

Quintilla[73] iaquintiz[73] quos[73] vidi[73] —Enegus presbiter quos vidi —Cidi gondemiriz[74] quos vidi —Mitom[75] quos vidi —Radulfus[76] presbiter quos vidi —Dolquite[77] didaz quos vidi —Christoforus fromariguiz[78] quos[79] vidi —Guntado[80] presbiter quos vidi —Gundesindus[81] petriz quos[82] vidi[82] —Truitesendo[83] quos[83] vidi[83] —Gudesteo quos[84] vidi[84] —Gunsaluus quos[85] uidi[85] —Iohannes quos[86] vidi[86] —Cidi dauid quos[87] uidi[87] et[87] manu mea conf.

Fafila test. —Sauarigo test. —Gotierre[88] test. —Aluitus test. —Atam[89] test. —Pelagius test. —Cidi test. —Anserro[90] test. —Menendus test. —Cotino[91] test. —Menendus sentariz presbiter quos vidi et[92] manu[92] mea[92] conf.[92] —Randulfus presbiter Notuit.

65 ad uaccariza non
66 hoc
67 et abbati
68 Nodum
69 In era
70 cognamento halafe
71 carta
72 manus nostras roboramus.
73 Quandila ianquintiz conf.
74 todemiriz
75 Miton
76 Andulfus
77 Dolquide
78 romarigiz
79 *deest*
80 Gontadus
81 Gondesindo
82 conf.
83 Truitesindus test.
84 test.
85 test.
86 test.
87 *deest*
88 Guterre
89 Atan
90 Ansero
91 Gotinus
92 *deest*

CCCLXXXXIV

Coto vel Goto (fortè Godo) *uxor Pelagii donat viro suo bona quaedam, usufructu sibi servato, si prius vir decesserit. Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, et ex scrinio Conimbricensis Universitatis nuper delata, in Publico Archivo custoditur.*

1055

Christus. In dei nomine ego coto prolix suario et cogina plaguit mici animo integro adque consilio nullo quoque egentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis metum set propria mici accesit uolumtas ut faceremus uobis uiro meo domno pelagio sicut et facimus kartula benefactis de ereditate nostra propria que abemus de rrio de pariamio usque usque *(sic)* rio de sparago de mazaneta tam de parentela quam etiam et de conparatela uel de ganantia et abe ipsa ereditate iacentia subtus castro ouibil prope litore maris territorio portugalense. damus uobis illa ab integro cum omni suas prestationes quantas qui in se obtinet qui ad prestitum ominis est tam de illa que ..... etiam de quanta gan..... in nostra uita et si ouitum ad uobis ..... de nos aduenerit abeamus nobis illa in nostra uita et post ouitum uero nostro remaneat illa in manus de progenie uestre. et si nobis primiter de uos ..... aduenerit remaneat illa in manus uestras et faciatis de illa que uolueritis liuera et ingenua sine ulla dilatione. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus de propinquis nostris uel extraneis et nobis ad concilio deuendigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis illa dublata ..... fuerit meliorata ..... solidos et ad domino qui ipsa terra inperauerit alio tantum et uobis perpetim auitura. Facta kartula notum die erit III *(?)* kalendas setembris era Mª LXXXXIII.^a^ domna goto prolix suario et cogina in anc kartula manum mea rouoro+.

qui preses fuerunt citi test. —fernando test. —alio citi test.

fromarigu sanci manum mea conf. —osoredo sapitiz manum mea conf. —eita sendamiriz manum mea conf.

Egas quos notuit.

CCCLXXXXV

Alvitus Leovegildiz bonorum immobilium, quae in villis sive pagis de Recaredo, Gondivade, Costoias *et* Rial *possidebat, dominium in manus Randulfi presbyteri transfert, sub conditione tamen ut ipse Randulfus, tanquam familiari, donatori hospitium praebeat quandocumque in domu ejus manere velit. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1055

Agnitio placiti cuiusdam hereditatis

Aluitus louegildiz placitum facio uobis randulfo presbitero in die erit III nonas decembris Era LXXXX^a III super millesima. Talem placitum facio uobis de omnia mea hereditate quanta que habeo in uilla recaredi et gondiuadi et custodias et rial que uobis do ad pauendum que habeatis illam firmiter et mandato uos et omnis posteritas uestra. et ego non calumpniem uobis illam pro nullaque actio. et si uenero ad uestram casam que coliatis me in uestro seruitio et in mea hereditate in mea uita et post obitum meum habeatis illam firmiter pro remedio anime me ut semper deseruiat ad locum sancti saluatoris acisterium leza et ego eam non uindam nec donem nec in alia parte extraneem nisi ad uos et ad ipsum locum sanctum. Supernominatus aluitus in hoc placito manus meas ro+. Et si de placito exierim quomodo pariem uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum a uobis fuerit melioratum et uobis perpetim habiturum stante et permanente. Aluito in hoc placito manum meam roboro et confirmo. Hic testes. Froila arosindiz test. Gunsaluus test. Egoredo test. Gunsaluus test. Cidi test. Astrulfu test. Vimara moniz test. Gundesindo test. Randulfus presbiter notuit.

CCCLXXXXVI

Pactum permutationis bonorum immobilium in villis de Cercedo, Cercedelo *et* Espinho, *aliis bonis pro illis in villa* de Jenesta *datis. Charta autographa, ex qua sumpsimus, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1055

Christus. In domini domini *(sic)* nostri ihesu christi ego famu*lus* dei diagu donaniz plagui mici per bone pacis et uoluntas ut contramutamus ad uobis ad a dona ermento gumdesindiz ... nostras ereditates unas cum allias de uila de sercedo et de cercedelo nostra ratione qu*a*ntaque ibi aduimus et de uila de espinu nostra ratione qu*a*mtacuntaque ibi abuimus. et sit illa non potueritis deuendigare intrequemus uobis in noquera et in grisandi et mea ratione de lagona et mea quar*ta* de lopone damus uobis ilas uilas de durio in uauga que in carta resonat et xx solidos de ariento menus unu de alize adueatis uos ilas uilas que ad uobis contramutamus con quamto ibi ad prestitum ominis est. adueatis uos et omnis posteritatis uestra. et sit aliquis omo uenerit uel uenerimus et nos non uoluerimus autorigare como pariemus illas ereditates dublatas qu*a*nto ad uobis. et adcepimus de uos quarta de uila de ienesta. nobis bene conplagui perpetim aduiturum. facta cartula notum die erit Era millesima LXXXXIII^a x post ckalendas decenber. diagu donaniz in cartula manu mea ro+.

qui preses fuerunt tutesindu test. pelagiu test. menendo test. uermudu test. froia test. mendo pelagi notui.

CCCLXXXXVII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Macieira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1056 *(?)*

In dei nomine. ego aluito todemondiz plagui mici per bone pacis uolumtas ut facere uobis trasoi et coniungie uestre ermegundia cartula uenditionis de ereditate nostra propria que abemus in uilla mazanaria subtus alpe fuste discurrente ribulo camie terridorio portukal prope sancte marie de conciliario et abuimus illa de parte de abios nostros igo et trastemiro. damus adque concedimus uobis ipsa ereditate ad intecro per hubi illa potueritis inuenire cum prestationibus suis que in se obtinet que ad usum hominis pertinet per locis et terminis suis hantiquis et hacepimus de uos in precio xxx^a^ modios in pane et in alio precio permiscuo xi modios minus quarta uos dedistis et nos hacepimus et de precio apud uos nicil remansit in deuitum. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in uestro tradita et confirmata. abeatis uos et homnis posteritas uestra uel quitquit cum dei iubamine inde facere uolueritis. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus ..... ex quibus de propinquis nostris uel extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum que in iudicio deuindigare non potuerimus aut noluerimus hautoricare et deuindigare post parte uestra quomodo pariemus uobis illa duplata seum triplata et uobis perpetim abitura. facta cartula uenditionis xvi^mo^ kalendas februarii. Era lxxxx^a^iiii.^a^ aloito todemondiz in hanc cartula manus mea ro+.

pro testes. zamario test. godino test. guntsalbo test. odario test. menendo test. menendo presbiter notuit.

Et de ipsa ereditate conparaui ego trasoy ii^as^ partes et guntsalbo gulfariz tercia.

CCCLXXXXVIII

Permutatio praedii cujusdam in villa Codes (?) dicta pro alia in villa de Sousella. *Ex charta autographa, ad Monasterium de Pendorada pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1056

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Ego famulo dei manzor tanoizi *(?)* una cum subrinis meis nominibus tanoy et moniu in persona nostra et de nostris iermanis in domino deo eterne et indiuidue sancte trinitatis ... non pertimescentis metu nec suadentis articulo sed proprias nostras accessit uoluntas ut faceremus uobis muniu maniulfiz et ad subrinis uestris leouenga muniu et pelagiu et unisco sicut et facimus kartula uel contramutacionis de hereditate nostra propria que habemus de pars amborum siue de parentorum nostrorum. et habet iacentia in uilla quos uocitant uilla cotes *(?)* subtus mons petrosello territorio anegia prope ribulo tamize. damus atque concedimus uobis ipsa nostra hereditate per suis locis uigus et terminus antiqus per ubi illa potueritis inuenire in montes in fontes terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles arbores fructuosas uel infructuosas aquis aquarum et ductibus earum uel sesicas molinarum domus domorum exitum accesum uel regressum uel quicquid aprestitum ominis est ab..... post uestra parte. et accepimus de uos proinde alia incontramuta que habetis in uilla sausella de paremtorum uestrorum integra foris inde vi portione cum omnis prestationibus suis qui remansit ingenua post uestra parte. habeatis uos illa quia uobis concedimus et omnis posteritas uestras firmiter quia de pretium apud uos nicil remansit in debitum. et si tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula contramutationis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta carta contramutationis notum die quo erit viii kalendas iulii. Era m^a^ lxxxx^a^iii. Ego manzor et tanoy et muniu in nostras personas et de nostris iermanis in hanc ..... uel contramutationis manus nostras r+++oboramus.

Pro testes anserigu test. —abdella test. —guncalbo test. —ramiru test. —froisendo test.

Viliulfus notuit. Micahelis innouauit *(?)*.

CCCLXXXXIX

Pactum venditionis quorundam bonorum immobilium in villa de Ermoriz. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, nuper ex scrinio Conimbricensis Academiae, in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1056

In dei nomine. Ego elduara plaguit mici bona uolumtas ut uinderet uobis pelagio guntsalbiz et coniungie uestre goto prolix suario et gogina ereditate mea propria que abeo in uilla ermorizi subtus castro de obile discurrente ribulo paramio teridorio portukal. do uobis de ereditate quos .... de pater meo arias eitaz IIIIª integra tam de parentella quam etiam de conparadela siue et plantato que plantavi cum uiro meo fernando .. ipsa ereditate et de ipso plantato quantum me conpotet inter meos fratres uel eredes per ubi illa potueritis inuenire per terminis antiquis cum prestationibus suis que in se obtinet que ad usum hominis pertinet. et hacepimus de uos in precio huno boue Iº modio ..... tantum mici bene conplagui. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iure meo abrasa et in uestro sit tradita et confirmata. et si aliquis homo ueneri uel uenerimus ex ..... de propinquis nostris uel extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum per alia scriptura aut per qua..m ... ue hactio que in iudicio deuindigare non potuero aut noluero quomodo pariet uobis ipsa ereditate dublata seum triplata et uobis perpetim abitura. Facta cartula era LXXXXIIII post millesima VI idus agusto. elduara in hanc cartula manus ..... ro+. palagio habomariz. uermudo menendiz. menendo zalamiz. carcia. alio carcia presbiter. uermudo eitaz notuit hic testes.

CCCC

Pactum venditionis omnium bonorum quae venditores in villis de Figueiró *et* de Segemonde *possidebant. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1056

Christus. In dei nomine ego segefredo una pariter con suprinis meis nominibus gutina et bona et astrilli et guntina filias de frater meo petro andulfizi ideo plagui nouis per bone pacis uolumtas ut uinderemus ad uouis gunsaluo rouparizi et ad conconiungia *(sic)* uestra munia prolis suarizi nulius quoque gentis inperio nec suadentis artigulum neque pertimeixentis metum se propria nouis adcepsi uolumtas ut sigu et facimus ad uouis kartula uenditionis de ereditates nostras probias que abemus in uilas quos uocitant fiqueirolo et segemondi teritorio portugalesis subtus kastro argefonsi inter abe et aleste uendimus ad uosuis in ipsas uilas nominatas omnia nostras ereditates quantasquecunque ibi abuimus dou ego segefredo andulfizi de ereditate de parentibus meis nomini andulfu et godegia Vª integra et ila kasa que conparauit de mea germana leouili et nos nominiminata *(sic)* filias de petru uendimus ad uouis de ereditates que abemus de pater nostro petru IIIIºr VIª in ipsas uilas nominatas fiqueirola et segemondi quantu nouis conpota inter nostros fratres uel iredes. et acepimus de uos pretio ego segefredo XXVII modios et nos filias de petru adcepimus de uos pretio Iª uaka con suo bezeru inde XVI modios et alia bezera et modium de milio tantu nouis bene conplagui. ida ut de odie in die uel tenpore siant de nostros iure abrasas et et *(sic)* in uestro iure siat tradita uel confirmatas uos et omnis posteritas uestras cun cumtis aprestationibus suis quantum in se obtine que aprestitum ominis est ubique ila potueritis inuenire per suis terminis et lozis antiquis comodo ila ad uouis delimitauimus et corum testibus asinamus. et siquis tamen confrigeri *(sic)* non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula ad inronpendo que uos in iuditio non potueritis uindigar in uoce nostra au nos post parte uestra comodo pariemus ad uouis ipsas ereditates dublatas uel quantum ibi fueri melioratas et uouis perpetin abituri. facta kartula uenditionis notum die erit XVIIº kalendas octobris. Era millesima LXXXXIIII.ª segefredo et gudina et bona et astruili et guntina in anc kartula uenditionis manus nostras r+++++s. et damus uouis ila per perssolta de ila comitesa domna ilduara et domna toda et .....
.....

CCCCI

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1057

Testamentum de hereditatibus de palaciolo et de sancta cruce

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus et gloriosorum martirum ob honorem sancti saluatoris et sancti martini episcopi et sancti uincenti leuite sanctorum petri et pauli apostolorum acisterio prenominata uaccariza et reliquias loci que uocabulo sancti uincenti et leuite cuius baselicaca *(sic)* et fundata est in ipsa domo suburbium portugal et colimbriense prope riuulo certume subtus mons nuncupato buzaco riuulo discurrente de monte buzaco. Ego famulus dei floyla et coniuigia *(sic)* eius gonza diuine memorie nostre testamus concedimus ad ipsum locum et uobis aluito abbati et fratribus et monachis qui ibi habitantes fuerint et uiam monasticam tenuerint testamus ibidem terciam de nostras uillas cum aiunctionibus suis pro remedio animarum nostrarum Iam supra nominatus floila et gonza damus atque testamus. hic sunt uillas prenominatas III^a de palaciolo et de sancta cruce tercia quantum computa inter omnes eredes et in borrreros VI^ex lairas. Ipsas uillas iam supra taxatas concedimus inde terciam integram a parte acisterio quod iam superius diximus et ad ipsius locis sanctis et uobis aluito abbati et fratribus et monachis qui ibi perseuerantes fuerint pro remedio animarum nostrarum ut sitis nobis ante deum merces copiosa et ueniam peccatorum. Adicimus ibidem terciam de illas uillas sicut superius resonat per suis locis et terminis antiquis et cum aprestacionibus suis et omnia que ad prestitum hominis est. damus atque concedimus ibi pro remedio animarum nostrarum ut tolerantia sic *(sic)* in fratres et monachos ibi persistentes ad ipsum locum sanctorum seruitio ut sic *(sic)* stipendium fratrum et hospitum peregrinorum pupillos et aduene. ita ex presenti die ipso quod in testamento resonat sit ei licitum et concessum habendi et possidendi usque in finem et in seculum seculi. Et non damus licentiam in illa tercia ad seminem nostram de illas hereditates nec uendendi nec donandi nisi ad ipsum locum seruiendi et fratres monachos qui ibi habitantes fuerint et uitam sanctam perseuerauerint usque in finem et in seculum seculi Habeant et possideant. Vt siquis tamen quod fieri minime credimus et aliquis homo uenerit ad irrumpendum hunc factum nostrum tam propinquis siue extraneis in primis sit excommunicatus et a fide christi sit extraneus et cum iuda traditore abeat participium in eterna dampnatione et insuper componat ipsum quod in testamento resonat duplatum uel triplatum et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum et uobis perpetim habituro et hoc nostrum factum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti nodum die quod erit XII° kalendas februarii. In era LXXXX^aV^a superacta millesima. Regnante fernando principe prolix sanctii filius. Froyla et coniugia eius gonza diuine memorie in hac scriptura testamenti quod fieri elegimus et relegendo cognouimus et nos facta manus nostras confirmamus✝✝.

Qui presentes fuerunt et firmauerunt. Gunsaluus uenegas test. —Paai gunsaluiz test. —Dominicus filius froila et ergonza manu conf. —Teidom test. —Emila test.

Pelaio test. —Bendo test. —Cidi test. —Vermudus test.

CCCCII

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, hausimus.*

1057

Carta de villa segefredi

Donnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosisque martiribus sancti Saluatoris sancteque tue genitrix marie semperque uirginis Sanctis apostolis petrus paulus iacobus iohannes tomas Andreas philippus bartolomeus necnon et iohannes babtiste ad domino missos et ad offitium predicationis electus cum martiribus christi romani Stephani pretomartir facundi et primitiui iusti et pastoris laurenti arcidiaconi uincentii leuite celesti cruore perfusos cum uirgines eolalie tecle christine eugenie eufemie dorotee agate celesti talamo collocatas et ultimo martiris beato pelagio uel omnium sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in monasterio vimaranes que est fundata ad radicem oppido latito inter bis alueis uehementibus aue et aui-

cella urbium bracarensium. Ego ancilla christi Godegia confessa cum peccatorum mole depressa quia nec initium nascendi nouimus nec finem seculi scire ualemus quando e seculo migraturi erimus admonentem nos illum dauitticum qui ait —Uouete et redditte domino deo uestro omnis qui in circuitu eius offertis munera— et in alio loco dicit —tua sunt domine omnia et que de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et ospite sumus super terram—. et ideo deuotioni mee extitit ut de paupertacula nostra aliquid aule sancte uestre ecclesie offerre sicut et ofero pro animas nostras et de odario arriani. id est villa nunccupata segefredi ab integro sicut illa ganaui cum ipse odario diue memorie in uita sua et sicut illa obtinuit post obitum suum iuri meo ab omni integritate concedimus cum cunctis adprestationibus suis que in se obtinet et ad prestitum hominis est. damus cum edificiis terras ruptas uel barbaras aquis aquarum et sesicas molinarum exitu montium et regressum. et iacet ipsa villa iusta uilla lemeni et abrigosa subtus monte crasto beati *(?)* inter duos riuulos pelelio et alister territorio bracarensis quomodo illa ambas ganauimus per pretium et firmitatis roborem et quomodo in nostris scripturis resonat ubique illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. omnia que est et quante est do atque concedo ad ipsum locum sanctum et ad fratrum et sororum ibidem persistentium qui boni fuerint et sub manu abbatis caste et sobrie uixerint uel in uita sancta perseuerauerint ut sit inde illis tolleratione et ante deum nos mercis copiosa in eterna remuneratione quo et iuratione confirmo per diuinitatem sanctam et tronum glorie eius quia contra hunc factum nostrum nunquam ero uentura ad inrumpendum. Et si aliquis ex propinquis nostris uel exteris hunc factum nostrum infringere uoluerit aut immodico conauerit quisquis ille fuerit auferat dominus memoria illius de terra et deleat nomen eius de libro uite et cum iustis non scribantur sed cum biotenatus sit pars illius in eterna baratro et iuda domini proditore eres effectus parili pena sit luiturus non accipiat corpus sanguinis domini nostri ihesu christi portio sed similis pereat et pena tabescat et conprehensus coram comite uel iudicis terre istius in quadruplum componat quantum inde usurpare conauerit post parte huius ecclesie et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis robore longeua dierum. Facta series testamenti notum die quod erit x°v° kalendas aprilis. Era Mª LXXXX^a^V.^a^ Godegia confessa in hac scriptura quod fieri elegi et uotum meum adimplendo sicut cum odario ariani in uita sua uerbum abuit ita et ego manu mea conf.

Petrus abba conf. —Gomez eigat conf. —Arriani prepositi conf. —Fagildus confessus conf. —Didacus conf.

Osorio conf. —Vermudus flomarici conf. —Pelagius menendi conf. —Gomice fernandiz conf. —Aloito eiriz confirmo.

Emila scelemondiz presbitero notuit.

CCCCIII

Descripsimus ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert.*

1057

Kartula de hereditate de villa trasariz

In dei nomine. Ego dauid dominigoz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placuit mihi per bone pacis et uolunptas nullisquoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mea uolunptas accessit vt facerem uobis Dominico dominigoz et seniorina pelagii cartula uenditionis et firmitatis de hereditate mea propria que abemus in villa trasariz subtus mons penito discurrente riuulo aue territorio bracarense. et abet iacentia in illo casal de dominico dominigoz sub sancti tirsi. leuat se de illa larea de honorico elias et ferre in illa carraria que uadit pro ad sancti tirssi. illa mea III^a^ uobis inde concedo pro quo accepi de uos pretio II^os^ modios tantum mihi bene complacui et de pretio apud uos nichil remansi in debito. Habeatis ea firmiter uos et omnis posteritas uestra et quicquid de ea facere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquid homo ueneri uel uenero contra hanc carta ad inrumpendum que ego in iuditio deuindicare non potero post parti uestre aut uos in uoci mee post parti uestre quomodo pariet uobis ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta carta uenditionis et firmitatis notum die x°v° kalendas aprilis. Era Mª LXXXX^a^V.^a^ Ego dauid dominigoz in hac carta uenditionis et firmitatis manu mea roboraui. Qui presentes fuerunt. cresconio test. Pelagio test. Dusdicos test. Honoricus test. Germias qui hoc notuit.

CCCCIV

Adosinda Galindiz et Godina Diaz agrum quem possidebant in villa de Lagoa *Gutierri Tructesindiz uxorique ejus donant. Descripsimus ex charta autographa, in Publico Archivo servata, ad Morariense Monasterium pertinente.*

1057

In dei nomine ego adosimda galimdiz et godina diaz Ideo plaguit nobis per bone pacis uolumtas ut faceremus uobis gutiere tructesimdiz et utxori uestra ermentro gomdesimdiz cartula donationis per scriptura firmitatis sicut et facimus de laria de terra que damus in uilla que uocitant lagona. et abe ipsa laria iacentia .. illa quimtana damus et donamus ipsa laria que faciatis ibe uestro casale et abe iacemtia ipsa laria in ripa de ilo rio et quod abe domna adosimda pasales in lomco XIII ..... et in amplo XVI et quod abe domna godina in lomco IIII pasales et III cobetos et in amplo XVI damus et donabimus aque concedimus et adcepimus de uos serbitio et aiutorio ..... mici date tantum nobis bene conplaguit discuremte ribulo lagona de ubile prope litore maris. Ita u de odie die uel tempore siat ipsa laria de iure nostro abr.... et in uestro iure *et* dominio siat tradita et confirmata abeatis uos ipsa laria firmiter uos et omnis posteridas uestras usque in seculum seculi. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis .... uenerit uel ueneritmus contra anc cartula donationis que nos a parte uestra deuimdigare et obtorgare non potuerimus aut noluerimus nos quomodo pariemus ipsa laria dublata et quamtum a uobis fuerint meliorata et uobis perpetim abituro. Facta cartula donationis in die quod erit VIIII° kalendas aprilis. In era LXXXXV^a^ super millesima. adosimda et godina in anc cartula donationis et firmidatis manus nostras r++o.

qui preses fuerunt egas diaz confirmo —gutiere test. —diago test. —suero diaz test. —meendo test. —romarigo presbiter —suero presbiter —aluaro presbiter —pelagio donaniz notuit.

CCCCV

Donatio quarumdam salinarum in littore maris propè Esgueira *Monasterio Vaccariciensi facta. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1057

Testamentum gendi et argelo et de denelom et de tedom

In nomine domini nostri ihesu christi illuminator atque sanctorum omnium reparator christe emanuel qui duxisti de tenebris lumen explendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui post crucem eximio tempore paras opera et quod pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam uel domini parare. Ego domine famulo tuo gendo placuit michi in tuo amore christe et timore ut hereditas mea in domo domini offerre pro remedio anime mee tam etiam uxor mea argelo et filius meus donelom et tedom. Et me ipsum quod pollicito implebo domino deo uoto ego. In nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini

et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos principatum tenent sancti uincenti leuita cum esse dinoscitur in uilla uaccariza subtus alpe buzaco secus amnem mundeci territorio mons maior. Adicimus ibidem domine ad ipsum sacrosanctum et uenerabilem templum dei testamentum facio de salinas meas quas habeo in marina de isgueira LI^a^ talios cum suos uasos quos ad illos seruiunt. damus atque concedimus dum uita uixerimus et posteritas mea. et si in hoc mundo periculis uenerit ad ipsum gendo aut ad uxorem suam aut ad filios suos quos iam supra nominauimus quod seruiant integras ad monasterium et uos domine et pater floride abba et presbiteros et fratres et congregatio cenobii uaccarize sub ea uidelicet racione seruate et in uita uestra obiurgetis. et post obitum uero uestrum quicquid habitauerit sub uestra benedictione habeant et possideant. et omnes indigenti aduena pupilli pauperes orfanos qui hereditatem non habuerint habeant et possideant. Ita uno moneo ut nemo presumere in alia parte transferre uendere uel donare sed in hoc loco predicto seruire. Et ita eos tamen discusse firmiter estate ut illorum hereditas fiat potestate. Et si aliquis homo ex propinquis nostris iermanis suprinis filiis uel neptis qui hunc factum nostrum irrumpere uoluerint uel uenire temptauerint ueniat super eos ira dei et rufea celestis et uorax inferni baratri et insuper tunc infera pariet ipso que contigerit duplato et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facta est series testamenti notum die quod erit XIII^a^ kalendas

decembris. Era LXXXXᵃVᵃ Post millesima. regnante domno fernando rege. Et ego gendo in hac serie testamenti manum meam confirmo+.

Qui presentes fuerunt. Domnus auns albo *(sic)* iben egas manu mea conf. —Fromarigo sancii manu mea conf. —Onorigo gunsaluiz manu mea conf. —Pelagius gunsalui manu mea conf. —Oseredo sabidiz quos uidi —Tedom test.

Eita sandariz quos vidi —Petrus moniz test. —Paaio test. —Guzoi anseriguiz test. —Guizoi uimariz test. —Didacus test.

CCCCVI

Adefonsus presbyter peculium suum salinasque ad ostia fluvii **Leça** *sitas donat, usufructu dum ipse vixerit servato. Ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1057

Testamentum de peculiare

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctis gloriosis sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sanctorum apostolorum uel martirum cum coro uirginum cum sociorum sanctorum eius. ego famulus dei adefonsus presbiter cum peccatorum mole depressus et timens diem magni iudicii placuit michi per bone pacis uoluntas et pro remedio anime mee offero ad domum sancti saluatoris et sociorum eius et ad monasterium leza subtus mons custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense. Damus ad ipsum locum sanctum et uobis randulfo abbati et ad fratres qui ibidem in uita sancta perseuerauerint et monasticam duxerint uitam omne pecculium uel peculiare meum tam que habeo uel de hodie die augmentare uel ganare potuero usque ad obitum meum ab integro illum offero ad ipsum locum sanctum pro remedio anime mee. et dicimus in isto testamento ut habeamus ipso pecculium in uita nostra et post nostrum obitum sit post parte monasterii leza et ad domum sancti saluatoris et non damus ibi licitum ad ullum genus hominis nisi ad domum domini et fratribus qui ibi perseuerantes fuerint. et adicimus ibi nostram marinam quam ganamus in foce de leza in illa marina et ganamus illam pro nostro precio obtimo et per cartas firmissimas. ita ut de hodie tempore de iuri meo sit abrasum ipsum peculium uel hereditas et in iuri de ipso loco uel de ipso abbate et fratribus ibi habitantibus fiant confirmatos nisi tantum in mea uita me ad tolerandum de uestras manus. Siquis homo hoc factum meum irrumpere temptauerit tam de genere meo quam extraneis potestas uel miles sit semper maledictus usque in perpetuum euo perempni et pro pena temporalia pariet ipse pecculium et hereditas quadruplatas post parte testamenti et aliud tantum iudicato. Facta carta testamenti die erit IIIIᵒ kalendas decembris. Era LXXXXᵃVᵃ super millesima. Adefonsus presbiter in hac carta testamenti manum meam roboro+ et confirmo.

Qui presentes fuerunt. Atam test. —Andulfus presbiter test. —Dauid test. —Puella test. —Recamundus test. —Froila test. —Tudegildus diaconus conf.

Cidi test. —Gontado test. —Sendinus test. —Pelagius test. —Menindus test. —Pelagius test. —Dolquite didaz test. —Venandus test.

Zameiro test. —Randulfus clericus conf. —Didacus presbiter conf. —Trastemirus test. —Louegildus test. —Andrias test. —Tructesindus test. —Randulfus Notuit.

CCCCVII

Ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert, sumpsimus.*

1058

Karta de osgildi et candanoso cum sua ecclesia et sancto mamete et sancto christoforo

Plerumque humani generis fidelium celsitudinis debet honorari cum diuine uoluntatis imperio capud regnandi sumpmat sceptrum si in ipso sue electionis primordio adtendit. Gratanter ergo iussa celestia amplectentes

modestas simul nobis et subditis leges quibus ita nostri clementia et subcedentium regnum fuerit excellentissimum unus atque prouidens generali multitudini dispositio regerat quem ideo ordinaliter tunc uerus diligit cum unius humane saluti discernere iustitiam imperat oraculis. Et quia solius tam immense dispensatione componat ordo faciendi quem expertos uisionis ueritatis adducit et operationem facti deposcit. Vnde nos melius mores eloquia ordinantes inducimus atque obtamus indagatione studiis reserantes. erit in aduentione deo sibique tantummodo consilium proprior atque consequenter sit quod dixerit uel que promenda compleat quam inplenda depromat Ut dum salus competens prospicitur regnum fida ualentius generatur—. Ego enim famulum atque seruum dei petrus abba et confessus presentis legis degreta amputare elegio de quicquid possidere reperitur in predictis concedere uel facere. Ad domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus sancti saluatoris sancteque tue genitrix marie semper uirginis sancti michaelis arcangeli et sociorum eius sanctos apostolos petrus et paulus sancti iacobi apostoli sancti iohannis apostoli et euangeliste et sancti iohannis babtiste sancti tome apostoli sancti andree apostoli sancti philippi apostoli sancti bartholomei apostoli sanctorum simonis et iude apostolorum sancti martini episcopi sancti romani sancti pelagii martiris sancti cipriani sancti stephani sancti felicis sancti laurentii et comitum eius sancte eolalie uirginis sancte marine sancte eufemie sanctorum iuliani et baselisse sancti adriani et natalie sanctorum cosmas et damianus uel omnium sanctorum uirginum atque confessorum quorum baselice sita est in villa nuncupata vimaranes territorio portugalensis haut procul alpe sancti mametis inter bis alueis uehementibus aue et auizella. Ego enim sepedictus petrus abba et confessus cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum non usquaque disperatione deicio que sepe reatui meo criminibus et iniquitatibus mearum pauesco Ut per uos sanctis martiribus reconciliari merear communem huc sanctorum omnium agmina fida supplicatione uotis hominibus imploro. Et ideo deuotioni mee extitit ut ob honorem saluatoris et nostram placibilem clemenciam Concedo ad huius aule beatitudinis uestre et ad locum sanctum supra taxatum uel seruorum et ancillarum dei ibi persistentium id est in montelongo villa aminitello cum adiuntionibus et incommuniationibus suis duas partes de illa integras per suis terminis et locis antiquis. Ita quomodo nobis illa concessit rex domno adefonso cum heredibus suis comes Nunus aloitiz et eius coniuge comitissa domna Ilduara etiam comitissa domna onnega simul et comitissa domna mummadomna seu et comitissa domna Tuta uegilaz et filiis suis ermegildus et luppe per cartulam firmitatis. Adicimus etiam in ipso territorio villa quod dicunt villa mediana integra cum incommuniatione de menendo et cum alias incommumuniationes *(sic)* et adiuntiones fora de ipsa villa hi prope sunt. in uilla cellariolo et insula siue et in aliis locis cunctisque sunt sicut illas dedit Adeffonsus serenissimus princeps cum heredibus suis superius nominati et sicut in carta et in agnitione resonat. Adhuc enim concedimus atque contestamus ad hunc scimiterium vimaranes villa osgildi integra per suis terminis et locis antiquis. Concedimus ad ipso cenobio vimaranes siue de parentum meorum seu ganationes et commutationes ubique potueritis illas inuenire cum cunctis prestationibus suis pro remedio anime mee simul et de genitores mei. Nunc autem ordinamus ut ipsa villa osgildi habeant illa in ipso arcisterio sorores in stipendio illorum in uictum et tolleratione per manu abbatis qui hunc cenobio ducatum habuerit et reddat ad illas fideliter illo fructu per curriculos annos cunctis diebus sceptis alia sua ratione que de hanc monasterio sunt solitas accipere. Adicimus hic in ipsa villa osgildi ex alia parte selio senra que dicent de gumilaes leuat se de ipso riuulo et plega in pena que dicent cogulata ab integro cum cunctis prestationibus suis Et in ripa et de alia parte leuat se de illa uereda et de illo mulione ubi illa arca stetit et figet se in porto carrario sub agro que dicent nouales. Isto que conclusimus cum suas aquas et cum omnia sua ab integro. post parte de ipsa villa osgildi permaneat. Item uero inter selio et aue concedo in hanc cenobio villa palatiolo sicut in nostras scripturas resonat ab integro cum cunctis prestationibus suis. Et in ripa selio hereditates quantasque ibidem ganauimus siue de ista parte quomodo et de illa alia ab integro cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est et sicut in nostras scripturas colligatas sunt Et quomodo determinant cum villa antemiri et cum villa siluares et cum villa asoredi et cum villa palatiolo et pensello et de creximir. Et in uilla siluares prope domus sancte marie hereditates hic quantasque ganauimus per pretium et cartas et sicut illas in scripturis nostris inueneritis. Et hic prope in villa fontanello hereditates quantasque ibidem potuimus ganare uel aplicare de multos homines quorum nomina illorum in cartas et in placitos et annuntiationes et in aliis scripturis nostris inueneritis. Et inter selio et sancta maria villa maurelli ab integro quanta ibidem ganauimus de louerico martini et de menendo erit et de manualdo menendiz et de illorum mulieribus siue et de aliis suis heredibus etiam et quomodo in scripturis inueneritis. Et de hanc parte selio hic iuxta illum hereditates quantas hic abuit Maruam et sua mulier et suos filios Necnon et flamulina cum filiis suis et galindo et suis heredibus Et tio iheremias seu de quantos ibidem ganauimus et aplicauimus ab integro in hanc scriptura concedimus cum cunctis prestationibus suis. Item adhuc contestamus et concedimus in ipso territorio villa candanoso per se cum ecclesia uocabulo sancti iacobi apostoli et hic aliis villis nostris nominibus villa lauredo villa eiriz villa uarzena et ecclesia uocabulo sancti christofori cum suis dextris et cum suis adiuntionibus et cum omnia sua mediatate integra et villa sauto et medietate de ecclesia uocabulo sancto mamete de monte cauallos. Has uillas et ecclesias sicut in hanc testamento et in alias nostras scripturas sunt colligate in unum per

suos terminos in omnique circuitu et locis antiquos leuat se de riuulo selio et perget infesto per termino de crexemir et perge pro ad uillare et prega in portela de nesperaria et exinde infesto per uallo antico in directo pro ad penas agutas et torna ad monte decocto per termino inter villa candanoso et uillar ubi modo eldosindo habitaui et exinde per cacumen montis de cauallos et plega in sancto mamete et conclude ipsa ecclesia et torna inprono per confurco per termino inter villa sauto et villa palatiolo et inde per termino de villa louegildi et plega super illos summios in selio et conclude de foris ex alia parte alias lareas et torna cum eas infesto per ipso riuulo et figet se in termino de creximir ad illo porto de illas annias ad illa senra super termino de siluares unde primiter incoauimus. Istas uillas et ecclesias ab integro concedimus cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. Et sub portela de uillela sub monte anniam villa zappianes cum omnia sua ab integro quantum ibidem ganauimus et sicut nostras continet scripturas. Et in riuulo de molinos quanto ibidem ganauimus ita sicut in scripturis resonat. Item adhuc concedimus in hanc testamenti I° lecto palleo Iª almucella de cikilaton Iª casulla grecisca I° mensurio de XXXª solidos deaurato IIª concas deauratas illa Iª de Lª solidos et illa alia de XXXVᵉ solidos Iª coppa argentea deaurata numero solidi LX.ª Vasos argenteos IIIᵉˢ de XVᵐ XVᵐ solidos Iª pimenteira scultile deaurata continet solidos XVIIᵐ IIᵒˢ concos ereos et IIᵒˢ aquamaniles uno amtiphonario I° ordinum IIIᵉˢ psalterios equas et uaccas et quantasque habeo in uilla moraria montelongo et in petroselo siue et in aliis locis. etiam boues quantas in nostras villas inueneritis seu porcos et pecora premiscua que abeo et deinceps cum dei libamen ganare potuero. Et mandamus pro nostros cauallos et mulas et qui illos de nos abuerint monachos uel laicos faciant mihi cum eos seruitium in uita mea et post obitum meum sedeant prosolutos cum eos a fatie dei pro remedio anime mee. Eatenus quod desuper scriptum est in hanc series testamenti sit nobis in uita nostra in stipendium et in toleratione et post huius discessum anime nostre ad parte scimiterii sancti et ad fratres et sorores hec omnia deseruiant pro remedio anime nostre euo perenni. Ita ut nullus ex propinquis nostris uel extraneis probrium uindicantes qui seculariis negotiis fuerint occupati nisi qui post obitum meum abba de hoc cenobio uel qui census regule sancte fuerint domino seruientes pro luminaribus altariorum sanctorum saltim elemosinis pauperum susceptione peregrinis uel aduentantum hospitum sint concesse et post scimiterii sancti confirmate. Siquis denique hunc factum nostrum in post nostrum obitum quam uellet uel infringere temptauerit episcopus abba prepositi uel decani seu deouote aut quisquis ille fuerit sit anathema in conspectu dei et sanctorum apostolorum ut partem non habeat in resurreccione prima sed cum iuda domini proditore particeps luat effectus pari pena et preiuditio domini presenti euo plaga percussus ad uertice capitis usque in uestigia pedum eius lepre prouolutus coste scaturire uermibus sit multatus. ita ut ne carnes putridas terra suscipiat sed ad uniuersa ecclesia excomunicatione multatus permaneat et coram rege pontificibus aut ducibus uel iudicis terre iuditio sit abdicatus ex propriis facultatibus in quadruplo componat quantum inde usurpare uoluerit post parte scimiterii huius et ad omnes ibi persistentium. et hec series testamenti in robore permaneat iugis eonis. Facta series testamenti in die quod erit VIIIᵒ kalendas marcii. Era Mª LXXXXªVI.ª Petrus abba et confessus hunc uotum meum diligentissime offeri deo debeo et quasi in cenobio supradicto facere semper procuraui atque manibus meis confirmo.

Gomize egicat manu mea conf. —Osorio telliz manu mea conf. —Didacus confessus manu mea conf. —Uestella confessus manu mea conf. —Gudesteus confessus manu mea conf. —Ranosindus confessus manu mea conf. —Viliamirus confessus manu mea conf. —Fofinus confessus manu mea conf.

Ilduara comitissa proliz Ermegildus et tuta conf. —Arriani prepositi conf. —Christoforus uiliamirus iudex presbitero —Pelagio cidit iudex presbitero conf. —Iheremias airas presbitero conf. —Menendus pelagii presbitero conf. —Pelagio airas presbitero conf.

Froila arriani presbitero Notuit.

CCCCVIII

Pactum venditionis fundi in villa Gazin *dicta. Ex autographa charta, olim in scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, existente, nunc vero in Publico Archivo custodita, sumpsimus.*

1058

In dei nomine ego rramirus et uxorit mea godo plaguit nobis bone pacis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentis meduun set probia mea uoluntade ut fazeremus uobis osorede pelagiz et coniungia uestra domna lleodegundia sigu et fazimus kartula uenditionis de ereditade nostra probia que auemus in uilla quos uozidant gazin teridorio portugalensi inter aue et alister in llogo predicto in quintana de ulla et in ipsa uilla gazin damus uobis iuiden IIIª de eredidade de parentibus meis tructesindo et nunillo tanto nos conpode inter meos fratres uel eredes. et azepimus de uos prezio Iª uaka con suo filio in ueginti modios et uno

modio in alio prezio tanta nobis b*ene* conplaguit. ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abrrasa et in iuri uestro tradida et confirmata et de omnis posteridas uestras. aueadis uos ipsa quod super reson*a* ubique illa podueridis inuenire in illas uilas con quanto in se obtine que aprestidun omin*is* est per suis terminus inda ut si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra comodo pariemus uobis ipsa eredide dubla uel tripada et uobis perpedin auidura. facta kartula uendizionis nodun die II nonas marcii. Era TLXXXXVI.ª ramiro et nunillo in anc kartula manus nostra++s.

qui uiderunt enego test. —tedon test. —pelagio test. —suario test.
elias test. —cresconio test. —uimara presbiter test.
Sonimiro notuit confirm.

CCCCIX

Gomice quidam Monasterio S. Mariae, in villa de Campanhan *sito, bona immobilia quamplurima quae in ipsa villa aliisque locis possidebat, supellectilem, victum, et ornamenta ecclesiastica donat. In ipso chirographo soror ejusdem Gomici addit donationi fratris alia bona propria. Charta autographa, e scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1058

Christus. In nomine patris celesti et indiuidue sancte trinitatis ego famulus dei gumice albar *(?)* qui sum peccatoribus mole depressus et nullo boni in me ..... ex meritis et suspiciens in celum adflictus deo cui cura est de. omnibus recordor ego in corde meo cum ipsis amaritudinis timendum diem mortis metus inforni *(sic)* et annui mea uolumtate de omnia mea bonitas quos ganabi a iubendute mea domino meo hofferem pro remedio anime mee sicut canonigas sententias adfirmat id est *(?)* deo ergo datur quicquid ad fidelibus eglesie iustitissimam *(sic)* deuotionem offertur. Ita tamen dum eramus auitante in monesterio sancte marie uirginis quum omni alium reliquiarum que ibidem simul sunt recondite quos nostrorum abiorum edifigarunt per series testamenti et regales scripturas uenimus in ipso locum sanctum per consensum ex nostris generibus et propinquis et ganauimus ereditates multas unas per cartas alias per series testamenti et alias per conligationes placitis secundum in cartarios et in inuentarios nostros resonant. et conligauimus eas ad aulam ipsius locus sancte marie uirginis et ecce edifigauimus domus et casas et fecimus plantatus que iacent ad aulam ipsius domus sanctorum simul et per alias uillas que super scripturas resonant. est ipso monesterio fundato in uilla campaniana sub alpe castro gondemari discurrente rribulo campaniana terretorio portugal prope flumen doiro et uillar que nobis cederunt in portione de abiorum uel parentum nostrorum Id sunt quintana ubi parentes nostros auitarunt domus auitationis in pumares in sautus in pomiferis uel generis arborum siue cupus cupas lectos cadedras pane et biuere quantum ad prestituum ominis est in ipsa uilla per suis locis et terminis antiquis et uillar de gutini similiter medietate cum suo prestamo et uilla piniario medietate per suis locis et terminis antiquis cum suas prestationibus pro que demus ad neptis de domna fredenanda alia ereditate in refogios siue et alias terras que ad guella inuenandiz demus ad plantare et ad lauorare per placito que abeat inde de illo plantato in quantum durare sua medietate et post illas terras integras remaneant post parte testamento sicut in placito resonat. et adicimus ibi adhuc de uilla paramio vª et illa alia v demus ad nostros subrinos que sunt de latere ad uerbum que nec uendant nec donent. et illa alia ratione ad frater nostro raupeiro testarunt nobis illa testarunt nobis illa *(sic)* pro anima de adefonsu rauparez. et concedimus ipsa uilla per suis terminis et locis antiquis quantum ad prestitum ominis est et in se obtinet. et damus aduc de uilla colmenaria de quinione que fuit de matre nostra eilo medietate illa nostra quarta et alia quarta que ad nobis fratre nostro ermigio per carta concessit et est medietate integra quum qua*n*tum in se obtinet et ad usum ominis pertinet per suis terminis et locis antiquis. et ic ad sancta maria ereditat*em* quos conparauimus de filis spasando quod per placitum ad illo dederunt ad ipsa sancta maria quantumque ibidem lauorauimus et plantamus et arrupimus siue edificia que ibidem fecimus et cupus cupas lectos catedras mensas pane et biuere uel quantum que ibidem ad prestituum ominis est. et aduc adicimus uno signo metallo uno calice et patena argenteos et una casulla et omnis ministeria ipsius eglesie. et ego gumice damus ad ipsius locus sancte marie pro remedio anime mee et sub gratie reliquie ipsius sanctorum elegimus ad contenendo et ad obiurgandum sororem nostram siti confessa sicut more regulare et sub manus uel regiminem abatem sicut canonica sentencia docet et ipsum abate *(?)* fredenandus presbitero sit .... est de generibus uel propinquis nostris et omnia que in ipso monasterio uel in testamento recorrente in iure de ipsa domna siti .. de ipse fredenand..... percurrat ad serbiendum dum uita uixerint et post obitum eorum precipimus ut nec donandi nec uendendi nec in aliis scripturis ..... modum unquam partitione sedeat

in ipso monesterio ex nullisque eredibus nostris nis... ore.... dare permane..... nunc aduc concedimus ad ipsum locum et ec *(sic)* testamentum eglesis uocabulo sancto iacobo de labruia medietatem cum aductionibus suis ..... fundato prope monasterio labra et item eglesia que est fundata in ripa alest IIas partes .....lo sancte ..... cum suis adiutionibus et prestamus.

Et ego siti famula dei trado ne *(sic)* ad deum et ad reliquie sanctorum sancte marie uirginis et aliorum..... que ibidem recondite sunt et in testamento resonant cum omnia mea rem tam que abeo uel que aduc cum dei adiutorio aucmentare potuero usque ad obitu meo et concedo illo in testamento pro remedio anime mee et de uiro meo christoforus et de filiis meis que iam migrati sunt de oc seculo. et ic adicimus et discernimus meas uillas quantasque ganarunt abolos meos et parentes meos meo quinione ab integro IIIa integra siue quantas suas fuerunt sicut super taxatum est et siue uilla azebeto per suis terminis antiquis siue mea ganantia siue et que uenit mici ex uiro meo christoforus quum quantum in se obtinet et ad prestituum ominis est et medietate de gutini. et ibi adicimus quod in ordine non conpleuimus ut sedeat gundesalbo rauparez super isto monesterio defensor et adiutor in quantum uixerit et potuerit et non faciat ibi nulla disturba per nullaque atio et post obitum ipsius dominis super nominatis relinquent ipsos monasterios et ipsas scripturas ad ipse dom gundesalbo raupariz aut de propinquis suis. notum die ipsas kalendas aprilis et era millesima LXXXXVI. Gvmice albar *(?)* in ac series testamenti manu mea confirmo+ citi confessa manu mea confirmo+.

osildus confesso manu mea confirmo+ —froilani confesso manu mea confirmo+ —gumice ermigiz test. —tello presbitero test. —nausti presbitero test.

gartia presbitero test. —ero presbitero test. —inuenando test. —froila presbitero test. —....el presbitero test.

petro test. —stefano test. —odoiro test. —ioanne test.

alio odoiro test. —spoderigo test. —aloitu test. —gueta test. —uermu obecuz test.

sandino test. —gomize ennegoz test. —adelfio test.

citi iulianiz confirmo+ —Alderigus Abba confirmo.

ordonius scripsit.

CCCCX

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, sumpsimus.*

1058

Karta de sancta maria de matamála et de auezani et de morteira

Donnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosisque martiribus Sancti saluatoris sancteque tue genitoris marie hac gloriose uirginis cum apostolis petrus paulus andreas iacobus iohannes item iacobus filippus bartolomeus Tomas Simonis et iude Mateus Taddeus et mathiam cum martiribus sancti iohannis babtiste Sancti martini episcopi Sancti cipriani episcopi Sancti tirsi Sancti uicentii leuite Sancti laurencii Sancti micahelis archangeli Sancti romani Sancti genesi Sancti agustini episcopi cum ultimo martire beato pelagio necnon et uirgines Eolalie Leocadie Tecle Christine Agate Dorote Cecilie Eufemie Columbe Marine uel omnium sanctorum uirginum atque confessorum quorum reliquie sunt recondite in cenobio vimarenensis que est fundata ad radicem alpis lattito inter bis alueis uehementibus aue et auizella territorio bracharensis. Ego famulus dei fagilldus astrulfiz et confessus cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior qui etiam reatui mei criminibus sepe pauesco ut per uos sancti dei reconciliari merear conspectu communis domini ac sanctorum fida supplicatione uotis omnibus deploro. Et ideo deuotioni mee extitit ut de paupertacula mea aliquid aule sancte uestre ecclesie offerre sicuti et offero. id est villa de auezani sicut illa obtinuerunt genitores mei et quantum ibidem ego ganaui et conparaui per pretium et cartula firmitatis. et conclude ipsa villa leuat se de ribulo de molinos et perge infesto per termino de pinario et subtrahe ad montem ad termino de colgeses et perge per termino de ipso monte ad termino de sancti mameti et torna inprono ad illa portella de valle maior et descende per ipso termino ad ille villa que fuit de guardila destrigoz et conclude de ipsa villa tercia integra que commutaui cum pelagio sagatiz et exinde perge ad termino de matamala et torna per portela de gaudiosi et inde ad termino de caluos et torna per montecello usque in illa portela de sancto christofori et inde determina cum uilla argemiri et torna ad termino de tauoadelo et inde in riuulo de molinos et perge per ipso ribulo inprono usque prius incoauimus ipsa villa quantum ibidem habuimus ab integro. Adicimus adhuc ibidem villa mortaria sicut illa obtinuerunt parentes nostri et quantum ibidem ganaui uel commutaui cum pelagio sagatiz extra illa de

frater meus partemio que mihi incartaui illa alia ab integro ibi concedo cum quantum ibidem habeo. Concedo adhuc ibidem ecclesia de sancta maria que est fundata inter uilla matamala et mortaria unde mihi mentionem fecit tius meus fagildus ranemiriz diue memorie ut sit inde illi mercis copiosa ante retributionem omnium. ipsa ecclesia suis adiacenciis et quantum ibidem ego ganaui et commutaui ab omni integritate cum quantum ad ea pertinet. similiter et in tauolatelo hereditates quantas ibi comparaui pro meo precio et cartas firmitatis necnon et in villa colgeses portiones que mihi incartauerunt Gundesaluus menendiz et suos germanos. Has villas sicut sunt fundatas ab integro eas concedo cum domus edificiis casas cupos cupas lectis cathedras mensas uineis pumares saltus figares cersales perales amexenales et omnia arbusta fructuosa uel infructuosa deuesas petras mobiles uel immobiles pratus pascuis padulibus aquas aquarum et sesigas molinarum exitu moncium uel regressum. omnia que supra diximus quante est et quecumque est do et dono atque contestor ad ipsum locum sanctum iam supra dictum et pro uictum atque tecumentum fratrum ac sororum ibidem persistencium quod ibi fuerint et sub regulari normam uitam monasticam deduxerit atque in uita sancta perseuerauerint ut sit inde illis tolerationem et nos ante deum mercis copiosa in eterna remuneratione. Et siquis homo contra hunc factum nostrum ad irrumpendum uenerit extra propinquis aut quolibet generis homo quisquis ille fuerit auferat dominus memoria illius de terra et deleat nomen eius de libro uite et cum iustis non scribantur sed cum biotenatus sit pars illius in eterno baratro et iude domini proditore eres effectus parili pena sit luditurus non accipiat corpus sanguinis domini nostri ihesu christi portio sed similiter pareat et pena tabescat et conprehensus coram comite uel iudicis terre istius sepcies totum componat quantum inde usurpare quieuerint post parte huius ecclesie et ad parte huius iudicis terre istius auri talenta duo et hunc factum meum in cunctis obtineat firmitatis roborem longeua dierum. Facta series testamenti notum die quod erit VI° idus aprilis. Era Mª LXXXX^a^ VI.^a^ Fagildus confessus in hac scriptura testamenti quod fieri elegi et uotum meum adimplendo continui manu mea confirmo. Et ego famulus dei frater Viliamirus do et dono atque contestor ad ipsum cenobium vimaranensis et ad fratrum uel sororum sicut superius colligatum est omnia mea hereditate quanta habeo in ipsa villa auezani cum domus edificiis uel quantum ibidem habuimus que ad uotum hominis pertinet ut illis habeant et possideant et ego ante factorem omnium mercedem accipiat. Viliamirus confessus in hanc scriptura testamenti manu mea conf.

Petrus abbas manu mea confirmo —Arias prepositus manu mea conf. —Christoforus uiliamirus manu mea conf.

Ieremias ariani presbitero manu mea conf. —Menendo pelagii manu mea conf. —Menendo seniorit manu mea conf.

Aluaro aluariz presbitero conf. —Ordonio iben elelias manu mea conf. —Pelagio arias presbitero manu mea conf. —Froila arias presbitero manu mea conf. —Gontemiro toderigiz manu mea conf. —Menendo todegildiz manu mea conf.

Diago ennegoz manu mea conf. —Arias sagatiz manu mea conf. —Aloytus gundesindiz conf. —Petro todereditz quos uidit —Domnon iuliani quos uidi —Petro gundilat quos uidi.

Pelagius citit et presbitero notauit et confirmauit.

CCCCXI

Pactum venditionis quorumdam agrorum prope **Moreira** *ac* **Villar de Porcos.** *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1058

Christus. In dei nomine ego etllduara zidizi in domino deo eterna saluten amen. Iteo plagui mici per bone pacis uoluntas ut uinderemus a uobis tructesindo guterezi et uxor tua controde sicut et uendimus kasal de adosinda de quarta m^a^ comodo diuide per ila kararia de moraria per suis terminis uicus et lozis antiquis et ilas lareas de kasal de donan de mediadate m^a^ et aue ipso kasal iacentia iusta domus uilar de porcos et ipisa *(sic)* lareas de kasal donan auent iacentia inter gemundi et uilar de porcos discurente riiuilo udi teridorio portukalense subtus mons faro. damus aque concedimus ila per uit ila potueritis inuenire. et acebimus de uos pretio v modios tanto nobis bene conplagui. ita ut de odie die uel tenpore de iuri nostro sit abrasa et in iuri uestro tradida adque confirmada. aueatis uos omnis potteritas uestras iuri quieto tenporibus seculorum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra acn *(sic)* cartula uenditio a inrumpedun qodmodo pariemus ipiso que in carta resona dublado uel qanto

a uos fueri melioradu et uobis perpetin abiduro. fac*ta* cartula uenditionis nodun die eri XIIII kalendas setembris. Era LXXXXVI super millesima. etlduara in anc car*tu*la uenditionis manus mea ro+.

qui pres*entes* fuerunt. dolcidio test. —louegildo test. —soario test. —sendi test. framila test. —olidi test. —auomar test.

Pelaio presbiter notuit.

CCCCXII

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus.*

1058

Carta de uarzelas et de castelanus

Lvcidu ansemundiz et uxor mea Gudina adoliniz pactum simul et plazum facimus ad uobis petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes ut deinceps amodo quod erit VII° kalendas octobris Era Mª LXXXX^a^ VI^a^ pro parte de omnias meas hereditates que super nos inuenistis que sunt colligatas in testamentos et in scripturas de vimaranes in villas nominatas varzenellas et castelanus ripa turio *(sic)* que seruiamus deinceps cum ipsas hereditates ad casa de vimaranes et reddamus de illas ratione et illa censura per curriculos annos et per manus de uestros maiorinos. et non mittamus illas in contemptione in nullisque tempus nec amplius non mittamus ad uobis nec ad ipso cenobio vimaranes ulla subposita mala per nulloque homine super terra uiuente nec per scripturas anteriores nec per nullaque actio per que ipsas hereditates sedeat minus de casa de vimaranes et semper facimus cum illas seruitium rectum et fideliter sicut de prius nostros intercessores fecerunt que domnos fuerunt de ipsas hereditates et ad casa de vimaranes cum illas solerunt seruire. ita et nos semper in ipso rouore stemus cumctis diebus nos et filiis nostris que nati sunt uel que nati fuerint. et si aliter fecerimus nos uel de propinquis nostris que ausus talia fuerit committere quisquis ille fuerit pariat ipsas hereditates ad parti uestre et ad ipsius cenobio vimaranes ipsas hereditates in quaduplo. et non habeamus licentia de ipsas hereditates in alia parte uindere donare testare uel commutare sed sanas et intemeratas teneamus illas post uestra parte et ipsius cenobio vimaranes. Ego lucidu ansemundiz et uxor mea Gudina adoliniz in hoc plazo manus nostras roborauimus. Qui presentes fuerunt. Gudesteus confessus test. Didacus confessus test. Vistella test. Viliamirus test. Ordonius presbiter test. Christoforus presbiter test. Isto plazo facto per manus de maiorino de Rex domno fernando Didago trautesindiz. Emila presbiter notuit.

CCCCXIII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa Quitones dicta. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, descripsimus.

1059

Christus. In dei nomine Ego nantildo una con subrino meo gudino in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui nobis per bona pacis et uoluntas ut per scritura firmitatis uinderemus a uobis troitesendo gotierizi et uxori uestra gontrode sicut et uendimus erid*it*ate nostra propia que auemus in uila que uocidant quitones subtus mons aluarelios discurente riuulo quitones prope litore maris teritorio por*tu*galens*i* in logo predicto. damus uouis de ipso kasal que fui de parentun nostrum adaulfu uermuizi que iaze cun ipso de nantildo et de gelmiro et ueni inde in porcione de adaulfu uermuizi V^a^ intrega et damus a uobis de ipsa V^a^ de adaulfu uermuizi II^as^ V^as^ intregas cun qu*a*ntum in se obtine et aprestitun ominis est pro que acepimus de uos in precio I^a^ uaka apreciada in VIII modios tantun nobis ben conplagui. ita u de odie die uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et uestro dominio siia tradida et confirmata cun terras rubtas uel inrutas cun plantato cun aquas cursiles uel incursiles cun omni aprestationibus suis per ubi ila potueritis inuenire per locis et uicos et terminos anticos ut aueatis uos ila firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. et siquis tamen quod fierit non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula uenditionis inrunpere et nos noluerimus au non potuerimus autorgare uel deuindigare a uos in uoce nostra comodo pariemus ipsa eritate dublata uel tripata uel qu*a*ntun uobis fuerit meliorata post uestra parte. Facta karta notun die quod erit V kalendas iunii. Era Mª LXXXX^a^ VII. nos super ian nominatos in anc karta manus nostras ro++vs.

Ic sunt uidentes. osoreo test. —anaia test. —elias test. —gondesendo test. —rodorigu test. —didagu notuit.

CCCCXIV

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa Egarel dicta. Ex charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinente, in Publico Archivo custodita, sumpsimus.

1059

Christus. In dei ..... ego dauit connomento cidic placit mici bone pacis et uolumtasti *(sic)* asto animo que concilio non sudentis articulo neque pertimescentis se proprias nostras mentes accepsit uolumtas ut faceremus uobis gutidino erigiquici sicut et facimus kartula uendictionis de *he*reditate propria nostra que in onore abemus de parte de filios de egas canabicit de guusalbo et de eigilo de v de guundisalbo medietate et de eigilo medietate de v et III de v danmus uobis ipsa ereditate a interguo ubique illa potueris inuenire con prestationibus suis et terminus antiquis. abet iaccentia in in *(sic)* uilla que uocidant egarel discurretem ribulo labruia probe litore et maris terridorio portugalensis subtus kastro de boue. uendimus ipsa ereditate que conparamus per nostro precio et per nostras kartas uendimus ad tibi gudino pro que acepimus de uos in precio una uaca con sua filia media et uno boue medio et alio pretio XIIII modios *(?)* uos destis et nos acepimus tanto nobis bene conplaguit abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iurit quieto seculo temporum eo quomodo in karta ressona liuera in dei nomine acedeatis potestatem. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ..nuc factum nostrum a inrumpendum aut inquiéndo uel ..mundam uenerit que nos post parte uestra autorgare noluerimus aut deuendicare non potuerimus aut uos in uoce nostra tunc pariemus nos uobis dulbata uel quamto ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim abitura perenniter permansura. facta kartula uenditionis cnotum die quod pri*die* kalendas iuni. Era millesima LXXXXVII[a] anno iste coremtem. dauit garcias manum ....++o. qui *(?)* ici testes sumus g...la test. uermudo test. ermegildo test. auderigo test. cendon test. dauit notuit.

CCCCXV

Pactum venditionis quartae partis pagi de Villa-verde, *inter villas* de Arões *et* de Mosteiró *siti. Descripsimus ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata.*

1059

In dei nomine ego nos nominatos uermudo et ordonio et cleusa et didago plaguit nobis asto animo integroque consilio ut faceremus ad tiui adda... et ad coniungia tua eiloni sigut et facimus kartula uindictionis de ereditat*e* nostra propria que auemus in logo predicto quod uocitant uilla uerde. damus ad uobis de ipsa uilla IIII[a] integra et de una casa murea mediatate. damus uobis ipsa IIII[a] de ipsa uilla per suis terminis et uicis et locis antiquis cun quantum in se obtinet et aprestitum hominis est exitus montiu uel regresum aquis aquarum uel sesigas molinanarum *(sic)*. aue iacentia ipsa uilla inter uilla arones et uilla monasteriolo subtus castro de boue discurente ribulo udi teritorio portugalensis. conzedimus uobis IIII[a] de ipsa uilla pro que acepimus de uos in nostro pretio II[os] boueues *(sic)* de XV XV modios et in alio pretio X modios ipsum nobis bene conplaguit. ita ut de odie die uel tenpore siat ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio siat tradita adque confirmata. uos desdistis et nos acepimus et de pretio aput uos nihil remansit in deuitu ut in dei nomine libera aueatis illa podestate et omnis posteritas uestra. Et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrunpendum contra anc cartula uindictionis et firmitatis que nos ad iuditio diuindigare uel autorgare non poduerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta cartula uindictionis nodum die erit XIII° kalendas octobris. Era millesima LXXXXVII.[a] uermudo ordonio cleusa didago in anc kartula manus nostras ro++++.

pro test. gudesteo test. —didago test. —pelagio ordonizi cos uidi —ruderigu test. —guntado notuit.

CCCCXVI

Duos agros in loco Viliulfi Miron abbati Velino vendit, aliumque donat ei. E charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinente, in Publico Archivo servata, descripsimus.*

1059

Christus. In dei nomine ego miron in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui mihi ut facere uobis uilinus abba cartu..... de duas lareas de terra que abeo cum congermano meo arualdo super siccarios in uiliulfi per medio. et damus uobis ipsa nostra medietate ..... accepimus de uos pretio I° quartario de milio et uno saual tanto nobis bene conplacuit. et exeptis ipsas lareas damus uobis et ad illos sanctos ..... anime mee alia larea que uenit sub ipsa strata de sancta cristina comodo se leuat de illo comaro de larea de recadrudia et de iuso de ..... de congermana mea bellita et uai sub illa strata pro ad oriente usque ubi illa potueritis aprire. Ita ut de hodie die siant ipsas lareas de ..... abrasas et in uestro dominio siant traditas et confirmatas. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum ca..... que nos in iudicio deuindigare non potuerimus tam nos quam uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illas dublatas uel quantum ad uobis fuerint meliorat... Facta cartula uenditionis et donationis notum die kalendis nouembris. Era T LXXXXVII.ª Miron ad uobis uillino in hanc cartula manu mea ro+uoraui.

Pro testes absalon test. senior test. adaulfu test. Villinus notuit.

CCCCXVII

Bellita nepoti suo Velino abbati agrum quemdam donat. In eadem membrana, e qua Mironis chartam sub n.° CCCCXVI *editam decerpsimus, hanc autographam invenimus.*

1059

Christus. In nomine domini. ego bellita tibi subrino meo uillino. plagui mihi ut facere tibi cartula donationis de larea mea que iacet sub illa de congermano meo miron ad cauce de illo monte aratros contra oriente comodo se leua de illo comaro et larea de recadrudia et de iuso de larea de congermana mea autilli et uai sub illa strata contra oriente usque ad illa pena auionaria. do tibi ipsa larea in die de illa sagratione ad confirmandum benedictione de tua barba. Ita ut de hodie die siat ipsa larea de meo iure abrasa et in tuo dominio sit tradita. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum carta que nos iudicio deuindigare non potuerimus tam nos quam uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illa illa *(sic)* dublata. notum die quod erit kalendis nouembris. Era T LXXXXVII.ª bellita tibi uillino in hanc cartula manu mea ro+uoraui.

Pro testes. absalon test. senior test. adaulfus test. uillinus notuit.

CCCCXVIII

Nepoti suo Velino abbati donat Autilli agrum quemdam. Post donationem Bellitae, in eadem membrana charta autographa donationis a sorore factae invenitur.

1059

Christus. In dei nomine. ego autilli tibi suprino meo uillino. Ideo placui mihi ut facere tibi cartula donationis de larea mea que abeo ad radice alpe aratros ad parte orientale discurrente durio locum predicto inter illa quos fui de congermana mea bellita et inde in comaro de illa larea de recadrudia inprono usque fere in illa ripa super larea de senior digniz et de arquiro arualdiz et de osoreto fratre suo et inde pro ad oriente usque illa potueris inrumpere. do tiui ipsa larea in benedictione de tua barba in die de illa sagratione. Ita ut de odie die siat ipsa larea de iuri meo abrasa et in uestro dominio sit tradita adque confirmata. Siquis tamen quod fieri non cre-

dimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum carta que nos in iudicio deuindigare non potuerimus tam nos quam uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illa dublata. notum die cod erit kalendis nouembris. Era TLXXXXVII.ª autilli tibi uillino manu mea ro+uoraui.

Pro testes. Dauid test. senior test. arualdo test. uillinu notuit.

CCCCXIX

Eugenia quaedam agros duos Velino abbati ecclesiaeque S. Joannis (de Pendorada) *donat. In eadem membrana, in qua pactum venditionis agrorum a Mirone factae exaratum fuit, haec autographa invenitur donatio.*

1059

Christus. In nomine domini. ego eogenia ideo plagui mihi ut facere uobis uillinus textum scripture firmitatis de larea que abui de filio meo munniu et abet ipsa larea iacentia in sancto iohanne ad radice alpe aratros discurrente ribulo durio locum predicto iusta fundamentum de illa ecclesia de sancto iohanne de iuso *(?)* contra durio usque fere in larea de salamiro somniariquiz quos uendiui ad osoredus et de oliti suo erede et de alia parte intesta comodo se leua de sub casa de attane et uai in directo sub illa ecclesia et inde per illo forno antiquio qui est sub larea de autilli usque fere in fontano recemundi. do uobis medietate de ipsa larea et de illa alia cortina qui iacet tras casa de septa medietate integra comodo abuimus illa cum arguiro et cum osoredo. do et contesto uobis et ad ipso sancto iohanne ipsas lareas pro remedio anime mee et de filio meo munniu senioriz. Ita ut de odie die et tempore siant de iuri meo abrasas et in uestro dominio et de ipsos sanctos siant traditas et confirmatas. abeatis illas firmiter iuri quietum temporibus seculorum. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit que uobis pro illas calumnie in primis siat excomunigatus tam de mea gens quam de extranea et insuper parie ipsas lareas dublatas. notum die quod erit kalendis nouembris. Era TLXXXXVII.ª eogenia ad uobis uillinu et ad ipsius sanctos in hanc scripture testamenti manu mea ro+uoraui.

Pro testes. senior test. somnimiro test. aloitu *(?)* test. uillinu notuit.

CCCCXX

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus.*

1059

Hoc est inuentario de omnes hereditates siue et ecclesias de vimaranes.

In era Mª LXXXXª VIIª. Regnante principe Fredenandus rex et eius coniuge Sancia regina et sub eius imperio noticia uel inuentario mandamus facere in terram portugale de villas et mandamentos et de omnem ueritatem in undisque partibus de cenobio vimaranes. Id est ex alia parte minei villa nuncupata fenuliedo et villa alcabre cum incommuniationes et piscarias per suos terminos antiquos et cum cumctis prestationibus suis ab integro. *Et hanc parte minei* subtus montis filistin discurrente riuulo boruen villa lauridelo ab integro per suos terminos antiquos et cumctis prestationibus suis. etiam et hic ripa minei villa amixenitello ab integro per suis terminis et locis antiquis et cum omnibus prestationibus suis. Et in aula maris villa castiniaria secus pontiue ab integro per suis terminis antiquis et cunctis prestationibus suis. *Et hanc parte portella de uice* villa de monimenta villa laureda villa ueliones. de has villas quantum inde conclusum est in scripturas de vimaranes. Et iuxta villa pausata senra de sequeiros integra. Et ad radice castro sancta cruce in ripa riuulo frieido villa petroselo integra cum omnibus prestationibus suis. *Et in ripa limie* ex alia parte villa soagio cum suos incommuniatos et montarios et piscarias ab integro per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis. villa tauara integra et cum suis prestationibus. villa cersetello ad radice castro malo integra et com suis prestationibus et terminis antiquis. *Et de hanc parte flumen limie* villa sauto ab integro cum adiuntionibus suis sicut diuisa est per suis terminis antiquis et cum omnibus prestationibus suis. villa de ponte cum suas adiuntiones et cum suas piscarias et cunctis prestationibus suis per suos terminos. villa mediana integra et cum suis prestationibus. villa zercedelo cum suas adiuntiones et cum suis prestationibus ab integro et per locis suis et terminis antiquis. hanc villas desuper nomi-

* *Verba typis, quos italicos vocamus, edita ut rubricae in codice inveniuntur.*

natas sicut in testamento resonat. *Et ad radice castro annofrice* villa sauto in ripa uanade cum adiuntiones ab integro. villa zendam integra. villa uilar integra. Et in portela de uanade villa uocitata portela ab integro per suos terminos. villa de couas integra. Et de villa sancto petro et de villa olarios vi^a integra. etiam et istas villas cum prestationibus suis et sicut in cartas et in testamento resonat. *Et ripa catauo* villa lalini integra cum suo mandamento. villa sautelo cum suos incommuniatos ab integro. villa fontanello etiam et cum suos incommuniatos ab integro. villa inuoladi integra. villa arca similiter cum suos incommuniatos ab integro. villa porrales integra. villa sancte eolalie cum suo mandamento ab integro. villa uilela cum suo mandamento integra. villa insula rodonda et illa bragada in foze de riuulo homine integra. villa de godesteo gundulfiz integra. villa gontarazi. villa suari. villa uilar sauarazi. villa parata cum suas adiuntiones et illas uarzenas de parada cum sequeirolos. villa pausata de quintilla gaudiniz. villa uimaranzinus et incommuniationes in villa molas. vilas ambas louegildit cum suas adiuntiones. villa liuan. villa mauri et sendamondanes. et de uilla plana medietate. et de monasterio villar que fuit de cidi saluadorit vi^a integra. et in ripa feueros in gualtari una pausata. et in ripa de purizo in gondini hereditates de zendas et de aragunti integras. et inter castro seco et purizo inter casa de fofino et de arias ipsa hereditate que in medio iacet. Et in villa baltari et odorici hereditate de reirigo et de sua mulier integra. Etiam et in ripa feueros hereditate de placia et de suos filios Aloitu maria odrocia framila et nasso. ista hereditate integra et est apretiata in x^a iii boues. Et sursum in lalini hereditate que pariauit iheremias et sua mulier ad ille comite pro illo ganado que spesit de villa lauridelo et iacet ipsa hereditate inter domo de nantilo et casal de idilo. et in uilla sautello hereditates quantas ibidem obtinuit cidi nebozaniz integras. et de villa amares per suos terminos iii^a integra siue de uilla quomodo et de criatione. *h*as villas cum cunctis prestationibus suis et sicut in cartas et in plazos et inuentarios seu et in testamentos colligatas sunt et ecclesias et omnem totam suam ueritatem. *Et in aula maris ad foze de flumen catauo* de hanc parte villa nuncupata fano cum salinas et ecclesia sancti pelagii martiris et cum omnibus prestationibus suis ab integro per suis terminis et locis antiquis. *Et in riuulo tinto* sub monasterio de faria ecclesia uocabulo sancta marina integra. *Et in fonte mala* quantum ibi est nostra ueritas. *Et in barqueiros* ecclesia iohannis apostoli integra. *Et ripa alister* momasterio *(sic)* de lemeni integro. Et uilla abrigosa integra. isto monasterio et villa cum incommuniationes et ecclesias quomodo sunt conclusas per suos terminos antiquos et cum cunctis prestationibus suis post parte cenobio vimaranes permanentes ita sicut in scripturas et in testamento que illa comitissa domna ilduara fecit et conligatum est. *Eatenus et in ripa maris ad foze de Aue villa de comitis* cum sua salinas et piscarias et ecclesia sancti iohannis apostoli. *Et intus in mare heremita sancti iuliani martiris* ab integro per suos terminos antiquos et cumctis prestationibus suis. *Et uilla quintanella* cum criacione et piscarias et sicut in scripturas colligatas sunt. *Et inter durio et aue in aula maris* villa dorron villar petra ficta et iohanni. has uillas cum sua criatione et cum prestationibus suis ab integro et per suos terminos antiquos. *Et inter amagia et durio* villa paramos integra per suos terminos sicut in testamento de illa comitissa mummadomna gondesaluiz resonat. *Et ad radice castro uermudi* villa froilam integra per suos terminos antiquos et cum ecclesia sancto saluator et sancta maria. *Et in villa belmir* et sancto iacobo et ioacino quanta hereditate ibi habuit reuelio et sua mulier maria cognomento redonda integra. item ibi et in quintanella et in piniarido et in alia quintanella hereditate de razim et de sua mulier ermesinda integra. Et inter mazegio et villa iusti *ecclesia sancto mamate (sic)* cum suis prestationibus integra. Et hic in villa iusti *sancti michaelis arcangeli* et alias hereditates laicales quomodo illas concessit sarrazino presbitero et pelagius diaconus. et hic in uilla iusti hereditate de uederamiro sicut in carta resonat et alia hereditate ibi que fuit de roderico fafilaz. *Et in vila belmir* iii^a de ecclesia uocabulo sancto mamete et alias hereditates ibi laicales que sunt nostra ueritate sicut in cartas resonat. Etiam et ibibem *(sic)* hereditate que fuit de nasco et de sua mulier integra. Et in villa floresindi medietate de quanta hereditate ibi habuit petrazo et sua mulier. *Et iuxta lagenoso* mandamento de prato aluari integro cum villas et homines et incommuniationes et ecclesias cum cunctis prestationibus suis per suos terminos antiquos sicut in scripturas resonat. *Et ripa catauo de hanc parte* ad radice penafidel villa parata et ecclesia ibi uocabulo sancti iuliani. ipsa villa cum suas adiuntiones siue de hanc parte catauo quomodo et ex alia parte per suos terminos anticos et cum suas piscarias et cunctis prestationibus suis sicut in scripturas resonat medietate integra. *Villa de frades* per suos terminos antiquos et cum prestationibus suis integra et cum ecclesia uocabulo sancto romano. Et de uilla sautello iii^a integra. et villa nizola per suos terminos antiquos integra. Et de villas ambas leiradelas per suos terminos singulas iii^a et de ecclesia *sancta marina* et villar despanzo ibi integro et ibi ecclesia *sancta christine.* et iuxta illa *villa mortaria* ab integro villa brumales sicut in carta resonat. *Et hanc parte Aue* mandamento de sobratello ab integro per suos terminos anticos et cum uillas que ibi sunt abent ad seruire cunctis diebus in secula seculorum de turio usque in lamas de igo et de aue usque in illa armada ad portella de deua. *Et in territorio uelaria* nostras adiuntiones nominibus lamedo barreiros sancta christina culnella vilar plano ladrones sodenga villela parete sola et ibi hereditate que fuit de ersenda et de suos filios et alia que fuit de mansila et de sua mulier froilo et iacet in trauazos. et in aziuedo ripa aue alia incommuniatione que fuit de gontildi. Et in cellariolo alia incommuniatione in seiscada que fuit de negrone et de sua mulier sarturia. et in culnella et palatiolo

et ramiri et seiscadas quanta hereditate ibi habuit sendino. Et in maganos alia incommuniatione que fuit de absalom et de sindilo et iacet ripa riuulo de molinos et iuxta domo de midu. Item et in villar plano de hereditate que ibi abuit sisnando cognomento sando IIIIª integra. hic in ripa riuulo de molinos istas incommuniationes modicas sunt et est deuito de subratello. *Et inter aue et portella de leitones* villa britto cum ratione et incommuniatos et piscarias et cunctis prestationibus suis sicut in cartas resonat. Et hic in ripa aue iuxta ponte petrina *villanoua* integra et cum ecclesia uocabulo *sancti martini episcopi* et cum incommuniatos et criatione et cum cumctis prestationibus suis sicut in testamento et in scripturis resonat. *Villa palmeira* cum homines et incommuniatos quod nostra ueritas est et sicut in scripturas resonat. *Villa britteiros* cum ecclesia saluatoris et sancti andree apostoli et heremita in illo in illo *(sic)* monte uocabulo sancto romano sicut in scripturas resonat. *Villa de caldelas* integra sicut in cartas resonat. et ibi illa pausata que tenuit in atondo manualdo amarelliz et confessus. et ecclesia *sancti tome apostoli. Et inter aue et pratu aluar* villa donini per suos terminos antiquos de ipsa villa e toda Vª de gutterre froilaz. et hereditate que ibi habuit domna adosinda. et casal de gondulfo gutierrit cum prestationibus suis sicut in cartas resonat. Et de villa rezulfi per suos terminos IIIIª integra. Et uilla plana cum ecclesia uocabulo sancti stephani ab integro cum adiuntionibus suis sicut in testamento resonat quos fecit pelagio guntemiro. *Et inter aue et auizela* ad illos brazos *villa negrellos* gatellos integras cum prestationibus suis. et de villa guandalari sicut in scripturas resonat. villa cazoranes. villa pausada integra. villa ueiga. et hereditate de iusto menendit. *Et de hanc parte selio* uarzena portella. de istas uillas desuper nominatas sicut illas in scripturas inueneritis et midi cum eas. *Et de hanc parte selio* mandamento de candanoso per suos terminos antiquos cum villas et ecclesias et cumctis prestationibus suis ab integro. *Et ad illa ponte de auizella* monasterio de moraria *cum uillacoua* et uarzena et suas adiuntiones in uillar et in sancto martino. Et ex alia parte auizella villa castiniaria et villa sanguinedo integras per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis. *Et uilla negrellos* et trasulfi cum suos incommuniatos et suas ueritas que ibi habent ad seruiendum. Et in uillarino hereditates quantas in scripturas resonat. *Et ripa riuulo de molinos* villa *sancto martino de comite* cum desterici et martini integras cum prestationibus suis et per suos terminos antiquos. *Uilla nespereira* integra cum criatione et cumctis prestationibus suis per suis terminis et locis antiquis. *Mandamento de riba auizella* integro per suis terminis et locis antiquis et cumctis prestationibus suis sicut in testamento resonat et in scripturas colligatum est. Etiam et uillas nominatas sala adtanagildi et caluos de garsea ennegot et alios caluos que fuit de pelagio guntemiri. has villas integras cum incommuniationes et cunctis prestationibus suis et sicut in cartas ipsas villas de ripa auizella inueneritis in scripturis illas. zahara cellarido et villas alias que ibi facte sunt qui nostra ueritas est et sicut in scripturas conligatas sunt. *Mandamento de tauoladelo* cum riuulo de molinos colgeses piniario et auezani quomodo diuidet per suos terminos anticos ab integro et cum cumctis prestationibus suis ita sicut in testamento et in cartas et placitos et in scripturas conligatum est. et villa sic uocitata tauoladelo que ibi fecit ille comite domno Gundesaluo et ecclesia ibi sancto cipriano. *Mandamento de zersedo* Et riuulo malo et uilla ibi *sancto martino que fuit de domna farega* etiam et alias uillas hic in riuulo malo sicut in cartas et in testamentos et in scripturas conligata sunt cum prestationibus suis. istos mandamentos et villas per suos terminos et locis antiquos. *Mandamento de mortaria* cum uillas que in carta resonat ab integro per suos terminos antiquos cum cumctis prestationibus suis. *Et in monte longo villa moraria* cum suas adiuntiones et cum suos homines et cum ecclesia sancti martini episcopi ab integro per suis terminis et locis antiquis et cum cunctis prestationibus suis. ita ut sicut in testamento de rex domno ordonio resonat. *Et ad radice de portela* villa portella siluares ab integro cum suas ecclesias quos fuit de ordonio romanit. *Mandamento de caidi* cum uilla atanes et lubaria et quintilanes. etiam et istas que sunt de mandamento de caydi et totum quomodo diuisum est per suos terminos anticos et lenzarios et ecclesias et cumctis prestationibus suis ab integro. *Mandamento de arones* cum uilla paredes et uarzenella et ecclesias et lenzarios et fossadarios et fiscalia facientes ab integro per suos terminos antiquos et cumctis prestationibus suis ita sicut in testamento et in scripturas resonat. *Mandamento de trauazolus* et mandamento de gullanes cum homines fossadarios et fiscalia facientes et trebutarios et ecclesias et cum omnibus prestationibus suis ab integro per suos terminos anticos et sicut in testamento et in scripturas conligata sunt. *Mandamento de uilacoua cum fleitas* et petroselo et uilarino cum homines que tributo reddent et fossadarios seu et fiscalinos et ecclesias cum cumctis prestationibus suis ab integro et per suis terminis et locis antiquis sicut in testamento et in scripturis resonat. *Mandamento de agrela* cum homines fossadarios et fiscalia facientes et trebutarios et ecclesia sancta christina ab integro per suos terminos antiquos et cum omnibus prestationibus suis sicut in scripturas resonat. *Item inter aue et selio* villa siluares cum homines et adiuntiones. riquilanes. vilar ardam. fontanello. palatiolo. varramondanes. trepezido. zendam. portella. hanc villas cum homines de mandamento et lenzarios et stercarios et ecclesias et cumctis prestationibus suis ab integro et per suos terminos anticos. ita sicut in testamento et in scripturas est colligatum. et hereditates que ganauit digno baltarit et sua mulier domna animia inter aue et selio integras sicut in scripturas testamento placitos resonant. et si seruirent cum eas ad casa de vimaranes sua progenie bene fiat et si noluerint ueritate cum illas dicere et seruitio facere careant illas. *Et inter palatiolo et sancto iohanne* villa uis-

terlani integra cum prestationibus suis esceptis vi[a] de sancto laurenzo. et hic in ripa uernegana villa froiani medietate de illa quomodo est conclusa per suis terminis antiquis cum omnibus prestationibus suis. istas uillas sicut in testamento et in cartas de pelagio guntemiri sunt conligatas. *Monasterio sancto iohanne* que est fundata in ripa aue iuxta ponte petrina et suas incommuniationes in oliuaria et in felici sicut in testamentos et in scripturas resonat. *Uilla antemiri* integra cum sua criacione et cum ecclesia sancto iohanne de pensello et cumtis prestationibus suis per suis terminis et locis antiquis sicut in testamento de pelagio guntemiriz resonat. *Mandamento de sauto* cum homines fossadarios et fiscalia facientes. et villa ibi que fuit de comes suario roderici et de eius coniuge comitissa domna geluira. et ecclesia ibi fundata sancti saluatoris. et in ferrocinti ecclesia sancti bartolomei apostoli. hanc mandamento et uilla cum cunctis prestationibus suis et per suos terminos antiquos et sicut in scripturas resonat. villar sauaraz que est inter sauto et placidi ab integro et sicut in testamento maior resonat et est debito ipso uilar de illa degania. *Villa placidi* sicut et in scripturas de pelagio gontemiriz resonat. ipsa villa cum domibus suis et edificiis et cum suos ortales in omnique giro ab integro et de tota uilla de fora medietate integra cum omnibus prestationibus suis. *Villa felici* quantum de illa in scripturis resonat. et illa senra que iacet in ripa aue integra quomodo se leua de strata maior et figet se in illo porto de sancti claudii et in illa uarzena qui in testa de ipsa senra iacet in ripa de ille arrogio qui intrat in aue sub illo molino. et hic in felici illa pausata que tenuit ennego lopiz de dato de domnos de vimaranes integra. et per tota illa uilla alias hereditates qui in scripturas resonant et que nostra ueritas est et homines ibi in ipsa villa et in elanzi que sunt debito de mandamento de sauto. *Villa lauredo* sicut in carta et in scripturas resonat integra cum prestationibus suis. villa gumilanes quomodo illa incommuniarunt homines ibi habitantes ad rex domno ranemiro et sicut in scripturas resonat. et in cidofacta suas adiuntiones et ipsa uilla gumilanes illos homines ad casa de vimaranes totos seruitio facientes. *Villa cecili et aldiani* integras cum omnibus prestationibus suis et cum tota illa criatione sicut illas obtinuit pelagio guntemiri et sicut in suo testamento resonant et ibi in ipsa uilla aldiani alias hereditates que ganauit oueco ennegoz *et ecclesia sancti mameti* et cum prestationibus suis. *Villa creximiri* ab integro cum suas adiuntiones et ecclesias et cunctis prestationibus suis per suis terminis et locis antiquis sicut in testamento resonat. *Villa asoredi et uilla pinario* cum adiuntionibus suis. Margaridi et lattido cum illa scusaduri et cum ecclesias *sancto petro de asoredi et sancto iuliano et sancta marina* de laurosa *et sancto romano. h*as villas et ecclesias cum cunctis prestationibus suis et per suis terminis et locis antiquis ab integro sicut in testamentos et in scripturas resonat. et heremita sancto mamete de castro. *Et ex alia parte auizella* villa sala de barrosas cum suas adiuntiones et cum homines de mandamento que concessit ad uimaranes ille comite domno gondesaluo et per illa uilla alias incommuniaciones. id est riarelo de susano et medietate de ecclesia sancto laurencio et castrellos integra. et de tota uilla de sangunedo duas quintas integras et illa criazom. Aqua leuada rouordelo integro et ecclesia integra sancto martino et medietate de ecclesia sancto stephano et medietate de ecclesia sancti filippi apostoli et sancta eolalia de barrosas integra cum sua dadiua et ecclesia sancto mamete integra et heremita sancto uerissimo cum suas adiuntiones ab integro. hanc villa sala et adiuntiones et ecclesias desuper nominatas cum cunctis prestationibus suis et per suis terminis et locis antiquis ita sicut in testamentos et in scripturas et placitos conligatas sunt. *Et ex alia parte sancto ueressimo* de monte caluelo. vila molas. de ipsa villa iii[a] integra per suos terminos. et de villa siluares iii[a] integra. et de ecclesia sancto adriano iii[a] integra. *h*as villas et ecclesias desuper nominatas per cunctis terminis suis et cum suis prestacionibus et sicut in testamento et in scripturas et in colmellos de domna sabida resonat et de tota illa criazon medietate integra. *Et de uilla penacoua* cum sua ecclesia iii[es] partes integras per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis sicut in scripturas resonat. *Monasterio de zernadelo* et ecclesia sancto petro et ecclesia sancto iacobo. de ipsa ecclesia iii[a] integra et ille monasterio cum suis dextris integro et de tota illa alia villa de fora ii[as] partes integras. et de villa uaizenella ii[as] partes integras. et iacet ipsa villa inter randi et platanoso. Et in uilla unione i[a] pausata. et de villa castrellos iii[a] integra. et de ecclesia sancti andree apostoli iii[a] integra. Et de uilla sangunedo que est in ferreira ad radice montis cordube iii[a] integra. Et de villa attanes ripa durio nostra ratione. hanc monasterio et uillas cum adiuntiones et ecclesias ab integro sicut desuper scriptum est per terminis suis et cunctis suis prestationibus ita sicut illas obtinuit uelasco froilaz in sua uita et sicut illas concessit ad cenobio vimaranes et post sua morte etiam sicut ipso monasterio cum suas ueritates confirmauit rex domno fredenando et eius coniuge domna Sancia ad ipse cenobio vimaranes per scriptura firmitatis. *Villa aluarenga* quos concessit astrulfo petriz et presbitero et soror uegilia et ibi ecclesia uocabulo sancta marina et sancto iohanne. ipsa villa aluarenga sicut illa obtinuit petro presbitero cum suas ecclesias ab integro per suis terminis et cunctis prestationibus suis. et de hereditate odrocia et de gondemaro medietate integra. et de uilla de gesilli que fuit de suo marito nomine sotto medietate integra. et de uilla rezemondi medietate integra. et ille agro que dicent tritical integro. sunt ipsas villas sub monte caluelo et in ripa riuulo sause et quomodo diuident per termino de molas et per uilla mazanaria et cum uillanoua et quantum ibidem fuit inter ipsas villas hereditates de domna seniorina et quantas ibidem ad ipsas ecclesias testarunt alios homines. et in villa zamarini hereditate que fuit de tiu traseiro et quantaque sua mulier abuit ab integro. Hanc hereditates et ecclesias desuper nominatas et alias

multas que in testamentis et in scripturas resonant ab integro post parte cenobio vimaranes cum cunctis prestationibus suis. *Et in sausa* ad radice montis sancto felice de folgeiras rubeas villa platanoso ab integro cum cunctis prestationibus suis et cum ecclesia uocabulo sancte marie uirginis. *Et in uilla margaridi* una adiuntione. villa santon integra. villa mauri integra et de ecclesia sancti georgii medietate villa longos et ferramondanos. villa arnosella sicut in scriptura est conligata. *h*as villas et ecclesias cum cunctis prestationibus suis sicut in testamentos et in scripturas resonat. *Et in ripa sause* iuxta lodares villa pausada integra cum prestationibus suis. et inter riuulo sausela et sequeiros de tota ipsa villa que in medio iacet ubi iafar habitat iii^a integra. et ad radice castro azarias villa pratuantille cum suas adiunciones et ecclesias sancto saluator et sancto iohanne ab integro per suos terminos. hanc villa et ecclesias cum prestationibus suis et hereditates ibi de mortuorum in ipsa villa que nostra ueritas est. *Et in ualle arrezosinus* sub castro sancte marie ripa tamice villa ollarios cum suas adiuntiones et cunctis prestationibus suis ab integro et quomodo illa obtinuit domno bahaluli in uita sua et post sua morte sicut illa incartauit domna sesgundia cum suos filios nominibus anserigo adefonso nezerone susanna et gutierre ad gontemirus confesso et sicut in testamento de suo filio pelagio gontemiriz resonat. *Et ad radice penafidel* villa cannas ab integro per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis et ecclesia sancti martini episcopi sicut ipsa uilla concessit luzidu naustiz ad ille comite arias menendit et ad sua mulier illa comitissa nomina emderia per cartula firmitatis et sicut in cartas de vimaranes conligatum est. *Et in ripa tamice* villa lusidi. villa trauazus integra cum suo porto et suas piscarias et ecclesia uocabulo sancto mamete de ribazales cum suis dextris et cum adiuntionibus suis ab integro. villa benis dauis et ecclesia sancto felice. et in uilla abregam nostras ueritates. hanc villas et ecclesias cum omnibus prestationibus suis et sicut in scripturas sunt conligatas. In ripa tamice villa palatiolo ab integro cumctis aprestationibus suis sicut in testamento resonat. *Et in ferraria* villa palatios ab integro per suis terminis et locis antiquis et cum suas adiuntiones et ecclesia sancte eolalie uirginis et cum cunctis prestationibus suis. *Villa colina* integra per suos terminos antigos et cunctis prestationibus suis. Et de uilla sala medietate integra cum suis prestationibus. et de villa uillela iii^a integra cum suis prestationibus et illas decimas que sunt ueritate de uilla palatiolo et colina et ecclesias sancto michael de castellos sancti christofori de lauredo et sanctorum cosmas et damianus de balesteirus. istas ecclesias habent illas suos domnos ad tenere et darent inde dadiua in uimaranes. ita scriptum desuper sicut in testamento et in scripturis resonat. *Et hic in ferraria* villa gondesindi cum suas adiuntiones et ecclesia uocabulo sancto petro et cumctis prestationibus suis. de hanc villa cum toto suo debito medietate integra post parte cenobii vimaranes sicut in testamento que fecit honnega didaz et in scripturis est conligata. *Et hic etiam in ferreira* villa portella et adiuntiones gaudiosi tomistanes. sautello et in parada i^a incommuniatione. *Et in villa moreira* alia incommuniatione ubi dicent castiniaria gondini. et in figeirola i^a ecclesia uocabulo sancti iacobi apostoli integra cum suis dextris et i^a senra ibi est integra. et in lamoso ad sancta maria i^o casal que fuit de dauid randiz integro. *Et in uillacoua* i^a incommuniatione que fuit de tiu patre integra. et ibi in villacoua alia incommuniatione que fuit de tiu gondemaro. etiam hic in uillacoua alia incommuniatione que fuit de fuit *(sic)* de tiu olidi. *Et in monte corduba* de hereditate de tiu gondemiro medietate integra. et in portella de negrellos i^a ecclesia uocabulo sancti cipriani integra cum suis dextris et hereditates quantas habuit arias auoliz ab integro sicut in suo testamento resonat que de illas fecit in cenobio vimaranes. *et deto montis cordube* iii^a integra et mannini. istos cum criacione uaqueiros et equarizus et sicut in colmellos et inuentarios et in scripturis resonat. *Et inter dorio et aquilar* villa mellares ab integro cum adiuntionibus suis siue ex alia parte durio quomodo de hanc parte et cum ecclesia sancte marie semper uirginis et sancto uerissimo per suis et locis antiquis et cunctis prestationibus suis et quomodo diuidet ipsa villa per monte acuto et perget ad monte de petra taliada inter cabronello et mellares et uay per riuulo malo et plega in durio et conclude piscarias sub domus sancte eolalie et perget ad monte de meda inter fermedo et mellares et inde ad uilar que dicent lauercos medietate integra qui nostra ueritas est et exinde perget ad piscaria de abbate etiam et de ipsa piscaria nostra medietate integra et exinde conclude innia integra et perget de alia parte durio inter mansion frigido et medolas et inde ad illa portella inter villacoua et mellares et torna pro ad carrazito et figet se in monte agudo unde primiter incoauimus. et que sunt fora de terminos alios uillares que ad ipsa villa abent ad seruire. Id est de uillar longo iii^a integra. et de uilar brandilani cum suas piscarias et suas ecclesias et cunctis prestationibus suis iii^a integra. hanc quod desuper resonat ab integro sicut in testamento de rex domno ranimiro et in scripturas conligatum est post parte cenobii vimaranes ab integro permanere. *Villa sandi* ambas illas pausatas que fuerunt de illas sorores et ecclesia sancti martini episcopi. et in villa palatiolo i^a pausata integra et de illa ecclesia uocabulo sancta sauina medietate integra. Et in uilla de anegia iii^es pausatas integras cum prestationibus suis quomodo illas concessit ille preposito domno toderedo et illas sorores domna ebrilli et domna ermosinda et domna trudilo et ipsas pausadas cum suas piscarias in durio ita sicut desuper scriptum est et in scripturas resonat. *Item et in ripa durio* ad radice de pena alua villa citofacta ab integro per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis. villa palatios que fuit de ille comite scemeno didaz ab integro per suos terminos et prestationibus suis. villa sancta leocadia sic villa quomodo et ecclesia integra et cum omnibus prestationibus suis. villa nugaria integra per suos ter-

minos et cumctis prestationibus suis. villa iacintus integra. villa emilanes integra et ecclesia sancti iacobi apostoli integra. villa castro. villa ebreheimes integra. villa auones integra. et sunt ambas ipsas villas subtus monte genestazo per suos terminos et cunctis prestationibus suis. et in villa alarizi illa uarzena de nouales que ibi iacet integra. villa medugalos integra. Ermello cum suas villas siue de hanc parte durio quomodo et ex alia cum toto suo debito et cunctis prestationibus suis. villa de cabruno integra per suos terminos et sua ratione de villa secarios. et in ripa tamice villa de uilar integra et est subtus montis petrosello. villa lauridello integra. villa onegildi integra. villa pausata integra. *h*as villas cum cumctis prestationibus suis et sicut in scripturas conligatas sunt. Incommuniationes in marezos. *Et ex alia parte durio* villa uocitata romarizi que est in ripa alarda vallis discurrente arauca ab integro per suis terminis antiquis et cunctis prestationibus suis. et de uilla gudini mm^a^ integra. et de uilla traciani mm^a^ integra. et de uilla trezi mm^a^ integra. et de villa oliuaria mm^a^ integra. *h*as villas cum suas adiuntiones et cum suas piscarias et cumctis prestationibus suis per suos terminos antiquos et sicut in scripturas resonant. Item *ecclesia sancti iacobi* et hereditates laicales de magister manilla ab integro siue de auios quomodo et de parentes suos et sicut illas concessit per cartula testamenti ad cenobio vimaranes cum omnibus prestationibus suis. *Monasterio sancti torquati* per se etiam et cum suas uillas id est villa rex villa uillar villa citofacta cum ecclesia sancto felici. et in villa gumilanes quanto ibi sua ueritas est. villa roboreta. villa trasarici cum ecclesia sanctorum cosmas et damianus. villa sagadi. et in villa lobaria suas ganationes. et inter quintilanes et randulfi ecclesia uocabulo sancta marta cum suis dextris et quod ibi sua ueritas est. villa astrulfi et ecclesia ibi sancta leocricie. *h*as villas quomodo in testamento de rex domno ranimiro et in commissorio conligatas sunt. *In ripa riuulo torio* villa cellafano cum ecclesia sancto iuliano integra et adiuntione in uillarelio et uillares tauolazola guandilanes et cornudella. *Et in ripa aue* villanoua cum suas adiuntiones integra. *Et inter catauo et penafiel* villa canizada integra et ibi una ecclesia. *Et inter pratualuari et aue* ecclesias sancto micaele de ca et sancto martino de lauredo et sancto petro de uentosella. *Et in ripa neiue* ecclesia uocabulo sancta marina integra cum omnia sua ueritate. *Et ex alia parte limie* villa pladan .... integra cum suas ecclesias et cum quanto sua ueritas est per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis. hanc desuper scriptum monasterii sancti torquati cum toto suo debito post parte cenobio vimaranes permanente. *Et in extremis ex alia parte durio* castellos. id sunt Trancoso cum suas villas. longobria. terrenio. moraria. naumam. uacinada. pennadedomno. amendula. seniorzelli. alcobria et caria. istas penas cum toto suo deuido. *Et illuc in extremis* uillas nominatas id sunt Treuules integra. villanoua integra. villar sico integro. sabadelli integro. veiga integra. ecclesiola integra. spinosa integra et nace integra. *h*as uillas per suos terminos anticos et cumctis prestationibus suis. *Et inter durio et barrosa* villa baldigi per suos terminos antiquos ab integro. et latent fora ipsas comparationes ad ipsa uilla deseruientes. *Et ad portum durio* inter riuulo et sancto martinu villa sancta maria cum suas adiuntiones et cum suas piscarias per suos terminos antiquos et cum cumctis prestationibus suis ab integro siue ex alia parte durio quomodo et hanc parte durio. villa oliuaria integra cum suas adiunciones et suas piscarias et cum villa que fuit de abzakeri et ipsa cum suas adiuntiones etiam et per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis. villa barqueiros cum suas adiuntiones et suas piscarias per suos terminos et cunctis prestationibus suis ab integro. De uila . villa uarzena cum suo porto et cum piscarias ab integro. *Et in ualle de arauca* villa sauto de mellares que iacet inter uilla arouca et villa laurosa. et in villa eirizi et villa ademondi ipsa uilla de sauto per suis terminis antiquis et cumctis prestationibus suis ab integro. *Et inter durio et colimbrie* prope flumen vauga villa alcaroubim integra et cum sua prestancia et con suas salinas sicut in testamento resonat. villa sancto martino que iacet flumen dorio et inter villa oliuaria et campaniana. villa creiana cum sua prestancia et cum suas piscarias et per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis et homines ibi habitantes ab integro.

CCCCXXI

Sententia judicialis, a rege Ferdinando lata, circa quosdam monachos servandos in monasterio de Soalhães. *Descripsimus ex apographo in* Libro II Donationum Alphonsi III, *in Publico Archivo existente. Lectiones varias invenimus in exemplari a* Riberio (Dissert. Chronol., T. IV, P. II, p. 148) *edito. Textum* Riberio *praebuit liber* Censual, *sic dictus, Sedis Portucalensis quem, canonicis renuentibus, nobis videre non licuit.*

1059

Dubium quidem non est se[1] multis mane ac triunfatoribus[2] orta[2] fuit inter Alffonsus[3] et Johannes[4] que sunt presbiteros de illo acistano de Sancto Martino de Suylanes contra Garsia[5] muniz[5] proinde adiuncti[6] sumus in Castella per manus diago[7] trotesindiz[7] et Mendo[8] diaz et Gosendo araldiz qui[9] erant uicarius[10] de rex domno Fernandus[11] et presentauit illos ante rege et erant Episcopus nomen domno Aloytus et domno miro et domno Mauselo[12] et domnus[13] diacus[13] uestruarius et domno sernandus[14] que erat[15] Episcopus de Portugale et Comes[16] Sancius valasquis[17] et domno Poncius Nunu ualasquis[18] et Nunu mendiz[19] et framengo[20] diaz et illos infançones[21] que erant in portugale Gomez[22] eychiguiz[22] Men[22] gunsaluiz[22] et Gudio[23] ueegas[23] et aliorum multorum filium *h*ominum *(?)*[24] bene nadorum que erant in palencia[25] de conde et exquisierunt inter eos iusticia[26] et deuendicauerunt[27] monacus[27] que[27] erant in illo acistano de Garsia[28] muniz[28] per suis escriptus[29] et per suos auolus et per suos sapientes[30] et per sua[31] ueritas. Mandauit ille rex fernandus que confirmarent[32] illos monacus[33] in acistano de[34] sancto martino de suylanes per manus Diagus[35] trutusindiz[35] et Mendo[36] diaz et Gosendo araldiz ...uendo[37]. Ego[37] Garsia muniz[38] facio uobis Alfonsus et Johannes[39] presbiteros et fratres[40] qui[40] sunt in illo acistano plazum de ipsa hereditate que uendicates de me ante ille rex Fernandus que habeatis uos illa firmiter et omnis propinquis uestris ingenu que bonus[41] fuerit et in uida sancta perseuerauerit in temporibus seculorum aut propinquos nostros illos uestros et ille annizio[42] inrumpere quesierit aut per nos aut per mandatos nostros aut qualibet generi[43] homo unde uos impedimento habeatis parie uobis duo libra bina auri talenta et ille[44] acistano duplato et in[45] iudicato a[46] domino terre. Ego Garsia muniz[47] in hanc annicio[48] manus meas roboro. Era M^a^LXXXX^a^VII^a^ pridie kalendas Januarii.

Pro[49] test.[49] Marecu[50] presbiter. Johanne presbiter[51]. Gonsendo[51] presbiter[51]. pater[51] presbiter[51]. donio[52] presbiter[52]. —Aloytus episcopus confirma —Mauselus[53] Episcopus confirma —Mirus Episcopus confirma —Vestruarius Episcopus confirma —Sesenandus[54] episcopus confirma.

Sancius conde[55] confirma[55] —Domino[55] Poncius confirma[56] —Diagus trutusindiz[57] confirma[57] —Gosendu[57] araldiz confirma[58] —Gomez[58] eychiguiz[58] confirma[58] —Flanninus confirma[59] —Menendo[60] diaz[60] confirma[60] —Godino[60] ueegas[60] confirma[60] —Menendo[61] gonsalui[61] confirma[61].

Rex Fernandus[62].

Ordonio[63] notuit[63].

1 sed
2 triumphatoribus ortu
3 Alffonsum
4 Johanne
5 Garcia Moniz
6 adjunti
7 Didaci Troitesendiz
8 Menendo
9 que
10 Vigarius
11 Fernando
12 Maunelo
13 Domno Didacus
14 Sesnandus
15 *deest*
16 Condes
17 Valasquiz
18 Valasquiz
19 Menendi
20 Flamu
21 Infanzones
22 Gomize Eicazi, Menendus Gonzalviz
23 Godino Venegas
24 omnium
25 Palenciam
26 justitiam
27 divindicaverunt monachos qui
28 Garsea Moniz
29 scriptos
30 sabientes
31 suas
32 confirmassent
33 Monachos
34 *deest*
35 de Diagus Truytesendiz,
36 Menendo
37 Auxendo ego
38 Moniz
39 Johanne
40 a Fratres que
** *haec desunt*
41 bonos
42 annicio
43 uenerit
44 illo
45 *deest*
46 ad
47 Moniz
48 annizio
49 *deest*
50 Marecus testes
51 Presbiter testes, Gonsindo Presbiter testes, Petros Presbiter testes,
52 *deest*
53 Maurelus
54 Senandus
55 Comide testes, Domno
56 testes,
57 Truytesendiz testes, Gunsindo
58 testes, Gomece Eclezi testes
59 testes,
60 *desunt*
61 Menendus Gonsálvit testes,
62 Fernandus concessit,
63 Ordonnius notavit.

CCCCXXII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Gemunde. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico Archivo servatur.*

1060 *(?)*

In dei nomine ego gunsalbo presbiter plagui mici bone pazis uolumtas ut per escribtis uimderemus ad uobis troitesindo et uxor tua gontrode sicut et uendimus et de eredidade nostras probria que auemus de aduio nostro gumsalbo nanizi et pater meo odario aue iacemtia in uila gemundi subtus mons faro discurente riuilo eixatones probe lidore maris. damus aque concedimus ila de ila octaua mediedade integra per suis terminus uicus et locis antigus per ubi illa podueridis inuenire cum quanto in se obtine et aprestidun ominis est et acebimus de uos alia que mici bene complagui et uno potemgo in pretio. aueadis uos ila firmiter omnis posteridas uestras iuri quiedo temporibus seculorum uindendi donandi quique exinde aiere fatiendi. et si aliquis omus uos proinde calumniare uel inmodigum subtentare comodo aueadis de nos licentia adprendere ipiso que in carta resona dublado uel quanto a uos fueri meliorada et uos perene auidura. facta carta uenditionis nodun die eri kalendas abrilis era millesima LXXXX VIII.ª *(?)* gunsalbo odarizi in acn carta uenditionis manu mea ro+.

qui preses fuerunt pelagio test. godesteo test. odario test. sendino test. pelagio presbiter notuit.

CCCCXXIII

Textum sumpsimus ex libro regestorum Araucensi, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto. Lectiones varias addidimus ex aliis duobus exemplaribus in eodem codice insertis.*

1060

Testamentum quod fecit Tuta gudesteiz de Monasterio de Arauca consubrino suo froila gudesteiz

Dubium quidem non est set notissimo[1] manet in ueritate eo quo[2] et[3] ego famula dei tuda[4] gudesteiz[4] deouota in temporibus fredenandus rex et regina santia et in presentia garsea meneonis et sub dei gratia sisnandus episcopus. ego famula dei tuda[5] deduxi diebus[6] meis in ordo confessarum[7] et aduenit mihi senectutis ignorantie delicto et pro[8] consensu de ipsos domnos et de alios plures et de gens[9] nostra[9] placuit ad[10] mihi[10] tuda[10] et[10] fatio ad[11] tibi subrino meo froila gudesteiz[12] textum[13] et scriptura[14] firmitatis et series benefactis de monasterio meo que[15] habeo in ualle arauca subtus[16] mons[16] fuste[16] et[16] serra[16] sicca[16] discurrente[16] ribulo[16] alarda[16] in[17] uilla[17] que[18] dicent[18] sancto petro assistorio[19] cuius baselica fundata est et quorum reliquiarum[20] cum ornamentis et altionibus[21] suis per suis terminis et locis antiquis sicut illa[22] ganarunt priores nostros domno ansuri et domna eileuua

N.° 1

" **Testamentum quod fecit Tuta godesteiz consubrino suo frolla godesteiz de Monasterio de Arauca.**

2 quod
3 *deest*
4 tuta gudesteiz prolix
5 tuta
6 temporibus
8 per
10 mihi tuta
11 *deest*
12 godesteiz
14 scripture
15 quem
16 *haec desunt*
18 ubi uocitant
19 assisterio
20 reliquiarum ibi sunt recondite
21 agitionibus
22 illo

N.° 2

" **Testamentum quod fecit Tuta garcia de monasterio et de facultatibus F. god.**

1 notissimo eius
2 quod
4 tuta garcia *(?)* prolix
5 T.
7 confessionis
8 per
9 nostra
10 mihi T.
11 *deest*
12 gud.
13 testamentum
15 quem
16 *haec desunt*
17 *deest*
18 ubi uocitant
19 assisterio
20 reliquie recondite sunt
22 illo

et edificarunt illa ecclesia pro remedio animas suas pro ad monacos et fratribus[23] et[23] sorores[23] habitantibus sicut tenuerunt[24] et[24] sicut[24] illo[24] dedit[24] ansalon et eileiua[25] ad domna guntina pro[26] testamento[26] firmitatis. et tenuit illo in suo iure plures temporibus cum suis[27] abatibus[27] et[27] relinquit eum[28] ipsa domna guntina pro[29] scriptura[29] firmitatis[29] ad mihi tuda[30] et illos scriptos per que[31] illo monasterio[32] ganarunt. et ego tuda[33] sic fatio testamento pro[34] scriptura[34] firmitatis[34] ad tibi subrino meo froila de illo monasterio que[35] sursum[35] resonat[35] et de totas[36] alias meas hereditates leigales[37] comodo[37] de[37] nostro[37] ganato[37] et de omnia mea rem. Do ad tibi froila[38] isto[38] que[38] in testamento resonat pro que contines me in mea senectute de uicto[39] et de uestito[40] et de modulatura[41] et pro tuo[42] seruitio bono que ad[43] mihi facis et que ad[44] mihi placet Et post obitu uero[45] meo habeas cura de anima mea in missas et in uotiuos[46] et in[47] oratione et in recitatione et bucella in pauperibus tribuendo pro remedio anime mee ut et dominus memorie sit[48] mihi[48] semper. De isto die habeas tu[49] froila[49] isto que in testamento resonat firmiter et omnis posteritas tua[50] a[50] cuiu[50] tu illo relinqueris. Hic[51] adicimus[51] in illo[52] testamento facias[53] confessione[53] in[53] ipso[53] monasterio[53] et illas leigales[54] habe[54] in[54] tua[54] uita[54] et post tuo[55] obitu[55] tornent ad ipso monasterio ad monacos fratres[56] qui ibi habitantes fuerint[57] pro remedio animas nostras. alius[58] homo[58] de[58] posteritate[58] mea[58] aut[58] de[58] gens[58] mea[58] non habeat licentia inde[59] prendere[59] nec usurpare nec subiurgare[60] nisi sanas et intemeritas[61] ad tibi deseruiant sic faciant ad posteritas tuas[62]. Et si aliquis homo[63] de sanguinitate mea probria[64] uenerit[64] aut de extraneis[65] rabax[66] contumax[66] qui isto testamento inrumpere quesierit anatema[67] sit et separatus a caro et sanguis[68] domini[68] et cum iuda traditore lugea[69] perpetim dampna[70] permaneat et insuper pariat ad[71] tibi froila uel ad posteritas[72] tua[72] qui[73] isto testamento obseruauerit[74] duo auri talento[75] et quanto in isto testamento resonat quadrublato[76] et[77] iudicato[77] et isto[78] testamento[78] plenissima[78] habeat firmitate[79]. Facta series testamenti et scriptura benefactis notum[80] die xv kalendas magii. Era Mª LXXXX^a^VIII.^a^ tuda[81] in hanc series[82] testamenti[82] uel[82] benefactis ad[83] tibi[83] froila[83] manu mea roboro+[84]. gondesindo[85] test. piniolo test. uilino test. adefonso test.[86] garsea meneonis[87]. Sindila[87] presbitero confirmo. iohanne presbitero conf. mido

N.° 1

23 fratres ibi
24 illo tenuit ermegildus abba plures annos cum fratribus suis per testamentum quod ei fecerunt domno ansuri et domna eileuua et sicut dederunt
25 mater eius eileuua et ermegildus abba
26 per testamentum
27 suos abbates. Et sic
28 *deest*
29 illo monasterio
30 tuta per scripture firmitatis
31 ubi
33 tuta
34 *deest*
35 quomodo
36 *deest*
37 laigales et de meo ganato
38 quod
39 uito
40 uestimento
42 *deest*
43 *deest*
44 *deest*
45 *deest*
48 mihi sit
49 *deest*
50 tuas cui
51 Et adicimus
52 isto
53 ut facias in ipso monasterio confessionem monacorum
54 uillas laigales habeas in uita tua
55 obitu tuo
56 et ad fratres
57 fuerint et in uita sancta perseuerauerint
58 Alios de posteritas nostra aut de extraneis
59 inde aprehendere
61 intemeratas
62 tua.
64 propria uenerit
66 rapax contumax de qualibet formam generis
67 anathema
68 sanguinis domini nostri ihesu christi et consortium sanctorum eius
69 lutea
71 *deest*
72 *deest*
74 obseruauerit et uocem monasterii huic pulsauerit
75 talenta
76 quaduplato
78 istum testamentum usque in perpetuum plenissimam
79 firmitatem.
80 erit
81 Tuta
82 testamentum et series
83 *deest*
84 ro+ui. Qui preses fuerunt
86 test. Sisnandus episcopus confirmo.
87 meneonis conf. Sindilani

N.° 2

23 fratres et sorores ibi
24 illo tenuerunt et sicut illo dederunt
25 mater eius eileuua et ermeger abba
26 per testamento
27 suis abbates. et sic
28 *deest*
29 illo monasterio per scripturam firmitatis
30 T.
31 ubi
32 *deest*
33 T.
34 *deest*
35 quomodo
36 *deest*
37 laigales et de meo ganado
38 isto quod
41 moduratura
44 *deest*
45 *deest*
46 uotibus
47 *deest*
48 sit
49 *deest*
50 tuas cui
51 et ulcimus
53 ut facias confessione
54 uillas laigales habeas in tua uita
55 obitu tuo
56 et ad fratres
57 fuerint et in uita sancta perseuerauerint
58 Alios de posteritas nostras
59 de prendere
60 subiugare
61 intemeratas
62 tua.
63 *deest*
64 propria uenit
65 extranea
67 anathema
68 sanguinis domini
69 in eterna
70 dampnatione
71 *deest*
72 *deest*
73 quem
75 talenta
76 quadriduplato.
77 *deest*
78 isto testamento plenissimam
79 firmitudinem usque im perpetuum.
80 erit
81 T.
82 testamentum et series
83 *deest*
84 ro+.
85 gunquiesindo
87 moneonis. sindila

presbitero conf. uistromiro[88] presbitero conf. Menendo notauit. domno[89] principici[89] uidi[89]. trastemiro[89] uidi[89]. domno[89] fortes uidi[90]. domno ero uidi[91]. domno riquili[92] uidi[92]. ordonio[92]. cesareo[92]. fridixilo[93]. ermegildo. quedino. ofrus[94].

N.° 1

88 uiseremiro
89 donnon principiz uidit. trastemiro uidit. donno
90 uidit.
91 uidit.
92 riquila uidit. Godino. Cesario.
94 christoforus.

N.° 2

88 uistremiro
89 domnum principiz uidit. osastemiro uidit. domno
90 uidit.
91 uidit.
92 riquila uidit. godino. aesari.
93 frodisillo.
94 christoforus.

CCCCXXIV

Cùm quidam Pepi et uxor pro Fromosindo Fernandiz multam judicialem exsolvissent ac eum a vinculis liberassent, ipse Fromosindus, uxor, filiaque benefactoribus suis bona quaedam, in villa de Rial *et alibi sita, tradunt. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, ex qua sumpsimus, in Publico custoditur Archivo.*

1060

In dei nomine ego fromosindo fernandiz et uxori mea maria et filia mea eileuua plagui nobis per bona pacis et uoluntas ut uenderemus tibi pepi et uxori tue tedegundia hereditate nostra propria que habemus in uilla rial territorio portugalense urbis anegia subtus mons serra sicca discurrente riuulo sardoria et durio. et uocitant ipsas hereditates prenominatas sancto saluator. mea racione ab integro que fuit de mea matre tedegundia de III[a] duas partes sua racione de nugaria et de sancto petro et de toderiz et de cercetelo et de aziueto et de agrella. damus a uobis ipsas hereditates nostra racione ab integro cum omni sua prestancia per suis terminis et locis antiquis exitum accessum uel regressum terras rubtas uel inruptas cum quantum aprestitum in eas est per ubi illas uobis delimitauimus et coram testes adsignauimus pro que accepimus de uos precio XXX[t]V modios in quo nobis bene conplagui in saias et in lenzos in capras et ouelias et in porcos in centeno et milio uos destis et nos accepimus et de precio apud uos nicil remansit in deuito. et ipsos modios et ipso precio que misimus pro me que iacia in tronco et in katena de truitesindo didaz que me tragia per garganta pro suo maiorino que illi malliaui et cedei foras de mea cira. proinde damus ad uobis ipsas hereditates habeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit contra hanc kartula uendicionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsas hereditates dublatas uel quantum a uobis fuerint melio*ra*ta et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis notum die erit VIII° kalendas setembris. Era M[a] LXXXX[a]VIII.[a] Fromosindo et uxori mea maria et filia mea eileuua in hanc kartula uendicionis manus nostras r+++oboramus.

Qui preses fuerunt gundisaluo test. —uiarigu test. —gundisaluo desteriquiz test.

Trasulfu aufiz notuit et Micahelis emendauit.

Hec fuit in iudicio de sarazino ueniegas.

CCCCXXV

Graviter morbo vexatus Gundisalvus Pelagiz bonorum suorum Monasterium Sancti Thirsi haeredem fecerat, sub conditione tamen ut ei dum viveret monachi necessaria praeberent. Monachorum vero ob malam fidem ac ingratitudinem indignatione motus, prima donatione rescissa, ipsa bona patri suo donat seu potius vendit. Descripsimus ex charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinente, et nuper e scrinio Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata. Verba quaedam, scissuris membranae abolita, ex apographo saeculi XVIII in Academiae nostrae bibliotheca existente, supplevimus.

1060

Christus. Ut in cuntis *die*bus omnibus permanentis notum sit eo quod aduenit infirmitas in corpus condisalbus prolix pelagio et tuta prolix alio condesalbo et ipsa infirmitas per spiritu inmunde uexatur et uidit se in

opresione grauissime uoluit testare omnia sua rem uel ereditas ad deo pro remedio anime sue et ad absisterio quos uocitant sancto tirso ad fratres uel sorores ad continendo corpus suus ad tolerando in uita sua sic et testauit per scriptum ut sit eum reliquissent ipsis dominis de ipsis munesterio tam in uita aut ad mors ut ipsum testum non ualuiset. et in post modicum tempus perseuerauit infirmitas super ipsum condisalbo pelagiz et orritum fuit ad ipsis dominis de ipso monesterio et dimiserunt eum pro ad mors. dum autem uidit se ipso condisalbo quod non auebat qui corpus suum curare misit uerbos per omines sapetores et doctores legis dicentes iudices et magistratus ut non ualead testum dum testator uixerit. Obinde ego cumdesalbo pelagiz in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit mici per propria mea uolumtate ut facerem uobis patrem meum pelagio condesalbiz sicut et facio testum scripture firmitatis et benefactis uel donationis de omnias meas ereditas quantasque abeo uel abuero usque obitum meum cum omnen mea rem uel criazone quantum in nomine meo creuerit et in denante fuerit. ideo ego gumdesalbo do uobis patrem meum adque concedo omnia mea falgultate sicut super diximus et ut dicit scripture —omnis homo qui semen non abuerit de omnia sua faciat quod noluerit— pro id de odie die in omni tempore abeat eo illo in omni uita mea quamtumque uixerit et post ouitum uero meo abeati uos et omnis posteritas uestra sicut superius diximus iuri quieto in perpetim uiuituri. et accepimus de uos ad confirmationem carta benefactis hoc ad moderatura uestra et ad tolorantia nostra et curatione uestra usque obitum meo et in obitum cura corpus meum et pos obitum meum cura de anima mea in cerea et in oblationem et insuper accepimus de uobis I° kauallo bono in cc solidos et de pretio apud uos nicil remansit in deuito et in mea uita obiurgemus illum sicut uoluerimus in quantum memoria nostra oblata non fuerit et post *ouitum uero meum remaneat firmiter* ad parte uestra in *omni* tempus. siquis tamen aliquis omo uenerit extraneis uel propinquis contra hunc factum *inrumpere uel temptare uoluerit a* nobis ad concilio obturgar aut aduendicar noluerimus post pars uestra aut uos in uoce nostra pariet uobis *ipsum quod superius resonat* in dublo uel triplo et ad potestas in cuius illa terra stantia fuerit alio tamtum et hunc factum nostrum *plena habea firmitatem. Factum* testum scripture in die quod erit VIII° agusto. Era LXXXXVIII^a^ superacta M.^a^ condesalbo *in.....ure manu.....* conf.+ ..... *uniuz* .... pelaio ui...liz conf. —condesalbo fromariquiz conf. —cotierre tructesindiz conf. —cotino guimiriz conf. —tructesindo guimiriz conf.

petro presbiter test. —condisalbo condesindiz test. —ansur braoliz test. —uermudu condisalbiz test. —tructesindo cotiniz test.

Egas quasi indignum qus *(sic)* notuit.

CCCCXXVI

Ex codice, **Livro de D. Mummadona,** *sic dicto, descripsimus.*

1060

Cartula uel plazo de monasterio de villanoua

Lobà pelagiz et menendo pelagiz et Sueiro pelagit et ermesinda pelagiz simul et filius de nuno pelagiz id sunt menendo nunit et lopa nuniz pactum et placitum facimus ad uobis petrus abba et Arriani prepositi fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes sub die quod erit IIe nonas septembris Era Mª LXXXX^a^VIII^a^ pro parte de monasterio de villanoua cum adiuntionibus suis pro illa III^a^ de ipso monasterio quod deuindicauimus de tia nostra in concilio vimaranes ut teneamus illa in nostra uita et filiis et neptis similiter faciant et non habeamus licencia de ipsa III^a^ de ipso monasterio uel de adiuntionibus suis uendendi nec donandi nec commutandi nec testandi nec in alia parte extraniandi nisi ad casa de vimaranes. et si quamuis quesierimus uindere aut donare iermanus ad sobrinus uel progenie nostre unus ab alios placuit quia sic faciamus illa semen de istos que in placitum resonant. et si quamuis pro alguna occasio per que uendamus in parte extranea non sit licitum nisi ad dominos qui fuerint habitantes in casa de vimaranes dent nobis aut ad nostro semen suo pretio quantum digna fuerit et tornet se ipso monasterio post parte de vimaranes et si ipsos dominos noluerint ipso pretio reddere sedeat persoluta. et notum facimus per ipsa villa de palonbario unde damus illa nostras rationes ad osorio telliz. et si minime fecerimus et hunc placitum exesserimus pariemus de ipso monasterio quantum usurpare uoluerimus tantum duplemus uel tripemus et insuper auri talenta duo et ad iudicis terre suo iudicato. nos superius nominati in hoc placitum manus nostras roborauimus. Petrus abba manu mea confirmo. Arriani prepositi conf.

Osorio telliz conf. —Christoforus uiliamiriz conf. —Diaco ennegoz quos uidi.

Arias sagatiz quos uidi —Iheremias airas quos uidi —Froila airas quos uidi.

Pelagio tructiz presbitero test. —Vigoy presbitero test. —Emila presbitero test. —Iuliano diacono notuit.

CCCCXXVII

Pactum venditionis partis fundi cujusdam in villa de Villar de Porcos. *Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1060

In dei nomine ego uelasco plagiui nobis bone pacis uoluntas numlos qodque gentes imperio nec suadentis artigulo nec pertimessentes medum neque pars qod eri fraudes ingenio sed propria mici acesi uoluntas uit per escriptis uinderemus ad uobis troitesindo guterizi et uxuor uestra controde sicus et uindo eredidade mea probria que aueo de suseptionen auio meo gondesindo sisualdizi et mater mea dulzuna ici in uilar de porcos loco peredicto que uocidan karualido dou uobis de eredideade de gondesindo v^a media per uit ila podueridis inuenire per suis terminus uicus et locis antigus per uit ila podueridis inuenire. et aue iacentia ipisa uila in termino de uilar de porcos alfe montis faro discurente ribilo udi teridorio portugalensis probe lidore maris. acebimus de uos pretio v modios in que nobis bene complagui. aueadis uos ila firmiter et omnis posteridas uestras iuri quiedo tenporibus seculorum. et si aliquis tamen omo ueneri uel uenerimus contra acn kartula uenditionis ad inrumpendum et nos ila deuindigare uel autorgare noluerimus au uos in uoce nostra comodo aueadis licentia de nos aprendere ipiso que in carta resona dublada et uel tripada et uos perpetim auidura pereniter permansura. facta kartula uenditionis nodum die eri XI^m. kalendas nouembris. Era LXXXXVIII^a super millesima. uelasco in acn karta uenditionis manun mea ro+.

qui preses fuerunt atan godinizi. rodorico test. gartia test. ianardo test. framila test. plagio presbiter notuit.

CCCCXXVIII

Fromosindus presbyter presbytero Sindilae dominium quarumdam ecclesiarum in villa de Rial *donat, nepotibus suis quibusdam bonis tamen servatis. Charta haec, saltemve vitiata, quae ut autographa profertur, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada, *nunc in Publico Archivo existens, an genuina sit vel ficta, nobis non liquet.*

1061

Duuium quiden non est se multis mane in nodisimun eius in ueridate eo quo in temporibus fredenamdus rex et in presentia garseas prolis moneonis In dei nomine ego fromosindo ideo plaguit nobis per bone pacis uolumtas asto animo integor atque consilio ut per scritis faceremus at uobis sindila presbitero textum benefactis de baseligas et de omnia sua rem. et fuit ipso fromosindo presbitero fui genidi et uerbadi et ex penerauilibus paremtibus suis et ganaui et conparauit eredidates per pretio et escrituras in uila rial teridorium annegia subtus mons sera sikca discuremtem ribulo sardoria flumen durio. damus at uobis ipsas eglesias nominadas sancto salbador et sancto petro et sancta christina cristina *(sic)* cum atgitionibus et prestationibus suis at integro atueas tu et omnis postteridas uestras et quem tu relinquere uolueris et atccepimus de uobis seruitio bono in mia uida uestire et calcar et pane et carne et uino et at meo debito que me uestias bene et atueas cura de mia anima in uodiuo in cera in oblata in quanta adbueris. et siquis tamen quo fieri non creditis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc factum nostro textum benefactis scritura inrumpere que nos in iudicio deuendigare non poduerimus au uos in uoce nostra parie post uestra parte D solidios et ipsas eglesias dublatas con prestationes suas et quamtum at... in scritura pedideri dublatum et iudigato. nodum die quo erit III° nonas ianuarit. Era Mª LXXXXVIIII.^a fromosindo presbitero in anc textum benefactis manu mea ro+.

qui preses fuerunt froilla godesteizi test. uelasco pinionizi test. uimara presbitero test. ueila test. gontado test.

Alluitu nodui.

Exxetis in aciueto et in naquera et in aspar et in teuilam eo que dedi inde at meos subrinnos.

CCCCXXIX

Ferdinandus legionensium rex villam da Cornelhan, *ad Sedem Compostellanam pertinentem, immunitate decorat. Sumpsimus ex eodem apographo authentico saeculi XIV, in Publico Archivo servato, in quo monumenta, sub numeris* XVIII *et* XIX *edita, inveniuntur.*

1061

Sub christi nomine. Fredenandus Rex et Sancia Regina uobis patri episcopo domno Cresconio uel omnibus ecclesie Sancti Jacobi apostoli facimus hanc scripturam firmitatis de hominibus que uenerunt populare ad uestram villam quam uocitant Cornelianam ripa limie quos auus noster Rex domnus Hordonius testauit sancto Jacobo ut stet ipsa villa per terminos de uulturino usque in foce de turuela et de Riuulo limie in monte annor ingenua post partem uestram cum cunctis populatoribus tam illis qui ibi sunt quam qui post nos ibi intrauerint stent semper post uestram partem et post partem ipsius apostoli cunctis diebus secundum uestra fuerit uoluntas. Neminem ordinamus qui ibi uobis aliquam disturbationem faciat in aliquo. Notum die VI° idus Januarii. Era Mª LXXXX^a IX. Fredenandus Rex conf. Sancia Regina conf. Muninus Episcopus conf. Sisnandus episcopus conf. Erigius conf. Hordonius conf. Guncaluus conf. Adeffonsus conf. Hordonius conf. Pelagius conf. Cresconius conf. Ecca gundesindiz test. Cresconius test. Aluano test. Belleto test. Ermoricus test.

CCCCXXX

Vistregia et filia ejus agrum, quem in Villar de Porcos *prope flumen* Cavado *possidebant, Tructesindo et uxori ejusdem donant. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1061

Christus. In dei nomine ego uistreia et filia mea animia in domino deo eterna saluten amen. Ideo placui mici asto animo integroque nostro consilio ut faceremus ad uobis tructesi*n*do et uxor uestra gontrode kartula donationis de larea de terra que dedit geluira ad tructesindo cidiz et ad uxor sua uis*tre*gia. et est ista larea in loco predicto in uilar de porcos iusu in rial iusta ila caria et leua se ila larea de ile riu de cadauon et fere de longo in ilas trauesas de donaneriquiz XXXX XXXX pasales et in anplo VIIII et III cubitos. damus uel donamus ad uobis ipsa larea de ipsa terra et ualea donatio sicut et entio. ida ut de odie et tenpore sia de iuri nostro abrasa et in uestro iure sidea tradita et confirmada. aueadis uos et omnis postteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. siquis tamen quo fiderit non creditis et aliquis omo uenerimus *(sic)* uel uenerimus contra unc cratula *(sic)* donationis inrumpere uoluerit que nos noluerimus obtorgare uel deuendigare post uestra parte aut uos in uo*ce* nostra quomo pariemus uobis ila larea de ila terra post parte uestra dublata uel quantu ad uos fueri meliorada. et est isto teridorio portugalense subtus mons faru. Facta kartula di*e* erit V kalendas iunias. Era LXXXXVIIII super millesima. uistregia et animia in anc cartula dodonationis *(sic)* manus nostras ro++. ic test. tructesindo test. alio tructesindo test. uilifonso test. donan test. floila test. odario notuit.

CCCCXXXI

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, sumpsimus.*

1061

Carta de sancta maria de oliuaria et hereditate que iacet in ripa selio

Sub imperio opificis rerum qui trinus in unitate extat colendus adorandus glorificandus necnon et in honore sancti saluatoris sancteque tue genitrix marie hac gloriose uirginis et sanctus apostolus petrus et paulus iacobus tomas iohannes iacobus alphei simon et iudas et bartolomeus ad ofitium predicationis electos similiter et iohannis

babtiste cum uirgines eolalie columbe tecle christine agate dorotee celesti talamo collocatas cum martiribus acliscli romani facumdi et primitiui sancti laurentii celesti cruore laureatus santi martini episcopi sancti saturnini episcopi sancti cipriani episcopi et ultimo martiris beato pelagio uel omnium sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in cenobio nunccupato vimaranes que est fundato ad radicem oppido latito inter alueis bis uehementibus Aue et auizella urbium bracarensium. Ego exiguo et famulo christi petro eriz et diaconus cum peccatorum mole depreso in spe fidutiaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior qui etiam reatui meo et criminibus sepe pauesco ut per uos sancti dei reconciliari merear tandem communem domino hac supplicatione uotis hominibus imploro. Et ideo deuotioni mee extitit ut pro remedio anime mee facerem ad hunc locum vimaranes et ad fratres et sorores ibi habitantes scriptura testamenti de hereditates meas proprias que abeo de auios et parentes meos in villa que est fundata ripa selio de ipsa hereditate quanta ibi habuerunt auios et parentes meos IIII^a integra per suis terminis et locis antiquis *ex*ceptis lareas que iacent ex alia parte selio que dedit ego petrus eriz ad sancta eolalia pro remedio anime de genitores meos. illas alias ab integro post parte cimiterii huius. aditio etiam in hunc testamentum in villa oliuaria medietate de ecclesia uocabulo sancte marie uirginis per suis terminis et suis dextris et ornamentum ecclesie signo ex metallo calice argenteo et libros officiales. et ad memoriam reducimus pro illa hereditate laicale quanta ibi habuerunt auios et parentes meos ut deseruiat inde illa mea IIII^a ad ipsa sancta maria de oliuaria et post parte cimiterii huius. et si fuerit de propinquis meis qui stet in ordinem sacerdotalis teneat ipsa ecclesia sub manu de dominos de uimaranes. has hereditates et ecclesia ab integro illas testo et confirmo post parte huius cenobii vimaranes et omnes ibi habitantes domus cum edificiis suis uel intrinsecus domorum terras ruptas uel barbaras aquis aquarum et sesicas molinarum exitu montium et regressum uel quicquid in ipsas hereditates ad prestitum hominis est cum cumtis prestationibus suis ubique illas potueritis inuenire. Ita denique amodo ut deinceps hec omnia que super ordinata atque confirmata ad hunc locum vimaranes et ad monachos et sorores ibi habitantes pro remedio anime mee seu et genitores meos qui eas ganarunt vt illas abeant inde toleratione et nos ante deum mercis copiosa et ueniam de peccatis nostris vt ego petro eriz dum uita uixero habeat ipsas hereditates in extipendium et toleratione et post obitu uero meo tornemse post parte monasterii de vimaranes ab integro uel quantum ego adhuc ibidem potuero adplicare usque ad obitu meo. et neminem permitto de propinquis meis aut extraneis per qualibet accio qui ibidem ullam disturbationem faciat et quamuis qualibet homo aut per qualibet scriptura anteriora aut posteriora hanc testamento et quod in eo colligatum est inquietare aut infringere uoluerit uel immodico quicquid ille fuerit pariat ipsas hereditates post parte monasterii huius in quaduplo et ad iudicis terre iudicato. et hanc testamento in cunctis obtineat plena firmitatis robore. Facta series testamenti.....° kalendas iunii. Era Mª LXXXX^a VIIII.^a Ego petro eriz et diaconus in hanc scripture testamenti manus meas proprias confirmo et roboraui.

Petrus abba manu mea conf. —Arriani prepositi manu mea conf. —Tuderedus filius dauid conf. —Fagildus confessus conf. —Osorio telliz conf. —Didaco ennegoz conf.

Iheremias arias conf. —Menendo eriz conf. —Cartemiro presbitero conf. —Aluaro aluariz conf. —Menendo pelagii presbitero conf.

Emila presbitero qui notuit.

CCCCXXXII

Filio quodam exhaeredato, ratione inobedientiae ejusdem habita, ***Fromosindus Fromariguiz*** *bona omnia quae inter flumina* **Paiva** *et* **Alarda** *possidebat aliis filiis suis donat. Charta autographa, olim in scrinio Monasterii* **de Pendorada** *servata, amissa vel deleta est. Textum sumpsimus ex apographo exemplari saeculi XVIII in Academiae nostrae bibliotheca existente.*

1062

Christus. Fromosindo Romariguizi placitum, vel Cartula facio a vobis filiis meis Sandila Presbiter, et Camariz et Eugenia et Fromarigo et Eudo et Louegildo et alio Sindila : placuit mici asto animo, et propria voluntate, nullum quoque gentis imperio, nec suadentis articulo, sed accessit mea propria voluntas, ut faceremus scripture firmidadis de hereditate nostra propria que avemus inter Paiua et Alarda, territorio Vrbis Anegie, subtus mons Serra Sicca, discurrente rivulo Sardoira, et ipsa Villa Rial in loco predicto Castro, et alio Castro, et Fredamil, sic meo patre, sive de ganancia; et hic in Varcena Donega, et in Agrela, et in Aciueto, et S. Christina, et S. Salvatore, et Nugaria, et S. Petri, et in alios lugares, ubi illa potueridis invenire, et in alios lugares suos postados cum omni suas prestancias; per hunc vobis limidavimus, et coram testes assignavimus : pro quo exivit meo filio Fernando de meo precepto exheredavi eum de tota mea rem. Et qui inde in aliqua causa ausatus fuerit illa contaminare sedeat excomunicatus, et cum Juda Traditore abeat participio. Aveadis vos et omnis posteridas vestra jure

perenni in secula seculorum. Et si aliquis homo venerit, vel venerimus contra hanc cartula ad irrumpendum, quomodo pariat a vobis dupladum, vel tripadum, et insuper xx bobes, et suo iudicado. Notum die quod erit IIII° Nonas kalendas Augustas in Era M. C. Ego Formosindo in hanc cartula manus nostra roboravit+. Qui presentes fuerunt. Fromosindo Roderiquiz testis —..... testis —..... testis —Sandila notuit.

CCCCXXXIII

Donatio quorumdam bonorum immobilium Monasterio S. Salvatoris de Paço de Sousa. *Descripsimus ex codice saeculi XVIII ad Bibliothecam Publicam Portucalensem pertinente, qui titulum prae se fert* Provas das Memorias do Mosteiro de Paço de Sousa por Fr. A. de A. Meirelles.

1062

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritu sancti amen. Ego Fernandus Iermias facio series testamenti pro remedio anime mee ut partem merear adipisci in celestibus regnis a domino seculis cum angelis sanctis infinitas. Offero huic sancto et uenerabili altaris sancti Saluatoris de Palaciolo cum aliis reliquiis que ibidem sunt recondite. hi sunt hereditates pernominatas. In terra de Pauia in Arrabia quarta de ipsa uilla et de ipsa ecclesia de sancto iohane et de ipsa piscariria *(sic)*. In terra de Aquilar in Parada duos casales. Do et concedo partem de meas hereditates et si aliquis homo uenerit tam de propinquis meis quam de extraneis qui hunc factum meum infringere uoluerit in primis sit maledictus et excomunicatus et cum iuda traditore sit perditus et comdempnatus et insuper pariat ipsum testamentum in duplo. Facta carta siue testamenti Era Mª c.ª Ego Fernandus Germias in hanc kartam uel testamenti propriis manibus roboro. Pro testibus. Diagus testis. Menendus testis. Martino testis.

CCCCXXXIV

Gondesendus Petriz bona immobilia, quae in pago de Gondivade *possidebat, Monasterio* de Leça *donat, usufructu sibi tamen retento. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1063

Testamentum

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus martirum suorum ob honorem sancti saluatoris et sancti martini episcopi petri et pauli apostolorum et comitum eius martirum cuius baselica fundata est dignoscitur in uilla quod uocitant leza in ipsa uilla in urbium portugal subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza. Ego indignus seruus dei gondesendo plolis petro cum peccatorum molle depressos testo adque concedo ad ipso loco sancti saluatoris arcisterii leza omnem mea hereditatem quanta que michi euenit in porcione inter meos fratres uel heredes in uilla gondiuadi subtus mons ipsius custodias. offerimus ipsa hereditate ad ipsius locis sanctis ab integro per suis terminis et uicos in locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire ab integro illa concedimus pro remedio anime mee ut sis eis in tolerancia fratrum et serorum ibi morantes in uita sancta perseuerantes. Habeant et possideant sic nos docet regula sancta —uouete et reddite deo uestro— Et iterum —quod de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et ospites sumus super terra—. Siquis tamen aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hunc factum nostrum filiis aud neptis aut de propinquis nostris uel extraneis quisquis ille fuerit seiat excomunicatus et confusus et cum iuda domini proditore habeat participio in eterna dampnacione et pro pena temporalis pariet quantum inde usurpare uoluerit quadruplum et iudicatum gondesendo. Facta series testamenti die erit pridie kalendas marcii. Era cª Iª super hacta millesima. Gondesendo in hanc series testamenti manu mea roboro et confirm+o. Et adicimus ibi ut in uita mea illa hereditate ego gondesindo habeam illam per consensum de fratres de ipso monasterio in tolerancia mea sine illa malediccio et post obitum meum torne se post parte testamenti arcisterii leza et manu mea robo+Ro et confirmo. Qui presentes fuerunt Gunsaluo presbitero uidit— Gundisaluo rodriguiz conf.— Vimara test.

Gunsaluo gunsaluiz quos uidit— Gudino diacono conf.— Exemeno presbitero conf.

Mauram conf.—Id test. Godesteo test.— Randulfus notuit.

CCCCXXXV

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1063

Testamentum de uilla custodias

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sancti saluatoris cum uirgine inclita semper genitricis marie apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum quorum baselica fundata est in uilla leza uocabulo sancti saluatoris et sanctorum petri et pauli et sancti andree apostoli et sancti thome apostoli et sancti ihoannis apostoli et sancti iacobi apostoli et frater domini et sociorum eius quorumue dispares et locis cimiteriis aule est nuncupate ue hic discribere prolixior conuenit adiungere omnium sanctorum martirum que dei curie celestis sublimatus roseo cruore perfusus ad officium predicationis electus uirginitatis glorie coronatus confessorum floribus adornatus et sicque inercia egra mens hic singillatim scribere nequiuimus in framea paradisi locum beatitudinis a dextris ordinis genere confidimus. Ego nos seruorum dei gunsaluo prolix godino et todora et uxor mea eilo et uermudus et uxor mea ermesinda prolix godina et todora cum peccatorum mole depressos in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior que etiam reatus nostri criminis sepe pauescimus ut per uos sancti martires merear communem omnium ac sanctorum omnium cetum fida supplicationum deposco. et ideo deuotioni mee extitit ut ex uoto proprio abolendis delictis parentum nostrorum que delictiscentibus criminibus ob honorem celsitudinis uestre. Concedimus ad ipsum locum sancti saluatoris acisterii leza uillam quam nuncupant custodias secundum illam ganauit parentum nostrorum godina et todora et sicut in nostras cartas resonat et sicut illam obtinuerunt parentes ipsius et nos post obitum eorum integram illam concedimus pro remedio anime mee. et ego gunsaluus et eilo uxori mee adicimus in hunc testamentum aliam hereditatem quam ibi ganauimus in ipsa uilla de cidi ederoniz sicut illam comparauimus de ipso cidi. et ipse cidi obtinuit eam de patre suo ederonio aluitiz. integram illam ibi concedimus ad ipsum locum sanctum. Et ego ermesinda adicimus adhuc in hunc testamentum alias hereditates quas ganauimus de andila VIII^a^ integra de ipsa comparadela et unum talium de salinas in foce de leza que comparauimus denquilo. integro uobis illum ibi concedimus et sciens facimus in hoc testamentum ego ermesinda ut de ipsa medietate de ipsa uilla custodias que testamentum facimus que habeat ego ermesinda inde illa media in uita mea et post obitum meum integra post testamenti et post parte acisterii leza pro remedio anime nostre ut sit nobis ante deum merces copiosa et ueniam peccatis nostris. concedimus ipsas hereditates integras per suis terminis antiquis et uicis et locis per ubi illam potueritis inuenire. Ab integro illam concedimus pro remedio anime mee ad ipsum locum sanctum ut sit ibi in tolerantia fratrum et sororum qui in ipso loco sancto in uita sancta perseuerauerint. Habeant et possideant et non habeant licitum uendendi nec donandi nec in alia parte extraniandi sed sana et intemerata post partem testamenti. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hoc nostrum factum filiis aut neptis aut aliquis ex propinquis nostris uel extraneis in primis sit excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et pro pena temporalia pariet quantum in testamento resonat quadruplum et insuper auri talenta duo uel ter et ad qui illam imperauerit terram aliud tantum. Facta series testamenti die erit IIe nonas marcii. Era C^a^ I.^a^ Gunsaluo et uxor mea eilo uermudo et uxor mea ermesinda in hac serie testamenti manus nostras roboramus et confirmamus+. Qui presentes fuerunt. Ederonio iben izila conf. —Sendinus menendiz conf. —Echega presbiter conf. —Christoforus presbiter conf. —Sandinus presbiter conf. —Exemenus presbiter conf. —Pelagius uimariz conf. —Donadeo test.

Gontado presbiter conf. —Gundesindus presbiter conf. —Tudegildus presbiter conf. —Passur seseriguit conf. —Godinus diaconus conf. —Garcia iben egas conf. —Didagus test.

Gunsaluus pelaiz conf. —Gondesindus petriz conf. —Ramirus test. —Sisnandus test. —Menindus godesteiz test. —Pelagius test. —Randulfus presbiter Notuit.

CCCCXXXVI

Cresconio episcopo Sedis Iriensis, sive S. Jacobi, canonicisque ejusdem sedis donationem villarum et ecclesiarum in diocesi Conimbricensi a rege Adefonso factam rex Ferdinandus confirmat. Apographa charta initii saeculi XII, e scrinio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit. Accedunt lectiones variae ex Livro Preto *desumptae.*

1063

Svb christi nomine ego fredenandus rex et sanchia[1] regina uobis patri episcopo domno cresconio et omnibus ecclesie sancti iacobi apostoli canonicis tam presentibus quam futuris facimus hanc scripturam firmitatis de uillas quas olim adefonsus rex bone memorie in suburbio colinbriense quas nuper dominus de manu gentilium abstulit et sancta uestra intercessione dicioni[2] nostre subdidit. id est uilla in ripa de fluuio uiaster cum ecclesia sancti martini et uillam crescemiri[3] et iuxta fluuium uilla cum ecclesia sancti laurentii et terciam partem de uilla trauazolo inter agatham[4] et uaugam. Omnes has uillas cum terminis et adiacenciis seu cum omni prestancia sua et quicquid ad easdem uillas pertinet uel pertinere uidetur sicut adefonsus rex et eius uxor enxemena[5] regina ecclesie beati iacobi dederunt uobis subditas tradimus iure perhemni[6]. Quisquis uero spiritu rapacitatis deceptus hanc donationem olim a predecessore nostro bone memorie factam et an.....[7] confirmatam usurpare uel infringere conatus fuerit sit ab omnipotenti deo confusus et ab ecclesia dei in presenti seculo segregatus et in eterna dampnatione cum iuda christi traditore dampnatus. Noto die vi° idus marcii. Era[8] i[8] c[a 8] prima[8].

Fredenandus[9] rex conf. —Sanchia[10] regina conf. —Sanchius[11] filius regis conf. —Adefonsus filius regis conf. —Garsea filius regis conf. —Vrracha[12] filia regis conf. —Geloira[13] filia regis conf. —Pelagius legionensis episcopus conf. —Nunus uelasquiz conf. —Egas benegas[14] conf. —Guncaluus[15] hordoniz[15] conf. —Tedon teliz conf. —Sisnandus iohannis conf. —Anaia suariz[16] conf. —Gunzaluo[17] fromariguiz conf. —Petrus hernagiz conf. —Petrus pelaiz[18] conf. —Veremudus[19] petriz[19] conf.

Ecta[20] gundesindiz[20] conf. —Telo[21] aluitiz conf. —Cresconius test. —Veremudus[22] test. —Ordonius test. —Didacus test. —Arias didaz notuit test.[23] —Pelagius arias transter test. —Aloytus nuniz[24] test.

1 sanctia
2 ditioni
3 creisemiri
4 agatam
5 exemena
6 perhempni.
7 anbos penitus *(?)*
8 Era m[a] c[a] i.[a]
9 Fernandus
10 Sancia
11 Sancius
12 Vrraca
13 Eluira
14 uenegas
15 Gunsaluus ordoniz
16 soariz
17 Gunsaluus
18 palaiz
19 Vermudus petri
20 Eita gondesindiz
21 Telus
22 Vermudus
23 *deest*
24 nuni

CCCCXXXVII

Rex Ferdinandus Legionensis ad Compostellam perveniens, ecclesiarum praediorum ac villarum Compostellanae Sedis in Portugalensi Provincia immunitates privilegiaque confirmat. Ex apographo authentico saeculi XIV in Collectione Publici Archivi das Gavetas *dicta, ex quo diplomata sub num.* XVIII, XIX, CCCCXXIX *edita hausimus, descripsimus.*

1063 *(?)*

Adueniente Rege domno fredenando in locum sanctum cum coniunge sua Regina domna Sancia cum filiis et filiabus suis cum episcopis comitibus et omni agmine palatino causa orationis in uite *(?)* et persona domni Cresconii episcopi qui tunc Sedem sancti Jacobi regebat et cunctorum clericorum subiecissit auribus eiusdem Principis domnus Pelagius episcopus quam sui egonomi de Portugali nominati Didacus tructesindici Sisnandus iohannis et tedon telici uolebant inquietare homines morantes in uillis ecclesiis et monasteriis qui per testamenta et scripturas beatus Jacobus apostolus a Regibus et ab aliis in terra Portugalense adquisierat cum hominibus et familia sua et deinde de diuersis mandacionibus Regis alii homines ad habitandum et populandum in villas Corneliana brachara montelios uillela colina et alias que in testamentis et scripturis resonant ingressi fuerant sub deffensione et tuicione episcoporum et clericorum sancti Jacobi apostoli et ibi faciebant seruicium et reddebant censum. Cum

uero hoc fuit auditum et nunciatum Regi domno fredenando et Sancie Regine et filiis suis ut est pius et misericors iussit fieri hanc scripturam testamenti in honore beati apostoli ita. Ego Fredenandus dei gratia Legionensis Rex pariter cum coniunge mea Regina domna Sancia et filiis meis vobis domno Cresconio episcopo et clericis uel senioribus uestre Sedis ob honorem nostri patroni sancti Jacobi apostoli cuius corpus requiescit in gallecia in urbe compostella cuius adiutorio et uirtute nostrorum inimicorum colla dimergi et subiugari uidemus de tanto honore et principatu quando nobis dominus donare dignatus est aliquid inpendere debemus pro remedio animarum nostrarum et parentum nostrorum. propterea uno consensu et uoluntate hanc scripturam confirmacionis facimus ut omnes qui de nostris mandamentis et regalengo in illas villas uel ecclesias uel monasteria ingressi fuerint ad habitandum confirmamus eos post partem sancti Jacobi apostoli et uestram ut seruiant uobis sicut alii uestri homines per uestros maiorinos et quanticumque sunt de familia hiriense Sedis commorantes per illam terram et aui et parentes nostri huic loco sancto dederunt. Damus uobis licenciam accipendi distringendi et in uestro iure tenendi et non sit ausus noster maiorinus uel aliqua potestas qui uobis et successoribus uestris aliquam disturbacionem in eos faciat tam in illis qui ibi modo sunt quam in illis qui deinceps ingressi fuerint tam in uita nostra quàm etiam post obitum nostrum neque inquietet terminos et cautos uestrarum villarum sed pacifice obtineatis et iurificetis uos et omnes successores uestri in perpetuum. Quod si Rex Comes uillicus potestas uel cuiuscumque generis homo hanc scripturam confirmacionis inrumpere temptauerit sit maledictus et excomunicatus et insuper pariet auri talenta v. et hoc nostrum factum senper sit firmum. a die vi° idus Marcii. Era Mª C^a^ I.^a^ (?) Fredenandus Rex conf. Sancia Regina conf. Sancius filius Regis conf. Adefonsus filius Regis conf. Garsea filius Regis conf. Vrraca filia Regis conf. Geloira filia Regis conf. Pelagius Legionis episcopus conf. Nunus uellasquiz conf. Nunus suariz conf. Egeas venegas conf. Gundisaluus hordoniz conf. Tedon telici conf. Sisnande iohannis conf. Anania suariz conf. Gunzaluo fromariquiz conf. Petrus hermigiz conf. Petrus pelaiz conf. Vermudus petriz conf. Ecca gundesindiz conf. Telo aluitiz conf. Cresconius test. Veremundus test. Hordonius test. Didacus test. Arias diaz notuit test. Pelagius Erias transter test. Aloitus nuniz test.

CCCCXXXVIII

Descripsimus ex codice Monasterii Araucensis qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1064

Carta de hereditate quam habet monasterium in fornos in termino de Pauia

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctisque martiribus seu ac redemptorem nostrum sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et genitricis domini et sancti petri apostoli et martiris christi uel cetere reliquie quorum baselica esse dignoscitur in territorio arauca uilla prenominata loco sancto petro. ego mi ancilla dei cum peccatorum meorum depressos in spe fidutiaque uotorum meritis expiramus ex deuotionis nostre proprie deferimus deuemus. et quia scriptum est —uouete et redite domino deo uestro— addeo omni et textum operis et eadem ipse deuotionem implere procuramus. acsi concedimus et offerimus ecclesie diuinitatis uestre ut deo memores sint hereditate nostra propria ego famula dei legundia que auemus in uilla de fornos nostro fragino de ipsa nostra hereditate medietate et auet iacentia ipse hereditatem in fornos subtus mons territorio fornos discurrente flumen pauia. damus ad uos ipsas hereditas in casas in uineas progares ameixenales pumares sautos terras ruptas uel barbaras petras mouiles uel inmouiles aquas aquarum uel sesigas molinarum exitus montium uel regressum per suis terminis et locis antiquis uel omnia quantum uobis diximus uobis concedimus ut pro remedio anime nostre ad ipso domui deseruiat et tibi adeffonso abba uel fratribus et sororibus uestris qui ibidem sunt habitantes et in uita sancta perseuerantes pro redimire ut ibi sit deseruiendum pro uitum et uestitum pro remedio anime nostre ut pro nos domino memores sint semper quod et ad iurationem confirmamus per indiuiduam trinitatem quia contra hanc series testamenti nunquam uenturi erimus ad inrumpendum. Et si aliquis homo de parte nostra filiis nectis aut iermanis aut quislibet generis homo ex sanguinitatis nostre qui contra hanc series testamenti infringere uel rumpere uoluerit in primis sit excomunicatus et cum iudas traditore habeat portionem in eterna dampnationem et insuper pariet quod in testamentum resonat quater duplatum a domoi uestre uel qui ibidem fuerint habitantes et in uitam sancta perseuerantes ibidem sit semper deseruiendum uobis perpetim. notum die v° kalendas magii. in Era M.ª C.^a^ II.^a^ Ledegundia ancilla dei in hanc series testamenti quod fieri uolui manu mea ro+. Qui preses fuerunt. Iustu test. Didagu test. Adaufu test. Gondesindo test. Adefonso diacono test. ero presbiter test. dauid presbiter test. sisnando presbiter. desterigu quasi fratrem indignum peccatorem notuit.

CCCCXXXIX

Vermudus et Garcia a litigio, quod Joanni filioque ejus Ero intenderant, de dominio villae de Costoias, *desistunt. In tergo membranae, ex qua documentum sub n.°* CCCXII *editum sumpsimus, hoc invenitur.*

1064

Christus. Uermudo et carcia placitum dimisione facimus a tibi ioano et filio suo ero et uxor sicillo connomento matre pro parte de ipsas uila de custodias unde ipsa baralia abuimus que abeas tu illa et omnia posteritas uestras iure quietum et in perpetum uenditis a quem qu*isi*eritis firmiter et si eum uermudo et garcia minime fecerimus et placitum dimisione exederimus nos aut filiis aut aliquis generis per nostras inminnes quamtum a ti petirmus que tantum duplemus post parte de ioacino et qui terra inpenetrauerit alio tanto et iudicato. notum die eri sancti atriani XVI kalendas iulias. Era C II^a^ super millesima. uermodo et garcia in oc placitum dimisione manus nostras r+++. ero test. uelasco test. ermieiro test. fromarigo test. iermias notuit test.

CCCCXL

Presbyteri tres, quibus ecclesiam S. Martini, in villa de Vermuim *sitam, quaedam nobilis mulier et abbas Monasterii Valerianensis* (de Vairão) *ad regendum, fruendumque impertierant, circa modum officia muneraque sibi imposita obeundi redditusque ejusdem ecclesiae inter se rationabiliter dividendi paciscuntur. Charta autographa, nuper e scrinio Monasterii* de Vairão *in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1064

Arias sisualdiz gunsalbo aloitiz et gunsalbo froiaz placitum facimus inter nos unus ad allios die erit V° kalendas iulias era C II^a^ post millesima pro parte de ipsa eglesia uogabulo sancti martini episcopi quod est fundado in uila uermudi et ad nobis deu nostra domna domna pala et menendo abas qui est electo in acisterio de ualeiran su*b* iubsio sisnando episcopo que abidemus in illa eglesia sudunus et que quanto ad nobis dominus mandar dare in decimas et in sal espaso *(?)* et in uestire et in cobrire et in calzare et de iumenta et in oferto qui est aprestamo de monacos siue de quanto uenerit ad ipsa eglesia siue et fora de eglesia siue de nostros filigreses siue et de allios omines de qualiue causa deus mandare dar que sortiamus illo in tertias per singula kapita sine nunlo conludio et non andemus ad nobis con nunla artemadiga pro nunlaque atio. et si quan subido ad uno de nos inuenerit infirmidate au inkarceratione au cegatione au inposeridate au qualiue naufragio que non posa contenere sua ratione de ipsa eglesia que conteniant illos que poduerint sua ratione sine nunla kalumnia et sine nunlo reproberio et abeat sua ratio integra de odie que die sit faciamus con ueridade. et si unus ex nobis isto placito exiderit et inde alder fecerit que parie duos bobes de XIII XIII modios post parte de qui isto placito obseruaberit et iudigado. arias presbiter et gunsalbo presbiter et allio gunsalbo presbiter in anc placitum manus nostras ro+++uorabimus.

qui ibidem fuerunt. ordonio albitiz test. atan test. adaulfu test. gontualdo test. sendinu test. lucu test. gunsalbo presbiter notuit.

CCCCXLI

Monasterio Palatioli (de Paço de Sousa) *donat Petrus Venegas et uxor bona immobilia quaedam. Descripsimus ex codice saeculi XVIII ad Bibliothecam Publicam Portucalensem pertinente, qui titulum prae se fert* Provas das Memorias de Paço de Sousa.

1064

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sanctisque gloriosissimis sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et quorum ceterum reliquiarum dignoscitur esse fundata in ualle palaciolo acisterio

monasterium. Ego famulo dei petro uenegas una cum uxor mea domna sancia testamus nostra racio de athanes prope flumen dorii prope flumen maris territorio portugal subtus mons gondemar et sunt ipsas hereditates tres casales cum omni suam rectitudinem. et damus illas pro nostro filio petro paruulo qui fuit migratus in nostro iure. Et damus pro animas nostras hereditates pernominatas. in terra de penafiel una quinta inter fonte archada et crestimir uno kasale cum omnem rectitudinem. in ascariz duos kasales. in galegus duos kasales cum nostra portione de ipsa eclesia. in ceidones uno kasale. In terra de pauia in uilla cerradelo sexta integra per ubi illa potueritis inuenire. Contestamus ad ipsum monasterium ipsas hereditates que sursum resonant ut ante dominum nobis merces adueniat ut nos et illos qui illas ganauerunt partem habeamus in regnum celorum et dominus memor sit nobis semper. et ipsum que in testamento resonat non damus partem laicalem licitum uendere nec donare nec alium locum testare sed sana et integra deseruiat ad ipsum locum sanctum qui sursum resonat ad fratres et sorores que ibidem abitantes fuerint et uita sancta perseuerauerint et ipsum locum sanctum illuminauerint. et que nobis habeant in memoriam et in orationem in memoriam sin semper et sicut per profetam intonat dicens —domine de manu tua accepimus et dedimus tibi—. et que istum factum nostrum testamentum infringere quesierit unus ex progenie nostre ex quibus extraneis rapax contumax in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore in inferno sit perditus. Erit die septimo idus iulii. Era M^a C^a II.^a

---

CCCCXLII

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa **de Segadães.** ***Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis*** **(de Grijó) Livro Baio-Ferrado** ***sic dicto.***

1064

Karta de sagadanes

In dei nomine. Ego suarius suariz uobis canonicis sancti saluatoris ecclesiole fatio cartam uenditionis de tota illa hereditate quam habeo in uilla sagadanes subtus monte fuste territorio alafoens discurrente riuulo uauca. Do uobis ipsam hereditatem qua michi aduenit ex patre meo suerio pelagiz et de iermano meo pelagio suariz ubicumque illam potueritis inuenire per suos locos et terminos antiquos et nouos. pro qua accepi a uobis in precio XVI morabitinos auri tantum michi recipere placuit et uobis michi dare. Sit uestra ab hac die et tempore et de meo iure et dominio abrasa et in uestro tradita et confirmata et successorum uestrorum. et quicquid uolueritis de illa facere faciatis in perpetuum. Si uero aliquis homo uenerit uel uenero tam ego quam de heredibus uel de extraneis qui hanc kartam condempnare presumpmat in primis sit excommunicatus et a sacratissimo corpore domini nostri ihesu christi separatus et ipsam hereditatem redda uobis duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam et iudicatum. Facta carta noto tempore III^us nonas setembris. Era M. C. II.^a Ego suarius suariz illam propriis manibus Robor—o. Qui presentes fuerunt. Garsia test. Rudericus test. Pelagius test. Ramirus iudex uidit. Saluador uidit. Menendus presbiter notuit.

CCCCXLIII

Pactum venditionis quorumdam agrorum in villa **de Goterres.** ***Documentum hoc, nuper e scrinio Collegiatae S. Jacobi Conimbricensis in Publicum Archivum delatum, an apographum saeculi XII, an apocryphum sit, ambigimus; litteris, enim, quas gallicas diximus, conscriptum plane est.***

1064

In dei nomine. Ego arias Placuit mihi per asto animo integro sed propria mea uoluntate ut uenderemus tibi fromarigo et uxor tua adousenda lareas de terra que fuerunt de patre tuo aspadio in uilla goterre a radice mons cosoirado ripa neuie territorio brachara in loco predicto in illa petrosa de succo de dona ousenda in fundo de dona heldonza et in longo de carraria antiqua usque in illas trauessas et in illo casal III^a minus VIII^a et dezima quomodo est conclauso cum quantum ominis aprestitum est et in illa cortina do succu de don fofo usque in succu de don breto. Pro precio que accepi de uos duas partes de uno boue de X modios et in alio precio II^os modios. tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remanssit in debitum pro dare. Habeatis uos illa fir-

miter et omnis posteritas uestra cunctis temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero aut uos in uoce nostra quomodo pariamus uobis ipsa hereditate duplata uel triplata et quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis in die erit VI° idus octvber. Era M.ª C.ª II.ª Arias presbiter in hac karta uendicionis manus meas roboravi. Hic test. Cresconio test. Desterigu test. Toderedo test. Hermigildo test. Bolmenzo *(?)* test. Arias presbiter Notvit.

CCCCXLIV

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

Noticia de uillis uacaricie

Era M.ª C.ª II.ª

Notum facimus de uillas que sunt de monasterio uacariza inter uauga et mondeco territorio colimbrie. id sunt uillanoua que fuit de gundisaluo moniz et testauit eam filius suus frouila gunsaluiz ad uacarizam. Villa de muzarros cum sua ecclesia que fuit de abbate louegildo ab integro per suis terminis. Ecclesia uocabulo sancti cucuuati cum adiectionibus suis. Villar de correixe cum sua ecclesia uocabulo sancti martini. Et in sangalios uilla que fuit de elias exalaba ubi se auellanas infundit in certoma. Villa barriolo cum ecclesia uocabulo sancti mametis cum adiectionibus suis. Villa moronganos ad integrum. Villa tamengos cum sua ecclesia uocabulo sancti petri que fuit de abba gaudio. Villa orta ad integrum. Villa arinios. Villa uentosa integra. Vinea de abba lodemiro hic in uentosa. Villa cepiis integra. Villa eilantes integra cum sua ecclesia uocabulo sancti felicis. In uilla alphauara ecclesia uocabulo sancti christofori. In uilla mortede ecclesia uocabulo sancta maria cum adiectionibus suis. Et in uilla de magistro montagueime monasterio uocabulo sancti petri. Villa freixenede ad integrum. ecclesia uocabulo sancta eolalia in ripa certome. Villa uimeneira ad integrum. Monasterium de lauredo ad integrum. Sancta christina cum adiectionibus suis. Villa canelas ad integrum. Villa de luso que fuit de abba noguram cum sua ecclesia uocabulo sancti tome. Ecclesia uocabulo sancto pelagio de uarzenas. Monasterium de trasoi quod fuit de abba trasoi. Sancta christina de mortalago. Monasterium de sourio ad integrum. Ecclesia sancti saluatoris de colimbria.

CCCCXLV

Tello Gundisalviz bonorum suorum ecclesiam S. Salvatoris in villa de Joannes *sitam haeredem instituit; usumfructum, tamen, eorumdem cuidam consanguineo suo legat. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1065

Domnis inuictisimis ac triumfatoribus loce *(sic)* glorie perfusus corum baseliga fundata est in uilla ioannis suptus mons kastro uermui terridorio portugalense prope ribulo pel in ore sanctorum sancti saluatoris sancte marie semper uirginis sanctorum apostolorum petri et pauli sancti iacobi apostoli sancti martini sancti migaeli arcangeli sancti ioannis baptiste sancti stefani et martirem primi et sanctorum multorum que ibi reconditos sunt. Obiinde ego famulo dei tello gumdisaluiz indignum et peccatorem ut faceremus ad ipsum locum sanctum testum scripture et firmitatis de omnen nostras ereditates quamtas abemus de ipsa baseliga sancti saluatoris et de quamtasque ad nobis fecit tio nostro iusto petro textum scripture tam de abolenga uel ganantia et de omnen nostras ereditates que ganauimus per nostras kartas et per nostro pretio de domna aragumti. concedo inde mediatate intecra quos fui de salamiro fafilaz et mediatate de illo kasal quos fui de rodorigo riquilaz con suas lareas comodo in nostras kartas resonat. ipso que in testamento concludimus ab intecro concedimus ad ipsum locum sanctum pro remedio anime mee et pro timendum diem iudicii et elegimus ipsum testamentum ad tiui soprino nostro pelagio iustiz cum omnibus prestationibus suis quamtum in se obtine et ad prestitum ominis est que abeas me in mente in cereo et in oblatione in oratione in quamto pose abueris. teneas tu illas ereditates sanas et intemeratas nec uindas nec dones nisi teneas illas sanas post parte locum sanctum et uobis perpetim auiturum. auea nostrum factum fidem et rouorem. Notum erit II idus marcii. Era millesima C^ma^ III.ª abea ille pelagio ipsas ereditates

in sua uita et post ouito suo laxe illas ereditates ad ipsum locum sanctum et a prosapia de gumdisaluo todericii et de onesenda ad quale inde tu ablueris que inde monago fuerit et si quamuis inde monago non fuerit de quacumque pars bono fuerit et in uita sancta perseuerauerit aueant et posideant. et unc factum nostrum auea rouorem et firmitatem. et si unc factum nostrum infringere et inrumpere uoluerit ire quomodo parie post parte de ipso testamento ipsas ereditates et ipsos testamentos quadublatos tam propinquis nostris quam extraneis uel auri duo talenta. Tello gundisaluiz in anc testamento manum mea rouora+uit.

Pro testes. didago test. —elias test. —ero test. —odorio test. —iusto test.

alio iusto test. —eldega test. —monnio test. —rodorigo test.

Petro presbiter scripsit.

CCCCXLVI

Pactum venditionis partis cujusdam incerto loco siti. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1065

Christus. In dei nomine ego selges presbiter et iusto et suo iermano rando et ioane et suo iermano sunila Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas ut uenderemus ad uos monio benegas et utsuor uestra uniscu selies presbiter uendimus ad uouis mea ration de ipso kasal de goda et fer in ila eira et uait infesto pro ad illa costa et torna inde pro ad illa represa et fer in ila parete super ila fonte. ipso selges acepimus de uouis pretio una uaca et uno modio de sal et si uenerit ouitum ad ipse selges que retorne ipsa uaca in manus de don monio et da iusto et suo iermano sua ration de ipso kasal pro ila uina que ad uouis keitmarum. et deit suinila et suo iermano pro uestra malata que a uobis ferimus damus ad uouis ipsa ereridate au integro comodo iui resona. Ita des odie in die uel que omni tenpore de iure nostro sedea abrasa et in iure uestro tradita et confirmata. aueatis uos et omnis posteritas uestras iure qietum tenporibus seculorum firmiter quo siquis tamen aliquis omo fierit non credimus uenerit aut uel uenerit ad inrumpendum contra ad unc factum nostrum que nos ad iudicio deuendigare non potuerimus aut uos in uocis nostras quomodo periemus *(sic)* ad uos ipsa ereridate duplata au quanto a uos fuerit meliorata et uouis perpetin uiuitura. facta kartula uenditionis selies presbitero et ipsos alios pernominatos que sursun resonant notum die qo erit VI° kalendas agustas. In era super millesima CIII.ª selies presbitero et iusto et suo iermano rando et suinila et suo iermano ioane in anc kartula manus nostras r+++++.

Pro test. uestremiro sarazino test. truittesendo test. daniel test.

garzia notuit.

CCCCXLVII

Ex codice, Livro de D. Mummadona, *sic dicto, descripsimus.*

1065

Carta de hereditate de villa caluos

In dei nomine. Ego lobello et uxori mee flamulina placuit nobis bone pacis et uolumptas ut faceremus uobis Arriani prepositi et confessus cartula uenditionis et firmitatis de hereditate nostra propria que habemus caluos subtus mons latito discurrente riuulo auizella et habet iacentia ipsa hereditate in illo casal ubi modo habitamus quos fuit de patre nostro Gauino siue et nostras ganantias quantum in ipsa villa ganamus et in nostro iure tenemus casas uineis pumares saltus defesas aquis aquarum petras mobiles uel inmobiles cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. damus uobis ipsas hereditates pro uestro debito que spesemus hic in ipsa villa nominatum c^m m^es modios tantum uobis bene complacuit. ita ut de hodie die uel tempore sit abrasas ipsas hereditates de iuri nostro et in uestro dominio sit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et quidquid de ea facere uolueritis libera in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum inrumpere uenerit que nos in iuditio deuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa hereditate duplata uel triplata aut quantum uobis fuerit melioratum. Facta cartula uenditionis et firmitatis sub die quot erit XII° kalendas se-

ptembris. Era M^a C^a III.^a Lobello et uxori mee flamulina in hac cartula uenditionis et firmitatis manus nostras roborauimus. Pro test. Gundisaluo didaz presbitero. Bera elgariz test. Gudesteo test. Diaco uilifonsiz test. Iheremias presbiter notauit.

CCCCXLVIII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis hausimus. Lectiones varias ex alio exemplari, in eodem codice inserto, adjecimus. Cùm verò, ipsae lectiones quamplurimae, et quaedam magni momenti, sint, tabulaeque donationis ab alio notario scriptae dicantur, merito dubitandum est, utrum ejusdem donationis chartam unam autographam, tantum an duas, olim extitisse. De heteroclita computatione annorum a notario facta, vide quae* Riberius (Dissert. Chronol., T. II, p. 116) *conjecit. Sit quidquid sit, scimus sub Ferdinando Magno* (1037-1065) *hoc documentum esse conflatum.*

1037—1065

Testamentum de medietate ecclesie de foramontanos et medietatis de hereditate quam habeo in uolpeliares

In eologita christe trinitas benedicta uiuideque ex priscarum erenigarum[1] que pater in filio et filius in patre promiscue etenim ex[2] ambobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam[3] diuise sed semper unite cuius est uera trinitas et[4] ineximabilis[5] bonitas eterna et uera claritas[6] multis modis inennarrabilis bonis uiuens et potens tempore seculorum nec[7] finiendi seculi amen. Illuminator atque sanctorum omnium reparator christe emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui post cuncta exiguo[8] tempore paras opera et qui pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam uel domini parare. Ego domine famulus tuus recemondus[9] prolix maurele et baselissa[10] quod in hoc recolens et in corde meo considerans Ego domine famulus tuus recemundus[11] placuit michi sub tuo et in tuo amore christe et timore ut de omne re mea uel de hereditate mea in domo domini offerre pro remedio animarum auorum[12] meorum[12] uel[12] parentum nostrorum tam etiam ex[13] meipso[14] qui pollicitus[15] sum[15] inplebo[15] domino deo uotum. Ego in nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos principatum tenent sancti uincenti leuite cum esse dinoscitur in uilla uaccariza subtus alpe buzacco secus amnis mondeco[16] territorio montis[17] maioris[17]. Adicimus ibidem domine ad ipsius sacrosanctum et uenerabilem[18] templum qui sunt pro uelamen[19] seruorum uel ancillarum deo de seruitio medietatem de ecclesia que sita est in uilla foramontanos uocabulo sancte marie cum medietate de mea hereditate de uilla bolpeliares[20] sicut illam[21] habeo[21] pro precio et cartas et de iuliano[22] quantum obtinuit[23] per meas cartas. et in uilar quantum in meas cartas continet.[24] in uilla nigrelos quantum obtinuit per meas cartas medietatem integram in ripa uauga in marnel ubi dicent arraualde quantum in meas cartas resonat[25]. et[26] in uilla iliauo quantum in meas cartas resonat. et in ripa de accata[27] in uilla tarouquela[28] quantum in meas cartas continet. in uilla recardanes sanctus michael cum[29] aiunctionibus[29] suis[29] que fuit de indura presbitero. hereditas[30] que fuit de tanioi[31] secundum in meas cartulas[32] resonat. et in uilla carualiales[33] ecclesiam uocabulo sancti[34] martini[34] ubi dicent rio de molinos sicut illam obtinuit[35] per meas cartas et testamentum. Et in uilla antolini et nesperaria quantum in meas cartas resonat. et in uilla ferreirolos[36] et castro quantum in meas cartas resonat. Ibi[37] in recardanes lareas et cortinas que michi dedit offilo et zalama et petrus ihoanniz. hereditatem[38] de magistro zalama integra. damus atque concedimus in[39] ipso[40] quos nominauimus[41] de ripa

" **Testamentum recemondi quod testatus est ad uacarizam**

1 erenicarum
2 et
3 tanquam
4 *deest*
5 inextimabilis
6 caritas
7 neque
8 eximio
9 recemundus
10 baselisse
11 recemondo
12 nostrarum et
13 *deest*
14 meipsum
15 pollicito implebo
16 mondeci
17 montimaioris.
18 uenerabile
19 uelamine
20 uolpeliares
21 illa habet
22 iuliani
23 obtinui
24 resonat. Et
25 sonat. Integro in lauri hereditas que fuit de bellide sicut in meas cartas resonat. In ansela hereditatem que fuit de bellith sicut in mea carta resonat. Et in uilla alaueiro meam rationem sicut in meas cartas resonat.
26 *deest*
27 agada
28 trarauquela
29 *deest*
30 et hereditas
31 tanoi
32 cartas
33 carbaliaes
34 sancto martino
35 obtinui
36 ferrariolos
37 Et ibi
38 et hereditatem
39 *deest*
40 ipsos
41 nominamus

bona[42] uauga usque agata[43] integro ubicumque illum[44] potueritis inuenire. ·et damus de uilla seixozelo que nobis fuit oblita cum ipsas de primiter meam racionem sicut in mea carta resonat.· et damus de ipso que nomimauimus[45] inter dorium[46] et uaugam[47] Damus medietatem et habet iacentiam ubi prius diximus subtus alpe castro pedrozo[48] secus alpe[49] liares[49] terradorio[49] portugalensi prope littore maris. Damus illam cum suis prestationibus que in se obtinet casas quintanales seu domunculas[50] edificii pumares ameisenales[51] sautos uineas uel diuersas[52] terras ruptas etiam et barualas[53] pratuis[53] atque pascuis[54] atque[54] cum suis aductibus exitus montium et[55] sesigas[56] molinarum[56] et omnia quicquid ibidem ad prestitum hominis est et nomina[57] repentium uel animantium. in ordine ministerio ecclesie uestimentum uero sacerdotalem[58] atque diaconale[59] casulas amictus uero et uelus[60] de polegia et[61] quid[61] illos et libros ecclesiasticos antiponale[62] psalterium orationum cognitum manualium precus regula signum metalli mirifice sonantis campana[63] calicem argenteum cum[64] patena[65] argentea[65] scala[65] argentea[65] et libros de sapientia et omnia que adhuc cum dei adiutorio augmentare potuero[66] ad aulam dei concedo. et ibi adicimus si ego discessero ante fratre[67] meo[67] dona quid[68] eo et ille se informe in foro meo sicut sum ego et uobis domno et patri[69] florido[69] abbati[69] et florides ambobus et aluito[70] presbitero[70] preposito[70] uestro[70] et congregationi[71] cenobii[71] uaccarice[71] sub ea uidelicet ratione seruate[72] ut in uita uestra obiurgetis et post obitum uestrum[73] quiquid[73] hic habitauerint sub[74] uestra benedictione habeant et possideant et omnes indigeni adueni pupilli pauperes orphanos[75] qui hereditates non habuerint[76] habeant et possideant. Ita unum[77] et[78] moneo ut nemo presumere aut[79] in alia parte transferre uendere[80] uel donare sed in[81] loco predicto seruare[82] et ita eos tamen discurse[83] firmiter state ut in illorum hereditate[84] fiant potestatem[85]. Et si aliquis homo ex propinquis nostris iermanis suprinis filiis uel[86] nepotibus[87] qui hunc[88] factum[88] nostrum[88] infringere[88] uoluerit[88] uel uenire temptauerit ueniat super eum[89] ira dei et rumpheam[90] celesti[90] et uorax inferni baratri et insuper tunc infera pariet ipso[91] contigerit duplatum et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facte sunt series testamenti et[92] nodum die quod erit iii°[93] idus octobris. Era nobis dena bis dena ter dena quater dena quinquies dena sex dena septies[94] dena[94] occies dena v[a] supra[95] decies centena. Regnante domno fernando rege. Ego recemondus[96] prolix maurele et balessa[97] quo[97] uoluit ad redigendo[98] cognoui in hac serie testamenti manus[99] meas[99] conf✝[99].

Qui presentes fuerunt Vidralido[100] test. —Gauinio test. —Idila test. —Godinus[101] test.[101] —Tudulfo[102] test. —Arnaldus[103] test. —Domnadeo[104] fredoizi[104] test. —Cidi adaredici[105] test. —Godino[106] midici[106] test. —Falifa[107] test. —Fernandus[108] olidiz[108] test.[108] —Vermudus ueilaz test.

Ego[109] ermigio[110] guntadiz[110] manu mea confirmo —Ego[111] fromarigo salice[112] manu mea confirmo —Domnadeo[113] maurelici[114] manu mea confirmo —Pelagius gunsaluiz manu[115] mea[115] confirmo —Gundisaluus[116] uenegas manu mea confirmo — Ero gunsaluiz manu mea confirmo —Suarius gunsaluiz manu mea confirmo —Deldemiro[117] test. —Godesteo test. —Sendamiro[118] quos uidi manu mea conf. —Olidi[119] mauriguiz[119] test. —Vidralildo[120] test. —Sandinus[121] quasi[122] presbiter[122] Notuit.

42 *deest*
43 agada
44 illos
" *haec desunt*
45 nominamus
46 durio
47 uauga
48 petroso
49 uolpeliares territorio
50 domum
51 ameixenales figales
52 deuesas
53 barbaras pratos
54 pasculibus aquas
55 *deest*
56 sessicas mulinarum
57 omnia
58 sacerdotale
59 diachonalem
60 uestes
61 ex quo
62 antiphonale
63 campanam
64 *deest*
65 patenam argenteam et scalam argenteam
66 potuerimus
67 fratrem meum
68 quod
69 petro floride abba
70 aluitus presbiter prepositus uester
71 congregatione uaccariza
72 seruata
73 uero uestrum quicquid
74 sup
75 orphani
76 habent
77 uno
78 *deest*
79 *deest*
80 uindere
81 in hoc
82 seruire
83 discusse
84 hereditans
85 potestate.
86 *deest*
87 neptis
88 ad hunc nostrum factum irrumpere aduenerit
89 eos
90 romphea celestis
91 ipsum quod
92 *deest*
93 iii.°
94 sexcieps dena
95 super
96 recemundus
97 baselissa quod
98 redigendum
99 manum mea confirmo✝.
100 Vidragildo
101 Gaamaio presbiter conf.
102 Tedulfus
103 Arialdus presbiter
104 Domnado fredoiz
105 aderedici
106 Godinus midiz
107 Fafila
108 Fredenandus didaci quos uidi manu mea conf.
109 *deest*
110 Ermigius gunsaluiz
111 *deest*
112 saze
113 Donadeo
114 *deest*
115 *deest*
116 Gunsaluus
117 Gidemiro
118 Sandemirus luzi
119 Areda
120 Dom uidragildo
121 Onorcus
122 *deest*

CCCCXLIX

Charta donationis quorumdam bonorum, a Velino confesso Exemeno presbytero factae, in scrinio Monasterii de **Pendorada** *olim custodiebatur, nunc vero in Publico Archivo invenitur. Ut genuina a* Riberio *habita* (**Observ. de Diplom. Port., p. 75**) *nobis dubiae fidei est. Litteris quidem, quas semigothicas dicimus, scripta, autographa creditur. Ipsarum tamen litterarum forma, verba, stylus, formulaeque donationis nescimus quid falsitatis redolent.*

1065

Christus. Conuenturis annis et dies recurremtibus secula uel momenta que deus in sua uirtute firmabit adtamen promerita adipiendum est enim testimonium literarum. Audite hec homnis populus pontifex legum ad annuntiandum patiemtiam et zertamen bonus et ostiendum uiam ueritatis ad damdam testimonium et sciemtiam et intelligentiam ut uos domnis et abbatis et clerizis et principibus terre certum credatis homnia iusta que fuit Quod ego famulum dei uilino conpuncti fuit ad deo et diuina pietas ut edificare domum domus domini et ostendit illi dominus que mentes suas desiderarunt. Hostendit logum inter durium et tamize prope durium ad radix mons aradus iusta lozello uillar que uocitant capanellas et est ipse logo in presentia de suos auolos et de suis intercessoribus et eredibus et cum dei aiutorium et per suo precium et per suas canpiaturas integrabit illo logare in omnique giro passales sicut canonica docet et aduc plus sicut in scriptum resonat per que kanamus et adfora alias aduc uno que .....amus. et alias que ic testarunt timentes deum in oc tempus ic edificamus baselica uogauolo sancti ihoani et sancta columbe et sancte eugenie sancti romani et sancti salbatoris. In ipsius tempus regnandi estis fredenandus rex et episcopus sisinandus episcopus in presentia garsea monioniz et sagrabit eam sub dei gratiam sisinandus episcopus et desiderante fuimus ut inuenissimus omo in opus dei timens deum et extra secularia que relinquisimus ea in suo iure in amorem domini et reparandum fidem christi. et dum surrexit exemenus presbiter genitori sindila qui uidimus confidem et timens deum et adtamen scriptura ob tamtum et memoria adipiend... uoluimus facere inde facere testum dotis scripture ad ipse exemenus presbiter sicut et facit. Domnis inuictisimis ac triumphatoribus gloriosimis sanctisque martiribus sancti ihoannis et sancti salbatoris et earum reliquiarum que cum eis in hoc logum reconditi sunt corum baselica scita est in eius logum sicut sursum resonat Quod ego serbo dei uilino confessus conpuncti ad deo facio quod promisit ad ipsos donus et sanctos et ad ipse exemeno presbiter testum scripture firmitatis et dotis benefactis de omnia mea rem ab integro homnia que ad usum ominis aprestitum est de hodie in die de iure nostro abrasa et in iure de ipse exemenus siat tradita ad parte de ipsos domnus et sanctos ubitque potuerit inuenire per illos scriptum que ad illo damus omnia ueritas de ipsa baselica damus et concedimus ad illo propter deum et pro remedium anime nostre ut ante deum mercedem nobis ueniat et diem iudicii mitisimum sentiamus et abeat et possideat .....n uita sancta et ordo sacerdotale perseberauerit et qui cum eo psallemtium abuerit sub sui patrocinio et licitum non abeat uindire nec donare nec in allia parte transfire set conteneat illa sana et intemerata et ad obitum uero suo relinqua ea sana et intemerata cum omnis suas scripturas et suas ueritas ad monagus et fratres qui bonus fuerint et in uita sancta pro regula sancta et canonica perseberante fuerint et numllis laigus ibidem licitum non mandamus abere et tam de gens nostra quam etiam de extraneis qui hunc factum nostrum infringere quesierit in primis siat excomunigatus et ad fidem christi siat seperatus et in prima resurrectione non ueniat nec illa uoce audiat quando dixerint —uenite benedicti patris mei— set omutescat et cum iudas traditorem in parte damnatione accipiat. et in cuiusliue licendi fuerit pariet ipsa baselica cum omnis suis prestationibus dublata et iudigado et hunc seriens senper abeat rouore et plena firmitatis. Facta seriens notum die m° kalendas ianuario. Era c^a m^a super millesima. uilino in anc seriens scriptura et dotis testamenti uel benefacti manus mea rouora—uit.

Pro test. —adulfu test. —ansalom test. —pelagio test. —aluitu presbiter test.

uiliulfu notuit. de uilla gundesindi alcauze p..... maior manus conf.

Et uertimus fora de ipsius testamenti ipsa ereditate que abeo de pars de meo patre et illa .....

CCCCL

Inventarium sive descriptio bonorum immobilium quae Sarracinus Sarraciniz et frater sororque ejus Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *testamento legaverant. Tabulae autographae ejusdem inventarii in scrinio Monasterii* de Pendorada *olim servatae, in Publico Archivo inveniuntur.*

1065

In temporibus adefonsi imperatoris totius spanie fredenandi regis filius et sanzia regina et sisnandus episcopus portukalense sedis In era M.ª C.ª III.ª Si testaui sarracino sarraciniz una pariter cum iermanos suos animia monizi et froila moniz hereditates pro remedio anime matris sue tota menendiz ad sancti ioannis babtiste que est fundato in ripa durio ad radice montis aratri. Hi sunt hereditates quos ganaui monio diaz et uxor sua tota menendiz de menendo ariufiz per pretio et karta in uilla monumenta et fikeiredo per suis locis et terminis antiquis subtus mons muro discurente in riuulo pauia. Et hic in monumenta et in pausada hereditates quos contestaui ibi lazaru ramiriz ad ipsius domus sancti iam superius nominati de hereditate quos fui de romarigu ossu *(?)* in illo kasal IIIIª integra. et in pausada VIIIª integra interius *(?)*. Hic in monumenta hereditate quos fui de lalina mulier de abdela ordoniz V integra quos ganaui domno eximinus per precio et kartas et per testamentos de suos neptos de saluator petriz et fafila et gesili et eolalia cum filio suo abdella. ipsas hereditates ab integro per suis terminis et locis antiquis per ubi illas potueritis inuenire. Et in ipsa uilla de alia Vª III.ª Et de gundisaluo iustiz que fuit de auio suo maniulfo que testaui pro remedio animas suas. Et de alia Vª V.ª Et de guntina nunitiz hic in monumenta et in pausada et fuit de auia mea eugenia recemiriz mea racione per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. Et de eileua zalamiz in ipsa uilla de Vª alia V.ª et de ipsa Vª VIª per ubi illa potueritis inuenire.

Et in ipsis temporibus testauit sarracino sarraciniz Vª de omnia sua hereditate pro remedio anime sue ad ipsius domus sanctus iam superius nominati. hic in fikeiredo kasal de uimara et foliadal et cresconi et nespereira et aluarenga et lauredo et in belluti et in sekeiro longo per ubi illas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis.

Et in uilla pausada que contestaui domna uiuilli pro remedio anime sue ad ipsius domus sanctus superius nominati medietate integra que dedit ad illa uiro suo sarracino sarraciniz ad arras. Et que comparauit hic domnus eximinus VIIIª integra de diagu gudiniz et de gudino tructesindiz per suis terminis et locis antiquis. Et illo kasal quos fuit de uimara beneelias quos ganauit munio didaz et uxori sua tota menendiz de neptos de uimara gundesindo et ariulfo integro et conclude se illo kasale de illo fontano usque in illo comaro que uadi infesto usque in illa fonte. et de iusu inprono per illo fontano uai per sua clausura ad illo comaro unde iam diximus.

Et in uilla fikeiredo que kanauit domnus eximinus per precio et karta IIIIª integra et alia IIIIª pro integratione de pausada exceptis illos passales de fikeiredo. et de illo kasal de illo trauazo IIIIª et medietate de kasal de uimara. Et que ganauit domnus michaelis presbiter hic in pausada et in fikiredo per precio et karta de leocadia ranusendiz et de sua iermana eilu de IIas partes V.ª Et de louesenda lazariz hic in pausada fora de illo kasal de VIIIª III.ª Et de sua matre ermionda de IIIª III.ª

Et in couello hereditate de framiru et de sua mulier faquina ramiriz IIIIª integra. Et de hereditate de nunitu astrufizi integra de gontina hereditate et de zalama astrufiz que uenit in portione filia sua eileuua VIª et de VIª IIIIª integra etiam et de ganancia.

Et in sonosello hereditate de recemiru salamiriz et in spadanetu ab integro. et hic in sonosello hereditate de ..... *medietate integra et Vª de nunillo naustiz integra et hereditate de ..... *uertu ansaloniz et de patre adaulfiz IIIIª hic in soperacto. Et hic in sonosello hereditate de gontro baltariz medietate integra per ubi illa potueritis inuenire et de larinu V.ª Et hereditate de aluaro arualdiz integra.

Et in ortigosa hereditate de fernando iermias. de agro de aluaro de medietate IIas partes per suis terminis et locis antiquis. Et de gundinu menendiz Vª integra per ubi illa potueritis inuenire. Et de principio freariz III.ª Et hereditate de fradegundia integra. Et hereditate de godina froilaz integra per suis terminis et locis antiquis. Et coina de susana VIª integra de fernando iermias. Et in ortigosa hereditate que fuit de genoi et contestaui illa geluira troitesindiz.

Et in trauanka hereditate de ledegundia odoriz integra per ubi illa potueritis inuenire. Hereditate de sontrilli gatoniz integra in illo auterio de trauanka. Hereditate de fromosendo delliz integra hic in trauanka et in pausada de fornellos et que ganauit ibi principio sarraziniz et uxor sua ididu in pausada et contestauit ea ad

* *Verba quaedam vitiata non legibilia.*

ipsius domus superius nominati ... in uilla fornellos hereditate de guandila ermoriquiz siue laicale quomodo et ecclesiarum per suis terminis et locis antiquis ab integro et de kasal de eita enniquiz m^es v.^as Et hic in fornellos hereditate de aluaro osorediz integra.

Et in mazanaria hereditate de louegildo menendiz integra per suis terminis et locis antiquis. Et in uilla fornelus v^a de hereditate que fuit de ledegundia nuniz et testauit ea godino beliuz et alia que ibi gananauit *(sic)* cum uxore sua bronili ansaloniz per precio et karta ab integro pro remedio animarum nostrarum.

CCCCLI

Gallaeciae regi Garciae nobilis vir Garcia Monniniz uxorque ejus Gelvira bona amplissima quae possidebant donant, usufructu sibi retento. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1066

In nomine domini nostri ihesu christi. Magnum est enim titulum donationis quod nullus homo infringere potest neque lex foris proicere debet sed quicquid grato animo prona mente et expontanea uoluntate aliquid donauerit uel donando elegerit tunc in omnibus iudicibus licentiam habebit. et ideo nos nominibus garsea monniniz et coniuge mea ieluira annuit nobis bona pacis et uoluntas non pertimescentis metu aut mortis periculum sed mentes nostras plenibus letitie sic facimus a uobis nutu dei garsea rex textus scripture et kartula benefactis et placitus firmitatis de omnes nostras hereditates quicquid uisi sumus habere de auiorum parentorum atque comparatorum uel profilicatorum ab omni integritate ut habeamus nos eas in uita nostra et post obitus relinquamus ad uobis eas cum omni integritate prenominatas. Id sunt in terra de pennafidele monasterio petri cum omnibus testamentis et abiectionibus suis ab integro. uilla zeidoneses cum omnibus abiectionibus suis. et in ripa flumen abe uilla atanagildi et uilla oliuaria et uilla mazenaria et uilla petraficta cum omnibus abiectionibus suis ab integro. et in terra de aquilar uillacoba et uallonzello cum omnibus abiectionibus ab integro. et in terra arauka hereditate que fuit de zoleima in ribulo molnes rationes v.^e et uilla congusto et uilla cortegaza et uilla nesperaria cum omnibus abiectionibus suis ab integro. et in terra de pauia uilla gondin et uilla soberado et uilla rial et uilla gelmir cum omnibus abiectionibus suis. de illo saxo in durio et de alarda in pauia et in terra de benuiuer medietate de ordoni et uentosela cum omnibus abiectionibus suis quomodo exparte de ontranbos ribulos usque in alariz. et de durio in tamize mea portione ab integro. et in sandi uilla crestoual et uilla gontisi cum omnibus abiectionibus suis ab integro et uilla maniozellos. et de sancta maria de ranosendi medietate et uilla fornos mea portione cum omnibus abiectionibus suis de sandi in galina mea portione ab integro. et in terra de baian uilla tauolado et uilla maskinata et uillarelio et uilla prato et uilla pausata et uillacoua et uilla castro et uilla ouil subtus penna alba cum omnibus abiectionibus suis ab integro. Hec omnia quod supra taxatum est donamus uobis ad integrum ubique potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis. et iacent ipsas uillas terridorio portugale ripa ribulo durio. habeatis uos et omnis posteritas uestras aut cui concedere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem pro que adiuuetis et faciatis nobis bene in nostra uita. et si quod absit tam nos aut de gens nostra uel texteris hanc nostrum factum iuste et legitime infringere quesierit aut repetitio fecerit quisquis ille fuerit pariet post partem uestram et partem regis quod infringere quesierit dublatum et scriptura ista plenam obtineat firmitatis roborem. Notum die viii kalendas aprilis. Era t c^a iii.^a Garsea muniniz et uxor sua geluira ad uobis Garsea rex in hanc scriptura benefactis manus nostras++. ero pelaz confirmo+. qui hic fuerunt. Vistruarius dei gratia aepiscopus conf.+ Antioni comes conf. —Menindo gunsaluiz conf.+ Nuno suariz conf.+ Pelaio suariz conf.+ Mito petriz conf.+

Armigii ruderigu conf.+ Suario moniniz conf.+ Froyla exemeniz conf. +Veremudo ataniz conf.+ Iohanne diaz conf.+ Arias gontatiz conf.+

Sisnandus portugalensis aepiscopus conf. —Petro uenegas conf.+ Fredenandus abba conf.+ Vimaredo presbiter conf.+ Ciprianus uimaraz conf.+

monio test. Pelaio test. Iohanne test. Vimara test. Adefonso test.

Gundesindus romariquiz qui iudex notuit+.

Penalva

CCCCLII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Loureiro. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1067

In dei nomine ego salamiru et uxor sua gudilu in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrezi et ad congungia uestra domna guntrode sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus in uilla laurario subtus kastro auenoso discurente ribulo auenoso terridorio portugalensis et abuimus illa de parentum nostrorum adulfu quos conparauit illa de menemdo garzia et de sua germana crementina damus ad uobis de ipso kasal quos fuit de menemdo garzia et de suos eredes de duas nonas IIIª integra cum cuntis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est kasas pumares omnias pumifereras quamtum in se obtinet siue de illas terras ruptas quomodo de illas barbaras exitum uel regresum per suis terminis et uicis et locis antiquis per ubi illa podueridis inuenire et diuidet ipsa uilla cum uila mandin et de alia parte cum uilla auenoso et acepimus de uos in precio III ..... que nobis bene conplaguit abeatis illa firmiter uos et omnis posterida uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non cre*di*tis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iuditio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus post uestra parte ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit VIIº kalendas abriles. Era millesima CV. salamiru et uxor sua gudilu in ac karta uenditionis manus nostra++s.

gundesindo test. —adaulfu test. —sendino test. —pelagio test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLIII

Pactum venditionis partis villae de Retorta. *Charta autographa, quae in chartophylacio Monasterii* de Ave Maria *Portucalensis, monialium ordinis S. Benedicti servabatur, in Publico custoditur Archivo.*

1067

Christus. In dei nomine ego gondesindo arianizi karta facio a uobis tructesindo gutierizi et a ucxori tue gontrode garzia de eredidade mea propria que abeo in uilla retorta et conparaui ila gondesindo de columba ermilaz et ganaui illa con su marido aldia ipsa columba mulier de aldia et abe iacentia ipsa uila subtus kastro de .... discurente ribulo aue probe lidore maris comodo diuide con uila tauques *(?)* et de alia parte con uila pinidello damus a uobis de ipsa uila iam super nomina*ta* et damus a uobis de ipsa uila que sursum que sursum *(sic)* resona IIIIª integra con casas con pumares cum qua*n*tum in se obtinet et aprestitum ominis et et accebimus et accebimus *(sic)* uos in pretium XV modios. tantum nobis bene conplagui. Ida ut de odie die sedea ipsa eredidade de iuri meo abrasa et iuri uestro sit tradida aque confirma*ta*. haueatis uos et omnis posteridas iuri quieto temporibus ..... Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis omo ueneri uel uenerimus et unc factum nostrum inrumpere quesieri et nos in iudicio autor*isare* uel deuind*i*gare noluerimus aut non potuerimus que pariemus a parte uestra aut de qui uestra pulsaberi dublada uel triplada et uos perpetim abidura peremniter permansura. Facta kartula notum quod eri XII kalendas apriles. Era CV super millesima. Gondesindo arianizi in anc kartula .....tionis manu nostra rouoro—.

Ic testes. Pelagio testis —Gondesindo romariquizi testis —Gunsalbo pelazi testis —Pelagio testis —aluito testis —Ero testis —alio Pelagio testis.

Brandila presbiter notuit.

CCCCLIV

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Carvalhido. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1067

In dei nomine egas et filio meo didago in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et coniungia uestra domna gunterode sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus in uilla karualido et abuimus de parentum meorum gundesindo. damus uobis illa per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cuntis prestationibus quamtumque ibi abeo et aprestidum ominis est et diuidet cum uillar de porcos et de alia parte cum uilla arones subtus kastro auenoso discurrente ribulo udi terridorio portugalens. et accepimus de uos in precio VIII° modios in que mici bene conplaguit. abeadis illa firmiter uos et omnis posteridas uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iuditio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditate dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit kalendas magi. Era millesima CV. egas et didago in ac kar*ta* uenditionis manus nostra++s.

pelagio aluitizi test. —gunterigu test. —ketesindo test. —emila test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLV

Pactum venditionis quintae partis villae de Vimieiro, *addito quodam agro in* Lodoeiro. *Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Pendorada *in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1067

Christus. In nomine domini. Ego famulus dei sesnando abbas accessi mici bone pacis et uolumtas certissimas et prontissimas meas uolumtas ida ut facio ad uobis monniu ueniegas et ad uxorit uestra unisconi cartula uenditionis de ereditate mea probia que aueo in uilla nunccubata quos uocitant uimenario subtus mons genestazo segus flumine durio terretorio anegia uindo a uobis de ipsa uilla V^a^ integra cum domus et ediuiciis cassas uincis sautis pumifheris omen aruorum et thoda genera pomorum terras cultas uel baruaras petras mobiles uel inmouiles piscarias et molinarias quiquit aprestitum ominis est et in ea potueritis inuenire per suis diuisos et terminus antigos. ydem adycimus uobis yuiden illo pedazo que iace in lotonario quos iace inter illas uestras lareas. damus et conzedimus uobis ipso que iam suberius dissimus firmiter ad perauentum. et accebimus de uos in pretio ad cartula confirmandum unu kaualo color raudam ipso mici bene conplaguit. aueatis illa firmiter perenne uos et semini uestra in tenporibus seculorum. Siquis tamen quo fierit minime creditis et aliquis omo uenerit uel ueneritmus tam de genere nostro quan de generis ominum qui unc factum meum tentare uel infringere uoluerit parie ad partique uestra ipsa eritate dublata uel tripata quanto a uobis fuerit meliorata et uos perpetin auiturit. Facta cartula erit die XVII° kalendas iunii. Era T^a^ C^a^ V.^a^ sisnando abbas a mea facta manu mea ro+.

pro testes. Eita maniulfiz test. —gunsaluo ueniegas test. —ero zadoniz test. —garcia ramiriz test. — P S Q L scripsit.

CCCCLVI

Pactum venditionis dimidii praedii in villa de Villar de Porcos *siti, additis agris quibusdam in villa* de Gemunde. *Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1067

In dei nomine ego pelagio ordonizi in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uouis tructesindo gutierrizi et uxor uestra domna gunterote sigut et uendimus eredidate mea probria que abeo in uilla uillar de porcos in loco predicto ubi dicent karualido subtus kastro auenoso discurrente ribulo udi terridorio .....al...e damus ad uobis in ipsa uilla de ereditate quos fuit de mater mea

domna argentina mediade integra siue de auolenga quomodo ecciam de conparadela damus ad uobis in ipsa uilla per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cuntis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est. et ilas lareas que auemus de conparadela in gemundi ad uobis concedimus. et accepimus de uos in precio x modios tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illa firmider uos et omnis posteridas uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus post uestra parte ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit III° idus iuni. Era millesima CV.ª pelagio ordinizi in anc karta uenditionis manu mea+ rouorauimus.

egas test. —pelagio aluitizi test. —daui test. —menemdo padrizi test. —garzia test. —emila test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLVII

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1067

Karta de hereditate in moldes in termino de Arauca

In nomine domini nostri ihesu christi. In honorem sancte marie semper uirginis et sanctorum apostolorum petri et pauli quorum baselica fundata est in territorio arauca inter monte fuste et serra sicca discurente ribulo alarda in uilla que uocitant sancto petro. Ego famula dei nunillo placuit mihi ex propria mea uoluntate ut pro remedio anime mee de paupertate mea aliquantum munus donarem. ita et concedo altari sancti petri et fratribus qui ibi sunt uel fuerint et in uita sancta perseuerauerint hereditate mea propria que euenit mihi de parte de mater mea nomine argilo que comparauit in suo pretio. et iacet ipsa hereditate in uilla ribulo mollides in loco que uocitant ad pelago nigro ipsa uarzena integra que est trans ribulo mollides cum sua leuata que exiit de ribulo mollides et sessica de illo meo molino integra. ipso molino cum sua leuata et ipsa uarzena integra que est inter ribulo mollides et ipso rego que uenit ad illo mollino ut dixi ad integro concedo et testo ad monasterio sancti petri et sacerdotibus et fratribus et monacis qui ibi deseruierint et ibi semper pro remedio anime mee deseruiat. Quod et ad iuratione confirmo per indiuiduam trinitatem ut contra hunc meum actum ad inrumpendum uentura non ero. quod si aliquis homo ex propinquis meis uel de extraneis quisquis ille fuerit qui contra hunc testamentum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus ab ecclesia sancta et corpus et sanguis domini nostri ihesu christi separatus et cum iuda traditore lugeat penis in eterna dampnatione et insuper dampna secularia quantum de isto testamento usurpauerit pariat duplatum et triplatum et quadruplatum ad partem ipso monasterio superius dicto et ad iudices uel *qui* illa terra imperauerit alio tantum similiter componat et duo auri talenta exsoluat et testamento isto firmam obtineat roborem. Facta cartula testamenti III idus nouembris. Era M.ª CV. Nunillo in hunc series testamenti mea ro+bi *(sic)*. Qui preses fuerunt pro test. Leoderigus test. quidins test. didagus test. Pelagius presbiter notuit.

CCCCLVIII

Pactum venditionis fundi cujusdam in pago de Pedrafita. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1067

In dei nomine ego ermesinda et didago in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gunsaluo gutierrizi et uxor uestra domna geluira sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus de parentum nostrorum fandila et uniscu et abios de didagu in uilla quos uocidant pedrafita et abe iacentia subtus mons pedras rubias probe llidore maris. damus ad uos illa in terridorios portugalensi quantumque ibidem abemus cum cuntis prestationibus suis quantum in se obtinet et aprestidum ominis est acesum et regresum. et accepimus de uos in precio una uaka in XIII modios tantum ad nobis bene conplaguit et abut uos nicil remansit in deuido. ida de odie die siat ipsa ereditade de iuri nostro abrrasa et in iuri uestro siat tradita et confirmada. abeadis et omnis posterridas uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod

fierit non credidis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpedim auidura. Facta karta uenditionis die erit m^es^ idus december. Era millesima cv.^a^ ermesinda et didagu in ac karta uenditionis manus nostra++s rouorauimus.

qui preses fuerunt —astredo test. —daniel test. —gudino test. —didagu test. —alio didagu test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLIX

Inventarium bonorum immobilium a quibusdam hominibus diversis temporibus ecclesiae S. Martini de Fornellos *datorum. Guandila presbyter, ejusdem inventarii scriptor, alia bona propria ipsae ecclesiae legans, inventario descriptionem eorum addit. Autographum exemplar, quod in scrinio Monasterii* de Pendorada *custodiebatur, in Publico extat Archivo.*

1067

Conuenturis annis et dies recurremtis ut uos domnis et abbatis adque homnis populis certum credatis homnia iusta quod fuit ut timentes deum et pro remedium dederunt et testarunt suas ereditates ad dominum et ad reliquiarum sanctarum uogabulo sancto martino quorum baselica fundata est in uilla fornellus subtis mons muro et ciuitas sancti felicis prope ribulo pauia terridorio senabria. de tempus contestarunt unusquisque sicut dominus iussi usque in era cv^a^ super m^a^ quod ego famulum dei quandila presuiter co ego auitamte in ipso loco somus indignum et peccatorem conpuncti fui ad deo et diuina pietas ut memoria adipiendo facit ista seriens scriptura simul adque inuentario de homnia quod iusta inuenimus et persapiens sine iniusta. Adnominamus ereditas et larias de terras qui contestarunt omines ad ipsos domnus et domus domini. Id sunt illo kasal qui dicent trauazo comodo est concluso cum homnis prestationibus suis que ibi dedit fafila donnelliz. alio kasal ubi dicent laurario ad super illo reco de palatio iusta carraria antiqua et diuide de sursum cum laria de abdella derrahamaniz et de lonco fige se in laria qui dicent de gotom. et ipsa laria que dicent de godom ibi contestabit illa quilu cui dederunt illa in die de sua uota ad patrom cum suas mazanarias. et alio talio de terra que dederunt filios de principio pro remedium anime de suo paremte ad su illo reco qui inriga ad ipsa ecclesia. et alio que iace in agro que dicent de pumar maior que posuit ibidem teginum et abe pasales in longo et in amplo et alio talio qui fui de ipse teginum que testarunt ibidem suas filias crestilli et sontrilli. in agro que dicent de lintigal iusta caria antiqua et fige se in laria de mitu ihoannes de ipso talio mediatate et ipsas mulieres iuso ubi dicent pontezella mediatate de ipso pomar cum suo terreno et iusta ipse pomar costa illo arugio alio talio que fui de fafila donelliz et conparabit illo erigio de fafila per suo precium et testabit illo sua filia gontina. et alia cortina iusta domus de atanito como iace de ripa in ripa que ic testabit ildonza filia abdella. et ipsa in colina de iusana alia laria que conparabi cum uiro suo anserigu de ermegundia gundiuadiz et leua se de monte et fere in reco et abe pasales in amplo de uno capo vi et de illo alio v. et de laria que iace ad porto de aqua leuata iii^a^ que testabit exemeno abdellaz cum suas maza

Et ego quandila presbiter molle depressus lapsus ad misericordia et humilem ibidem contesto in agro que dicent de lamas que partibit com mea iermana uno talio qui iace iusta illo salicetu de una parte fere in ripa et de alia in laria de conposta et de amplo deuide cum laria que fui de abdella ordoniz. et ipsa laria de conposta ibi testabi illa abdella ordoniz et medietas de illa mazanaria camaciana et sursum ubi dicent agro de sautellu ego quandila mediatate. et de talio que dicent de ordiales mediatate et de una parte diuide per comaro et de alia cum laria qui fui de filius de abdella derrahamaniz et sursum incima cum domnica. et de laria que dicent de ossata medietate et de sautu qui iace ad super illo molinu comodo diuide de longo per illos salicarius et uai infesto spartindo cum sauto de filius de abdella derrahamaniz et fere in reco qui perge pro ad roboreda et diuide de alia parte com sauto de iemula. alia uarcenella ubi dicent pontecella et uai infesto et fere in foze de reco et de sursum diuide cum kasal de iemula de ipsa uarcenella cum suo pumar iii quartas. et de illo pumar que iace ante porta de domus paremtorum nostrorum iii quartas. et de agro que dicent nobales mediatate com suo sautu. etiam ut in uita nostra in aruitrio nostro deserbiat et ad ouitum nostrum seguros permaneant ad parte ipsius domus domini ut ante deum mercedem nobis ueniat et paremtorum uel intercessores nostrorum. et ermentario ad obitum suum testabit ibidem omnia sua ereditate ab integro ubi illa potuerint inuenire cum homnis prestationibus suis.

CCCCLX

Sarracina quaedam et alii, qui filii ejusdem Sarracinae videntur, Pelagio Gonsalviz uxorique praedium in villa de Mindello *tradunt. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo. Quae typis, italicis vulgariter dictis, edimus, inter lineas chirographi, ab alia manu, sed eodem tempore scripta, ut videtur, leguntur.*

1068

In dei nomine ego saracina eria *(?)* ssesnandiz fromosili ss*es*nandiz petro ss*es*nandiz gontina ssesnan*diz* adosinda ss*es*namdiz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placui mici per bona pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis pelagio guncaluiz et ed *(sic)* uxor tua marina guncaluiz *que ganarunt de garcia gonici et damus a uobis ila in luctosa* de ista de ereditate que ganiaui ss*es*nando iudicit com suos iermanos de hereditate in loco quas uocitant aminidelo IIIª intrega subtus mons kastro de boue discurrente ribulo aue teritorio portugal prope litore maris per suis locis et terminos anticos *et per montes et per fontes* per ubi potueritis ila inuenire *exitum* ingresum *exitum* uel regresum *cum* quantum in set obtine et aprestitum om*i*nis est dou adque concedo a uobis. Ita ut de hodie uel tempore sedea ipsa hereditate de iurio meo abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. habeatis uos illa firmiter et homnis posteritas uestras et facite de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis mihi et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula ad inrumpendum et nos a concilio deuendicare non potuerimus *aut uos in uoce nostra* quomo pariam a uobis ipsa hereditate duplata uel tripata uel quantum a uobis fuerit meliorata filiis aut netis *aut nulo homine* aut progenie mea quis ista carta ad inrumpendum quesierit que pariat ista ereditate duplata uel quantum a uobis fuerit meliorata *et tantum in iudica*.... Facta karta notum die quod erit VIII idus aparici domini kalendas ianarias *(?)*. Era Mª Cª VI. sarrazcina e*r*ia *(?)* ssesnadiz fromosili ss*es*nandiz et petro ss*es*nandiz et gontina ss*es*nandiz et adosinda ss*es*nandiz et a uobis pelagio guncaluiz et ed uxor tua marina guncaluiz in hanc carta manus nostras rouo+++++rauimus *(?)*.

Qui preses fuerunt testes —menendo test. —suario testes —guncaluo quos uidi confirmo testes —petro testes —gunzaluo test. —pelagio quos uidi confirmo testes —guncaluo test.

Suario Presbiter Notuit.

CCCCLXI

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de Toderi. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1068

Christus. In dei nomine ego amor Ideo placuit mici propria mea uolumtate ut uinderemus ad uobis uermudo gundiuadiz et uxori tua godo sicut et uendimus ereditate mea propria que abeo in uilla toderi terridurio portucalensis subtus castro boue prope litore maris et abeo ipsa ereditate de parentela nostra tam etiam et de conparadella uendimus ad uobis medietate de ipsa ereditade per tota uilla quomodo est conclusa per suo termino cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est et acepimus de uos pretio pro ipsa ereditate xxx modios in que a nobis conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum abeatis uos et omnis posteritas uestras ipsa ereditate firmiter et faciatis de ea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut progenie nostre aut qualibe generis omo que ad uobis ipsa ereditate calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublada aut quantum uobis fuerit meliorata. Facta cartula uenditionis notum die VIIIº kalendas martii. Era millesima C VI.ª amor in anc cartula uenditionis mea ro+ *(sic)*. pro test. gondesindo petro test. didacu test. gesmondo test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCCLXII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Moreirola. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1068

In dei nomine ego godesteo pelagici plagui mici per bone pacis uolumtas nunlo coque gentes inperio nec suadentis articulun nec pertimesentes *me*tum neque pas *(sic)* qod eri fraudes ingenio se*d* probria mici acesi uoluntas ut per escriptis uinderemus a uobis troitesnimdo guterizi exorn *(sic)* uestras nomen gontrode sicut et uendimus erededidade nostras probria que auemus de pater nostro pelagio ianardizi et aue iacentia in uila que uocidant moreriola uendimus a uobis inde v^a^ integra. aue iacentia subtus castro de boue discurente ribulla furgia probe lidore maris. uendimus aque concedimus ila per suis ter*mi*nus uigus et locis anticus cum quantum in se obtine et aprestidun om*i*nis est. et acebi de uos in pretio uno poldro et una uaca et III modios de pan et II ouelias cum suos filios tanto nobis bene complagui et de pretio abu uos nicil remansi in deuido. ita ut de odie die uul *(sic)* tenpore de iuri nostros si*t* abrasa et in uestro iuri tradida a*t*que confirma*ta* et uobis perpetin auidura pereniter. Facta cartula uenditionis nodun die eri XII kalendas magi. Era C VI^a^ super millesima. godesteo in anc cartula ue*n*ditio manun mea ro+. qui prese*s* fuerunt:

sandino goimirizi test. pelagio ordonizi test. —rodorigo goimirizi test. aluito test. —aruomar donanizi test. garzia test. —godesteo test.

pelagio presbiter notuit.

CCCCLXIII

Quidam Froila, conversus, vel monachus, vel oblatus, Branderigusque sacerdos nepotes suos quatuor sibi pro filiis adoptant, eisque bona, quae in villa de Seixozelo *possidebant, tradunt. Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1068

Christus. In dei nomine ego froila frater et branderigo presbiter plaguit nobis asto animo nullo quoque egentis inperio nec suadentis artigulo neque pertimescentis metum set propria nobis accessit uolumtas ut faceremus uobis subrinos nostros froila et uermudu pelagio geluira sicut et facimus kartula benefactis uel perfiliationis de ereditate nostra propria que auemus de susceptione auiorum nostrorum et mater nostra daylu et aue iacentia in uilla seisosello subtus montis castro petroso terridorio portugalense damus illa adque concedimus ab integro per uius locis et uicos et terminos anticos per ubi illa potueritis inuenire quia dicet lex et scriptura —*hom*inis enim qui filium non abuerit faciendi de rebus suis quod uoluerit—. et accepimus de uos proinde seruitio umile et dilecto in uita que uiscerimus et ande..s ad nostro mandato et ad nostro regimine usque ouitum uero nostro et de odie die et tempore sit ipsa ereditas in uestro iuri confirmata. aueatis uobis illa et omnis posteritas uestra in uita que uisceritis et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula ad inrumpendum et nobis ad concilio noluerimus aduendigar aut obturgar post uestra parte in quamto uos stederitis in ueritate que pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quamtum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta kartula notum die erit .... kalendas magii. Era millesima C VI.^a^ Froila frater et branderigo presbiter in anc karta manus nostras rouoramus++. qui preses fuerunt gutino test. uermudu test. ero test. gudesteo test. rodorigu test.

Egas quos notuit.

CCCCLXIV

Nobilis homo Monius Egeas uxorque Unisco ecclesias quasdam partemve ecclesiarum Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *donant. Ex apographo saeculi XIII, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada, *nunc vero in Publico Archivo servato, sumpsimus.*

1068

Domnis inuictissimis hac triunphatoribus sanctisque martiribus ac gloriosimis sancti saluatoris sancte Marie semper uirginis sancte colunbe sancte eugenie sancti Romani et conuentus eius sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet quorum baseliga esse cernitur iuxta litus durio prope flumen Tamige subtus mons aradros iuxta uilla ordini et cabanelas Ego nos seruus christi monio prolis egeas et Toda Domna una cum congugia mea unixco domino deo eterna salute amen. Ideo placuit nobis ex tota nostra mente et ex tota nostra uoluntate ut pro remedio animas nostras faceremus ad ipsius domus sanctos et ad monagos et fratres qui in ipso logo habitantes fuerint per secula *(sic)* sancta ita sicut et facimus testamentum scripture firmitatis de ecclesia uogabulo sancti Mamedi qui est scitum in villa ordini cum omne suos dextros et suos testamentos quantos in se obtinet exceptis porcione de meos sobrinos filios de dono Ermigio et illa nostras porciones de ipsa ecclesia ab integro et suo casale ubi sedet adaulfo cum suas terras accesu uel regressu. et de ecclesia uocabulo sancta Maria iuxta villa setti tercia integra cum suos dextros et sua prestantia accessu uel regressu. et de ecclesia uogabulo sancta Sauina tercia integra cum suos dextros accessu uel regressu. et de ecclesia uogabulo sancto iacobo de Trauazoos integra cum suos dextros et cum suos testamentos et suos casales cum suas terras ab integro. ista ecclesia sancto iagobo teneat illa uiliado presuiter in sua in uita per nostras manus et per nostro aluidro et post ouido suo relinquat illa integra a parte ipsius loci iam supradicto sancti iohannis ut ille sit nobis patronus et hic et in die iudicii domini. et de ecclesia sancto Martino antiquo qui est fundado iuxta ipsam penam sancti Martini meam porcionem quantam mihi euenit de subceptione auio nostro Monio beniegas quanta mihi compudant inter meos heredes de illa de nostro auio domno Munio et illa porcione de tio nostro Garsea moneonis ab integro et ipsa porcione que nobis euenit per ipsa uilla de varzena integra. omnia isto testamento que iam supra testatum est cumtestamus illum ad ipsius domus sanctorum iam subradictum sicut illas ecclesias obtinuit tio nostro Garsia munionis et dedit nobis illas Rex domnus Garsia filius fredenandi principis nostri et Regina Sancia per nostra carta per que det illi dominus siderea Regna. de odie die uel tempore siat isto que in testamento resonat de iuri nostro abraso et ad ipsius domus sanctis sit tradito et confirmato iuri quiedo temporibus seculorum et siquis sane mentis non crediderit et qualliue generis homo de propinquis nostris uel extraneis contra hunc testamentum usurpare uoluerit uel unomodigo in primis sit excomunicato et a cessu christianorum sit segregado et cum iuda traditore haueat partem in eterna damnacione et insuper pariat a partem istius testamenti quantum usurpare dublado terra iudigado et insuper auri talentum. et de filiis uel filiabus nostris uel neptis nostris qui ad isto logo sancto et isto testamento scudo defensor fuerit sedeat benedicto de nostra benedictione et de christus filius dei uiui et siant heredabus de nostra hereditate et de dei benedictione et si quauis qui exinde negligens fuerit et isto nostrum factum usurpauerit in nostra uice isto testamento non deuenderit et de isto logo sancto scudo defensor non fuerit et uoci sue non pulsauerit quale mici in isto nostro uodo tale illi eueniat super suo collo et tale accipiat in suo corpore siue male siue bene quale illi fuerit meruerit. Factum est huius series testamenti nodum die erit idus Iunii. Era M.ª C.ª VI.ª Monio et Vnixco quod fieri elegimus et in hunc testamentum manus nostras roborauimus. Viliufus confessus robo*ro* et confirmo. et hunc factum mandamus illum ut habeat rouore in quantum sederit pro regula sancta et si quemuis isto loco sancto iohanni an negligentia retornauerit uada isto nostro testamento post fratres qui regulam qui in se portauerint ubi commanencia abuerint qui ibident fuerint.

CCCCLXV

Octavam partem, quam possidebant, ecclesiae Sancti Cosmadi, inter villas de Gemunde *et* de Loureiro *sitae, Garsia Menendiz et uxor vendunt Tructesindo Gutierriz uxorique ejus. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1068

In dei nomine ego garzia menemdizi et aragunti menemdizi in domino deo eterna salude amen et elias beneegas. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et uxor uestra domna guntrode sigut et uendimus nostra rratione ratione *(sic)* integra de eclesia uogabulo sancti cosmadi VIII.ª integra per suis terminis et uicis et locis antiquis cum edificiis suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est et abe iacentia in uilla gemundi subtus kastro auenoso terridorio portugalensis et diuidet ipsa eclesia cum uilla laurario et de alia parte cum uilla esatones et de III.ª parte cum ipsa uilla gemundi. et ad karta confirmandum accepimus de uos in precio XX modios in que nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa VIII.ª de illa eclesia dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit III.º nonas iuli. Era millesima C VI.ª garzia menemdizi et aragunti et elias uenegas in anc karta uenditionis manus nostra+++s.

Froila aluitizi test. —guntado test. —pelagio erizi test.

sendino adfonso test. —cidi quedazi rodicoiros test. —fofo ansurizi quos uidi —tructesindo test.

Zóleiman prespiter notuit.

CCCCLXVI

Pactum venditionis partis cujusdam ecclesiae Sancti Cosmadi inter villas de Gemunde *et* de Loureiro *sitae. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1068

In dei nomine ego garzia ben elias et framila ben elias et gauladria ben elias et pedro connomento elias pro mi et pro meos germanos in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et uxor sua domna guntrode sigut et uindimus eclesia uogabulo sancti cosmadi qui est fundado inter uilla laurario et uilla gemundi damus ad uobis de ipsa eclesia VIII.ª minus III.ª cum ediuicis suis per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est et abe iacentia suptus kastro auenoso terridorio terridorio *(sic)* portugalensis. et ad karta confirmando accepimus de uos in precio III modios tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tame quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra isto que in ista karta resona dublado et quantum ad uos fuerit meliorado et uos perpetim auitura. Facta karta uenditionis die erit nonas agusto. Era millesima C VI.ª nos subra nominatos in anc karta uenditionis manus nostra++++s.

qui preses fuerunt garzia menendizi test. —tructesindo test. —pelagio test. —martino test. —gumtado test.

Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXVII

Pactum venditionis partis ecclesiae Sancti Cosmadi prope castrum de Avenoso, *inter pagos* de Gemunde *et* de Loureiro *sitae. In eadem membrana, in qua praecedens pactum invenitur descriptum, hoc exaratum fuit.*

1068

In dei nomine ego brandila aluitizi et gaudiosa et ermegodo et froila et quilio in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uoluntas ut uinderemus ad uobis sigut et uendimus tructesindo gutierrizi et uxor uestra domna guntrode sigut et uendimus eclesia nostra probria uogabulo sancti cosmadi que est fundado inter uilla gemundi et uilla laurario subtus kastro auenoso terridorio portugalensis. damus ad uobis de ipsa eclesia IIIª de octaua per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est per ubi illo podueridis inuenire. et ad karta confirmamdum accepimus de uos in precio uno lenzo tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posteridas uestras. Siquis tamen quod fierit non credidis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso que in ista resona dublada et quamtum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit XIIIIº kalendas setember. Era millesima C VIª brandila et gaudiosa et ermegodo et froila et quilio in anc karta uenditionis manus nostra++++s.

Ic sunt testes garzia —elias test. —tructesindo —gutiere pelagiz ... sendino test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXVIII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Retorta. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1068

Christus. In dei nomine hego columba ad una cum filiis meis nominibus eilo gunsalbo gonzina godina speciosa uermudu in domino salutem amen. Ideo placuit nobis per bone pacis uolumtas ut faceremus ad uobis tructesindo gutierizi et uxori uestra gontrode sicut et facimus cartula uendicionis de eredidate nostra propria quos abuimus in uilla retorta quanta ibidem abuimus tam de parentela quan eciam et conparadela ab integro uobis illa conconcedimus *(sic)* ubique illa potueritis inuenire in ipsa uilla in montes in fontes exitum moncium et regresum arbores fructuosas uel infructuosas et ubique illa potueritis inuenire per ipsa uilla cum cuntis prestacionibus suis quos in se obtinet et aprestitum ominis est per suis uicis et antiquiores terminis. et acepimus de uos pro illa in precio XVIIIIº quinales de sicera tantum nobis bene conplacuit et de precio aput uos nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa eredidatem de iuri nostro abrasa et in uestro iure et dominio tradita et confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto in perpetuum uindicetis. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos quam ex proienie nostre aut qualibe omine qui contra anc cartula uendicionis ausatus fuerit inrumpere que nos ad concilio uel ad iudicio noluerimus autorgare et uindigare post parte uestra aut uos in uoce nostra que pariemus uobis illa duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta cartula uendicionis et scripture firmidatis die erit VIIIIº kalendas september. Era millesima C VIª nos superius nominatus in anc cartula uendicionis quod fierit ad nos facta manus nostras ro+++++++++.

Ic testes preses fuerunt pelagio froilaz confirmo. tructesindo pelagiz confirmo. quilifredo marquizi. gondesindo ordonio test. fructuoso fredenamdo odeiro todiuerto fonso gunsalbo. pelagio qui hec notuit.

CCCCLXIX

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Gondomar. *Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, textum praebuit.*

1068

Christus. In dei nomine ego espalo placui nobis per bona pacis et uoluntas nullusquoque gentis inperio nec suadentis artigulo set propria nobis adcesi uoluntas ut facio ad uobis gontili cartula uenditionis de ereditate mea propria que abeo de parentum meorum uel abiorum in uilla gondemari subtus ipso castro gondemari terridorio portugalensis discurrente ribulo qui dicent rial. damus ad tiui gontili de ipsa ereditate mea ratione integra quamta in ipsa uilla abeo quamta me conpodo inter fratres uel eredibus meis per suis locis uigus et terminus antigus cum quamtum aprestitum ominis est per ubique illa potueritis inuenire terras ructas uel baruaras aquis aguarum exitus montium uel regresum et acepimus de uos pretio VI quartarios milio et I° porcu in V quartarios et I quinale de sicera tantum nobis bene conplacui et de pretio aput uos nicil remansi in deuitu pro dare. Ita ut de odie die et tempore de iuri nostro abrasa et in uestro dominio tradita et confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. et quo si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula uenditionis que nos ad iuditio deuindigare non potuerimus au noluerimus au uos in nostra uoce quomodo pariemus post parte uestra ipsa ereditate dublata uel quamtum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auiturum. Facta kartula uenditionis notum die pridie idus setember. Era CVI^a^ post millesima. espalo ad uobis gontili in anc kartula uenditionis manus mea ro+o. qui preses fuerunt pelagio test. —frarigu test. —alouitu test. —ramdu test. songemiru presbiter notuit.

CCCCLXX

Auderigus presbyter nepoti suo Vermudo ecclesias et bona quamplurima in villis de Cezar, de Fajões *et* de Mançores *donat. Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1068

Christus. Magnus est enim titulum donationis in qua nemo potest hactum uerit largitatis inrunpere neru *(sic)* legis proicere sed quiquid prona uoluntate per scriptura traditur uel donatur nullo modo inrunpatur et idem in liber godorum doctores sanserunt et in canoniga sententia demonstrauerunt donatio que per uin me *(sic)* metum non fuerit extorta talem qualem hemctio abeat firmitatem. Obinde ego auderigus presbitero plolis braolius et qualauara in domino deo eterna salute amen. Ideo placuit mici prona uolumtate ut facere tiui filio et discipulus meus et nepto meo uermudo presbitero carta donationis et perfiliationis simul et testamento de omnia nostras ereditates proprias que abemus de subsetione abiorum et parentum nostrorum et abent ipsas ereditates iacentias in terridorio portukale subtus mons castro calbo et montecelo discurrente ribulos antuana et ure uilas uocidatas cesari et fagiones et manzores in uila zesari quomodo illas obtinuerunt ipsis parentes meos desuper nominatus siue ecclesias siue laygales quomodo in suos testamentos et in scripturas resonant. damus ad uobis de ipsas ereditates iam dictas siue laygales siue ecclesias uocitadas sancti petri et sancte christine in uila cesari et illas laygales siue de pater meus siue de mater mea in fagiones similiter in sancto martino illo que hic abuimus per testamento de abios nostros et in laygales que abuimus ..... gundemirus et in manzores illo quinione integro de nostra matre siue in illa ecclesia sancte christine siue illa leigale. damus uobis ipsas ereditates et ipsas ecclesias quantum ad prestamum in se obtinent et ad prestitum de ominis est ubique illas potueritis inuenire accepsum uel regresum damus uobis ipsas ereditates et ipsas ecclesias pro remedio anime mee et de parentum nostrorum et abeatis cura de anime mee siue in uita quam ad mors dum potencia uestra fuerit. et si uenerit germana mea gunzina aut de filiis suis sortiatis anbos per medium et si non uenerint abete uos illas suduno integro sicut iam diximus desuper. et damus uobis illos testamentos et illo scripto que inde abemus et si a uobis contruuersia exire de filiis de ..eto aut de sua prosapie conponant ad pars uestra illa carta et illo placito quos ad patre nostro et ad matre nostra et ad nobis rouoraui per sententia legis et ereximus ista scriptura super illas siue super alias qui in disturba ad uobis uenerint. Abeatis ipsas ereditates firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto in ipsas ecclesias qui bonus fuerint et in ordinen sacerdotale perseuerauerint aut sorores bonas et in illas laygales similiter omines qui in ordine bona

extiterint. Si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum tan nos uel qualiue generis omo quomodo parie uobis uel ad pars uestra ipsas ereditates dubladas et alio tanto in iudigado ad potestas qui illa terra inperauerit et hunc factum nostrum plena abeat firmitate et rouore. Facta seriens scriptura in die erit VII° idus nouembris. Era millesima c.ª VI.ª Ego auderigus presbitero ad tiui filio meo et nepto meo et discipulo meo uermudo in hanc cartam donationis et perfiliationis simul et testamento manus nostras rouora+mus.

Qui preses fuerunt. suario presbitero test. arualdus presbiter test. ermegildo test. areda test. gundesindo test. guntigio test. oriole presbiter test. .....gus presbitero exarauit

---

CCCCLXXI

Elduara Sandiz filiusque ejus Monasterio Sancti Petri de Cezar *praedium in ipsa villa situm donant. In tergo membranae, ubi Auderigi donatio, sub praecedente numero edita, scripta est, haec etiam autographa invenitur.*

1068

Christus. In nomine domini patri et filii spiritu sancti. Dominis gloriosis uictris mundique triumphatoribus id est locus sancti petri et pauli et sancte christine uirginis et quorum reliquie sanctorum et quorum baselica fundata est in uila que dicent cesari teridorio portugale subtus monte castro calbo discurrente ribulo camiola et ure. Obinde ergo nos elduara sandia una cum filio meo sandino prolis moheibiz nos indigno et peccatoribus cognouimus in nos peccatis multis et infirmitatibus graues et timendo ora extrema et diem iudicio et morte secunda et inferno et damus et concedimus ad ipso loco de omnia nostra ereditate quanta a nobis bene conplacuit pro remedio animas nostras ut abeant inde fratres et monacus et abet ipsa ereditate iacentia in ipsa uila cesari in loco predicto que dicent rial damus inde nostra medietate intecra sicut et germano nostro toderedo sandiz ad ipsos sanctos que ibi reconditi Ut abeat inde uita et tolorantie fratres et quomodo illa obtinuit ermieiro cazumiz unde illa conparaui nostro pâtre sando ermiariz et diuide per suis locis de sursum quomodo est suo deuitum per illa fonte que est super illo cale de parte de condemaro que parte medio nobiscum ipsa ereditate que fuit de illa comitesa ledegumdia erotiz de incumuniatione unde illa conparaui ermieiro cazumiz suo deuitum et diuide de parte tra illo fontano cum illo casale de braolio et alia parte fontano inprono quomodo diuide cum ereditate de saron et aldereto quantum ominis est aquis aquarum uel sesicas molinarum exitus uel regresus et non damus ..... uindendi nec donandi set in aula testamenti permaneat Et hunc factum nostrum plena firmitate aueat et rouore. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum In primis sedeat excumunicatus et ad fide christi separatus et quum iuda traditore abeat parte in eterna danatione et insuper pariet ad ipso loco sancto ipsa ereditate dublata et ad potestate que illa tera inperauerit alio tanto. Factum series testamentum quod erit VII° idus nouembris. Era M.ª C.ª VI.ª elduara et sandinu in hoc testamento manus nostra++s. Qui preses fuerunt guntigio test. sagado test. gudino test. auderigus presbitero notuit.

CCCCLXXII

Pactum venditionis bonorum quorumdam in villa de Pedrafita. *Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo custodita, descripsimus.*

1068

In dei nomine ego adosinda prolix gutierre et uistregia in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad gunsaluo gutierrezi et uxor uestra domna geluira sigut et uendimus ereditade mea probria quantaque de parte de mader mea uistregia aueo in uilla nuccupada quos uocidant pedraficta in terridorio portugalensis subtus mons pedras rubias discurrente rribulo lleza prope lidore maris et abuimus illa de subsceptione domino nostro didago donanizi quamtaque conparaui et ganaui de argeuado et de uxor sua gudella in pedraficta et in uillar siue per precio siue per ganadura et dedit illa ad mader mea uistregia per karta firmitadadis et ego relinquo uobis illa in manus uestras. et karta confirmandum accepimus de uos in precio VII modios in que nobis bene conplaguit. abeadis illa firmider uos et omnis posterridas uestras et faciadis

de illa quod uolueridis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus ad uobis ipsa eredidade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpedim abidura. Facta karta uenditionis die erit xv° kalendas december. Era millesima cvi.ª adosinda in anc karta uenditionis manu mea+.

qui preses fuerunt—rroderigu mironizi testis—uilifonso test.—cidi tanoizi test.—didago test.—menemdo quamdilazi test.—uermudo quamdilazi test.—didago pelagizi test.—berino test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXXIII

Cùm, ob facinora et flagitium, **Didacum** *Arvaldiz praetor sive judex* **Monius Benegas** *excoecari juberet, mater, sorores, fraterque damnati rei, pro redimendo eo, praedium, quod in villa* de **Lodoeiro** *possidebant, eidem* **Monio Benegas** *tradunt. Charta autographa, ad* **Monasterium** de **Pendorada** *pertinens, in* **Publico** *Archivo invenitur.*

1068

Christus. Dubidum quidem set multum cobnitum mane in ueritatem eo quos cadit super didagu arualdizi furtum et discobre illum dominus et mandaui dogno monio benegas filase ille didago et manifestaui ipse furtum per manum de ille sayone framila. ipse furtum prenominatum est una pelle et una saia et uno lemzo et filado pro alio lemzo et una linola et una tauca *(?)* et firitas preciadas in v solidos et alias malefactorias super ipse furtum rausu. et post ipsas intemtioniones filarum ipse didagu et cedarunt illo in catena in illa zibitas bemuiber per manum de ipse sagione framila et non abia que pectase et mandarum illo zegare et uenerum in ipse concilio sua mater nomine bona et suas germanas prenominatas onega et truilu et madrebona et fidiarum illo et non abiam que pectare pro eum et miserum rogadores ipse sayonem et alios omines bonos ad ipseb monio benegas que dessent eridiatem suam pro illo et mandaui ipse potestas que filasem ipsa ereditatem et egenuarem illo et intraui monio arualdici in uice de ipse didagu que roborase carta de ratione de ipse didagu de illa ereditate et egenuarum illo que non abuise ullam kalumnia. Facta adnutio notum die quo erit iii° ante kalendas ianuarias. In dei nomine ego bona et filias meas onega et truilu et madrebona et monio arualdizi in uice de suo germano. ideo plagui nobis sano animo et prumta nostra adcepsit uolumtas ut per scriptis facimus uobis dogno nostro monio benegas et uxor uestra nomine uniscu cartula confirmationis de ereditate nostra probia que abemus de abio nostro uimara lobellizi et abe iacemtia in uila quo uocitant lotonario subtus mons genestacolo sancta maria suuber mons penalonga discurens per ribulo mayore in flumen dorio. damus illa a uobis pro illas malefactorias que ad ipso didagu uenerum mediadate uobis inde concedimus tamtum nobis conpoda inter nostros fratres quecumque nostros eredes damus inde uobis de ipsa ereditate media portione in casas in uineas in uigares in pumares in socto et in calbo et in exitum uel regresum in quantum ad ominis adprestitum est. abeatis uos et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum per suis terminis et locis antiquis ubique illa potueritis inuenire. et siquis tamem non credimus aliquis omo uenerit uel uenenerimus *(sic)* cumtra hunc factum nostrum ad inrumpemdum que nobis in iudicio deuemdigare non potuerimus pro parte uestra comodo pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fueri meliorata et uobis perpetim abituram. Facta cartula confirmationis notum die quo erit iii° ante calemdas ianuarias. In Era cª vi.ª bona et onega et truilu et madrebona et monio in hanc cartula manus nostras r++++++o. pro testes gaudinas test. kemdas testes. rodorigu test. fortes testes. froyla testes. Adaulfu presbitero notuit.

CCCCLXXIV

Garsia rex fideli suo Munio Venegas bona immobilia quaedam pro meritis donat. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1068

In dei nomine. ego garsea gratia dei rex ad uos fidele meo monio ueniegas et uxori uestre unisco et filiis uestris In domino deo eternam salutem amen. Magnum satis est titulus donationis in quo nemo potest actum largitatis inrumpere neque foris legem proicere sed quicquid grato animo integroque consilio et propria mea accesit uoluntas ut facerem uobis iam supra nominatos kartula de hereditate mea propria sicut et facio et uocitant ipsa uilla ordoni mediatate ab integrum cum suis adiunctionibus. et alia uilla nomine uentusella et de couas II^as^ V^as^ ab integrum et est ipsa hereditate extra inde couas inter II^os^ fluuios durio et tamice que se exparte de inter ambos rios per ipso arugio et uadit per ipso fluuio durio et fer in illo uaao et uadit per illa portela de magrelos et inde per ipso arugio de afauones et descendet in ipso riuulo tamice et inde unde primiter incoauimus et uenit mihi de incartatione garsea moniz siue de parentorum et auiorum suorum quomodo de ganantia subtus mons eiras territorio anegia discurrente flumen durio. do uobis ipsas hereditates cunctas que ibi habeo per suis terminis et locis antiquis pumares uineas figares amexenales sautos petras mobiles et inmobiles terras cultas et incultas sesigas molinarum cum aquaductis earum accessus et regressus. do uobis eas pro seruitio et ueritate que mihi fecistis et dixistis et accepi de uos I° manto obtimo et I^a^ lapide preciosa et satis ualenciosa. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata. habeatis uos et omnis posteritas uestra et faciatis inde quod uos uolueritis licentiam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo contra hunc factum meum ad inrumpendum uenerit uel uenerimus quisquis ille fuerit qui talia fegerit *(?)* pariet uobis uel pariemus ipsa hereditate in duplo et triplo et ipsas adiunctionibus similiter componat et desuper auri libras II.^as^ Notum die II nonas ..... Era CVI post peracta T. Garsea regis filii fernandi et santia regina in anc scripture confirmationis quam fieri elegi manu mea robor+aui.

Cresconius episcopus sedis sancti iacobi conf. —Comite petro pelaiz conf. —Pelagio gutieriz conf. —Fafia sarraziniz conf. —Gundisaluo raupariz conf. —Petro ..laz conf.

Et de galetia —Arias fernandiz conf. —Martino cresconiz conf. —Monio nuniz conf. —Godesteo gontadiz conf. —Didagu gontadiz conf.

Didagu tructesindi conf. —Gundesendo mauraniz conf. —Gundisaluo diaz conf. —Menendo froilaz conf. —Tructesindo diaz conf. —Pelagio cidiz conf.

Rodrigu muniz conf. —Alio pelagio cidiz de asturias. —Eita gondesendiz conf. —Rodrigu garcia conf. —Oueco sandiniz conf. —Gundisaluo menendiz conf.

Didagu test. —Egas test. —Garsea test. —Viliulfu test. —Menendo test. —Item garsea test.

Vimaredus presbiter et nutrix rex conf.

CCCCLXXV

Pactum venditionis quartae partis praedii cujusdam in villa de Moreira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1069

In dei nomine ego agiuerta conomento bona plagui mici per bone pacis uoluntas ut per escriptis uinderemus a uobis troitesindo guterizi *(?)* et uxor uestra dona controde sicut et uendimus eredidade nostra probria que auemus in uila moraria subtus castro auenoso discurente riuilo leza in logo predicto carualido et auemus ipsa eredidade de auio ordonio quarta integra per suis terminis uicus et locis antigus cum quanto in se obtene et aprestidum ominis est. et acebimus de uos pretio III modios tanto nobis bene complagui. ita ut de odie die uel tempore de iuri nostro sit abrasa et in uestro iuri tradita aque confirmata. aueadis uos firmider omnis posteridas uestras iuri quieto teninporibus *(sic)* seculorum. et siquis tamen qod fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra acn cartula uenditionis ad inrunpendun que ad iuditio deuengare uel autorgare non poduerimus au uos in uoce nostra comodo pariemus ipso que in karta resona dublada uel quantun a uos fueri meliorada et uobis perpetin auidura pereni-

ter permansura. Facta kartula uenditio nodun die erit II nonas ianuari. Era CVII^a post millesima. agiuerta in acn kartula uenditionis manun mea ro+. qui preses fuerunt piniolo garzia confirmo —troitesindo test. —framila test. —petro test. —pelagio test. —garzia test. —pelagio presbiter notuit.

CCCCLXXVI

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de **Moreira**. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1069

In dei nomine ego crementina ideo plagui mici per bone pacis uoluntas nunlo qodque gentes inperio nec pertimeisentis medun neque pax qod eri fraudes ingenuo sed probria nobis acesi uolumtas ut per escriptis uinderemus a uobis troitesindo guterici et coniungia uestra dona controde sicut et uendimus eredidade nostra probria que auemus de uiro nostro godino pelagici de ganantia per escriptura mediade integra cum omnibus prestationibus suis et aue iacentia in uila moraria in loco predicto que uocidant karualido. damus a uobis ipssa eredidade aque concedimus pro pretio XIII modios tanto a nobis ben conplagui. uos dedistis et nos acebimus et de pretio abu uos nicil remansi in deuido. ita ut de odie die uel tenpore sia ipisa eredidade de iuri nostro abrasa et in iuri uestro tradida aque confirmada. aueadis uos ila firmiter omnis posteridas uestras per suis terminis uicus et locis antigus per u illa podueridis inuenire et siquis tamen qod fieri non credis et aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrunpendun uel kalumiandum ista kartula uenditionis qodmodo pariemus a uobis ipisa eredidade dublada cum omnen prestationibus uel quantun a uobis fueri meliorada. Facta karta uenditionis die erit pridie idus ianuarii. Era CVII post millesima. crementina in anc kartula uenditionis manus mea ro+. qui preses fuera martino test. —ordonio test. gartia test. —dagaredo test. —pelagio test. —gontado test. —piolo gartia conf. —consaluo guterici conf. —auomar donanizi conf.

pelagio presbiter notuit.

CCCCLXXVII

Pactum venditionis agri in villa de **Toderedo**. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1069

Christus. In dei nomine ego gumdisalbo presbiter ramiru presbiter maurgado presbiter Ideo placuit nobis proprias nostras uolumtates ut uinderemus ad uobis uermudu gumdiuadiz et uxori tua godo sicut et uendimus ad uobis una larea in uilla toderedi et stant in ipsa larea XV mazanarias et fuit ipsa larea de gundulfu uiliuadiz et de sua soror eylo et dederunt ipsa larea cum suas mazanarias ad monacus de sancto salbator pro remedio anime sue et per persolta de gundulfu et de eylo. uendimus ad uobis ipsa larea pro pretio pro ornamenta pro in ipsa eclesia de sancto salbator XV° modios in pleno. tantum nobis placuit et faciatis de ipsa larea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut qualibe generis omo que ad uobis ipsa larea calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa larea dublada. Facta kartula uenditionis manus nostras notum die quod erit III° nonas aprilis. Era millesima CVII.^a gumdisalbo presbiter et ramiru presbiter et maurgado presbiter manus nostras ro+++. pro test. didagu. gesmondo test. —gondulfu test. rodoricu test.

gumdisalbo presbiter notuit.

CCCCLXXVIII

Pactum venditionis decimae partis Monasterii Morariae. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.

1069

In dei nomine ego gudina prolix zalama arianizi et palla in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et coniungia uestra guntrode sigut et uendimus x^a^ ma *(sic)* de acisterio morari*e* cum aiunctionibus suis quos fuit de uiro meo didago donanizi et ego do ad filiis meiis in uilla de cersedo mea rratione quamtum inde uenit mici in porcione et abe iacentia ipse acisterio inter durio et abe subtus mons pedras rrubias discurrente rribulo leza territorio portugalensis. damus ad uobis illo quos fuit porcione de didago donanizi in illo acisterio de moraria per suis ter*mi*nis et uicis et locis antiquis et cum cuntis prestuationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum om*i*nis est. et accepimus de uos in precio una equa obtima et una uaka. tamtum mici bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras et faciatis de illa quod uolueridis. Siquis tamen quo fierit non credidis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso acisterio quod sursum resona dublado et quamtum ad uobis fuerit melioradum et uos perpetim abiturum. Facta karta uenditionis die erit m° kalendas iuni. Era millesima c vii.^a^ gudina prolix zalama arianizi et palla in anc karta uenditionis manu mea—. et viii^a^ de uilla ferraria ibi adicimus. gudina in anc karta uenditionis manu mea+.

qui preses fuerunt ianardo abonazar test. —abomar donanici test. —trasarigu prespiter test.
queda test. —abomar zalamizi confirmo.
Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXIX

Garcia Menendiz et uxor Tructesindo Guttierriz ejusque uxori pollicentur se quodam praedium in villa de Porcos *non vendituros neque testamento legaturos, nisi ipsis. Pro filiis et nepotibus se quoque obligant. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1069

Garcia menemdici et uxor sua odrocia placitum et scriptura firmidatis facimus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode die erit xvi° kalendas iuli era millesima c vii^a^ pro parte de omnia mea ereditade quamtaque abeo in uillar de porcos in llo*co* predicto ubi dicent karualido que si abuerit a uindere aut a donare a uos et ad filiis uestris per precio iusto et filiis et neptis nostris ad illos uestros sic faciant et non abeamus licentia cum illa pro in scriptura aliena mittere et si abuerit inde ad exire pro in alia terra que llecse illa ad uos pagada et post ouitum uero nostro relinquamus illa in manus uestras aut de filis et neptis uestris et si minime fecerimus et isto placito exederimus que pariemus post uestra parte c solidos et iudigado. garzia menemdici et uxor sua odrocia in oc placito manus nostra++s.

gutierre uimara ederonio bramdila.
Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXX

Sesulfus Eldonzaque uxor dominium quod habebant in quodam fundo in villa de Mindello *Gunsalvo Gutierriz uxorique ejus commune reddunt, tali pacto, ut medietatem dominii quam retinebant, si alienare voluerint, eisdem aut donent, aut vendant. Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1069

In dei nomine ego sesulfu et uxor sua eldonza in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut incomuniaremus ad uobis gumsaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut et incominiamus

omnia nostra ereditade quamtaque abemus in uilla amenidello et abuimus illa de susceptione parentum et abiorum nostrorum damus ad uobis mediadade integra et illa mediada si abuerimus ad uindere aut a donare que uindamus ad uos per precio iusto aut donemus et abe iacentia subtus kastro de boue discurrente rribulo aue prope llidore maris terridorio portugalensis et diuidet cum uilla gumdesindi et de alia parte cum uilla toderedi et de IIIª parte cum uilla sancto pedro damus ad uobis illa per terminis et uicis et llocis antiquis per ubi eam dellimidauimus et coram testes asicnauimus cum cuntis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est et ad karta confirmandum accepimus de uos V modios tamtum nobis bene conplaguit abeatis illa firmider uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta incomuniationis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a pars uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta incomuniationis die erit VIº kalendas iuli. Era millesima CVIIª sesulfu et uxor sua eldonza in anc karta incomuniationis manus nostra++s.

qui preses fuerunt —sendino test. —olidi test.
ederonio test. —uimara test. —froila test.
atam prespiter test. —aluitu prespiter test. —sesnamdo test.
gudesteo test. —lleo test. —uermudo test.
Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXXI

Pactum venditionis omnium bonorum immobilium quae venditor in villa de Moreira *possidebat. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1069

In dei nomine ego astrulfu gudinici in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et uendimus ereditade mea probria que aueo de parentum meorum gudino pelagizi in uilla moraria subtus mons pedras rrubias discurrente rribulo lleza terridorio portugalensis in logo predicto ubi dicent karualido damus ad uobis ibidem omnia mea ereditade quamtaque ibi abeo in ipsa uilla siue de parentela quomo ectiam et de conparadela per suis terminis et uicis et locis amtiquis con cumtis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illa podueridis inuenire et diuidet cum uilla uillar de porcos et de alia parte cum uilla causo et de IIIª parte cum uilla forozos abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et accepimus de uos in precio X modios in precio que mici bene conplaguit. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus autorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit VIº idus iuli. Era millesima CVIIª astrulfu gudinizi in ac karta uenditionis manu mea+.

ic testes gumdesido test. —uermudo test. —garzia test.
alio garzia test. —elias test. —alio gumdesindo test.
Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXXXII

Pactum venditionis seu potius contractus illius generis quod incommuniatio *dicebatur, super quodam tegularum fornace, agroque adtinente, in villa* de Villar de Porcos. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1069

In dei nomine ego ozeiro froilaci et filio meo arias ozaricii *(?)* et uxor sua riquilo in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor sua guntrode sigut et incomuniamus ille nostro forno telieiro con suo terreno quomodo est conclusu per illos marcos pedrinios qui stant super ille forno et inde per ille rrequeira et inde rrekeira inprono et fere in ilo rio et inde per ille

rio infesto et fere in illos marcos petrinios unde primider incoauimus. damus ad uobis inde mediadade integra con suo prestamo et abe iacentia sub domus arias ozarici in uilla uillar de porcos subtus mons faro terridoridorio *(sic)* portugalensis. damus pro que deuendedes nobis et facedes ad nobis alhias bonas et ualeat uendictio sigut et donatio ab..... illo firmiter uos et omnis posterridas uestras. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso forno cum suo prestamo dublado et quantum ad uos fuerit meliorado et .... perpetim abiduro. Facta karta incomuniationis die erit xv kalendas agustas. Era millesima c vii.ª ozario froilaci et arias ozarici et uxor sua riquilo in anhc karta incomuniationis manus nostra+++s.

Ic testes sendino test. —uermudo test. —olidi test. —adaulfu test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXXXIII

Pactum venditionis partis cujusdam praedii in villa de Mindello. *Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1069

In dei nomine ego torsario connomento cidi et uxor mea faregia in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gunsaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus de suseptione auiorum nostrorum cendas et uxor sua faregia in uilla menidello subtus mons kastro de boue discurrente rribulo aue probe llidere maris terridorio portugalensis. damus ad uobis de ipsa ereditade de vª iiiª integra per suis terminis et uicis et locis antiquis siue de auolenga ectiam de conparadela de quamtum ibidem abuit cendas et faregia in ipsa uill... menidello cum cumtis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est. et ad karta confirmandum accepimus de uos in precio ii modios tamtu nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras et facitis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus ad uobis ipsa ereditade dublada et quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit xv kalendas december. Era millesima c vii.ª torsario connomento cidi et uxor sua faregia in anc karta uenditionis manus nostra+++s.

donam test. —aluaro test. —toderedo test. —sesulfo test. —didago test. —sesnamdo test. —pelagio froilaci quos uidi —tructesindo gudinici quos uidi.

Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXXIV

Pactum venditionis fundi in villa de Covello. *Charta autographa ex scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum nuper delata, nobis textum praebuit.*

1069

In dei nomine ego gontina eriz eieuua eriz placui nobis per bona pacis et uolumtas vt faceremus a tibi ramiro guncaluiz et aurodona *(?)* nuniz kartam uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla qouello teritorio lamego subtus mons seiso et ribulo ortigosa et flumen pauila uendimus a *uo*bis ipsa hereditate cum cantum in se obtinet et aprestitum hominis est per ubi illa potueritis inuenire cum suis locis nouisimis et antiquis cum cantum in se obtinet et aprestitum hominis est. Et accepimus de uobis in precium una manta in x modios quanti fuerint tantum nobis bene complacui et de precio apud vos nichil remansi in debitum. Ita vt de hodie die de meo iure sit tranlata et in uestro dominio sit translata. hebeatis *(sic)* vos illa firmiter et omnis posteritas vestras temporibus cuntis seculis seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contram hanc karta uenditionis ad inrumpendum que nos in iuditio deuendicare non potuerimus aut vos in uoce nostra quomodo pariamus a uobis ipsa hereditate dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et iudicato. Facta karta uenditionis notum die quod herii *(sic)*. Era mª cª vii.ª Gontina eriz eieuua eriz in hec kartam uenditionis manus nostras roboramus. pelagio test. godino test. diago test.

CCCCLXXXV

Pactum venditionis agri cujusdam in villa de Goterres. *Exemplar apographum saeculi XII, ex scrinio Collegiatae Sancti Jacobi Conimbricensis in Publicum Archivum delatum, nobis textum praebuit.*

1070

In dei nomine Ego hermiildo fromarigiz Placuit mihi per bonam pacem et uoluntas ut facio tibi goterre et uxor tua genlo karta uenditionis sicut et facio de una larea de terra que habeo de auiorum meorum uel parentorum in uilla goterre a radice mons cosoirado ripa neuia territorio brachara. et habet iacencia ipsa hereditate in fundo de agro molino hic est dos marcos de don fofo usque in ribulo. Damus uobis inde VIII.ª integra et in longo des illa de donnando ramiriz usque fer in illo fontano. Do uobis illa hereditate per ubi delimitauimus et coram testes asignauimus. Pro que accepimus de uos in precio id est VII modios in costa de uno boue tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio apud uos non remanssit pro dare. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero aut uos in uoce nostra quomodo pariam uobis ipsa hereditate duplata uel quantum fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta vendicionis in die erit VI° kalendas februario. Era M.ª C.ª VIII.ª Ego hermiildu in hac karta manus meas roboravi. Pro test. Qui uiderunt. Arias test. Ramiro test. Recaredo test. Arias presbiter Notvit.

CCCCLXXXVI

Descripsimus ex codice, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1070

Carta de hereditate in Mollides in termino de Arauca

In nomine domini. Ego monobreda una cum filiis meis nominabus bonimenzo *(?)* et ildara ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas nulla quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut uinderemus a uobis adaulfu aluatizi et uxor tua ermegundia hereditates nostras proprias que habemus in uilla de molnes subtus mons de a mula in uilarino et inde abauça de quidino per rio sindini et exinde a pena matul et exinde per illa flecta et uadit ad illo fogio lopale. et habemus illas hereditates de auios meos animiro palastiniz et de auia nostra monebreda et de parte de patre meo leto. et discurre inde anbos per directo et per sanguinibus et discurrente ribulo riu de mollites. et habet ipsas uillas iacentia in ipsa uilla de rio de molnes. et damus a uobis ipsas uillas meas rationes integras in casas pomares perales uineas sautos amexinales terras rubtus uel rubtas terras barbaras uel barbaras *(sic)* montes fontes aquas concurribilis aquarum sessigas molinarum exitum atque regressum per suis terminis antiquis et locis per ubi illas potueritis inuenire cum aprestamationibus suis et ipsas meas rationes integras quanta me compota inter fratres et heredes. et accepimus de uos pretio una pelle in XX modios et uno lenzo et una tauca in lenzo. ipsum a nobis bene complacuit proinde et de pretio apud uos non remansit in debito Ita ut de hodie die uel tempore iure nostro abrasa et iuri suo tradita atque confirmata. habeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis ad inrumpendum quod illa ad iuditio deuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra cito pariamus a uobis illa hereditate duplata uel triplata et uos perpetim habitura. monebreda. Facta cartula uenditionis erit die III nonas februarii. Era M.ª C.ª VIII.ª Monebreda una cum filiis meis a uobis adulfu aluitizi et uxor tua ermegundia in hanc cartulam uenditionis manus nostras ro+boramus. Qui preses fuerunt. Loueredo test. Iusto test. Fridixillo test. Egas notuit.

CCCCLXXXVII

Pactum venditionis quarumdam salinarum prope castrum de Quifões. *Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1070

Christus. In dei nomine ego petro quilifonsiz plagui mici per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis metum set probria mici accessit uoluntas ut uindere ad uobis tructesendo guterriz et uxor uestra gontrode sicut et uindo marina mea probria que abeo de parte de pater meo uilifonso et abe iacentia in logo predicto in illa marina noba iusta corte de godesteo doniz et de alia parte illa de frater cindo. damus uobis de ipsa marina quarta integra ed e ipsa mediadate de mias iermanas VI^a media et son IIIes talios cum sua uida et exe cum suas cunsimiles et abe iacentia subtus castro quifiones discurremte ribulo leza terridorio portugal. uendo a bobis illos pro que accepi de uos in precio I no *(sic)* lenzo de sirgo apretiado in XL modios. uos destis et nos accepimus ed e pretio abut uos nicil remansit in deuito. ita ut de odie die siat ipsa marina de iuri nostro abrasa et in uestro iure siat tradita et confirmata abeatis uos illa firmider et omnis posteridas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. siquis tamen quod fieri minime non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula ad inrumpendum que nos ad iudicio deuendegare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra abeatis licentia adpreendere de nos quantum in cartula resona dublado uel quantum ibiden fueri melioratum et uobis perpedin abitura. Facta kartula uenditionis notun die erit VI^a kalendas Marzias. Era C VIII^a post millesima. petro in anc kartula uendicionis manum mea ro+uo—r—o.

Ic testes tellon tanoy gendo didago atan ioanne. ranimirus presbiter notuit.

CCCCLXXXVIII

Pactum venditionis partis praedii in villa de Goterres. *Apographum exemplar saeculi XII, ex scrinio Collegiatae S. Jacobi Conimbricensis in Publicum Archivum delatum, nobis textum suppeditavit.*

1070

In dei nomine. Ego adousinda Placuit mihi per bona pacem et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulum sed propria mihi accessi uoluntas ut facerem uobis fromarigo et uxor tua adousinda karta uendicionis sicut et facio de omnia mea hereditate que habeo in uilla goterre subtus mons cossoirado discurrente ribulo neuia territorio brachara. et est ipsa hereditate de subiectione parentorum meorum. Hic est in loco predicto in illo casale que dicent de illa pausada quos fui de don fofo presbiter. Do uobis de ipso casale de illo quinione quos fuit de don spadio do uobis inde a tercia quos est in mea porcione ubique illa potueritis inuenire in quintanas in casas in montes in fontes in pumares in exitus montis accessum uel regressum cunctis ad ominibus prestitum est. Do uobis pro precio que accepi de uos III^or modios in ouelias tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio nichil remansit pro dare. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis quam de extraneis qui hunc factum nostrum frangere uoluerit et ego in concilio deuindicare non potuero aut noluero quomodo reddam uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum fuerit melioratam in simile tali loco et semper obtineat firmitate. Notum diem quo erit V^o kalendas marcii. Era Mª C^a VIII.^a Ego adausenda tibi fromarigo et uxor tua in hac karta manus meas roboro. Qui preses fuerunt. Petro test. Hermiildo test. Arias test. Goterre test. Arias presbiter Notvit.

CCCCLXXXIX

Pactum venditionis pomarii cujusdam in villa de Retorta. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1070

In dei nomine ego odo.....gui mici per bone pacis uoluntas ut uinderemus uobis trute..... guterizi et uxor uestra domna controde sicut et uendimus pomar nostro probrio in uila retorta discurente ribul aue subtus castro bo*ue* teridorio portugal et aduemus ilo pomar comparadela de diago pelagici et de gondesindo arianizi pro que acebimus de uos in pretio IIII modios in que nobis bene complagui. aueadis uos ilo firmiter et omnis posteridas uestras et si aliquis omo ueneri uul *(sic)* uenerimus contra acn carta ueueditionis *(sic)* ad inrumpendun que nos a iuditio deuindigare non poduerimus au uos in uoce nostra qodmodo pariemus ipiso pomar dublado uel quanto a uos fueri meliorado et uobis perpetim auidura. Facta kartula uenditionis nodun die *erit* pride idus kalendas martias. Era CVIII^a^ super millesima. Facta carta uenditio odorio in acn car*ta* manun mea r*o*—uor—o+. qui pres*es* fuerunt —Etlias test. ero test. —louildo test. martino test. —gunsallo test.

pelagio pres*b*ites notuit.

CCCCLXXXX

Puella quaedam, Ximena Garcia, assentiente matre, Alvito Sandiz octavam partem dominii ecclesiae Sanctae Mariae da Varzea *donat, eo quod eam a potestate Joannis Arias, qui ea abuti volebat, eripuerat. Charta autographa, e scrinio Monasterii Araucensis nuper in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1070

Christus. In dei nomine ego scemena garcia in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit mici per bone pacis uolumtas nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria mici accessit uolumtas ut darem tibi aluitu sandizi sicut et do tibi octaba de eclesia uocabulo sancta maria de uarzena qui est fundata in territorio alahoueinis discurrente ribulo uauga. do tibi illa octaba de illa eclesia per auctoritate de mea matre ducidia in sua facie pro que liberasti me de manu de ioanne arias qui me uolebat concubare sine mea uolumtate et pro hac re do tibi illa octaua de illa eclesia supranominata cum omni sua rem cum suos testamentos et suas cartas et sua hereditate intrinsecus et foris et cum quantum ad prestitum hominis est in ipsa octaua de illa eclesia ut facias ex ea quecumque uolueris Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hoctaua de illa eclesia de meo iure et dominio abrasa et in tuo iure et dominio confirmata et tradita per infinita secula. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus de propinquis uel extraneis de qualibet generis homo qui contra hanc cartula ad inrumpendum uenerit que nos ad iudicio post parte tua deuindicare non potuerimus et auctoricare que pariamus tibi illa dublata uel quantum ad tibi fuerit meliorata aut ad quem ista carta obseruauerit et ita perpetim abitura. Facta cartula notum die quod erit kalendas magii. Era MCVIII.^a^ Regnante adefonsus princeps in gallicia. in bracara Petrus episcopus. in colimbria Sisnandus aluazir. Mandante alahoueinis piniolo garcias. iudex tructesindo arias. cidi alariquizi saione. Scemena garcia ad tibi aluitu sandizi in hanc cartula manus meas rouoraui.

Qui preses fuerunt ducidiu test. arias garcia test. alio arias dauizi test. Cidi baldemarizi test. Petro gondesindizi test.

Sindea presbiter scripsit.

CCCCLXXXXI

Rex Garsia Adefonso Ramiriz amplissimam donationem facit villarum, praediorum ac monasteriorum propè flumen Durium. Charta autographa, olim in scrinio Monasterii de Pendorada, *nunc vero in Publico Archivo existens, nobis textum praebuit.*

1070

Christus. Sub trino inperio et omnipotenti deo auxilio. Ego garsia gratia dei rex filii fredenandi inperatoris et sanctia regina Tibi fidele meo adefonso ramiriz in domino deo heternam salutem amen. Magnum est enim titulum donationis in quo nemo potest actum largitatis inrumpere nec infringere potest neque lex foris proicere debet sed quicquit grato animo et propria mea accessit uoluntas aliquid donaberit uel donando elegerit tunc in omnibus iudicibus licentiam abebit. et ideo ego iam preffato garsea principis placuit mihi ut facerem a tibi adefonso ramiriz textum scripture et kartula firmitatis adque benefactis de omnes hereditates et monasterios sibe et de criatione quos fuit de garsia munniniz et de uxor sua ieloira tam de abiorum quam etiam et de conparato uel proflicatorum et abuit ego eas per incartatione et scriptura firmitatis de ipsius garsiani et ieloira pro bene et modoratione que ego ad eos feci in uita sua et sic quomodo eas obtinuerunt ipsius nominati et ego usque nunc sic eas tibi concedo ab omni integritate extra uilla zeidones qui dedit ad petro benegas et uilla ordoni qui dedit ad monnino benegas. Et sunt ipsas uillas prenominatas id sunt uilla uillarello cum adiuncionibus suis ab omni intecritate cum quantum ibidem ad prestitum hominis est per suis terminis et locis antiquis. uilla quos dicent prato similiter concedo cum omnia bona sua ab omni integritate. uilla pausata ad intecro per ubique ea potueritis inuenire. uilla coba ab intecro cum omnia bona sua. uilla castro ab omni intecritate. uilla mazinata ab intecro. uilla paretes ab intecro. uilla manioncellos ab intecro. uilla ranosendi ab omni intecritate. uilla quos uocitant sancta maria de ranosendi ab intecrum sua medietate. uilla tabulato ad intecrum. et in uilla fornos duas adiunctiones. et in ualle de sandi uilla cristobali ab intecro. uilla contigi ab intecro. et hic in sandi alia uilla m^a^. uillanoba ad intecro. uilla zalabanes ab intecro. et uilla obil sup pennaalua ad intecro. et in ualle de pennafidel monasterium quos uocitant petri cum omnis suis adiunctionibus ad intecritate. uilla laurdello ab intecro. uilla uarcena ab intecro. et in ripa durio item uilla coba ad intecro. uilla ualloncelo ad intecro. uilla amnexeneto ad intecro mea ratione. et in ripa flumen abe uilla attanagildi ad intecro. uilla olibaria ab intecrum. uilla mazanaria ab intecrum. uilla petrafita. et in genestazolo uilla marnotos. uilla fonte sicca. et de illa parte dorio uilla gundin. uilla superato. uilla gelmiriz. uilla rial. et in arauka hereditate quos fuit de coleima in rio mollens portiones III.^s^ et in ualle bono hereditate quos fuit de ordonio guntiniz. Item alia uilla pausata. uilla bona. et in terra sancti saluator uilla cinfanes. uilla sauto. uilla sancto iohanne. et in araucca uilla congusto. uilla cortegaza. uilla nesperaria. uilla fornellos. hec omnia supra taxatum est do tibi ad intecrum ubique eas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. et iacent ipsas uillas territorio portugale ripa durio. Et ego garcia gratia dei rex tibi fidele meo adefonso ramiriz do et concedo tibi ipsas uillas cum quantumque ibidem ad prestitum hominis est pro seruitium bonum qui mihi fecisti et ueritatem directam qui mihi dixisti Ita et dicas et facias. proid abeas tu ipsas uillas iam prephatas et omnis posteritas tua et facias ex eas quos tua fuerit uoluntas liberam in dei nomine habeas potestatem. quod si absit tam nos quam gens nostra uel extraneis sibe regis sibe qualicumque homine infringere quesierit aut rex petitione fecerit quisquis ille fuerit qui unc factum meum infringere uoluerit pariet tibi ipsas hereditates dublatas et triplatas et pro sola presumptio ad rex qui illo regnum inperaberit auri libras binas et bonas *(?)*. et hunc meum factum in cuntis temporibus plenam obtineat firmitatem euo perenni et secula cunta. Notum die XVII° kalendas iunii *(?)*. Era C^a^ VIII^a^ post peracta T.^a^ Ego garcia proli fredenandi filio in hanc scriptura donationis quem fieri elegi manu mea—propria confirmo.

Suarius segerediz qui armiger regis confirmo. —Nunno menindiz comes conf. —Ruderico moniniz conf. —Nunno mitiz conf. —Gunsalbo rauppariz conf. —Egas menindiz conf. —Gundesindo mauraniz conf. —Pelagio foffiz conf. —Gunsaluo didaz conf.

Sisnandus episcopus conf. —Munino ibenegas conf. —Petro ibenegas conf. —Menindo froilaz conf. —Gunsalbo gutierriz conf. —Pelagio halaf conf. —Munino didaz conf. —Ordonio nunniz conf.

Georgius episcopus fretu diuino et fultu presidio confirmo —Petrus abba de asciterio uimaranensis conf. —Pelagius prepositus et iudex conf. —Didacu ennequiz conf. —Petrus teoderediz et pelagius frater eius confirmamus.

CCCCLXXXXII

Pactum venditionis bonorum quorumdam immobilium in villa de Fornellos. *Charta autographa ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1070

Christus. In dei nomine. ego ueremudus Ideo placuit michi per bona pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis ian dictis pernominatus menendus et uxori tua eldonza eldonza *(sic)* sicut et uendimus ereditate nostra propria de abiorum nostrorum et de parentorum nostrorum et abe iacentia in loco predicto in uilla quos uocitant fornellos subtus mons kandaneto territorio in uilla uarzena discurrente ribulo pauia uendimus nobis *(sic)* kasas domus domarum uineas pomifer admeixinales sautus montes fontes paulibus exitus mons con acessu uel regresum aquas uel sesigas molinarum terras structas uel pro arumpere quum quantumque ibidem ominis aprestitum est cum sua clausurara *(sic)*. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum exetis leira de ualeirano et de illa kasa trauesa exetis sua ratione de illa quintana. et unc factum nostrum abeat firmitate. damus a uobis illa atque concedimus propter pretio bonum qui nobis mici bene complacuit XVIes modios. et uos destis et nos accepimus et de ipso pretio aput uos nichil remansit in deuitum. inde de odie sedea de nostro iure abrasa et in uestro dominio confirmata. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras. siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartulla uenditionis ad inrupendum que nos deuindigare non potuerimus per uestra parte aut q..... uoce tenuerit hanc per me aut per meo consilio aut per qualibe generis homo a uos in uoze nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate quomodo sursum resonant in cartula dublada uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta cartula uenditionis notum die quot erit VI° kalendas ianuarias. Erat Millesima CVIII.ª Veremudus in han cartula uenditionis manus nostra+++ roboramus.

qui preses fuerunt test. Nunu test. —Principio test. —Menendo test.

ordonio presbiter notuit test.

CCCCLXXXXIII

Pactum venditionis partis quartae praedii in villa Zebralio dicta, prope montem Gondomar, *partisque cujusdam piscinae ad ripam Durii. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1070

Christus. In dei nomine ego concita prolis suariz placuit mici per bona pacis et uolumtas nec pertimesetis metum nec suadentis artigulo se propria nobis absecit uolumtas ut per scritis uere firmitatis ut facimus a uobis guncalbo gutierriz et uxore uestra gelbira ..... cartula uendicionis de ereditade nostra propria que auemus in uilla zebralio et abe iacencia in loco predicto inter durio et sausa subtus monx cumdemari teritorio portocalense. abemus ipsa ereditate de patre nostro suario didaz et matre mea gundisila. damus uobis de ipsa ereditate quodmodo obtinuerunt parentes nostros III intecra in casas in pumares sautos terras ructas uel parbaras *(sic)* paucus paulibus exitus moncium uel recresum qum quamtum in se otine et abrestitum ominis est et suas raciones in ilas piscarias in durio ubique illas potueritis inuenire per suos lozis et terminis antiquis. abeadis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra temporibus seculorum faciatis de illa que uolueritis. et accebimus de uos precio X et VIII modios tantum nobis bene conplacuit et de precio apu uos nil remansi in deuito. ita de odie die uel tempore de iuri nostro abrasa et in iuri uestro sea tradita et confirmata. siquis tamen quod fideli non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrunpendum contra hanc cartura *(sic)* uindicionis ad ...os ad iudicio diuindicare non potuerimus et uos in uoce nostra quomodo pariemus ipsa erededitate dublata ... quantum a uobis fueri meliorata. Facta cart... uendicionis notum quo erit die X kalendas ..... Era millesima CVIII. conzida in anc cartula uendicionis uere firmitatis manu mea ro+.

qui preses fuerut mendu test. —trudesidu test. —ordonio test. —ero. alio trudesindu test. —erigu test.

fredenandus aba confirmo —ieremias confirma —belagio fernandiz confirma.

cumice *(?)* notuit.

CCCCLXXXXIV

Sedi Tudensi ejusque episcopo donat Garsia rex pagum Villar de Mouros, *ad ostia Minei situm, et ecclesiam ejusdem loci. Exemplar saeculi XVIII, ex apographo authentico saeculi XIV in scrinio Bracharensis sedis olim existente desumptum, in bibliotheca Academiae nostrae invenitur.*

1071

In Nomine S. et Individue Trinitatis, Patris et Filii videlicet, et spiritui Sancto. Dominis invictissimis, ac triumphatoribus, et post Deum mihi fortissimis Sanctorum Bartholomei Apostoli, et S. Marie semper Virginis, et Sanctorum Christi Episcopi, et Laurenti Archidiaconi, et Hypoliti Ducis Martirum, et Sancti Georgi martiris Christi, et Sancti Martini Episcopi, et Confessoris, et Sancti Johanis Baptiste, quorum invocatione Basilica fundata esse dinocitur territorio Tudensis Sedis, secus rivulum Minei, et alia parte Laure, sub Alpe a loco Tude nuncupato. Ego exiguus, et inutilis Garcia Dei nutu Rex, cum peccatorum meorum mole depressus in spe fiduciaque Sanctorum meritis respiramus, non usquequaque desperatione dejicior, cumque teste conscientia reatus mei criminis sepe pavesco, ut per vos Sancti Martires tandem reconciliari merear evalere supplicia inferorum, et concedatur mihi in Celorum Regno letabunda mansio. Amen. Ideo damus, atque concedimus ad ipsius locus jam sepedictum Tudense Sedis, et vobis Pontifici Magno Georgio gratia Dei Episcopo, vilam nostram propriam, quam nuncupant Villare de Mauris, pro redemptione animarum nostrarum, vel parentorum nostrorum Fernandi Regis, et Sanctie Regine, cum omnibus edificiis intrinsecus, etiam et foris, comodo optinuerunt eam illi Reges, quorum nos prolis, vel series sumus, per suos terminos, et loca antiqua, scilicet : per terminos de monte Arga, et inde per montem Gaudiosum, et inde per .... Villa Cova, et deinde discurrit per montem de Sexas, et ficat se in Coira. Et in Sexas suos casales, et suos homines, et in ipso Villare Ecclesiam S. Eolalie, cum omnibus adjunctionibus suis. Damus vobis illam, cum omnibus aprestationibus suis, sive ecclesiis, sive hominibus, sive salinis, sive domibus. Etiam cuncta omnia bona, que ad usum hominis aprestitum est, et ad ipsum Villare pertinet. Concedimus vobis eam cum omni integritate sua per ubi ea potueritis invenire; ut habeant inde servi Dei temporale subsidium, et mihi, et parentibus meis veniat merces copiosa ante Deum, et senseamus illum placabilem, atque mitissimum in die examinationis magni judicii. Siquis tamen quod fieri minime credimus aut aliquis homo ex propinquis, vel extraneis, regia potestas, Pontifex, vel aliquis generis homo contra hunc nostrum factum ad irrumpendum venerit, vel venerimus, vel temptare voluerit : in primis sit a Deo segregatus, et a comunione sancta excomunicatus, et descendant super eum omnes maledictiones, que scripte sunt in Libro Moisi, servi Dei, quales venerunt super Datan, et Abiron, qui propter sua scelera vivos terra absorbuit, et cum juda Domini traditore, lugeat penas in eterna damnatione : et pro temporali pena duo auri talenta post partem illius sedis persolvat, et quantum fuerit melioratam, vel quibus vocem ejus pulsaverint. Et hec series testamenti plenam habeat firmitatem roboris in temporibus seculorum. Et qui hoc affirmaverit, vel permanere decreverit in cunctis fulgeat ante Deum. Facta series testamenti, vel donationis Kalendas Februarii. E. c. VIIII. post peracta milesima.

Ego serenissimus Princeps Garcia nutu Dei Rex, in hunc tenorem testamenti, quod fieri volui, et ad omnipotentem, et sanctos propria voluntate contuli, manu mea roboratum, signavi. —Gangulfus notavit —Hordonio Eriz, et confessor confirmo +. —Rodricus Abbas conf. + —Rando Abbas conf. + —Mero Abbas conf. + —Alius Rodricus Abbas conf. + —Gondisalvus Abbas conf. + —Gudesteo Guntadiz conf. —Nuno Suariz conf. —Didacus Vimaraz conf. —..... Vimara test. —Didacus test. —Pelagius test. —Adfonsus test. —Johanes test.

Ego Adfonsus Dei Gratia Legionensis Imperii Rex, et magnificus triumfator, hanc testamenti seriem, quam Frater meus fieri precepit, confirmo.

CCCCLXXXXV

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Retorta, *et salinarum quarumdam in littore maris. Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1071

Christus. In dei nomine ego torsario Ideo placuit mici propria mea uolumtate integro consilio meo ut uinderemus ad uobis froyla didaz et uxori uestra sesili cognomento bona sicut et uendimus ad uobis mea ereditate propria que abeo de patre meo fromaricu medietate integra cum omnia sua edificia cum quantum in se ipsa

ereditate obtinet et ad prestitum ominis est per ubi illa potueritis inuenire et in illa marina que fuit de meo pater fromaricu mea ratione uendimus uobis integra ubi illa potueritis inuenire et abet iacentia ipsa ereditate in uilla retorta subtus castro boue terridurio portucalensis. et acepimus de uos in pretio pro ipsa ereditate quod super resonat x modios in pleno tamtum nobis conplacuit et de pretio aput uos non remansit in deuitum. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipsa ereditate firmiter et faciatis de ea quod uolueritis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos tam filiis nostris aut progenie nostre aut qualibe generis omo que ad uobis ipsa ereditate calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata uel tripada et ista scriptura semper abea plena rouore firmitatis. Facta cartula uenditionis notum die quod erit XIII° kalendas martii. Era millesima C VIIII.ª torsario in anc cartula uenditionis manu mea ro+. pro test. osorio. argimondo test. gudinu test. fredenando test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCCLXXXXVI

Addaulfus Sesgutiz spatium quodam circa ecclesiam S. Joannis de **Pendorada** *partemque praedii cujusdam in villa* de **Ordonho** *monachis in Monasterio S. Joannis degentibus donat. Charta autographa, e scrinio Monasterii* de **Pendorada** *delata, in Publico Archivo servatur.*

1071

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi et sancte trinitatis. Dubium quidem non est sed multis manet in ueritate comnitus hanc notissimus eo quod ego addaulfus prolix sesgutiz qui cum peccato molle grabi depresso eo quod contestamus ad aulam baselice sancti iohannis apostoli et euangeliste sancti romani et sancte columbe et sancte eogenie et corum baselice esse fundata in uilla quos uocitant uiliulfus subtus alpe mons aratrus discurrente fluminis durio territorium anegie damus et contestamus ad ipsius domnus iam supernominati de hereditate que conparauimus de tia nostra antrudia de ipso comaro super illa fonte qui sta super sancto iohannes usque fere in carrale de carro in longo LXXª et IIºs passales et in amplo Lª et exeptis ipsos passales que damus ab integro. Contestamus ibidem de alia nostra hereditate quantaque habemus in uilla quos uocitant ordoni IIIª integra in casas in postatos in quantum ad prestitum ominis est. Ita ut de odie die et tempore siat isto que sursum resonat de iuri nostro abraso et ad ipsius sanctos et ad fratres qui ibi auitantes fuerint per regula sancta tradito et confirmato. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum infringere uoluerit tam de propinquis nostris quam de extraneis in primis siat excomunigatus et ad aula sancta sit separatus et cum iuda traditore abeat participio in anathema marenata. et insuper parie ipsa ereditate post parte ipse eclesie dublata et iudigato. Factum series testamentis notum die co erit IIIº kalendas marcii. Era TCª VIIII.ª addaulfus prolis sesguto in hanc series testamenti manu mea ro+uorauit.

Qui uidentes fuerunt —Gudesteo abdellaz test. —senior martiniz test.
Frogia test. —aluaro test. —aulfu test.
Sindo notuit.

CCCCLXXXXVII

Pactum venditionis fundi in villa de **Retorta**, *quadam parte excepta. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1071

Christus. In dei nomine ego aldia et froyla et gudina Ideo placuit nobis proprias nostras uolumtates integroque consilio nostro ut uinderemus ad uobis froyla didaz et uxori uestra sesili cognomento bona sicut et uendimus nostra ereditate que abuimus de parentela nostra IIIIºr quiniones integros cum sua edificia et cum suo plantato quantum in se obtinet et aprestitum ominis est per ubi ipsos quiniones potueritis inuenire sibe et in illo plantato que plantarum nostros parentes in terra domnica uendimus inde ad uobis nostras rationes integras de ipso plantato prenominatas IIIIºr per ubi illas potueritis inuenire. et acepimus de uos ....de XVIIIº modios in pleno tantum nobis conplacuit et de pretio aput uos non remansit in deuitum. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipso que in carta resonat firmiter et faciatis inde quod uolueritis. et abet iacentia ipsa ereditate in uilla retorta subtus castro boue. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut

filiis nostris aut iermanis aut propinquis aut qua...e generis omo que ad uobis ipsa ereditate calumniare quesierit et nos in iuditio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata et uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die quod erit VI° idus iunii. Era millesima CVIII.ª aldia et froyla et gudina in anc cartula uenditionis manus nostras ro+++.

pro test. gonderigo argimondo test. arias test. manualdo test. eyricu test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCCLXXXXVIII

Monasterio Palatioli (de Paço de Sousa) *donat Toda Ermigiz bona immobilia in variis locis sita, et ecclesiam S. Eulaliae* de Pedorido *dimidiumque ecclesiae S. Mametis* de Canellas. *Ex codice saeculi XVIII, qui titulum prae se fert* Provas das Memorias de Paço de Sousa, *ad Publicam Portucalensem Bibliothecam pertinente, descripsimus.*

1071

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. Ego famulla Dei Tota prollis Ermigiz Dominis et inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque Martiribus Conditoris Redemtoris et Saluatoris nostri cum Apostolis et Sanctis suis hac amicis Sancti Saluatoris Sancte Marie semper uirginis Sanctorum Petri et Pauli Sancte Eolalie uirginis Sancte Cristine uirginis uel cetere reliquie que ibidem sunt recondite uel fuerint quorum Basellica esse fundata dignoscitur in ualle predicto Palatiolo subtus mons Ordines discurrente ribullo saussa territorio Anegie. In Dei nomine et Iesu Christi amore et illius glorie perpetuitas honorem ancille uestre ..... superius nominata cum pecatorum molle depressa in spe fiduciaque Sanctorum meritis respirante non usquequaque desperatione deicio que etiam teste constientie mee ..... sepe pauesco ut per uos sanctisymi Martires reconcilliari merear Deo domino meo fiduciaque sanctorum omnibus suplicatione uotis omnibus implero *(sic)* et ideo deuotionis mee extitit ut que ad initium nascendi nouimus usum nec finem scire uallemus quando hab ac luce migraturi sumus et elegi ex uolumptate mea ab honore sancte Baselice uestre aliquantulum offerre Domino dicemte —Vouete et reddite Domino Deo uestro—. Do et concedo in loco supradicto ut dixi pro anime mee remedio hereditate mea propria que habeo de parte Genetricis mee Uiuilli in villa Parada subtus Castro Bendoma et allia que compraui per pretium et kartas in isto loco quomodo illa obtinuit Genetrice mea usque ad obitum suum quantaque habuit integra illa concedo pro remedio anime mee et de Genetrice mee Uiuilli. et alia hereditate que habui in uilla Zeidonesses quantaque ibidem habui hab integro et habet iacentia in uilla de filio meo Gomice Uenegas. et alia in uilla quos uocitant Cabronello et ..... cum illa de Don Gomes. et alia hereditate in uilla Ameixenedo que compraui de Senamiro ..... Anege discurrente flumen Dorio. et alia in Curueira que pretium et cartas. ipsas uillas prenominatas ad locum hunc sanctum concedo et conffirmo cum quantum aprestitum hominis est per cunctibusque locis et terminibus et locis antiquis ..... cum quantis prestacionibus suis ubique inuenire potueris et illas uillas superius nominatas imtegras seruiantur ad ipsum locum supernominatum pro remedio anime mee umde ipsos Dominos aut Dominum lucem inueniantur et pro tollerantia Fratrum uita Monacorum uel Sororum et ellemosina pauperum Sacerdotibus et Fratribus qui ibidem habitantibus et in uita sancta persseuerantes. Addo ibidem Sancta Eolalia de Pedourido ab integro cum suos passalles et cum suos destros et dedi proinde ad filios meos ipsa Ecclesia de Sancto Iohane de Rabia. et adiicio ibidem medietate de Sancto Mametis de Canellas cum omnem suam rectitudinem a uilla Andeladi qui est contramutata pro illa de Guilufe. et in uilla Crestomi leira de Crispina. et in uillar pro matre mea Domina Uiuili quanta que ibi habui. et Uilarino quanta que ibi habuit filio meo Gomez. Do et concedo ad ipsum locum desuper taxatum habeant et posideant ut Domino meo memores sit semper pro remedio anime mee quod et conjuratione comffirmo per indiuiduam Trinitatem. qui contra hunc factum meum uenerit inrunpendum aliquis homo uenerit inuidus contumax rapax aut superbus alliquis de fratribus filiis suprinis neptis uel progenie mee qui uotum meum infringere temptauerit quod absit in primis sit excomunicatus et reus de communione sancta et separatus a Fide Cathollica et cum inpiis scelleratus sit incendio deputatus et Iuda traditore im perpetua dapnatione et inssuper iudices stantia et Pontiffices ordinatio pareat ipsum locum uel Fratribus habitantibus et im uita sancta perseuerantes quantum inde usurpatum fuerit duplatum triplatum quadruplatum secundum Lex concessa docet et hunc factum meum plena habeat firmitate. Facta series testamenti quarto kalendas Octobris. Era M.ª C.ª VIIII.ª Ego Tota Ermigiz in hanc seriem testamenti quod iussi fieri et relegendo cognoui manus meas roboro. Sub Christi nomine Petrus Bracharensis Archiepiscopus conffirmo. Tudereu confirmo. Sesnandus confirmo. Balldemiro confirmo.

CCCCLXXXXIX

Pactum venditionis partis fundi cujusdam in loco **Pousada**. *Apographum exemplar saeculi XII, ex scrinio Collegiatae Sancti Jacobi Conimbricensis nuper in Publicum Archivum delatum, ibi servatur.*

1071

In dei nomine. Ego sendamiro et uxor mea gontrode Ideo placuit nobis asto animo integro consilio sed proprias nostras uoluntates vt facimus uobis fromarigo et uxor tua adousenda karta uenditionis de omnia mea hereditate quos comparaui de fromarigo patriz hic in illa pausada a radice mons cosoirado discurrente ribulo neuia territorio brachara et habet iacentia iam supra nominata in pausada. Damus uobis de illo quinione que fuit de thoereo IIII^a integra cum quantum in se obtinet et apprestitum hominis est Pro que accepimus de uobis in precio V^e quarteiros in precio ualente inter ferramenta et oues tantum nobis et uobis bene complacuit et de precio apud uos non remanssit pro dare. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de nostris quam de extraneis qui hanc kartam istam frangere uoluerit et nos in concilio deuindicare non potuerimus aut noluerimus quomodo reddamus uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum fuerit melioratam et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis in die III kalendas ianuarias. Era Mª C^a VIIII.^a Ego sendamiro et uxor mea gontrode in hac karta manus nostras roboramus. Pro test. Pelagius test. Menendus test. Suerius test.

Petrus Notvit.

D

Villas quasdam ac partes praediorum, trans citraque **Durium**, *legat Cidi* deo-vota *Monasterio* de **Campanhan**. *Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,* da **Graça** *dicti, Conimbricensis delata, in Publico extat Archivo.*

1072

Christus. In nomine sancte patris et indiuidue trinitatis qui es pater in filio et filio in pater cum spiritu sancto qui semper in omnibus et ..eris sancte per omnia et terris deus benedictus in secula. Obinde ego famula dei siti deouota accepit uiro nomine christoforus et genuit filius et filias et in post hec migratus fuit de hoc seculo et relinquerunt nostros filios et ad tempus migrarunt de hoc secullo et non remansit qui in post ouitum uero nostro omnia nostra rem et omnia ereditas nostras possidere. prout facimus scriptura firmitatis et testamentum de uillas prenominatas id sunt quintana et cadiuit mici de parte de genitoris meis gerimias et eilo mediatate de ipsa uilla et casal de domno fralengo que conparauit de fratre nostro ermigio pro pretio iusto sicut in carta resonat integro et in biquil sicut in karta resonat et mediatate de gutin ad integro sicut in karta resonat et abent ipsas uillas iacentia in rripa durio ex parte calleca subtus castro luneta et in territorio ciuitas sancta maria uilla petroso unde karta fecerunt ad uiro meo christoforus suos fratres et suas sorores pro ratione de casamento unde ra..one non abuit et cadiuit a mici de parte de nostros filios qui migrarunt de oc seculo in nostro iure et uenit nobis inde ipsa uilla de parte de ipsos .... filios sicut lex docet V quintas et illa VI^a conparauimus illa de coniata nostra uixauara pro pretio iusto et integramus illa. damus et testamus et confirmamus per hunc sereum testamenti ipsas uillas sicut sursum resonat et concedimus de lalini III^a minus III^a per suis locis et uicos et terminos antigos sicut illas obtinuerunt nostros intercessores siue de presapios nostros quam etiam et de conparatela et V^a de uilla paramio damus ipsas uilla cum omni suas prestationes qui in se obtinent cum quamtum ibidem ad prestitum ominis est ad asisterio sancto salbatoris et sancto iacobu apostolo sancta maria uirginis qui est fundata in uilla campaniana ubi modo auitamus. et si aliquis omo uenerit uenerimus tam de propinquis nostris aut extraneis quaqumquelliue generis omo qui hunc serien testamentum inrumpere uoluerit in primis sit excomunicatus et separatu ad die magni iudicii et accipiat maledictio desuper et ipsius sanctis qui in ipso adsisterio recondite sunt et con iuda traditorem ludat in pena et insuper pariet ad abbas aut ad fratrum uel sororum qui in ipso adsisterio plux electus fuerit I° auri talento et ad dux qui illa urbe inperauerit alio tanto. Factum sereum testamenti VII° kalendas aprilis. Era millesima CX.^a siti deouota ad uobis fernandus abba in hunc seriens testamenti manum mea rouoro+. Hic testes. magister uiliulfu. eirigu presbiter. sonigildu presbiter. fortes clerigu. cendamiro frater legislator.

Egas notuit.

DI

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa de Villarinho. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1072

Christus. In dei nomine ego gumzina in domino deo eterne salutem amem. Ideo placui mici per bone pacis et uolumtas asto animo et propria mea uolumtate ut faceremus a uobis gumsalbo gutierizi et coniungia mea geluira prolis gumsalbizi kartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propria que aueo in uilla que uocitant uilarinu inter uilla leneti et uilla penitello subtus mons kastro de boue teritorio portugalensis discuremte ribulo abe prope litore maris. et abeo ipsa ereditate de paremtorum abiorum meorum. dou a uobis ipsa ereditate mea quantaque ibi abuimus etiam de parentela quamquam et eciam de ganatela in casas in pumares in ficares in uineas in montes in fontes in aquis aquarum in sesegas moliarum in terras ruptas uel inrucptas intecra per suis terminos locis et uicos antigos per u illa potueritis inuenire quum quantum in se obtine et aprestitum hominis est. et acepimus de uobis in pretio xx et ii^{os} modios tantum nobis bene conplacuit et pretio aput uos nicil remansi in deuito. Ita ut de odie die abeatis uos firmiter et homnis posteritas uestras iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis que nos in iuditio non potueritmus deuindigare uel autorigare aut nos in uoce nostra post parte uestra que pariemus a uobis ipsa ereditate dublata uel quamtum a uos fuerit meliorata. Facta kartula uenditionis et confirmationis notum die quod xvi° kalendas september. Era millesima c^{a} x.^{a} goncina in hanc kartula manu mea propria ro+uorauimus.

qui preses fuerunt godesteo test. —froila test. sindino test. —aluitu test. —gutinu test. —didagu test. —pelagio gudinizi confirmo —pelagio ordonizi confirmo.

uermu presbiter notuit.

DII

Praedia tam laica quam ecclesiastica, quae in villa de Cerzedo *possidebant, Gontina Guttierriz et filii Gundisalvo Guttieriz uxorique ejus donant, additis villis* Coelhosa, Castellãos, Maceira, Cabril, *aliaque bona immobilia. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1072

Christus. In dei nomine ego gontina prolis gutierre in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit nobis una cum filiis meis nominibus aliuergo cognomento domna bona et item gutierre menendiz et didago menendiz ut faceremus ad uobis gundisalbo gutierrez et ad uxori uestre geloira gundesalbez cartulam donationis sicut et facimus de ereditates nostras quantas que auemus in uilla cerseto siue leygale siue in eglesia sicut in carta priore resonat. item uilla coneliosa similiter. item castellanus. item mazaneira. item capril. ic in uermudi. ic argerici et sautu de pilatus. damus uobis in ipsas uillas omnias nostras ueritates sicut illas ganauimus cum uiro nostro menenendo didaci et nos filios patrem nostrum per cartas et pretio digno. et ibidem damus ipsas cartas et ipso inuentario quos fuit deuidutas ipsas ereditas per terminis et locis antiquis cum omnem suis prestamus et abent iacentia ipsas ereditates in terretorio portugalense et sicut in illas cartas resonant. et ad istum scriptum confirmandum accepimus de uos adiutorium bonum in omnibus locis et uestra potentia fuerit et illas alias ereditas uel ganato que nobis de pars ipso domno menendo calumniabater *(sic)* et tornamus ad conpagina per conplacentia nostra et damus uobis quantum superius resonat et quia sic dicit in liber gotice —ualea donatio sicut et uindictio— quia tum nobis bene conplacet. Ita ut de odie die aueatis uos illas ereditates et illos scriptos de nostro dato aueatis firmiter et omnis posteritas uestras in perpetim auituri. et ut siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hac factum inrumpere uel temtare uoluerit et nos post uestra parte non uindigarmus aut uos in uoce nostra per concilio quomodo pariemus post uestra parte ipsas ereditates in dublo uel triplo et ad iudice iudicato et unc factum semper abeat rouore et plena firmitate. Facta carta donationis uel confirmationis in die ii nonas october in era millesima c x. guntina gutierrez et nos filiis suis supernominatis in ac factum manus nostras confirma—ns. et abent iacentia ipsas uillas terretori ezebreiro substus mons codal discurrente ribulo camia et ipse cer-

seto subtus castro petroso discurrente ribulo ipse cerseto. Item nos supernominatis et ego uniscu menendiz in ac scriptum manus nostras confirmam+++++us.

gutinu gumiriz confirmans — pelagio sendamiriz conf. — menendo toderigiz conf.
ranemiru truytesendiz conf. — salamon conf. — gudesalb...
branderigu test. — pelagio test. — ero test. — gondesendo test.
ordonio notuit.

DIII

Singulari pactione, consortes varii quorumdam bonorum immobilium in villa de S. Thomé, *communia bona sua cuidam emptori tradunt. Ex codice* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *descripsimus.*

1072

In Dei nomine. Ego famulo Dei Froilo Astrufizi, et Gontina Vilifonsiz, in Domino eterna salutem amen. Ideo placuit nobis bone pacis, et voluntas, Ita ut faceremus vobis Gutier prolix Suariz, et Unisco prolix Osoreiz cartula firmitatis de ereditates nostras proprias, quas abemus de Avium, et Parentum nostrorum in Villa Sancti Thome, subtus mons Cordova, et Ribulo Avizela, territorio Portugalense et abe jacentia ipsa ereditate, in loco predicto hic in Cucuvelos : damus atque concedimus illa ad vobis per suis locis, et terminis antiquis, per ubi illa potueritis invenire, cum quantum in se obtine, et ab ominis aprestitum est. Abeatis vos illa firmiter et omnis posteritas vestra, usque in temporibus seculorum. Et si aliquis omo veneri, vel venerimus contra hanc kartula ad inrumpendum que nos ad judicio auturgare non potuerimus, aut vos in voci nostre quod pariemus nobis ad vobis aut qui vestra voce pulsaverit, ipsa ereditate dublata, et judicato : pro que accepit de vos precio viginti solidos, tantum a nobis bene complacuit; ita ut des odie die vel tempere de juri meo sedea abrasa, et vestro dominio tradita, atque confirmata. Facta cartula firmitatis, notum die erit decimo kalendas Nobembris, era milesima centesima decima. Nos pernominatus Froilo et Gontina ad vobis Gutier, et Unisco manus nostras rovo++ramus. Et adicimus in hanc cartula Ego Eirigo Gondenariz, et uxori sue Golvira Trasmondizi cartula facimus ad vobis Gutier Suariz, et Unisco Osoreiz de illa ereditate de Gontina Vilifonsiz, et abe jacentia ipsa ereditate in Villa Cucuvellos; damus illa ad vobis, per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis invenire, pro que accepimus de vobis precio decem solidos, tantum a nobis bene complacui, quomodo sursum resonat. Pro testes Nunu testes, Fagildo testes, Pelagio testes, Gundisalvo testes, Gundesindo Presbyter notuit.

DIV

Rodericus Tuulfiz presbyter Petrosensi Monasterio donat bona sua in villa de Villar *et villas* de Sancta Eulalia *et* de Outeiro. *Exemplar apographum saeculi XIII, ad Petrosense Monasterium pertinens, e tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delatum, textum nobis praebuit.*

1072

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctisque martiribus ac gloriosissimis sanctorum petri et pauli apostolorum sancti Andree apostoli sancti Iohane apostoli et evangelista sancti philippi apostoli sancti Bartolomei apostoli sancti Iacobi apostoli sancti Tome apostoli sancti Mathei apostoli sancti Iacobi fratris Domini apostoli sanctorum Simonis et Iude apostolorum et sancti Saluatoris que inter eos tenet principatum Sancta Marie uirginis et genitricis domini nostri ihesu christi in cuius honore edificatur ecclesia. In tuo christi nomine et eius gratia Ego famulum dei Roderico presbitero prolix tuulfiz ac nascente me in pecatis meis molle qui quefessionem *(sic)* nequaquam in disperacione sed inde dei fiducia ac merescente me gratia diuina Ideo placuit mihi ut per scriptis facerem ecclesiarum scriptura firmitatis ita sicut et facio ad ipsius dictus sanctus saluatoris iam supradictum assisterio uillar. damus et testamus ad ipso loco ad seruiendum et ad uobis Menendus abbas et ad fratres sub regimine in uita sancta perseuerauerint in ipso loco concedimus ad uobis nostras hereditates que habemus in uilla uilar inter uluaria et ecclesiola discurrente riuulo feberus que ibi deseruiant ad fratribus et ad sororibus ad ipso loco habitantes et omnem nostras hereditates que habemus que ibi deseruiant. Ut tantum in uita nostra quam post obitum nostrum fine concessas ita concedimus uobis per hanc series testamenti uillas nostras proprias uo-

cabulo sancte Eolalie et uilla octerio et uillar que habemus de auiorum et parentorum nostrorum quam etiam et de comparadela et plantatos nostros que fecimus in terras extraneas ubi illas potueritis inuenire cum quantum se obtinet et ad prestitum hominis est et habet iacencia ipsa hereditate in loco predicto que de sursum resonat subtus monte grande territorio portugalense discurrente ribulo feberus de ipsas uillas et de ipsa ecclesia iam prefata. Concedimus uobis integras sicut obtinuerunt genitores nostros iam prenominatos cum suis terminis uicus et locis antiquos sicut diuide cum uilla et ecclesiola et cum uilla garfaes *(?)* et cum suis edificiis et cum suis iacenciis per ubique illa potueritis inuenire libera in dei nomine habeatis potestate. Sua sane pontificum seu cuius potestas concessa fuerit ad nos ad quanlibe progenie nostre ..... quelibet assercionis generis homo uoluerit in alia conuell*ere* et deuocione huius decreti uel testamenti infringere firmitatem cum ipsos sanctos ..... tribunal domini nostri ihesu christi ..... iudicio suos asserant asserciones et in presenti seculo excomunicatus permaneat et maledictione sustineat et cum iuda scarioth qui dominum tradidit ..... et condempnatum et maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leuiatan et insuper parati *(?)* idem Monasterii duplatum et triplatum restituat quantum exinde auferre conatus fuerit et qui ibidem in uita sancta perseuerauerint perhemniter ..... firmitatem. Notum die quod erit tercio kalendas Nouembris. Era Mª C. X. Ego Rodoricus prolix tuulfiz in hoc testamentum manum meam roboro. Gundisaluus presbiter test. Petrus presbiter test. Ramirus diaconus test. Petrus diaconus test. Menendus presbiter test. Aluitus diaconus test. Sisnandus notuit.

DV

Monasterio Sancti Joannis donant Gavinus et uxor bona mobilia et immobilia quae in villis de Molnes *et* de Trapezo *possidebant, quibusdam attamen exceptis. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1073

Christus. In nomine domini ego gauinus prolix froila et alibia una cum coniungia mea onneca in domino deo eterna salute amen. Ideo uenit in nobis uolumtate benigna in dei timore et in eius amore uobis domnis et gloriosissimis sancti salbatoris et sancte marie semper uirginis sancti iohannis apostoli et euangeliste sancti romani et sancte eugenie sancte columbe et sancti iacobi et sancti iohannis babtiste et precussoris christi qui inter eos principatum tenet quorum baseliga esse cernitur iuxta litus durio prope flumen tamice subtus alpe mons et ciuitas aratros logo predicto iuxta uilla ordoni et kapannellas orbe anegie et territorium portugalense ita ut pro remedio anime nostre facimus ad ipsius domnis sanctis et ad monagus et fratres qui in ipso loco habitantes fuerint per regula sancta. damus et contestamus ibi ereditate nostra propria que ganabimus et conparauimus per nostros soutos et habemus illa per carta confirmata in uilla molnes ereditate de astruario et de frelisio et de tota sua *(?)* gens ab integro exeptis alia ereditate que in ipsa uilla abet frelissio que non testamus nisi tertia de ipsa uilla que partibit cum astruario illa de astruario et de tota sua gens ab integro ubi illa potueritis inuenire. et hic in molnes medietate de uilla de aluitu fortes et de sua gens quos conparauimus de eis per pretio iusto. et hic in ipsa uilla molnes ereditate de gonza quanta ibi conpota in fratres et eredes ab integro. et in uilla trepezo ereditate quos fuit de odorio gondemariz quos conparauimus de rodorigu odoriz VI^a^ ab integro. ipsas ereditates testamus ad ipsius domnis iam supernominati cum quantum in se obtinent et ad prestitum omnis est. et de peculiis peculiarem nostrum quamtumque ambobus ganamus leuent filios que abeo de alia uxore inde III^a^ et illas alias IIIes rationes contestamus ad ipsius loco iam supernominati. et leuent ipsos filios III^a^ de totum peculiarem exeptis de illas ibitiones unde ad illos non damus nisi pro nostras animas ad ipsius sanctis sic concedo ..... ad ipso logo et ad ipsius sanctis ut ibi deserbiat euo perenni pro remedio anime nostre. quo adiuratione confirmamus in nomine sancte et indiuidue trinitatis. qui contra hunc factum nostrum ad inrumpendum euenerit pro qualelibe uoce in cuiuscumque iudicio in primis sit excomunigatus et ad corpus domini sit segregatus et cum iuda proditore parte habeat in eius damnatione et insuper parie post parte eclesie aut qui eius uox intemderit quantum ausus fuerit inrumpere uel abstulere dublato et ad iudice iudigato et hunc scriptura in rouore permaneat. notum die quod erit III° nonas februarii. Era T C^a^ XI.^a^ gauino una cum coniungia mea onneca ermigiz in hoc testamentum ad nos factum manus nostras ro++uoramus.

Qui hic fuimus et testes sumus —Adefonso confessus confirmo —Uermudo de araucca test.

Gundesindo clerigus confirmo —Pelagio test. —Arias test.

Sindo indigno notuit.